

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Żagańskiego na lata 2024-2030

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

ŻAGAŃ 2023

Opracowanie:

DELTA PARTNER
STOWARZYSZENIE WSPIERANIA
INICJATYW GOSPODARCZYCH

Spis treści

1. Diagnoza społeczna, gospodarcza i przestrzenno-środowiskowa powiatu	5
1.1 Położenie i struktura administracyjna powiatu	5
1.2 Sytuacja demograficzna powiatu	6
1.3 Kultura, rekreacja i aktywność społeczna	13
1.3.1 Kultura	13
1.3.2 Sport i rekreacja.....	16
1.3.3 Aktywność społeczna mieszkańców powiatu	16
1.4 Turystyka i promocja powiatu	19
1.4.1 Turystyka w powiecie.....	19
1.4.2 Zabytki powiatu	20
1.4.3 Promocja powiatu	23
1.5 Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	25
1.5.1 Opieka społeczna.....	25
1.5.2 Opieka zdrowotna.....	28
1.6 Bezpieczeństwo.....	32
1.6.1 Bezpieczeństwo publiczne	32
1.6.2 Zagrożenia naturalne	33
1.7 Oświata i wychowanie	36
1.7.1 Żłobki i przedszkola.....	36
1.7.2 Szkolnictwo podstawowe i ponadpodstawowe.....	37
1.8 Sytuacja gospodarcza.....	42
1.8.1 Gospodarka lokalna	42
1.8.2 Finanse powiatu	49
1.9 Rynek pracy	51
1.10 Infrastruktura i mieszkalnictwo.....	57
1.10.1 Infrastruktura komunikacyjna.....	57
1.10.2 Transport publiczny	61
1.10.3 Mieszkalnictwo i infrastruktura techniczna	63
1.11 Środowisko	69
1.11.1 Ochrona przyrody	69
1.11.2 Jakość wód i powietrza	74
1.11.3 Odnawialne źródła energii i gospodarka odpadami	77
1.11.4 Rolnictwo	80
2. Wyniki badań ankietowych	83

2.1 Mieszkańcy	83
2.2 Uczniowie szkół	96
2.3 Kluczowe wnioski.....	113
3. Analiza SWOT.....	116
Spis tabel, wykresów i map	119

1. Diagnoza społeczna, gospodarcza i przestrzenno-środowiskowa

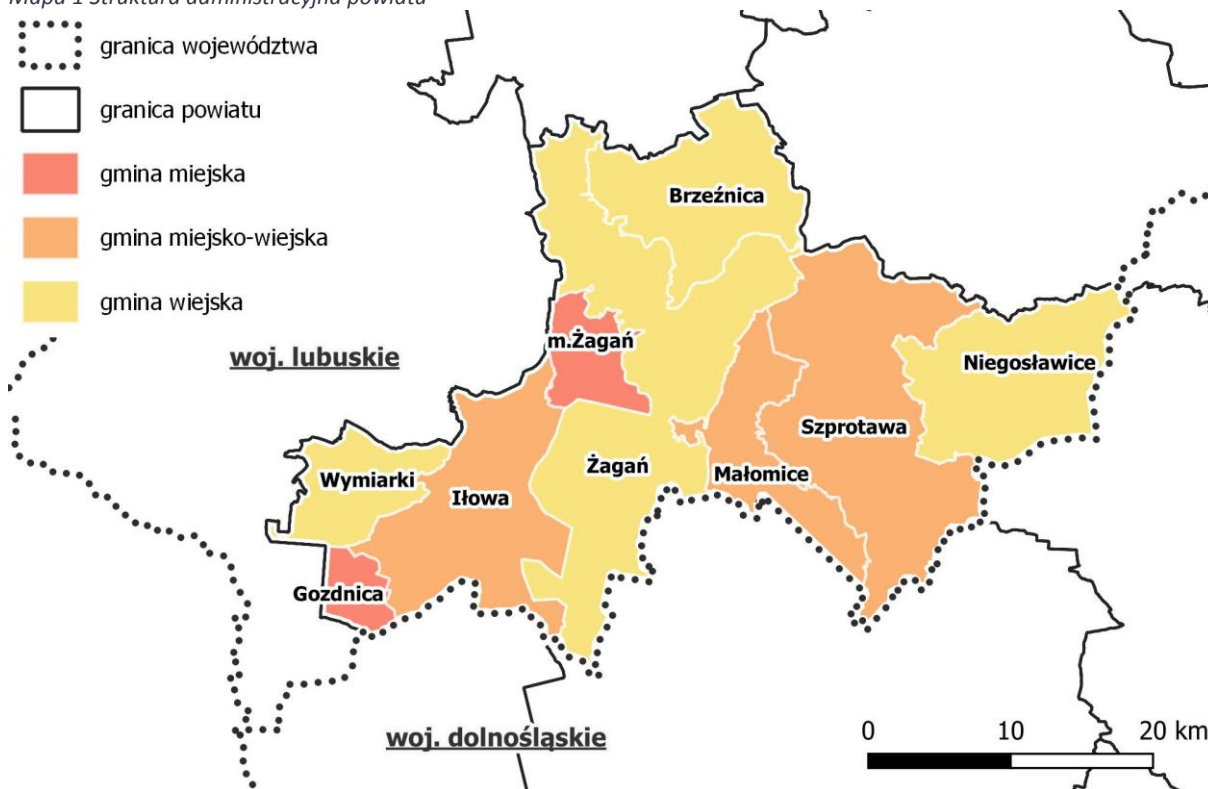
powiatu

1.1 Położenie i struktura administracyjna powiatu

Powiat żagański położony jest w zachodniej Polsce, w południowej części województwa lubuskiego. Graniczy z powiatami: żarskim, zielonogórskim, nowosolskim, zgorzeleckim, bolesławieckim, polkowskim oraz głogowskim. Powierzchnia powiatu wynosi 1 132 km², co stanowi 8,1% powierzchni województwa lubuskiego. W skład administracyjny powiatu żagańskiego wchodzi dziewięć jednostek: dwie gminy miejskie: Żagań, Gozdnicza, cztery gminy wiejskie: Wymiarki, Żagań, Brzeźnica, Niegostawice oraz trzy gminy miejsko-wiejskie: Iłowa, Małomice i Szprotawa.

Mapa 1 Struktura administracyjna powiatu

Źródło: opracowanie własne.

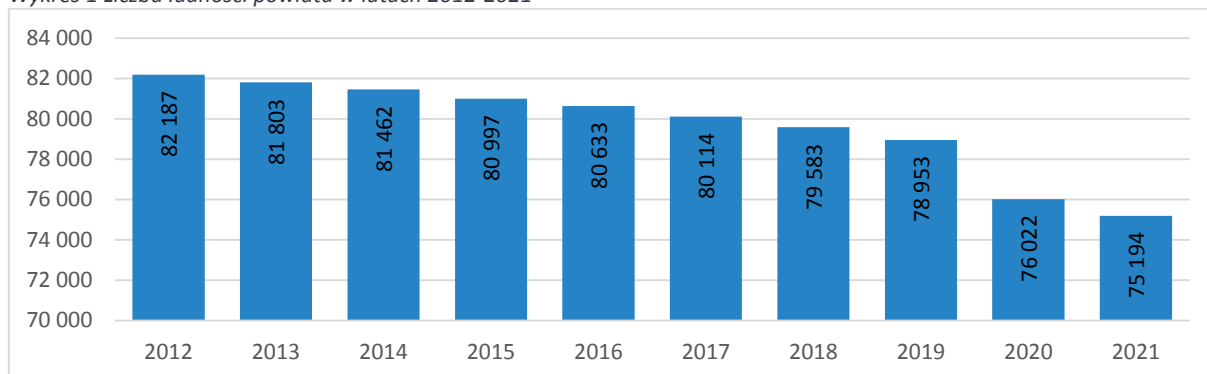
Powiat leży w pobliżu granicy polsko-niemieckiej – odległość od centrum powiatu do granicy z Niemcami wynosi około 40 km. W odległości około 100 km od powiatu znajduje się granica polsko-czeska. Ze względu na historię obszaru oraz współczesne bliskie położenie przy granicy, w krajobrazie kulturowym powiatu można zauważyć wpływy niemieckie i czeskie. Powiat położony jest na terenie Niziny Środkowopolskiej oraz Niziny Sasko-Łużyckiej. Pod względem przyrodniczym cechuje się dość dużą lesistością na poziomie 46% oraz wieloma formami ochrony przyrody - największe kompleksy leśne zlokalizowane są w południowo-środkowej części powiatu.

1.2 Sytuacja demograficzna powiatu

Powiat żagański cechuje się malejącą liczbą mieszkańców – w latach 2012-2021 odnotowano spadek na poziomie 8,5%. Wskazuje to na znaczne wyludnianie się obszaru. W 2021 r. liczba mieszkańców powiatu wyniosła 75 194, co stanowiło 7,6% ludności całego województwa lubuskiego. Niekorzystne zmiany związane z liczbą mieszkańców dotyczą także całego województwa, w którym w tym samym okresie także odnotowano spadek liczby ludności (-3,7%).

Wykres 1 Liczba ludności powiatu w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Gminy tworzące powiat są mocno zróżnicowane pod względem liczby ludności. Największą liczbą mieszkańców wyróżnia się Miasto Żagań (24 tys.), będące głównym centrum powiatu oraz Gmina Szprotawa (19 tys.). Najmniej mieszkańców odnotowano natomiast w Gminie Wymiarki (2 tys.) oraz Mieście Gozdnica (2 tys.) – obie jednostki cechują się peryferyjnym położeniem względem reszty powiatu, co ma wpływ m.in. na ich atrakcyjność osiedleńczą.

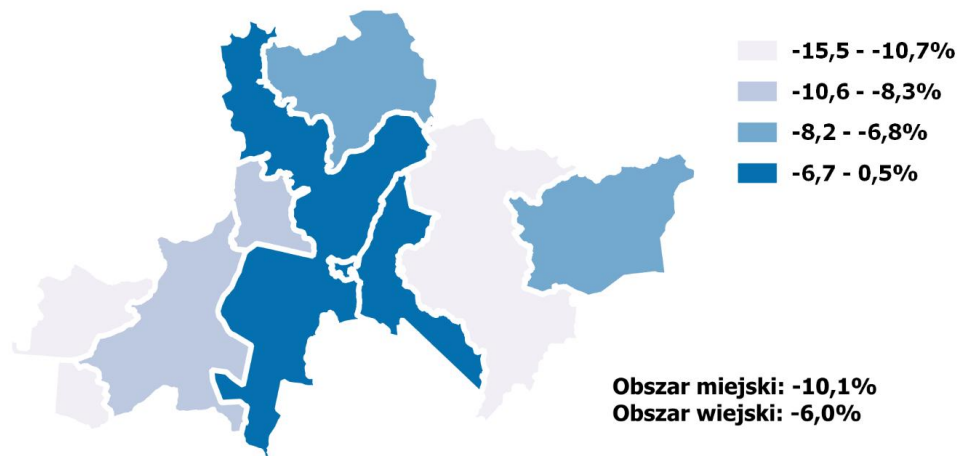
Tabela 1 Liczba ludności w gminach powiatu w latach 2012-2021

Jednostka	2012	2015	2017	2019	2021
Miasto Gozdnica	3 328	3 195	3 100	3 000	2 812
Miasto Żagań	26 653	26 235	26 148	25 668	24 130
Gmina Brzeźnica	3 804	3 774	3 728	3 733	3 520
Gmina Iłowa	7 086	6 990	6 931	6 842	6 500
Gmina Małomice	5 360	5 321	5 261	5 174	5 155
Gmina Niegostawice	4 598	4 536	4 457	4 357	4 286
Gmina Szprotawa	21 823	21 335	20 925	20 610	19 479
Gmina Wymiarki	2 394	2 356	2 321	2 263	2 134
Gmina Żagań	7 141	7 255	7 243	7 306	7 178

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Patrząc na dynamikę zmian liczby mieszkańców w latach 2012-2021 można zauważyć, że najszybciej wyludniają się gminy położone w zachodniej części powiatu – Miasto Gozdnica (-15,5%) oraz Gmina Wymiarki (-10,9%). Spadek liczby mieszkańców dotyczył wszystkich gmin powiatu za wyjątkiem Gminy Żagań, w której odnotowano lekki przyrost na poziomie 0,5%. Najszybciej wyludniają się obszary miejskie powiatu – ogółem dynamika zmian wyniosła -10,1%, podczas gdy na terenach wiejskich -6,0%.

Mapa 2 Liczba ludności gmin – dynamika zmian w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Według prognozy Głównego Urzędu Statystycznego w 2030 r. liczba ludności nie ulegnie znacznej zmianie – zmniejszy się o około 0,1% względem 2021 r. Trzeba jednak zaznaczyć, że prognoza GUS została opracowana w 2017 r. i nie uwzględnia znacznego spadku liczby mieszkańców spowodowanego wystąpieniem pandemii COVID-19 w 2020 r. Można zatem podejrzewać, że rzeczywista liczba ludności w 2030 r. będzie nieco niższa od tej prognozowanej. Zgodnie z przedstawioną prognozą, część gmin powiatu odnotuje wzrost liczby mieszkańców, z czego najwięcej Gmina Żagań (3,3%). Szczególnie niekorzystnie przedstawia się prognoza dla Gminy Małomice, według której liczba mieszkańców zmniejszy się o 3,5%. Patrząc jednak na dynamikę zmian w latach 2012-2021 Gmina Małomice nie wypadła najgorzej – w gorszej sytuacji było m.in. Miasto Gozdnica, Gmina Szprotawa, Gmina Wymiarki. Biorąc pod uwagę spadek liczby mieszkańców spowodowany pandemią, prawdopodobnie w wymienionych wcześniej gminach dynamika zmian będzie mniej korzystna niż przewiduje to prognoza GUS.

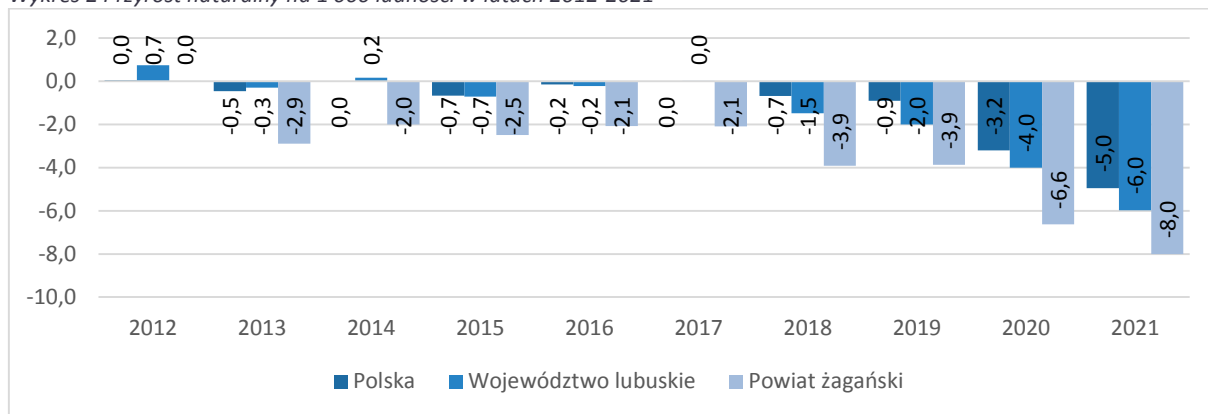
Tabela 2 Prognoza liczby ludności do 2030 r.

Jednostka	Prognoza do 2030 r.	Dynamika w latach 2021-2030 [%]
Miasto Gozdnica	2 789	-0,8
Miasto Żagań	23 857	-1,1
Gmina Brzeźnica	3 604	2,4
Gmina Iłowa	6 631	2,0
Gmina Małomice	4 975	-3,5
Gmina Niegosławice	4 243	-1,0
Gmina Szprotawa	19 522	0,2
Gmina Wymiarki	2 095	-1,8
Gmina Żagań	7 416	3,3
Powiat żagański	75 132	-0,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Przyrost naturalny w latach 2012-2021 ulegał stopniowemu spadkowi – w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców był najniższy w 2021 r., gdzie wyniósł -8,0. Było to mniej niż wskaźnik dla województwa lubuskiego (-6,0) i Polski (-5,0) – także na przestrzeni lat wcześniejszych, co świadczy o gorszej kondycji demograficznej powiatu żagańskiego względem województwa i kraju.

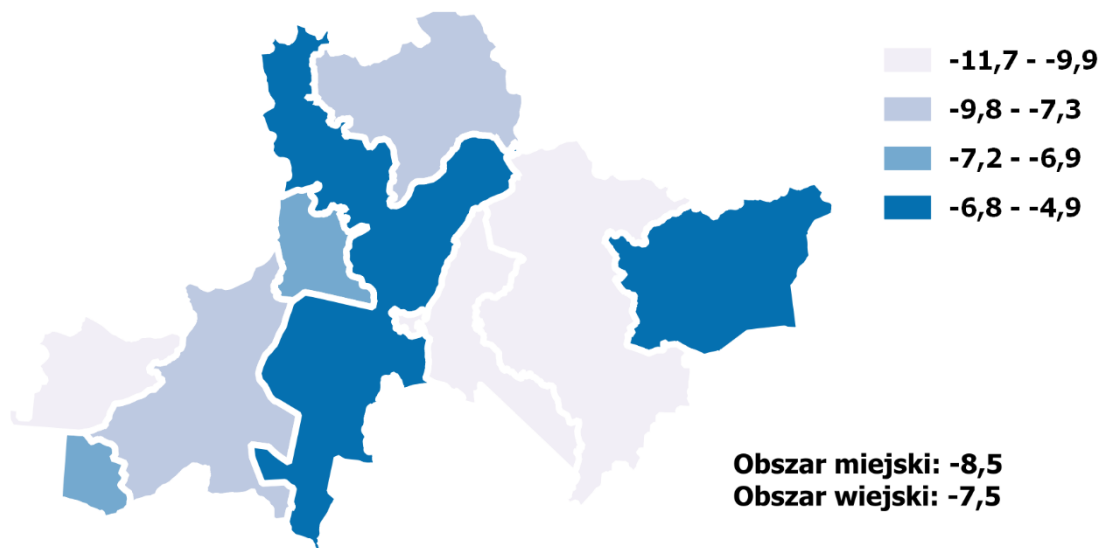
Wykres 2 Przyrost naturalny na 1 000 ludności w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Przyrost naturalny na 1 000 ludności w 2021 r. był najwyższy w Gminie Żagań, mimo to pozostawał na poziomie ujemnym (-6,2). Wszystkie gminy powiatu cechowały się ujemną wartością wskaźnika, z czego najgorsza sytuacja występowała w Gminie Wymiarki (-11,7) oraz Gminie Małomice (-11,0). Niższe saldo przyrostu naturalnego notowane było na terenie miejskim powiatu (-8,5).

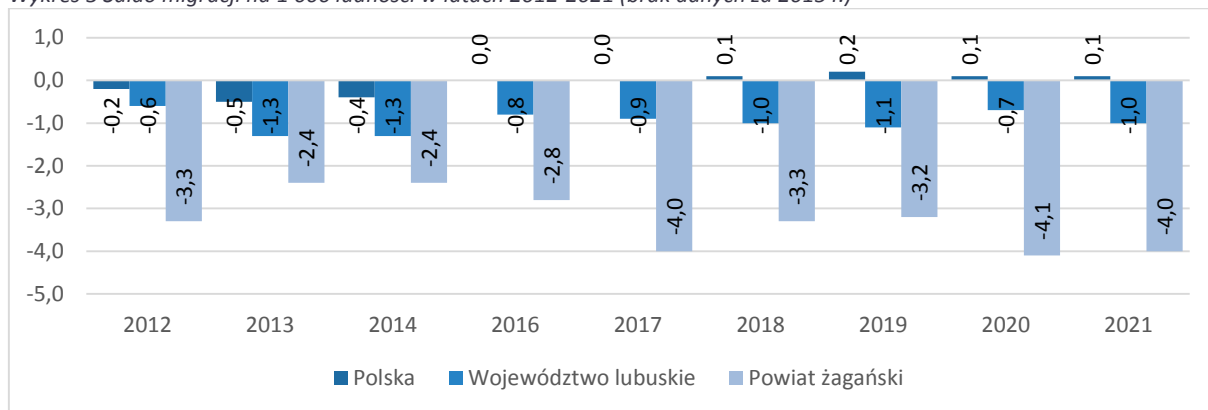
Mapa 3 Przyrost naturalny na 1 000 ludności w 2021 r. – porównanie gmin powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Powiat wyróżnia się niską atrakcyjnością osiedleńczą – od lat notowane jest ujemne saldo migracji. W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w 2021 r. wyniosło -4,0, zatem znacząco mniej w porównaniu do województwa lubuskiego (-1,0) oraz kraju (0,1).

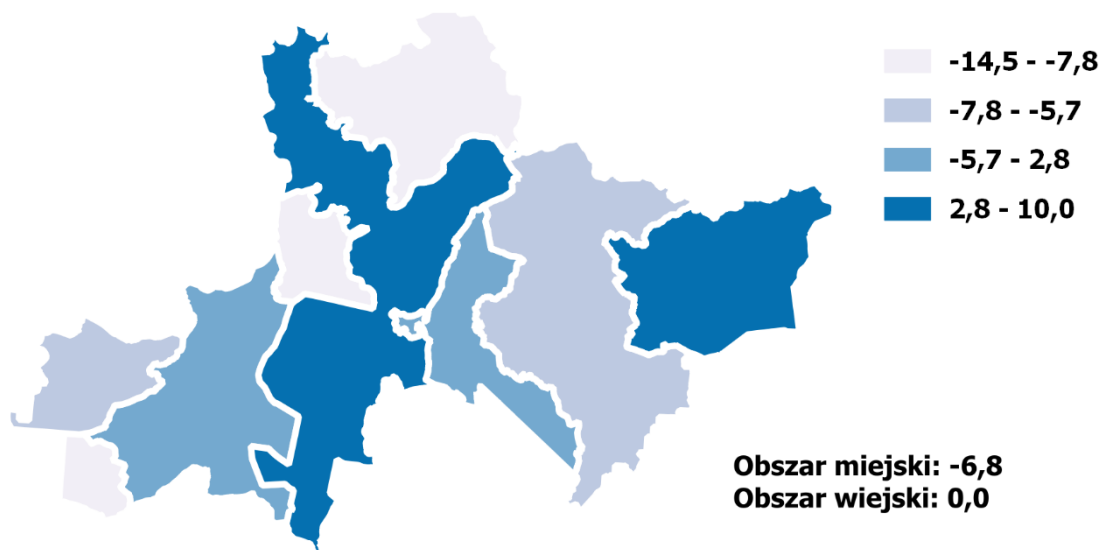
Wykres 3 Saldo migracji na 1 000 ludności w latach 2012-2021 (brak danych za 2015 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Saldo migracji na 1 000 ludności w 2021 r. w gminach powiatu jest mocno zróżnicowane. Najniższą wartością wskaźnika cechowało się Miasto Gozdnicza (-14,5) oraz Miasto Żagań (-9,0). Szczególnie korzystne, dodatnie saldo migracji odnotowano w Gminie Żagań (10,0), Gminie Niegostawice (3,0). Biorąc pod uwagę ogólnie obszar miejski powiatu, saldo wyniosło -6,8, natomiast na obszarze wiejskim 0,0, co wskazuje na wyższą atrakcyjność obszarów wiejskich powiatu żagańskiego.

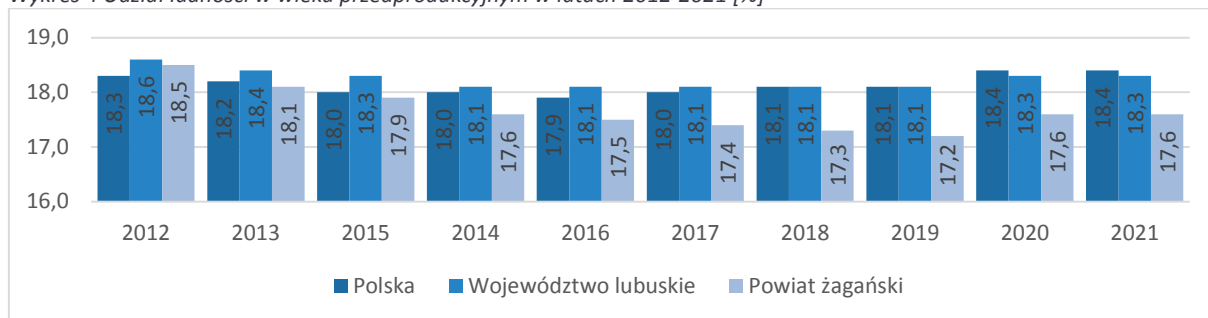
Mapa 4 Saldo migracji na 1 000 ludności w 2021 r. – porównanie gmin powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Biorąc pod uwagę strukturę demograficzną powiatu warto przyjrzeć się udziałowi poszczególnych ekonomicznych grup ludności – w latach 2012-2021 zmniejszył się udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (-0,9 pp.). W 2021 r. odsetek ten wyniósł 17,6%, podczas gdy w województwie 18,3%, a w kraju 18,4%.

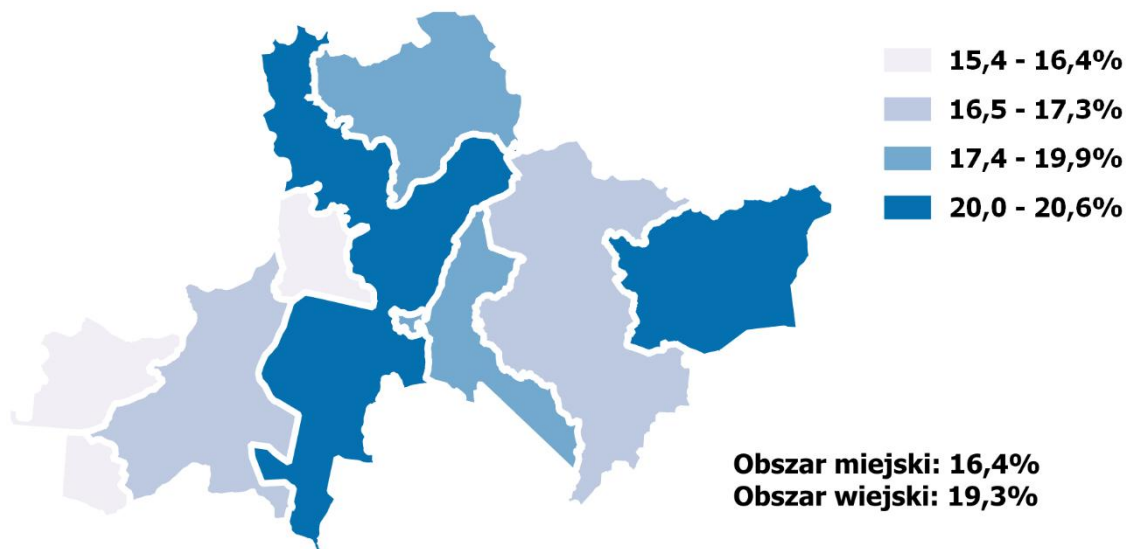
Wykres 4 Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 2012-2021 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W podziale na gminy, największym odsetkiem osób w wieku przedprodukcyjnym w 2021 r. wyróżniała się Gmina Żagań oraz Gmina Niegostawice, w których wyniósł on 20,6%. Najgorsza sytuacja dotyczyła Miasta Gozdnica (15,4%), Gminy Wymiarki (15,7%) oraz Miasta Żagań (16,4%). Różnicę w udziale osób w wieku przedprodukcyjnym widać także w podziale na obszar miejski i wiejski – obszar wiejski wypada pod tym względem korzystniej (19,3%).

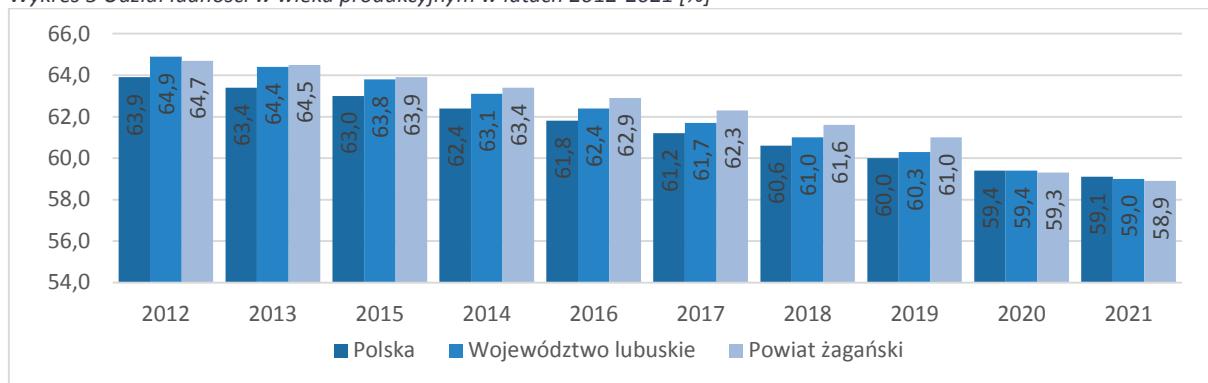
Mapa 5 Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w 2021 r. – porównanie gmin powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Odsetek osób w wieku produkcyjnym także uległ zmniejszeniu – w 2021 r. wyniósł 58,9%, czyli niemal o 6 pp. mniej niż w 2012 r. Podobny spadek odnotowano w całym województwie lubuskim – także blisko 6 pp. Zmniejszanie się liczby osób w wieku produkcyjnym wskazuje na spadek zasobu potencjalnych pracowników, co ma bezpośredni wpływ na lokalny rynek pracy.

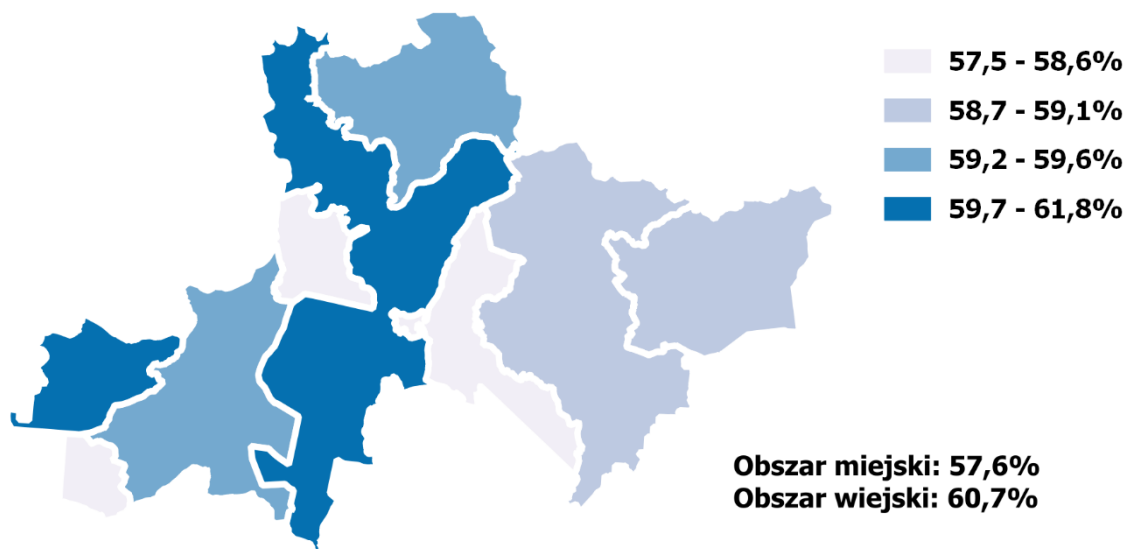
Wykres 5 Udział ludności w wieku produkcyjnym w latach 2012-2021 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Najwyższy odsetek ludności w wieku produkcyjnym w 2021 r. odnotowano w Gminie Wymiarki (61,8%) oraz Gminie Żagań (61,2%). Najmniejszy udział mieszkańców w tym wieku dotyczył szczególnie Miasta Żagań (57,5%). Na obszarze miejskim powiatu odnotowano niższy odsetek osób w wieku produkcyjnym (57,6%) niż wiejskim (60,7%).

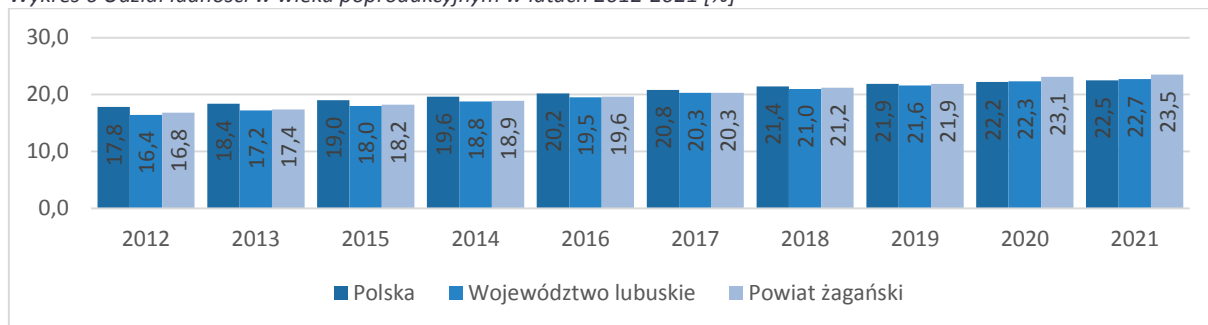
Mapa 6 Udział ludności w wieku produkcyjnym w 2021 r. – porównanie gmin powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W 2012-2021 odsetek mieszkańców powiatu w wieku poprodukcyjnym uległ zwiększeniu o 6,7 pp. Dynamika zmian była zatem wyższa niż w województwie (6,3 pp.) i kraju (4,7 pp.), co wskazuje na szybsze, niekorzystne zmiany struktury demograficznej w powiecie żagańskim. W 2021 r. odsetek osób w wieku poprodukcyjnym osiągnął 23,5%.

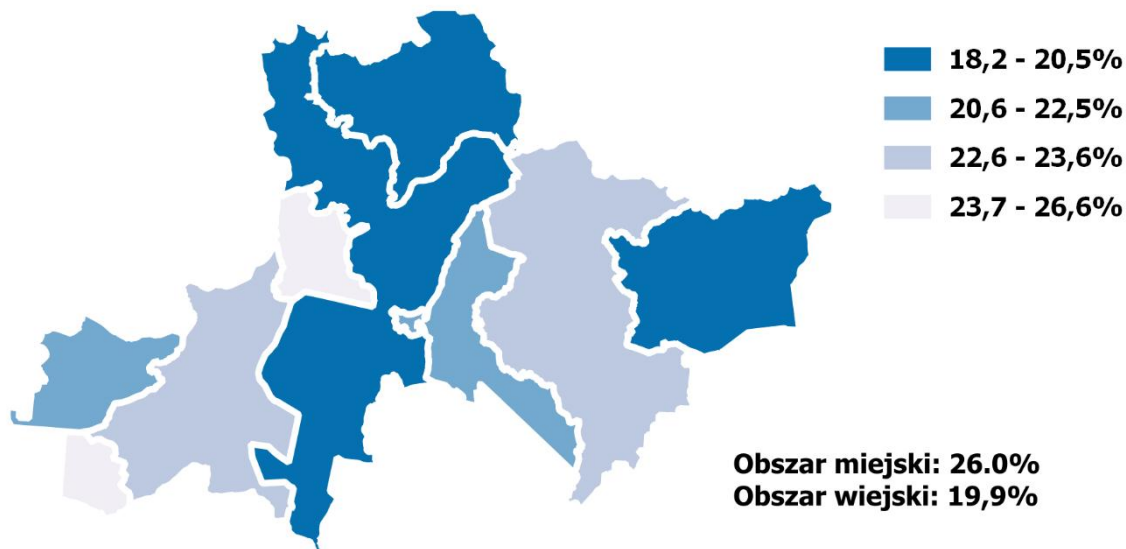
Wykres 6 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2012-2021 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Pod tym względem najlepiej wypada Gmina Żagań, w której w 2021 r. odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wyniósł jedynie 18,2%. Najgorsza sytuacja dotyczyła natomiast Miasta Gozdnica (26,6%) oraz Miasta Żagań (26,1%). Starzenie się społeczności lokalnej jest szczególnie widoczne na obszarach miejskich powiatu, gdzie udział osób w wieku poprodukcyjnym wyniósł ogółem 26,0%.

Mapa 7 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w 2021 r. – porównanie gmin powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

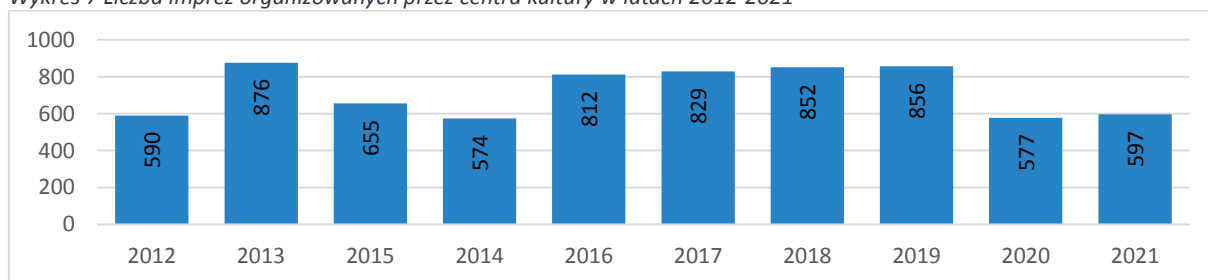
1.3 Kultura, rekreacja i aktywność społeczna

1.3.1 Kultura

Na terenie powiatu żagańskiego funkcjonuje kilka domów kultury: Żagański Pałac Kultury, Szprotawski Dom Kultury, Biblioteka Kultury w Iłowej, Małomicki Ośrodek Kultury, Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteki w Wymiarkach, Dom Kultury w Gozdnicy, Gminny Ośrodek Kultury w Niegosławicach. Wymienione instytucje zajmują się upowszechnianiem kultury wśród mieszkańców powiatu poprzez m.in.: organizację zajęć tematycznych, warsztatów, wystaw artystycznych, imprez kulturalnych. Ponadto na terenie powiatu działają instytucje takie jak Muzeum Ziemi Szprotawskiej, Izba Historii w Szprotawie oraz Muzeum Obozów Jenieckich w Żaganiu, które dokumentują historię powiatu oraz pełnią funkcje edukacyjne.

Liczba imprez organizowanych przez centra kultury na terenie powiatu była zróżnicowana. W latach 2016-2019 liczba imprez stopniowo rosła, natomiast w 2020 r. odnotowano spadek, co było skutkiem pandemii COVID-19. W 2021 r. zorganizowano łącznie 587 imprez o różnej tematyce.

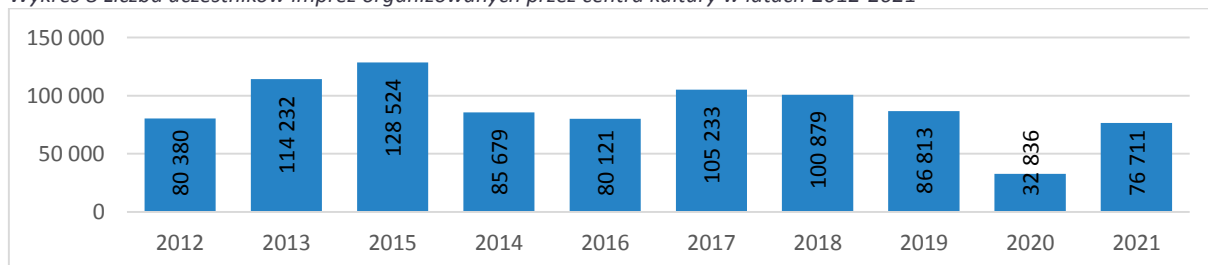
Wykres 7 Liczba imprez organizowanych przez centra kultury w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Liczba uczestników imprez także była zróżnicowana na przestrzeni lat, z czego najmniejszą odnotowano także w 2020 r. (32 tys.). Najwięcej uczestników przyciągnęły imprezy organizowane w 2015 r. – ponad 128 tys. osób.

Wykres 8 Liczba uczestników imprez organizowanych przez centra kultury w latach 2012-2021

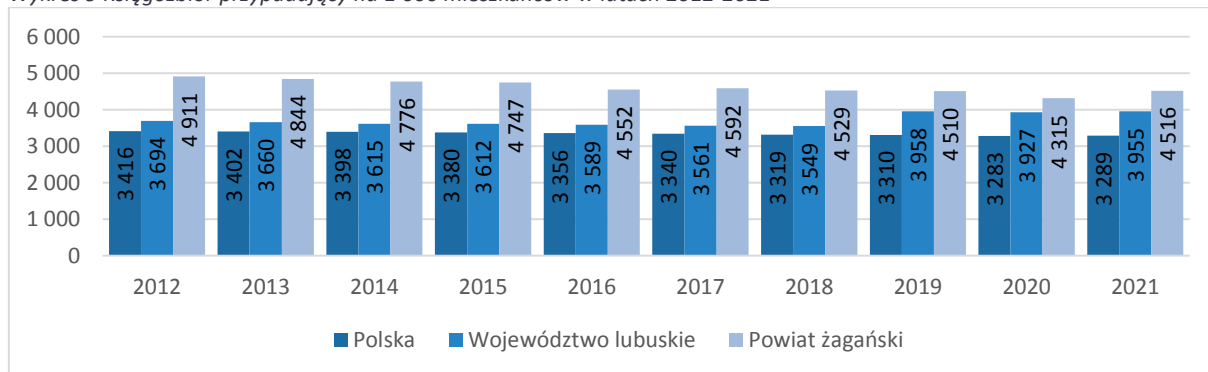
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Innymi podmiotami kulturalnymi funkcjonującymi w powiecie są biblioteki: Miejska Biblioteka Publiczna im. Papszy w Żaganiu, Miejska Biblioteka Publiczna w Szprotawie, Miejska Biblioteka Publiczna w Gozdnicy, Biblioteka Publiczna w Małomicach, Biblioteka Kultury w Iłowej, Gminna

Biblioteka Publiczna w Niegosławicach, Gminna Biblioteka Publiczna w Brzeźnicy, Gminna Biblioteka Publiczna w Dietrzychowicach (Gmina Żagań), Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteki w Wymiarkach. Ponadto na terenie całego powiatu działają pomniejsze filie biblioteczne.

Liczba księgozbioru bibliotek publicznych przypadająca na 1 000 mieszkańców wskazuje na poziom rozwinięcia oferty bibliotecznej. W 2021 r. w powiecie żagańskim na 1 000 osób przypadało ponad 4,5 tys. woluminów – więcej niż w województwie lubuskim (3,9 tys.) i kraju (3,2 tys.).

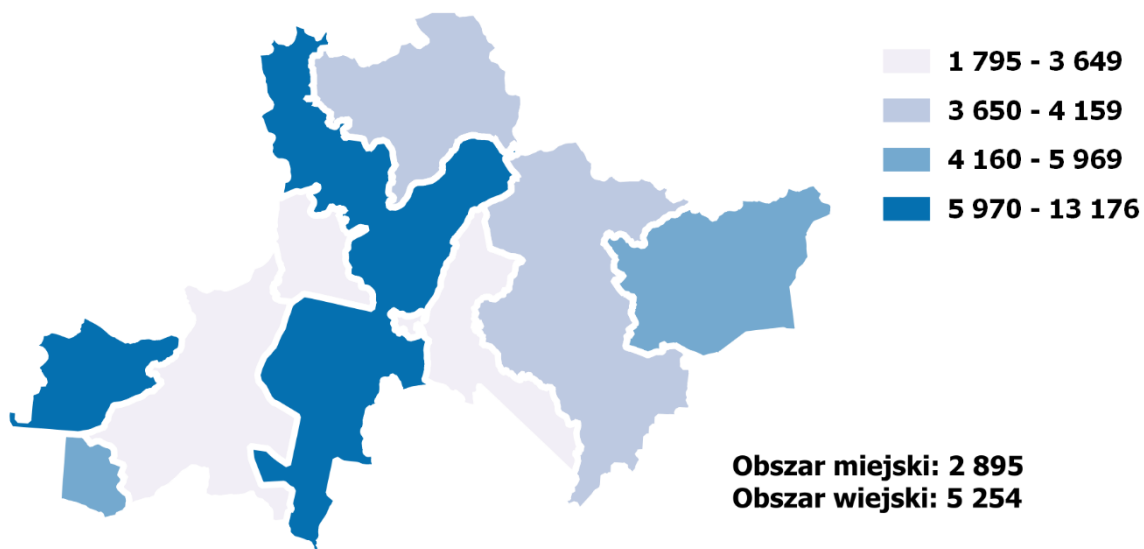
Wykres 9 Księgozbiór przypadający na 1 000 mieszkańców w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Najwięcej woluminów na 1 000 mieszkańców przypadało w Gminie Wymiarki (13 tys.) oraz Gminie Żagań (8 tys.). Najmniejszą wartość wskaźnika odnotowano natomiast w Gminie Łowa (1,7 tys.). Naturalnie na obszarze miejskim wskaźnik był znacznie niższy (2,8 tys.) niż na obszarze wiejskim (5,2 tys.), co ma związek z większą liczbą mieszkańców na obszarze miejskim.

Mapa 8 Księgozbiór przypadający na 1 000 mieszkańców w 2021 r. – porównanie gmin powiatu

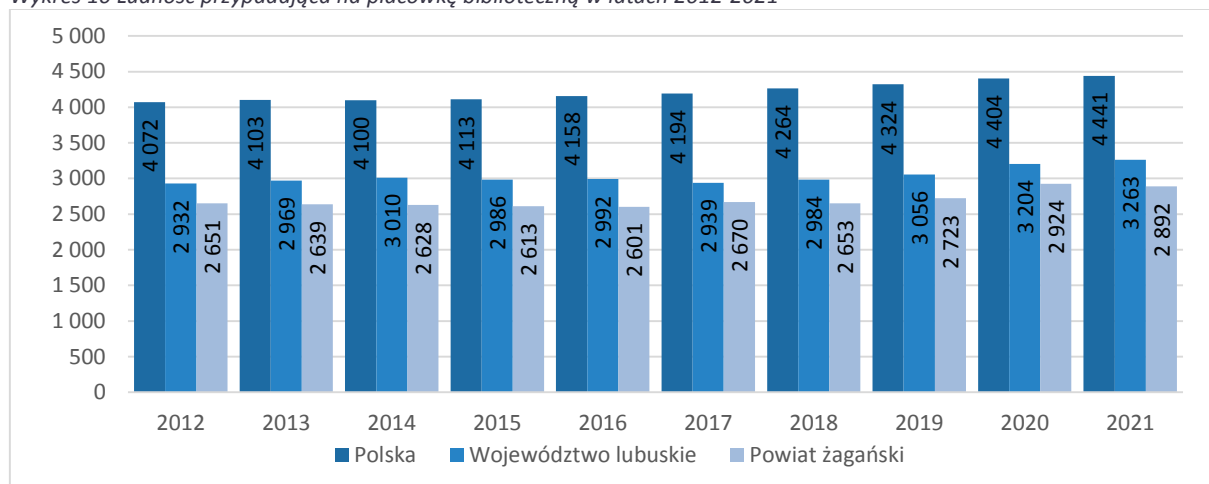

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Na dostępność bibliotek wskazuje m.in. liczba osób przypadająca na jedną placówkę biblioteczną. W 2021 r. w powiecie żagańskim na jedną bibliotekę, bądź filie, przypadało 2,8 tys. mieszkańców, zatem

znacznie mniej niż w województwie (3,2 tys.) i kraju (4,4 tys.). Wskazuje to na ogólnie lepszą dostępność bibliotek na terenie powiatu niż w województwie i kraju.

Wykres 10 Ludność przypadająca na placówkę biblioteczną w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Najwięcej placówek bibliotecznych w stosunku do liczby mieszkańców w 2021 r. odnotowano w Gminie Żagań (900) i Gminie Niegostawice (1 tys.). Najwięcej osób na jedną placówkę przypadało w Mieście Żagań (12 tys.) oraz Gminie Łłowa (6 tys.). Podobnie jak w poprzednim wskaźniku, tutaj także obszary wiejskie wypadają korzystniej – na jedną bibliotekę przypadało 1,5 tys. osób, gdy na obszarze miejskim blisko 9 tys.

Mapa 9 Ludność przypadająca na jedną placówkę biblioteczną w 2021 r. – porównanie gmin powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

1.3.2 Sport i rekreacja

Dostępna infrastruktura sportowa na terenie powiatu żagańskiego pozwala na aktywne spędzanie czasu wolnego. W powiecie znajdują się następujące obiekty sportowe:

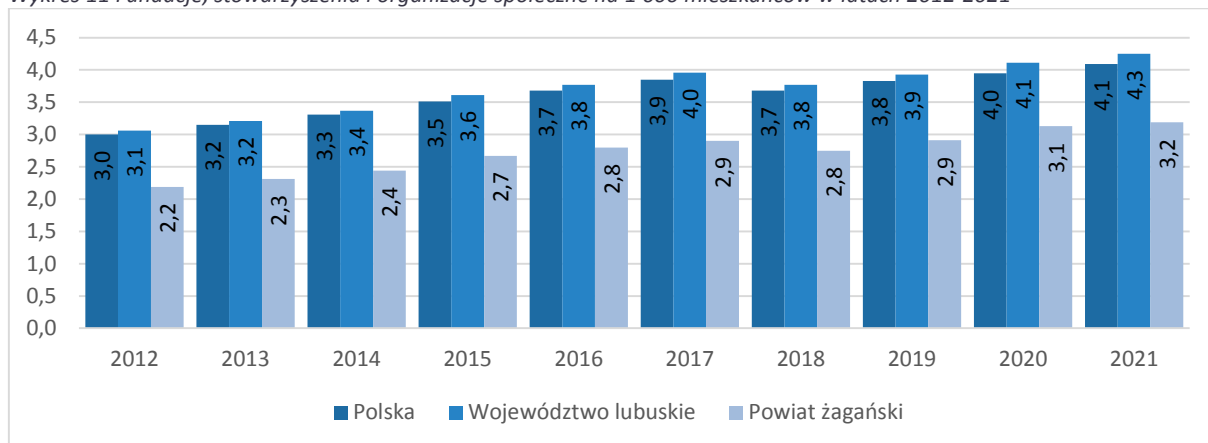
- Miasto Żagań – Hala Arena, basen miejski i basen kryty, kręgielnia, dwa korty tenisowe i dwa korty do squasha, kilka boisk wielofunkcyjnych i typu „orlik”, kilka placów zabaw,
- Miasto Gozdnicza – Stadion Miejski, kompleks basenów letnich, zespół boisk, siłownia zewnętrzna, place zabaw,
- Gmina Łłowa – Hala sportowa „Piastr”, zespół boisk „Orlik”, kilka boisk piłkarskich,
- Gmina Małomice – Zalew Małomice wraz z plażą i placem zabaw, Stadion Miejski, boisko sportowe,
- Gmina Niegostawice – boisko sportowe,
- Gmina Szprotawa – Stadion Miejski, Stadion Sportowy, Hala sportowa, skatepark, basen,
- Gmina Wymiarki – Stadion „Iskra”, boisko sportowe,
- Gmina Żagań – kąpielisko, stawy, place zabaw.

Koncentracja infrastruktury sportowej występuje w centrum powiatu, w Mieście Żagań. Na terenie powiatu znajdują się także ścieżki spacerowe, zarówno w obrębie obszarów zabudowanych jak i terenów leśnych, co sprzyja podejmowaniu aktywności takiej jak spacer, nordic-walking, jogging. Ponadto w powiecie istnieją trasy rowerowe, które jednakże często kolidują z ruchem pieszym i samochodowym. W przyszłości istotne będzie rozwinięcie istniejącej sieci, aby zwiększyć bezpieczeństwo wszystkich uczestników ruchu oraz podnieść jakość infrastruktury sportowo-rekreacyjnej jaką są szlaki rowerowe.

1.3.3 Aktywność społeczna mieszkańców powiatu

Na terenie powiatu w 2021 r. funkcjonowało 29 fundacji i 211 stowarzyszeń i organizacji społecznych. To o 33,3% więcej niż w 2012 r., co świadczy o rozwoju aktywności społecznej wśród mieszkańców powiatu. Poziom aktywności społecznej pokazuje m.in. liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców. Pod tym względem powiat żagański wypada gorzej niż województwo lubuskie i kraj – w 2021 r. wskaźnik ten wyniósł 3,2, gdy w województwie 4,3, a w kraju 4,1. Oznacza to, że na terenie powiatu działa stosunkowo niewiele organizacji społecznych w stosunku do liczby mieszkańców.

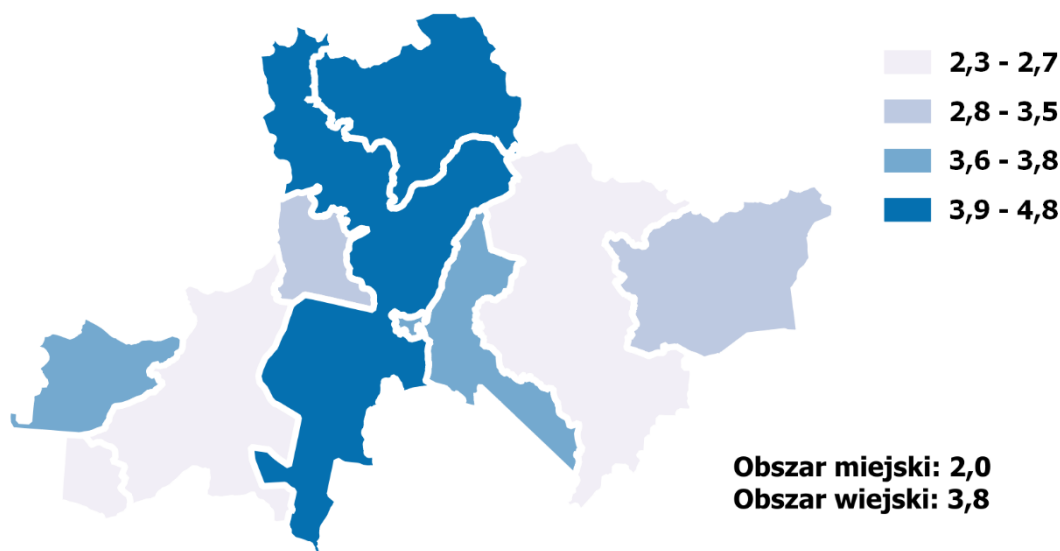
Wykres 11 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W porównaniu gmin powiatu, najwięcej podmiotów trzeciego sektora w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w 2021 r. działało w Gminie Brzeźnica (4,8) oraz Gminie Żagań (4,6). Na obszarze wiejskim działa więcej fundacji, organizacji i stowarzyszeń w stosunku do liczby mieszkańców, niż na obszarze miejskim.

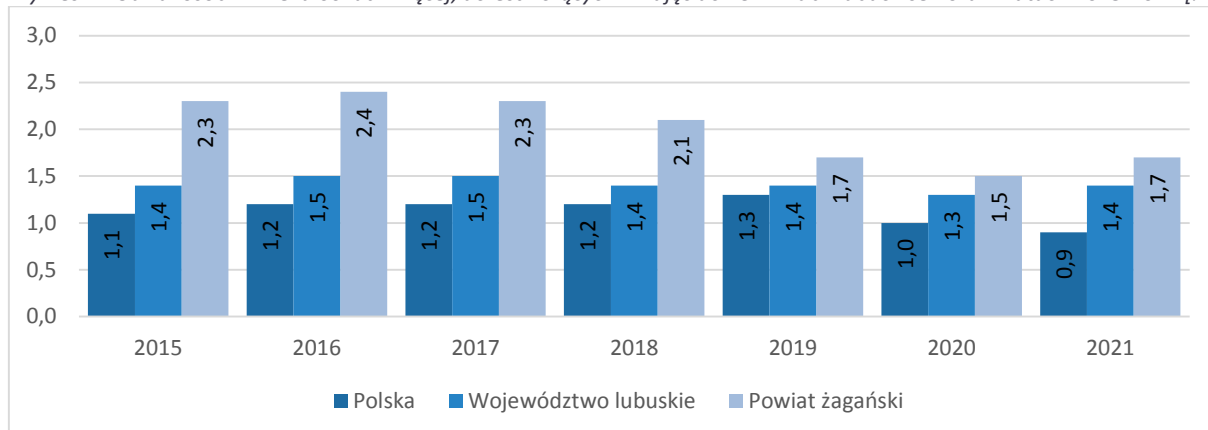
Mapa 10 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w 2021 r. – porównanie gmin powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Na terenie powiatu działa kilka klubów seniora oraz Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Seniorzy mają możliwość uczestniczenia w różnych zajęciach tematycznych (artystycznych, sportowych, informatycznych, językowych itp.), wykładach, spotkaniach. Odsetek osób w wieku 60 lat i więcej uczestniczących w tego typu aktywnościach był najwyższy w 2016 r. (2,4%), a najniższy w 2020 r. (1,5%), czego powodem była przede wszystkim pandemia COVID-19. W 2021 r. odnotowano wzrost względem 2020 r. – odsetek aktywnych seniorów wyniósł 1,7%, zatem więcej niż w województwie lubuskim (1,4%) i ogólnie w kraju (0,9%).

Wykres 12 Udział osób w wieku 60 lat i więcej, uczestniczących w zajęciach UTW lub klubach seniora w latach 2015-2021 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Pod względem udziału aktywnych seniorów, szczególnie pozytywnie wyróżnia się Gmina Łłowa, w której udział ten wyniósł 6,5% w 2021 r. – warto zaznaczyć, że biorąc pod uwagę wyłącznie Miasto Łłowa, odsetek ten wynosił aż 11,0%. Wysoką aktywnością seniorów wyróżniała się także Gmina Wymiarki (3,9%). Kluby seniora i Uniwersytety Trzeciego Wieku funkcjonują głównie w miastach powiatu, dlatego ogólny wskaźnik dla obszaru miejskiego jest wyższy niż dla obszaru wiejskiego.

Mapa 11 Udział osób w wieku 60 lat i więcej, uczestniczących w zajęciach UTW lub klubach seniora w 2021 r. – porównanie gmin powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2018 r. była niższa w porównaniu do województwa lubuskiego i Polski. Szczególnie niska aktywność w obszarze aktywności obywatelskiej dotyczyła Miasta Gozdnica, w której frekwencja wyborcza w poszczególnych wyborach odbiegała od wyników dla innych gmin. Najwyższą frekwencję odnotowano w Gminie Wymiarki.

Tabela 3 Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2018 r. [%]

Jednostka	sejmiki województw	rady powiatów	rady gmin i rady miast w miastach na prawach powiatu	wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast - pierwsza tura wyborów
Polska	54,8	54,6	55,1	54,9
Województwo lubuskie	52,3	51,8	52,6	52,3
Powiat żagański	49,9	49,9	51,1	49,9
Miasto Gozdnicza	38,4	38,4	40,9	38,4
Miasto Żagań	51,4	51,2	51,3	51,3
Gmina Brzeźnica	54,3	54,4	56,7	54,2
Gmina Iłowa	40,6	40,6	0,0	40,6
Gmina Małomice	52,9	52,9	52,9	53,0
Gmina Niegostawice	56,2	56,2	56,8	56,1
Gmina Szprotawa	49,0	49,0	49,0	49,0
Gmina Wymiarki	57,6	57,6	57,7	57,6
Gmina Żagań	50,4	50,4	50,4	50,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

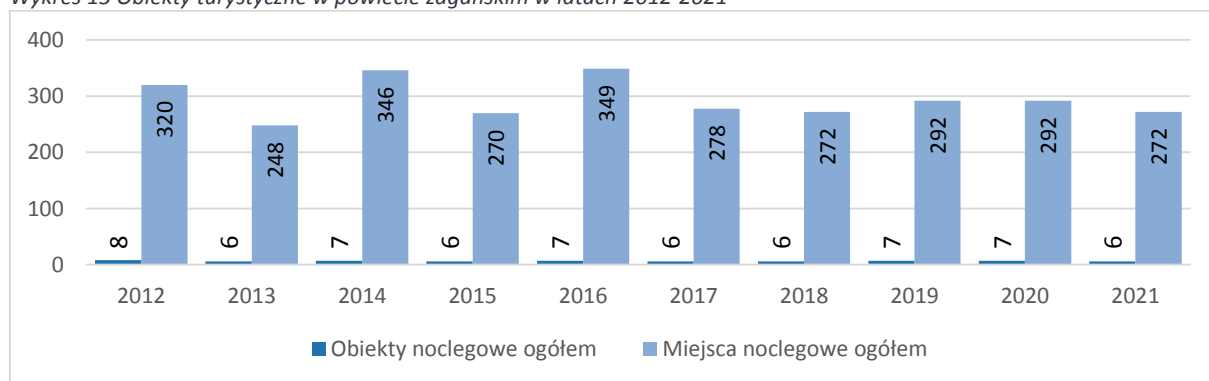
1.4 Turystyka i promocja powiatu

1.4.1 Turystyka w powiecie

Według danych GUS¹, na terenie powiatu w 2021 r. funkcjonowało 6 obiektów turystycznych posiadających 272 miejsca noclegowe. To mniej niż w 2012 r. – liczba miejsc noclegowych zmalała o 15,0%. Powodem takiego stanu jest m.in. pandemia COVID-19, która znacząco wpłynęła na branżę hotelarską w latach 2020-2021.

Wykres 13 Obiekty turystyczne w powiecie żagańskim w latach 2012-2021

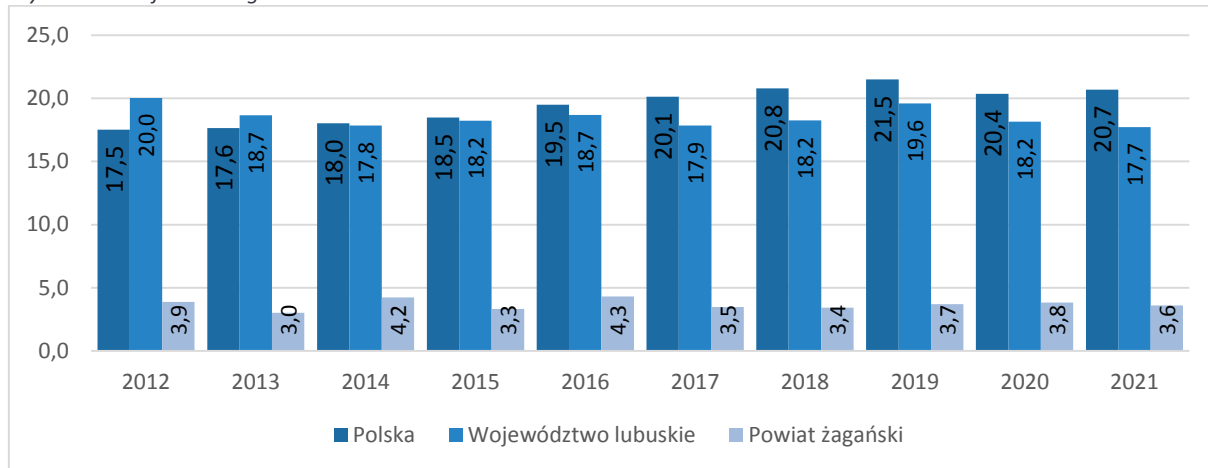

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

¹ Dotyczy obiektów turystycznych posiadających co najmniej 10 miejsc noclegowych.

W analizowanym okresie liczba miejsc noclegowych przypadających na 1 000 mieszkańców w powiecie żagańskim była znacząco niższa niż ta w województwie i kraju. Świadczy to o stosunkowo niewielkiej bazie turystycznej.

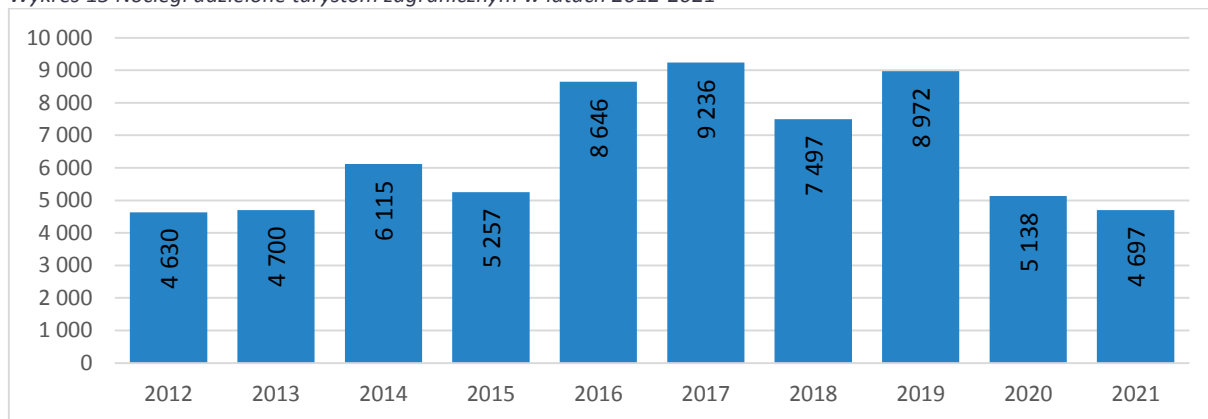
Wykres 14 Miejsca noclegowe na 1 000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W latach 2012-2021 najwięcej noclegów turystom zagranicznym udzielono w 2019 r. – niemal 9 tys. W całym analizowanym okresie zdecydowanie najwięcej noclegów udzielono turystom z Niemiec, które to stanowiły 74% wszystkich noclegów udzielonych turystom zagranicznym w 2021 r. Wynika to przede wszystkim z położenia powiatu blisko granicy polsko-niemieckiej.

Wykres 15 Noclegi udzielone turystom zagranicznym w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

1.4.2 Zabytki powiatu

Ze względu na długą historię powiatu, na jego terenie znajduje się wiele obiektów zabytkowych. Powiat posiada *Program opieki nad zabytkami Powiatu Żagańskiego na lata 2021-2024*, w którym zawarto informacje na temat zidentyfikowanych zabytków i rekomendacje na temat sposobu ich ochrony. We wspomnianym dokumencie przyjęto trzy priorytety działań, związane z: rewaloryzacją dziedzictwa kulturowego powiatu z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych, ochroną i kształtowaniem

krajobrazu kulturowego powiatu oraz promocją dziedzictwa materialnego i niematerialnego powiatu. W celu zachowania cennych zabytków powiatu, konieczne jest zahamowanie procesów degradacji zabytków i ich odrestaurowanie, co jest jednym z głównych zadań wymienionych w *Programie*. Wśród zabytków o szczególnym znaczeniu dla powiatu znajduje się 41 zabytków takich jak:

- Zespół klasztorny kanoników regularnych reguły św. Augustyna w Żaganiu – w 2011 r. rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zostało
- uznane za Pomnik Historii,
- Pałac księżęcy Lobkowitzów i Talleyrandów przy ul. Szprotawskiej 4 w Żaganiu,
- Budynek dawnej administracji księżęcej w Żaganiu – budynek Kamery Księżęcej (obecnie budynek sądu),
- Dom Wdowi przy Placu Słowiańskim 17 w Żaganiu (obecnie siedziba Urzędu Miasta),
- Zespół szpitala p.w. św. Doroty przy ul. Żelaznej 1 w Żaganiu – obecnie siedziba Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. H. Wieniawskiego. Warto wspomnieć, że obiekt otrzymał wyróżnienie w kategorii renowacja i adaptacja architektoniczna zabytku w ramach konkursu „Lubuskie Konserwacje” oraz wyróżnienie w ogólnopolskim konkursie „Zabytek zadbane”.
- Zespół klasztorny franciszkanów, później jezuitów w Żaganiu,
- Wieża kościoła ewangelickiego w Żaganiu,
- Kościół p.w. Świętego Ducha w Żaganiu,
- Kościół cmentarny p.w. Nawiedzenia NMP w Żaganiu,
- Kaplica Grobu Bożego w Żaganiu,
- Kościół p.w. św. Jadwigi w Starej Koperni,
- Kościół p.w. św. Jerzego w Gorzupi Dolnej,
- Kościół p.w. św. Mikołaja Biskupa w Jeleninie,
- Kościół p.w. św. Wincentego w Starym Żaganiu,
- Kościół p.w. Matki Boskiej Różańcowej w Bukowinie Bobrzańskiej,
- Kościół p.w. Zwiastowania NMP wraz z plebanią w Bożnowie,
- Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Rudawicy,
- Kościół p.w. św. Augustyna w Chrobrowie,
- Kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Miodnicy,
- Dwuwieżowy ratusz w Szprotawie,
- Mury obronne wraz z basztą zachodnią i Bramą Żagańską w Szprotawie,
- Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Szprotawie,
- Kościół p.w. św. Andrzeja Apostoła w Szprotawie Ławie,

- Zespół pałacowy w Henrykowie,
- Zespół dworski w Wiechlicach,
- Zespół dworski w Długiem,
- Wieża rycerska w Witkowie,
- Kościół p.w. św. Mikołaja w Mycielinie,
- Kościół p.w. św. Katarzyny w Gościeszowicach,
- Kościół p.w. św. Marii Magdaleny w Brzeźnicy,
- Kościół p.w. św. Andrzeja w Jabłonowie,
- Kaplica pasyjna z 1736 roku w Jabłonowie,
- Kościół p.w. Matki Boskiej Bolesnej w Karczówce,
- Kościół p.w. Narodzenia NMP w Chotkowie,
- Zespół pałacowy w Chotkowie,
- Zespół dworski w Jabłonowie,
- Zespół pałacowy w Łowej,
- Kościół p.w. Chrystusa Króla w Łowej,
- Kościół p.w. św. Bartłomieja w Koninie Żagańskim,
- Kościół p.w. św. Michała Archanioła w Witoszynie Dolnym,
- Kościół p.w. św. Anny w Lutynce.

Duża część zabytków sięga czasów średniowiecza. Wśród zabytków będących w posiadaniu Powiatu Żagańskiego wpisanych do rejestru zabytków znajduje się:

- Budynek Kolegium Jezuickiego w Żaganiu - obecnie Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących przy ulicy Gimnazjalnej 13,
- Budynek Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Żaganiu plac Orłąt Lwowskich 4,
- Budynek Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Łowej, ul. Pałacowa 1,
- Kościół poewangelicki w Lesznie Dolnym,
- Brama przejazdowa tzw. „Most Miłości” położona w Łowej przy ul. Ogrodowej 1.

Należy zaznaczyć, że budynek obecnej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Żaganiu przy ulicy Śląskiej 1 wpisany jest do wojewódzkiej ewidencji zabytków. Warto także podkreślić, że w rejestrze zabytków nieruchomych (nie wliczając układów urbanistycznych) w województwie lubuskim znajduje się 21 obiektów powstałych do połowy XIII w., z czego aż 7 znajduje się w powiecie żagańskim². Na tle

² Program opieki nad zabytkami Powiatu Żagańskiego na lata 2021 – 2024, str. 14.

innych powiatów w województwie, powiat żagański wyróżnia się wielością obiektów zabytkowych, szczególnie średniowiecznych kościołów i układów rezydencjonalnych.

Na terenie powiatu funkcjonuje Muzeum Obozów Jenieckich zawierające cenne pamiątki i artefakty związane z okresem II wojny światowej. Ponadto w Szprotawie działa Muzeum Ziemi Szprotawskiej im. dr Felixa Matuszkiewicza zawierające zbiory zgromadzone w dziale archeologiczno-historycznym, przyrodniczym, turystycznym oraz archiwaliach. Ekspozycje historyczne znajdują się także w Izbie Historii działającej w Szprotawie.

W ramach promocji dziedzictwa kulturowego w 2022 r. utworzono „Szlak architektury rezydencjonalnej w Powiecie Żagańskim”. Pierwsza edycja szlaku zawiera 15 obiektów rezydencjonalnych położonych w różnych gminach powiatu. Jest to nowy produkt promocyjno-turystyczny, do którego wydano publikację pn. „Szlak architektury rezydencjonalnej w powiecie żagańskim” w trzech wersjach językowych (polski, niemiecki, angielski).

Powiat Żagański leżący w strefie przygranicznej wspólnie z niemieckimi partnerami realizuje projekty dotyczące lepszego poznania wspólnej historii pogranicza oraz dziedzictwa kulturowego tego regionu. Jednym z nich był projekt pn. „Zabytki świadectwem wspólnego dziedzictwa historycznego pogranicza polsko-niemieckiego” współfinansowany z Funduszu Małych Projektów w Euroregionie „Sprewa-Nysa-Bóbr” dla Programu Współpracy INTERREG VA Brandenburgia – Polska 2014-2020 w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej. Efektem projektu ma być pogłębiona współpraca dot. ochrony i zachowania zabytków jako pomników historii pogranicza polsko-niemieckiego.

1.4.3 Promocja powiatu

W ostatnich latach podejmowano szereg działań mających na celu promocję powiatu żagańskiego. Pojawiające się na rynku nowinki zarówno technologiczne, jak i sieciowe, pozwoliły na wdrożenie nowych standardów w zakresie promowania podejmowanych przez Powiat Żagański działań, a także codziennych wątków z życia samorządu. Należy zacząć od nowej odsłony strony internetowej Powiatu Żagańskiego, która stała się czytelniejsza i łatwiejsza w obsłudze, dostosowana do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami. Dzięki temu mieszkańcy i klienci Starostwa Powiatowego w Żaganiu zyskali dostęp do niezbędnych informacji. Strona jest bezpośrednio skoordynowana z Biuletynem Informacji Publicznej, rejestracją do Referatu Rejestracji Pojazdów i Kierowców, rejestracją na porady w ramach Nieodpłatnej Pomocy Prawnej oraz z social-mediami Powiatu Żagańskiego.

W 2020 r. Zarząd Powiatu Żagańskiego zdecydował o powołaniu do życia papierowego wydania gazety pn. „Głos Powiatu Żagańskiego”. To zadanie okazało się sukcesem, ponieważ gazeta została doskonale przyjęta przez mieszkańców. Jest to darmowy kwartalnik opowiadający o najważniejszych decyzjach,

informujący o sukcesach uczniów, pokazujący działania podejmowane przez władze Powiatu Żagańskiego. Gazeta pozostaje również otwarta dla wszystkich Gmin, które wchodzą w skład Powiatu Żagańskiego i są również doskonałą promocją samorządu. Wydanie papierowe to także alternatywa dla osób, które nie korzystają z Internetu i nie doświadczają informacji napływających z sieci.

Dopełnieniem promocji powiatu jest prowadzenie profili na portalach społecznościowych, głównie na portalu Facebook pn. „Powiat Żagański” – jest to najczęściej odwiedzany kanał społecznościowy, za pośrednictwem którego Powiat prowadzi promocję.

Wiele wydarzeń wpisanych w kalendarz stałych imprez promocyjnych współfinansowanych jest z krajowych środków pomocowych np. Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich :

- Powiatowy Folk Festiwal – przegląd kapel i grup śpiewaczych działających na terenie powiatu żagańskiego. Do czasu pandemii zorganizowano 4 edycje.
- Folkowe smaki Powiatu Żagańskiego – impreza mająca na celu promocję kultury i tradycji ludowej, wyrobów lokalnych i muzyki regionalnej.
- Eko-Targi – projekt mający na celu promocję lokalnych wyrobów powstałych w sposób tradycyjny i ekologiczny.
- Oraz projekty mające na celu poprawę jakości życia na obszarach wiejskich powiatu żagańskiego poprzez wzrost rozwoju przedsiębiorczości w zakresie wytwarzania produktów regionalnych lub tradycyjnych np. Odkryć potencjał obszarów wiejskich Powiatu Żagańskiego.

Ponadto corocznie organizowane są powiatowe dożynki wraz z konkursem na najpiękniejszy wieniec dożynkowy. Powiatowe Święto Plonów to święto rolnicze, podczas którego kultywowane są tradycje regionalne oraz promowane są obszary wiejskie powiatu. Święto to jest okazją do spotkania się różnych środowisk społecznych, zaprezentowania szerokiej publiczności lokalnej kultury ludowej oraz wyrobów lokalnych wytwórców, artystów i rzemieślników.

Powiat Żagański promuje nie tylko własne pomysły i projekty – aktywnie wspiera także lokalne stowarzyszenia, Koła Gospodyń Wiejskich, artystów, wybitnie uzdolnionych uczniów itd., którzy promują powiat na arenie ogólnopolskiej podczas wielu konkursów i olimpiad. Działalność Powiatu nastawiona jest także na promocję zdrowia wśród mieszkańców – Powiat Żagański jest współorganizatorem tzw. Białych Niedzieli, podczas których mieszkańcy mają możliwość skorzystać z bezpłatnych badań, skonsultować się z lekarzem czy nauczyć pierwszej pomocy.

Wśród innych ciekawych wydarzeń i imprez organizowanych na terenie powiatu można wymienić natomiast m.in.:

- Obchody Wielkiej Ucieczki w Żaganiu – wydarzenie odbywające się przy Muzeum Obozów Jenieckich, upamiętniające ucieczkę więźniów z niemieckiego obozu jenieckiego Stalag Luft 3,
- Jarmark św. Michała w Żaganiu – coroczna impreza odbywająca się we wrześniu, nawiązująca do handlowej tradycji miasta,
- Krajowa wystawa psów myśliwskich – organizowana podczas Święta Parku Dworskiego w Łowej,
- Święto kwitnących azalii w Łowej – organizowane przez znaną szkółkę krzewów ozdobnych, przyciąga także turystów zagranicznych,
- Dworski Zlot Pojazdów Zabytkowych i Historycznych w Łowej – pierwsza edycja wydarzenia planowana jest w 2023 r.,
- Ogólnopolski Festiwal Grup Śpiewaczych „Ziemia i Pieśń” w Szprotawie – koncerty zespołów folklorystycznych, sztandarowa impreza gminy,
- Zlot Motocyklowy w Szprotawie – cykliczne wydarzenie, w trakcie którego organizowana jest parada motocyklowa, pokazy, konkursy z nagrodami,
- Cykl koncertów „Piętro wyżej” w Szprotawie – cykl koncertów kameralnych prezentujący różne gatunki muzyczne,
- Weisse Tafel w Szprotawie – polsko-niemiecka biesiada, w trakcie której można spróbować tradycyjnych potraw kuchni polskiej i niemieckiej, w 2023 r. pierwszy raz odbyła się w Szprotawie.

1.5 Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

1.5.1 Opieka społeczna

Na terenie powiatu żagańskiego funkcjonuje dziewięć ośrodków pomocy społecznej (w każdej gminie), do których zadań należy m.in.: przyznawanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, pomoc osobom w trudnej sytuacji życiowej, wspieranie

rodzin z dysfunkcjami, aktywizacja społeczna osób wykluczonych. W Szprotawie działa

Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy, obejmujący wsparciem osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby z autyzmem. W powiecie żagańskim funkcjonuje tylko jeden, prywatny dom pomocy społecznej oraz publiczny Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Szprotawie. Seniorzy wymagający opieki są umieszczani także w DPS i ZOL poza powiatem żagańskim. W Mieście Żagań funkcjonuje Dom Dziennego Pobytu przeznaczony dla osób w wieku senioralnym. DDP zaspokajają potrzeby społeczne

i kulturalne oraz zapewnia opiekę i ciepły posiłek w ciągu dnia. W powiecie brakuje mieszkań chronionych przeznaczonych dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami.

Ponadto na terenie powiatu działa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu, w którego strukturze funkcjonuje Rodzinna Poradnia Specjalistyczna. PCPR realizuje zadania związane z rozwiązywaniem problemów społecznych poprzez wspieranie osób z niepełnosprawnościami, osób wykluczonych społecznie, wspieranie rodzin zastępczych, pomoc dzieciom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze itd. Podmiot dysponuje 2 mieszkaniami chronionymi przeznaczonymi dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej (łącznie 4 miejsca). Rodzinna Poradnia Specjalistyczna oferuje natomiast poradnictwo psychologiczne, wsparcie terapeuty ds. uzależnień i wsparcie prawne dotyczące m.in. prawa rodzinnego, opiekuńczego, ochrony praw lokatorów.

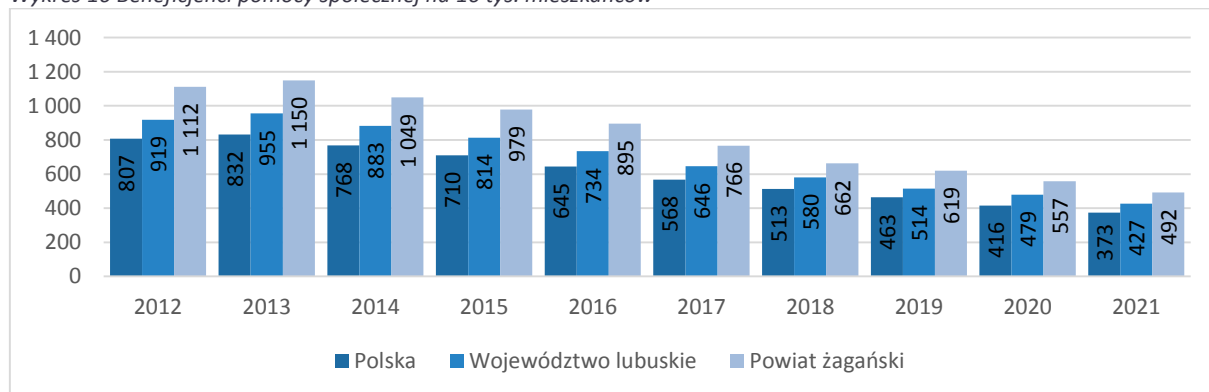
W powiecie funkcjonuje Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych Powiatu Żagańskiego, które organizuje funkcjonowanie Powiatowych Domów Dziecka w Szprotawie. Są to placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego, które oprócz zapewnienia pieczy zastępczej, współpracują z rodzinami biologicznymi, co ma na celu powrót dzieci do naturalnego środowiska rodzinnego lub utrzymywanie stałego kontaktu. Oprócz zasobów instytucjonalnych, na terenie powiatu funkcjonują 123 rodziny zastępcze w których przebywa 204 dzieci - stan na 31.12.2022 r.

Według informacji pozyskanych od pracowników ośrodków pomocy społecznej, na terenie powiatu widać poprawę – liczba rodzin potrzebująca pomocy uległa zmniejszeniu. W systemie pomocy społecznej pozostały głównie rodziny dotknięte licznymi problemami. Ponadto spada liczba rodzin zastępczych – brakuje kandydatów na nowe zawodowe rodziny zastępcze. W ostatnich latach widać wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, co spowodowane jest starzejącym się społeczeństwem. Rozwijanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania seniorów jest istotne, ze względu na coraz większe koszty ponoszone przez gminy za pobyt w domach pomocy społecznej. Część seniorów, która nie wymaga całodobowej opieki, zgłasza się po pomoc w postaci wsparcia finansowego, a także w załatwianiu codziennych spraw (np. administracyjnych). Ze względu na wykluczenie komunikacyjne większości gmin, seniorzy mają problem z dostaniem się do lekarzy specjalistów i urzędów administracji powiatowej. Warto zaznaczyć, że wysokość środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przekazywanych powiatowi zwiększa się z roku na rok - jednakże nie zaspokaja to w pełni potrzeb osób z niepełnosprawnościami, ponieważ wzrasta zapotrzebowanie na środki finansowe ze strony tych osób. Klienci ośrodków pomocy społecznej i PCPR zgłaszają zainteresowanie usługami opiekuńczo-rehabilitacyjnymi w miejscu zamieszkania oraz wsparciem w postaci placówek wsparcia dziennego.

W powiecie żagańskim jest znaczny problem z pozyskaniem osób do pracy w charakterze opiekuna, ponieważ brakuje osób z kwalifikacjami i doświadczeniem. Młodzi ludzie rzadko podejmują pracę na tego typu stanowisku, ze względu na trudny charakter obowiązków. Podobnie występują braki na stanowisku pracownika socjalnego, czego powodem są głównie niskie zarobki. Zdaniem pracowników ośrodków pomocy społecznej, istotną kwestią jest współpraca różnych instytucji, fundacji i stowarzyszeń w zakresie rozwiązywania problemów społecznych na terenie powiatu.

Liczba beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. osób wyniosła 492 w 2021 r. dla powiatu żagańskiego i zawsze była wyższa na tle województwa lubuskiego i Polski. Warto jednak zaznaczyć, że w okresie 2012-2021 liczba beneficjentów na 10 tys. mieszkańców zmalała o blisko 56%, co wskazuje na stopniowe zmniejszanie się na zapotrzebowanie na pomoc społeczną.

Wykres 16 Beneficjenci pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W analizowanym okresie większość rodzin pobierała zasiłki z powodu ubóstwa, niepełnosprawności oraz długotrwałej i ciężkiej choroby. W latach 2017-2021 widać spadek liczby rodzin pobierających świadczenia ze względu na wszystkie wyszczególnione powody przyznania pomocy.

Tabela 4 Powody przyznania pomocy – liczba rodzin, która otrzymała świadczenia w latach 2017-2021

Powód przyznania pomocy	2017	2018	2019	2020	2021
ubóstwo	2 409	2 014	1 828	1 687	1 556
sieroctwo	2	3	2	1	0
bezdomność	118	111	97	100	84
potrzeba ochrony macierzyństwa	296	291	243	210	186
bezrobocie	1 464	1 150	924	871	769
niepełnosprawność	1 489	1 387	1 346	1 164	1 074
długotrwała lub ciężka choroba	1 210	1 206	1 161	1 017	944
bezaradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	427	375	363	359	325
przemoc w rodzinie	17	16	9	12	8
potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0

Powód przyznania pomocy	2017	2018	2019	2020	2021
alkoholizm	226	209	192	175	166
narkomania	29	21	24	14	19
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	70	65	57	66	64
trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0	0	0
zdarzenie losowe	22	15	17	14	4
sytuacja kryzysowa	14	11	11	40	8
klęska żywiołowa lub ekologiczna	36	1	0	0	0

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu żagańskiego, 2023 r.

1.5.2 Opieka zdrowotna

Głównym podmiotem świadczącym usługi w zakresie opieki zdrowotnej jest Filia 105. Kresowego Szpitala Wojskowego z Przychodnią SP ZOZ w Żaganiu – główny szpital znajduje się w Żarach. W Filii w Żaganiu funkcjonuje kilkanaście poradni. Według informacji uzyskanych z Filii 105 KSWzP SP ZOZ, największy przeciętny czas oczekiwania na wizytę dotyczy Poradni Endokrynologicznej (141), Poradni Kardiologicznej (108) oraz Pracowni Endoskopii (100). Średni czas oczekiwania wynosi zatem ponad miesiąc, co wynika m.in. z braku odpowiedniej liczby pracowników medycznych.

Tabela 5 Średni czas oczekiwania na wizytę w poradniach funkcjonujących w Żaganiu (stan na marzec 2023 r.)

Nazwa poradni	Średni czas oczekiwania (dni)
Poradnia Alergologiczna Żagań	67
Poradnia Chirurgii Ogólnej Żagań	0
Poradnia Chirurgii Onkologicznej Żagań	12
Poradnia Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej Żagań	22
Poradnia Dermatologiczna Żagań	27
Poradnia Diabetologiczna Żagań	32
Poradnia Domowego Leczenia Tlenem Żagań	0
Poradnia Endokrynologiczna Żagań	141
Poradnia Gastroenterologiczna Żagań	53
Poradnia Ginekologiczno-Położnicza Żagań	6
Poradnia Gruźlicy i Chorób Płuc Żagań	47
Poradnia Kardiologiczna Żagań	108
Poradnia Laryngologiczna Żagań	10
Poradnia Neurologiczna Żagań	56
Poradnia Urologiczna Żagań	41
Poradnia Zdrowia Psychicznego Żagań	0
Pracownia Endoskopii Żagań	100
Tomografia Żagań	0

Źródło: dane Filii 105 KSWzP SP ZOZ w Żaganiu, 2023 r.

W latach 2017-2022 liczba świadczeń udzielanych w Filii 105 KSWzP SP ZOZ w Żaganiu uległa znaczącemu zmniejszeniu – szczególnie zauważalny jest spadek świadczeń w 2020 r., czego powodem była pandemia COVID-19. W analizowanym okresie liczba udzielanych świadczeń spadła o 37%. W 2022 r. w Filii w Żaganiu udzielono ponad 37 tys. świadczeń.

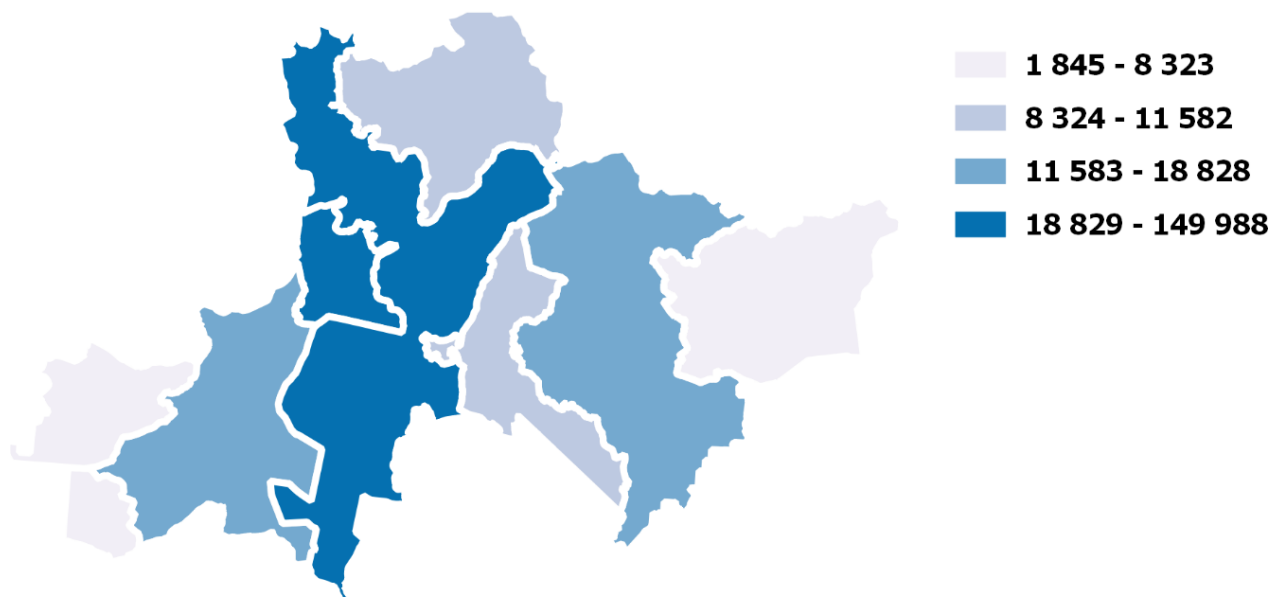
Tabela 6 Liczba udzielonych świadczeń w szpitalu w Żaganiu latach 2017-2022

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Miasto Gozdnica	2 053	1 602	1 652	972	988	1 056
Miasto Żagań	34 651	29 289	28 076	16 610	18 621	22 741
Gmina Brzeźnica	2 590	2 091	2 010	1 135	1 166	1 420
Gmina Łłowa	4 199	3 567	3 482	1 764	1 698	2 158
Gmina Małomice	2 879	2 204	2 309	1 232	1 274	1 684
Gmina Niegostawice	415	313	373	231	224	289
Gmina Szprotawa	4 368	3 476	3 528	2 199	2 204	3 053
Gmina Wymiarki	858	705	579	344	361	474
Gmina Żagań	7 903	7 025	6 364	3 556	3 916	4 948
Powiat ogółem	59 916	50 272	48 373	28 043	30 452	37 823

Źródło: dane Filii 105 KSWzP SP ZOZ w Żaganiu, 2023 r.

Biorąc pod uwagę okres 2017-2022, szpital udzielił najwięcej świadczeń pacjentom z Miasta Żagań (niemal 150 tys.) oraz Gminy Żagań (33,7 tys.). Najmniej świadczeń udzielono mieszkańcom Gminy Niegostawice (1,8 tys.) i Gminy Wymiarki (3,2 tys.).

Mapa 12 Liczba udzielonych świadczeń medycznych w szpitalu w Żaganiu ogółem w latach 2017-2022 – porównanie gmin powiatu

Źródło: dane Filii 105 KSWzP SP ZOZ w Żaganiu, 2023 r.

Liczba pacjentów leczonych w Filii w Żaganiu była zróżnicowana w analizowanym okresie – można jednak zauważyć trend spadkowy. W latach 2017-2022 liczba pacjentów w szpitalu zmniejszyła się o niemal 33% - do poziomu nieco ponad 12 tys. w 2022 r.

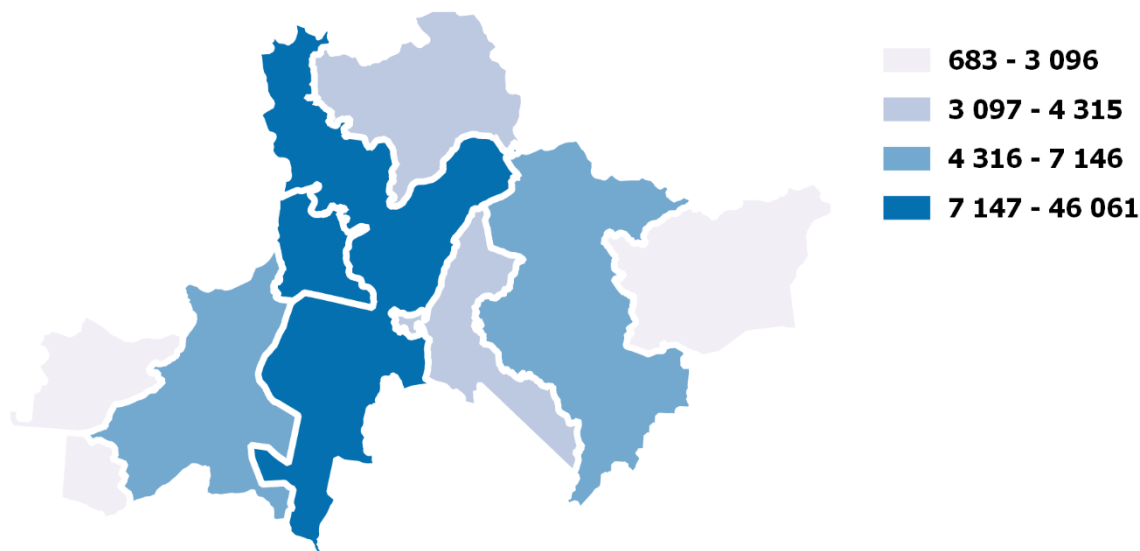
Tabela 7 Liczba osób leczonych w szpitalu w Żaganiu w latach 2017-2022

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Miasto Gozdnicza	688	619	599	400	378	412
Miasto Żagań	9 777	9 242	8 667	5 828	5 693	6 854
Gmina Brzeźnica	892	788	772	479	461	560
Gmina Iłowa	1 456	1 389	1 333	773	687	833
Gmina Małomice	972	881	910	533	439	580
Gmina Niegosławice	151	122	138	100	87	85
Gmina Szprotawa	1 490	1 372	1 338	972	860	1 114
Gmina Wymiarki	330	309	278	180	147	190
Gmina Żagań	2 399	2 303	10 785	1 328	1 339	1 612
Powiat ogółem	18 155	17 025	24 820	10 593	10 091	12 240

Źródło: dane Filii 105 KSWzP SP ZOZ w Żaganiu, 2023 r.

Patrząc na liczbę pacjentów pochodzącą z poszczególnych gmin powiatu, można zauważyć, że najwięcej z nich pochodziło z Miasta Żagań (46 tys.) i Gminy Żagań (19,8 tys.), a najmniej z Gminy Niegosławice (niecałe 700 osób). Jest to zgodne z liczbą udzielonych świadczeń medycznych przedstawionych na poprzedniej mapie.

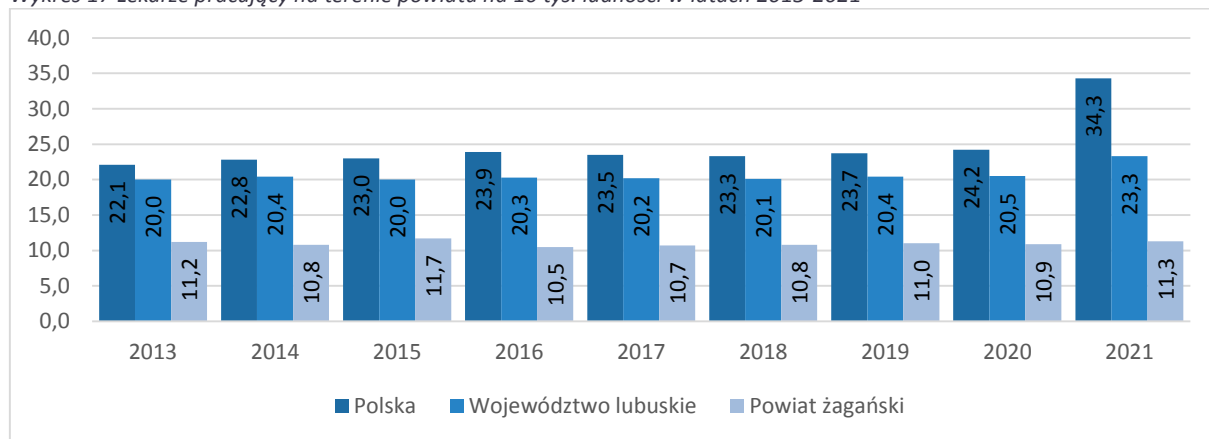
Mapa 13 Liczba osób leczonych w szpitalu w Żaganiu ogółem w latach 2017-2022 – porównanie gmin powiatu

Źródło: dane Filii 105 KSWzP SP ZOZ w Żaganiu, 2023 r.

Liczba lekarzy pracująca na terenie powiatu w latach 2013-2021³ nie uległa znaczącej różnicy. W 2021 r. wskaźnik wyniósł 11,3 – znacząco mniej niż w województwie lubuskim (23,3) oraz kraju (34,3). Świadczy to o niskiej liczbie lekarzy pracujących w powiecie w stosunku do liczby mieszkańców, co zmniejsza dostępność do usług medycznych w obrębie powiatu.

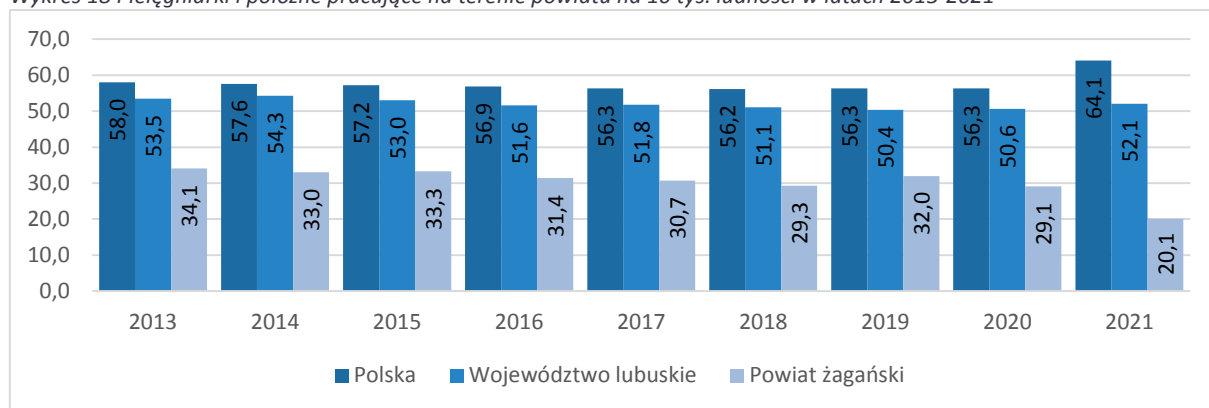
Wykres 17 Lekarze pracujący na terenie powiatu na 10 tys. ludności w latach 2013-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Liczba pielęgniarek i położnych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców także była stosunkowo niska, ponadto w latach 2013-2021 wskaźnik ten uległ zmniejszeniu o 41,1%⁴. W 2021 r. wyniósł 20,1, gdy w województwie lubuskim odnotowano wskaźnik na poziomie 52,1, a w kraju – 64,1. Oznacza to zmniejszanie się kadry medycznej w powiecie żagańskim, co skutkować będzie pogłębianiem się problemu niskiej dostępności usług zdrowotnych.

Wykres 18 Pielęgniarki i położne pracujące na terenie powiatu na 10 tys. ludności w latach 2013-2021

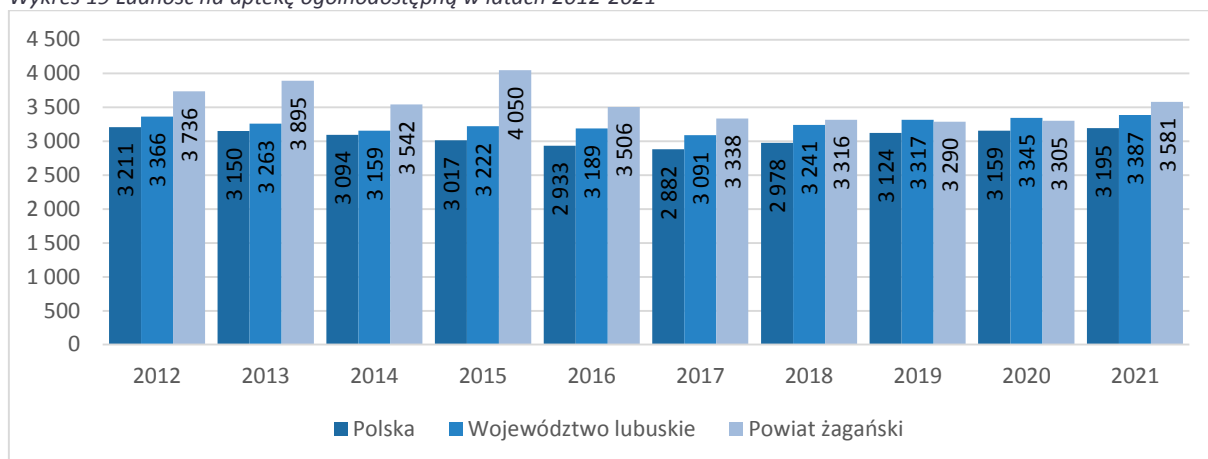
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W 2021 r. na jedną aptekę w powiecie żagańskim przypadało ponad 3,5 tys. osób – to więcej niż w województwie (3,3 tys.) i kraju (3,1 tys.). Oznacza to, że dostępność do aptek jest niższa na terenie powiatu.

³ Brak danych dla 2012 r.

⁴ J.w.

Wykres 19 Ludność na aptekę ogólnodostępną w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

1.6 Bezpieczeństwo

1.6.1 Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwem publicznym na terenie powiatu zajmują się przede wszystkim Komenda Powiatowa Policji w Żaganiu, wraz z Komisariatem Policji w Szprotawie i Komisariatem Policji w Iłowej. Według ich danych, w latach 2017-2021 stwierdzono łącznie 6 277 zdarzeń o charakterze kryminalnym. Największą część z nich stanowiły kradzieże z włamaniem (25,1%) oraz oszustwa gospodarcze (19,3%). Najmniej odnotowano w tym czasie bójek i pobic, które stanowiły łącznie zaledwie 0,7% wszystkich zdarzeń zarejestrowanych w analizowanym okresie.

Tabela 8 Liczba stwierdzonych przestępstw na terenie powiatu żagańskiego w latach 2017-2021

Rodzaj przestępstwa	Liczba przestępstw za lata 2017-2021
Kradzież z włamaniem	1 577
Oszustwo gospodarcze	1 209
Oszustwo kryminalne	91
Przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu	262
Prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości	638
Kradzież cudzej rzeczy	777
Rozboje, kradzież i wymuszenia	82
Ustawa o narkomanii	992
Uszkodzenie mienia	486
Bójka i pobicie	46
Uszczerbek na zdrowiu	117

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Żaganiu.

Dane dotyczące zdarzeń drogowych w latach 2017-2022 wskazują na poprawę bezpieczeństwa na drogach w powiecie. W tym czasie odnotowano spadek liczby wypadków na poziomie 25%, podobnie jak liczby kolizji (38%) i osób poszkodowanych w wypadkach.

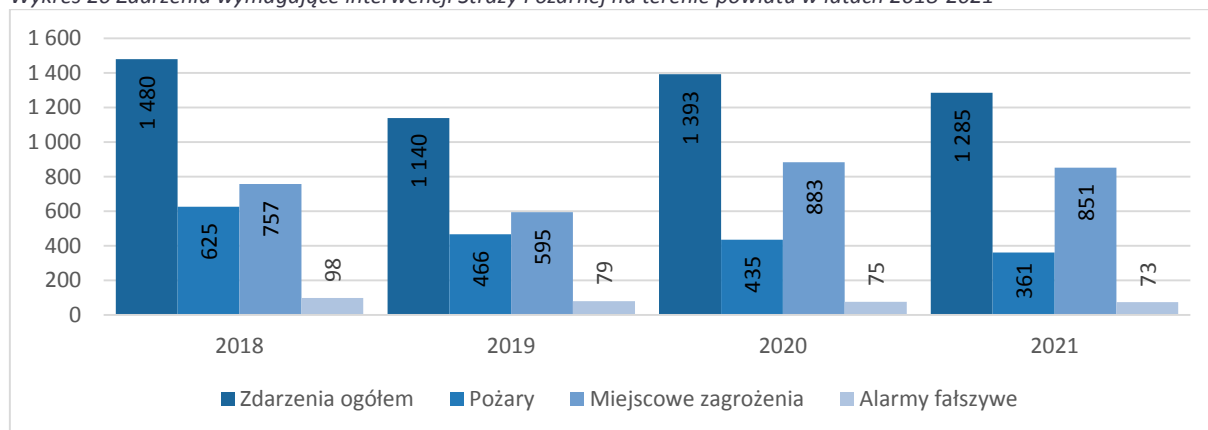
Tabela 9 Zdarzenia drogowe w powiecie żagańskim w latach 2017-2022

Rok	Liczba wypadków	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba kolizji
2017	52	7	50	825
2018	60	7	67	716
2019	35	1	38	733
2020	48	7	60	613
2021	48	8	53	607
2022	39	4	39	515

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Żaganiu.

Inną jednostką zajmującą się bezpieczeństwem w powiecie jest Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, która ma swój oddział w Żaganiu i Szprotawie. Ponadto na terenie powiatu funkcjonują jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. W latach 2018-2021 odnotowano spadek liczby zdarzeń wymagających interwencji – o 13,2%. Największą różnicę odnotowano w przypadku pożarów, których liczba w 2022 r. była o 42,2% mniejsza niż w 2018 r. W tym samym czasie wzrosła natomiast liczba miejscowych zagrożeń (o 12,4%), takich jak m.in. silne wiatry i intensywne opady deszczu.

Wykres 20 Zdarzenia wymagające interwencji Straży Pożarnej na terenie powiatu w latach 2018-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

1.6.2 Zagrożenia naturalne

Jednym z istotnych dokumentów obowiązujących na terenie kraju, w tym także powiatu żagańskiego, jest *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry*. Najważniejszym celem PZRP jest zminimalizowanie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla zdrowia i życia ludzi, środowiska naturalnego, dziedzictwa kulturalnego oraz działalności gospodarczej. We wspomnianym opracowaniu wyznaczono trzy cele główne: zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego, obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego, poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Na terenie powiatu żagańskiego występują obszary zagrożone wystąpieniem powodzi – dotyczy to przede wszystkim terenów w obrębie rzeki Bóbr i Kwisa. Do lewego brzegu Bobru dopływa z południa

rzeka Kwisa, z południowego zachodu rzeka Czerna Wielka, a do prawego brzegu ze wschodu rzeka Szprotawa, a od północy rzeka Brzeźnica.

Innym dokumentem planistycznym w zakresie gospodarowania wodami jest *Plan przeciwdziałania skutkom suszy*, w którym zawarto podstawowe cele strategiczne takie jak:

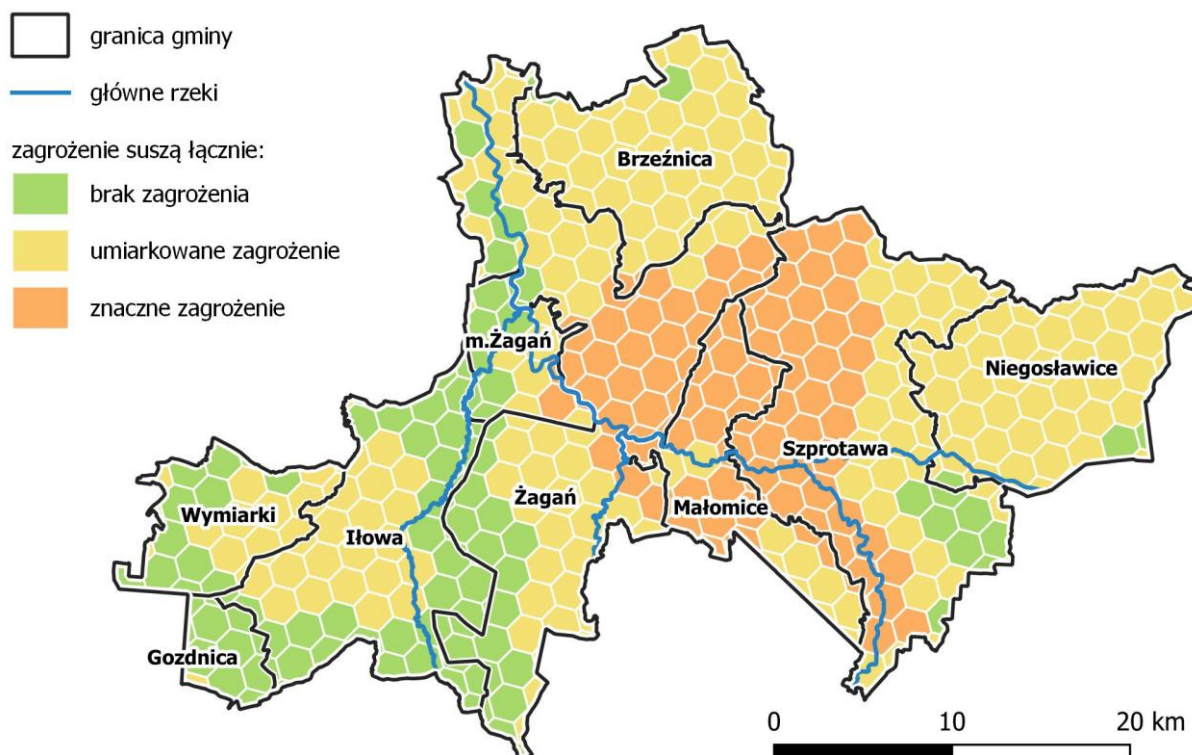
- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy,
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy,
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy,
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Według informacji zawartych w PPSS obszar powiatu jest zróżnicowany pod względem zagrożenia suszą. Wyróżniono:

- zagrożenie suszą atmosferyczną – większość powiatu zaliczono do klasy IV (ekstremalnie zagrożone),
- zagrożenie suszą rolniczą – większość powiatu zaliczono do klasy IV (ekstremalnie zagrożone),
- zagrożenie suszą hydrologiczną – większość powiatu zaliczono do klasy II (umiarkowanie zagrożone),
- zagrożenie suszą hydrogeologiczną – większość powiatu zaliczono do klasy I (słabo zagrożone).

Łączne zagrożenie suszą przedstawiono na poniższej mapie – najbardziej zagrożone suszą jest centrum powiatu oraz jego wschodnie tereny.

Mapa 14 Łączne zagrożenie suszą w powiecie żagańskim

Źródło: opracowanie własne.

Ze zjawiskiem suszy łączy się ryzyko pożarów obszarów leśnych, co jest niebezpieczne dla mieszkańców, ponieważ dużą część powiatu zajmują lasy. Powiat żagański jest silnie zagrożony wystąpieniem tego typu pożarów, co zostało wskazane m.in. w *Wojewódzkim Planie Zarządzania Kryzysowego*. Ponadto przewiduje się zwiększenie liczby opadów deszczu o charakterze nawałnym⁵, co w połączeniu z długotrwałą suszą zwiększa ryzyko wystąpienia podtopień. Postępujące zmiany klimatyczne powodują częstsze występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych takich jak intensywne burze i huragany.

⁵ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żagańskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025, str. 39.

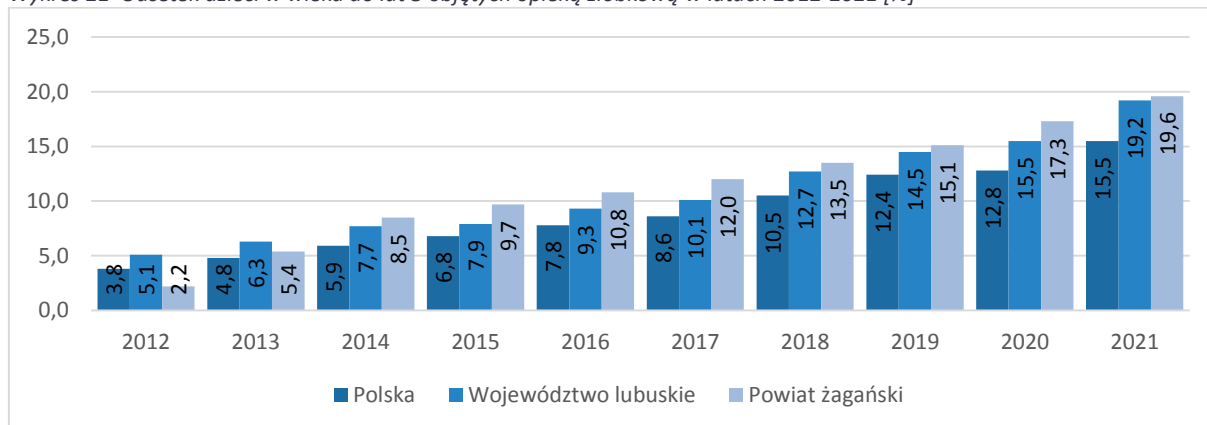
1.7 Oświata i wychowanie

1.7.1 Żłobki i przedszkola

Na terenie powiatu funkcjonuje kilka żłobków i klubów dziecięcych, w tym placówki publiczne takie jak Żłobek Miejski Nr 1 w Żaganiu, Żłobek Fasolki w Przecławiu i Żłobek Elfiki w Gościeszowicach (Gmina Niegostawice), Żłobek Gminny w Bożnowie (Gmina Żagań), Klub Dziecięcy "Muminkowy Raj" w Gozdnicy, Żłobek w Szprotawie. Ponadto na terenie powiatu działa kilka żłobków niepublicznych. W latach 2012-2021 można zauważyć rozwój oferty żłobkowej, co przekłada się na większy odsetek dzieci do lat 3 objętych opieką żłobkową – w analizowanym okresie odnotowano wzrost na poziomie 17,4 pp. W 2021 r. opieką objętych było 19,6% dzieci w wieku żłobkowym – więcej niż w województwie (19,2%) i kraju (15,5%). Mimo to, nadal brakuje odpowiedniej liczby miejsc w żłobkach publicznych. Brakuje także oferty żłobkowej skierowanej do dzieci z niepełnosprawnościami.

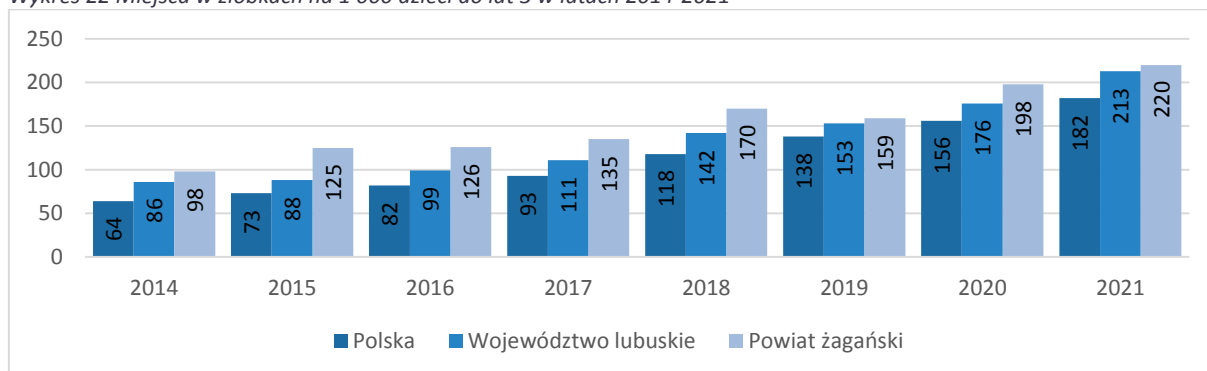
Wykres 21 Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką żłobkową w latach 2012-2021 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Dostępność miejsc w żłobkach w powiecie w przeliczeniu na 1 000 dzieci do lat 3 stopniowo wzrasta. W latach 2014-2020 odnotowano wzrost na poziomie 124% - w 2021 r. wskaźnik osiągnął 220, zatem więcej niż w województwie (213) oraz kraju (182).

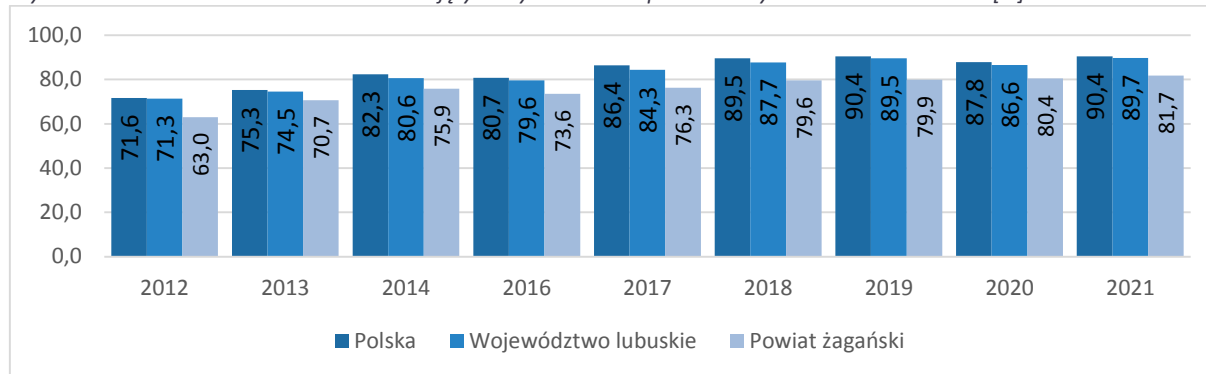
Wykres 22 Miejsca w żłobkach na 1 000 dzieci do lat 3 w latach 2014-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W powiecie działa także kilkanaście placówek przedszkolnych, publicznych i niepublicznych. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat także uległ zwiększeniu w ostatnich latach – o 18,7 pp. W 2021 r. wskaźnik wyniósł 81,7%, co było wartością niższą od tej odnotowanej w województwie (89,7%) i kraju (90,4).

Wykres 23 Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2012-2021 [%]⁶

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

1.7.2 Szkolnictwo podstawowe i ponadpodstawowe

Na terenie powiatu funkcjonuje kilkadziesiąt szkół podstawowych:

- Gmina Gozdnica - Szkoła Podstawowa im. Pierwszych Osadników w Gozdnicy,
- Miasto Żagań - Szkoła Podstawowa nr 7 im. Doroty Księżnej Żagańskiej w Żaganiu, Szkoła Podstawowa nr 2 im. 11 Lubuskiej Dywizji Kawalerii Pancерnej w Żaganiu, Szkoła Podstawowa nr 5 im. 1 Dywizji pancерnej dowodzonej przez Gen. Stanisława Maczka w Żaganiu, Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Brzechwy w Żaganiu, Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Pawła II w Żaganiu, Szkoła Podstawowa nr 4 im. Ofiar Stalagu VIII C w Żaganiu,
- Gmina Brzeźnica - Szkoła Podstawowa w Brzeźnicy, Szkoła Podstawowa w Chotkowie, Szkoła Podstawowa w Wichowie,
- Gmina Iłowa - Szkoła Podstawowa im. Lotników Alianckich w Iłowej,
- Gmina Małomice - Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Chichach, Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Małomicach,
- Gmina Niegosławice - Szkoła Podstawowa w Gościeszowicach, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Przeclawiu,
- Gmina Szprotawa - Szkoła Podstawowa w Długiem, Szkoła Podstawowa w Lesznie Górnym im. Jana Brzechwy, Szkoła Podstawowa w Siecieborzycach, Szkoła Podstawowa w Wiechlicach, Szkoła Podstawowa nr 2 w Szprotawie, Szkoła Podstawowa nr 1 w Szprotawie, Społeczna Szkoła Podstawowa Imienia Bolesława Chrobrego w Szprotawie,

⁶ Brak danych za 2015 r.

- Gmina Wymiarki - Szkoła Podstawowa w Witoszynie,
- Gmina Żagań - Niepubliczna Szkoła Podstawowa Mała Szkoła w Bukowinie Bobrzańskiej, Szkoła Podstawowa w Miodnicy, Szkoła Podstawowa w Tomaszowie.

Wyniki egzaminów ósmoklasisty w 2022 r. ogółem dla całego powiatu żagańskiego były nieco niższe w porównaniu do wyników dla województwa lubuskiego. Wyniki dla poszczególnych gmin powiatu były mocno zróżnicowane, co przedstawiono w poniższej tabeli.

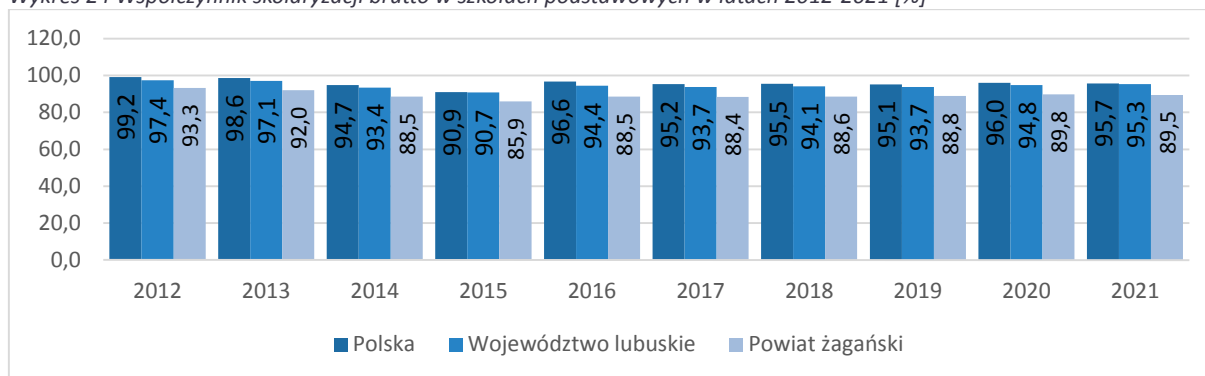
Tabela 10 Wyniki egzaminów ósmoklasisty w 2022 r.

Jednostka	język polski	matematyka	język angielski
Województwo lubuskie	56,7	52,6	65,0
Powiat żagański	53,4	45,9	61,3
Miasto Gozdnica	46,8	38,4	57,6
Miasto Żagań	56,8	50,2	68,0
Gmina Brzeźnica	57,9	43,2	53,2
Gmina Łowa	53,2	45,6	69,0
Gmina Małomice	49,7	36,5	51,8
Gmina Niegosławice	55,3	44,7	45,9
Gmina Szprotawa	51,2	43,5	58,8
Gmina Wymiarki	58,6	54,2	72,4
Gmina Żagań	49,6	49,6	57,3

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w 2021 r. wyniósł 89,5% co oznacza, że część uczniów uczęszcza do szkół poza terenem powiatu żagańskiego. Wskaźnik ten jest mniejszy niż w 2012 r. o 3,8 pp. – to także nieco mniej w porównaniu do województwa lubuskiego (95,3%) oraz kraju (95,7%).

Wykres 24 Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych w latach 2012-2021 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

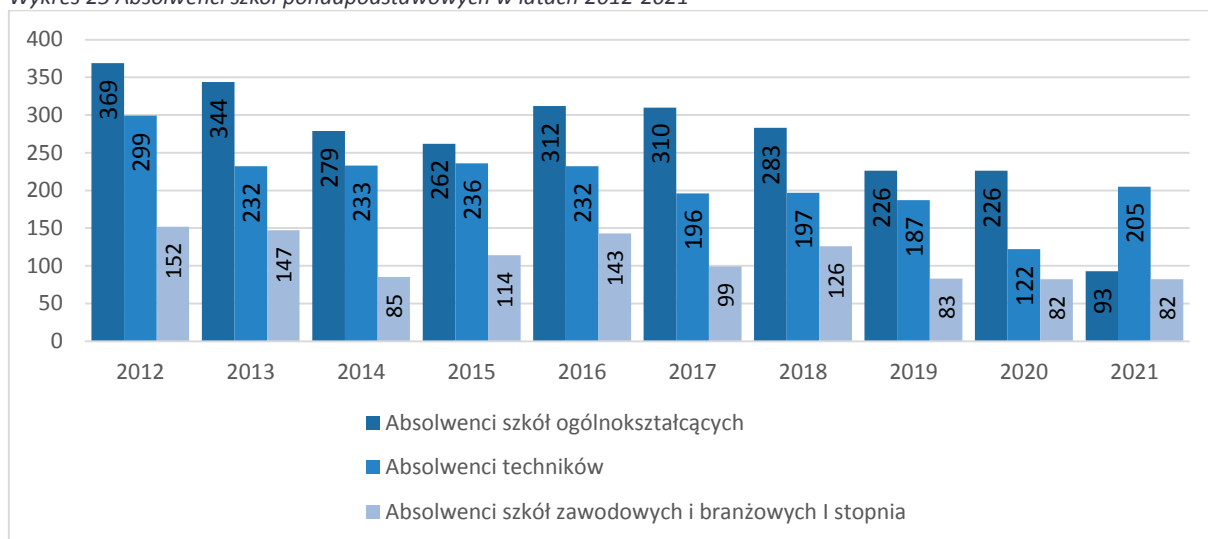
W powiecie żagańskim działa kilka szkół ponadpodstawowych takich jak:

- Zespół Szkół Technicznych i Licealnych w Żaganiu – obejmuje technikum, szkołę branżową I i II stopnia oraz liceum. Kształci w zawodach takich jak m.in. technik mechanik, technik reklamy, technik mechatronik, mechanik monter maszyn i urządzeń.

- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Żaganiu im. Stefana Banacha – obejmuje Liceum przygotowujące do studiowania na kierunkach medycznych, technicznych, prawnych, humanistycznych oraz matematyczno-przyrodniczych.
- Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Żaganiu „59” – obejmuje technikum, liceum, szkołę branżową I oraz II stopnia. Oferuje kształcenie w zawodach takich jak m.in.: technik spedytor, technik hotelarstwa, technik logistyk, sprzedawca, ponadto umożliwia kształcenie w klasach mundurowych,
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Iłowej – umożliwia naukę na kierunku technik informatyk, technik hotelarstwa, technik żywienia i usług gastronomicznych. Posiada internat przeznaczony dla około 40 uczniów.
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Szprotawie im. Bolesława Chrobrego – oferuje kształcenie w klasach o profilu matematyczno-informatycznym, matematyczno-fizycznym, humanistycznym, biologiczno-chemicznym, informatyczno-językowym.
- Zespół Szkół Technicznych i Branżowych im. Stanisława Staszica w Szprotawie – obejmuje technikum i szkołę branżową I oraz II stopnia. Kształci na kierunkach takich jak m.in.: technik mechanik, technik ekonomista, ślusarz, kucharz,
- Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Henrykowie – obejmuje technikum oraz szkołę branżową I oraz II stopnia, umożliwia podjęcie kształcenia na kierunkach taki jak: technik rolnik, technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki, technik architektury krajobrazu, technik weterynarii, technik żywienia i usług gastronomicznych, mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych. Oferuje również możliwość podjęcia kwalifikacyjnego kursu zawodowego pn. prowadzenie produkcji rolnej.

Liczba absolwentów szkół ponadpodstawowych na terenie powiatu żagańskiego uległa znaczącemu zmniejszeniu w latach 2012-2021 (o 54%), spowodowanego głównie spadkiem liczby ludności w tym okresie. Na przestrzeni analizowanych lat widać wyraźną zmianę struktury absolwentów poszczególnych typów szkół ponadpodstawowych – w 2012 r. większość z nich stanowili absolwenci szkół ogólnokształcących (45%), natomiast w 2021 r. absolwenci techników (54%). Odsetek osób kończących szkołę branżową także wzrósł, wynosząc blisko 22% w 2021 r.

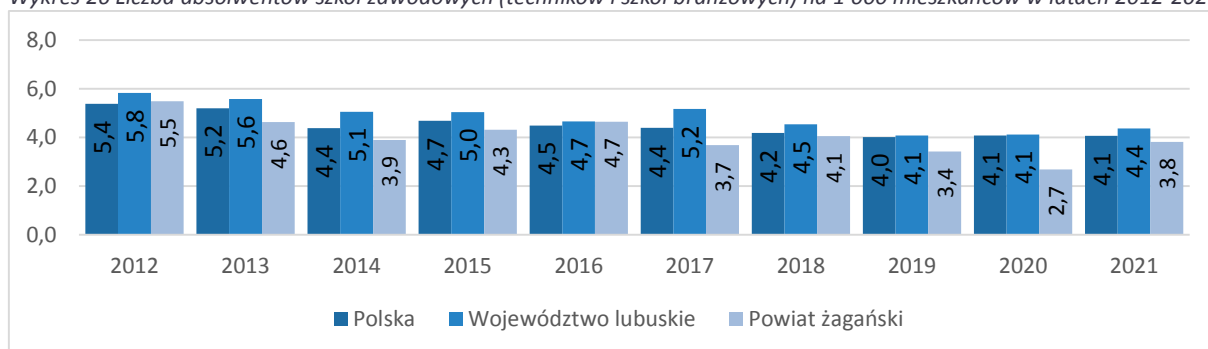
Wykres 25 Absolwenci szkół ponadpodstawowych w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Liczba absolwentów techników i szkół branżowych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców znacząco zmalała – o 30,4% w latach 2012-2021. Wskaźnik ten dla powiatu w 2021 r. osiągnął 3,8 – mniej niż w województwie lubuskim (4,4) oraz kraju (4,1). Wskazuje to na nieco niższą dostępność potencjalnych pracowników w powiecie w stosunku do liczby mieszkańców.

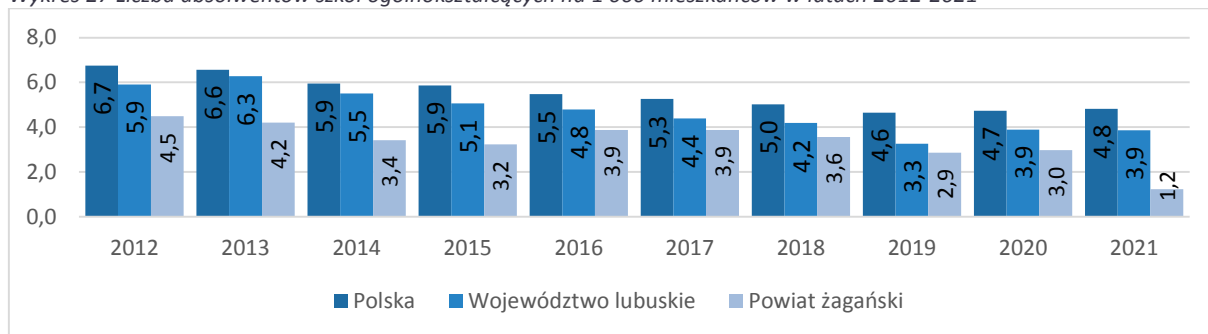
Wykres 26 Liczba absolwentów szkół zawodowych (techników i szkół branżowych) na 1 000 mieszkańców w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Liczba absolwentów szkół ogólnokształcących w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców także uległa zmniejszeniu – o niemal 73% w analizowanym okresie. W 2021 r. wskaźnik dla powiatu wyniósł 1,2, zatem znacznie mniej niż w województwie (3,9) i kraju (4,8). Można to jednak uznać za korzystne zjawisko, zważywszy na częstszy wybór szkół technicznych i zawodowych wśród młodzieży – czyli szkół przygotowujących do konkretnych zawodów, poszukiwanych także na lokalnym rynku pracy.

Wykres 27 Liczba absolwentów szkół ogólnokształcących na 1 000 mieszkańców w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Średnie wyniki podstawowych egzaminów maturalnych (pisemnych) w 2022 r. w powiecie żagańskim były nieco niższe w porównaniu do województwa lubuskiego, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11 Wyniki egzaminu maturalnego w 2022 r.

Jednostka	Język polski	Matematyka	Język angielski
Województwo lubuskie	53,8	54,5	75,8
Powiat żagański	51,2	51,4	73,1
Miasto Żagań	51,7	51,2	73,3
Gmina Łłowa	61,0	43,7	70,0
Gmina Szprotawa	48,9	52,8	73,0

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Na terenie powiatu żagańskiego funkcjonują także inne placówki związane z edukacją i wychowaniem, takie jak:

- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. J. Brzechwy w Szprotawie – w skład którego wchodzi szkoła podstawowa oraz szkoła przysposabiająca do pracy, internat, zespół rewalidacyjno-wychowawczy. W placówce uczą się dzieci i młodzież posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym uczniowie: niepełnosprawni intelektualnie, z autyzmem, z zespołem Aspergera, z niepełnosprawnością ruchową, z zaburzeniami słuchu, wzroku, niepełnosprawnościami sprzężonymi w wieku 6-24 lat, w przypadku uczniów z głęboką niepełnosprawnością do 25 roku życia.
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Żaganiu – w skład którego wchodzi:
 - Szkoła Podstawowa – dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim oraz dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz klasy dla dzieci z autyzmem,

- Szkoła Przysposabiająca do Pracy – dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym, z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz dla dzieci z autyzmem,
- Zespół Rewalidacyjno-Wychowawczy przeznaczony dla wychowanków z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim.

Ośrodek posiada internat, z którego korzystają wychowankowie mieszkający poza terenem Żagania oraz uczniowie skierowani przez Sąd Rodzinny ze względu na trudną sytuację rodzinną. Posiada 40 miejsc do spania.

- Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia w Żaganiu - jest publiczną szkołą artystyczną prowadzoną przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego działająca na terenie miasta od 50 lat, umożliwia naukę na wielu różnych instrumentach: akordeonie, altówce, fagocie, flecie, fortepianie, gitarze, klarncie, oboju, perkusji, puzonie, saksofonie, skrzypcach, trąbce, waltorni i wiolonczeli.

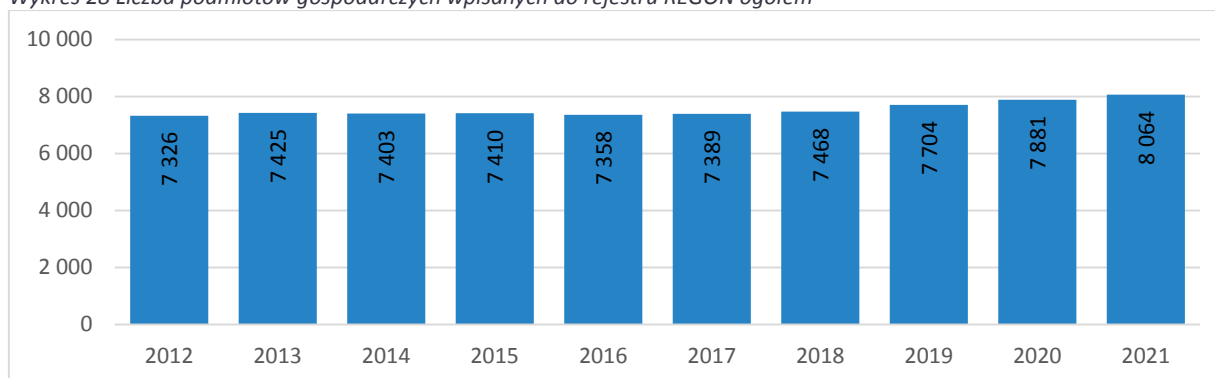
1.8 Sytuacja gospodarcza

1.8.1 Gospodarka lokalna

Ogólna liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie powiatu żagańskiego przekroczyła 8 tys. w 2021 r. – odnotowano zatem wzrost o 10,1% względem 2012 r. Świadczy to o stopniowym rozwoju lokalnej gospodarki.

Wykres 28 Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W strukturze lokalnej gospodarki dominują podmioty związane z handlem oraz naprawą pojazdów, które w 2021 r. stanowiły niemal 22% wszystkich podmiotów. W stosunku do 2012 r. liczba podmiotów z sekcji G uległa zmniejszeniu o 13,4%. Drugą główną gałęzią lokalnej gospodarki są podmioty działające w obszarze budownictwa. Których liczba wzrosła w analizowanym okresie o 48%, stanowiąc w 2021 r.

blisko 20% wszystkich przedsiębiorstw funkcjonujących w powiecie. Dużo podmiotów działa także w obszarze związanym z obsługą rynku nieruchomości (stanowiąc 14% w 2021 r.). W latach 2012-2021 na terenie powiatu wzrosła liczba podmiotów działających w sekcji M, które szczególnie przyczyniają się do wzrostu innowacyjności i kreatywności lokalnej gospodarki.

Tabela 12 Podmioty gospodarcze według sekcji i działów PKD 2007

Sekcja	2012	2021
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2 019	1 748
Sekcja F - Budownictwo	1 066	1 578
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1 025	1 127
Sekcje S i T - Pozostała działalność usługowa	395	541
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	555	538
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	353	400
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	324	389
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	302	377
Sekcja P - Edukacja	205	229
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	220	225
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	119	200
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	289	189
Sekcja J - Informacja i komunikacja	96	136
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	152	134
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	110	130
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	56	56
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	8	31
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	30	30
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	2	3
Sekcja U - Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0
Podmioty ogółem	7 326	8 064

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Na terenie powiatu dominują podmioty z sektora prywatnego, stanowiące w 2021 r. około 94% wszystkich podmiotów. W sektorze publicznym największą część stanowią państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, a w sektorze prywatnym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela 13 Podmioty gospodarcze według klas wielkości

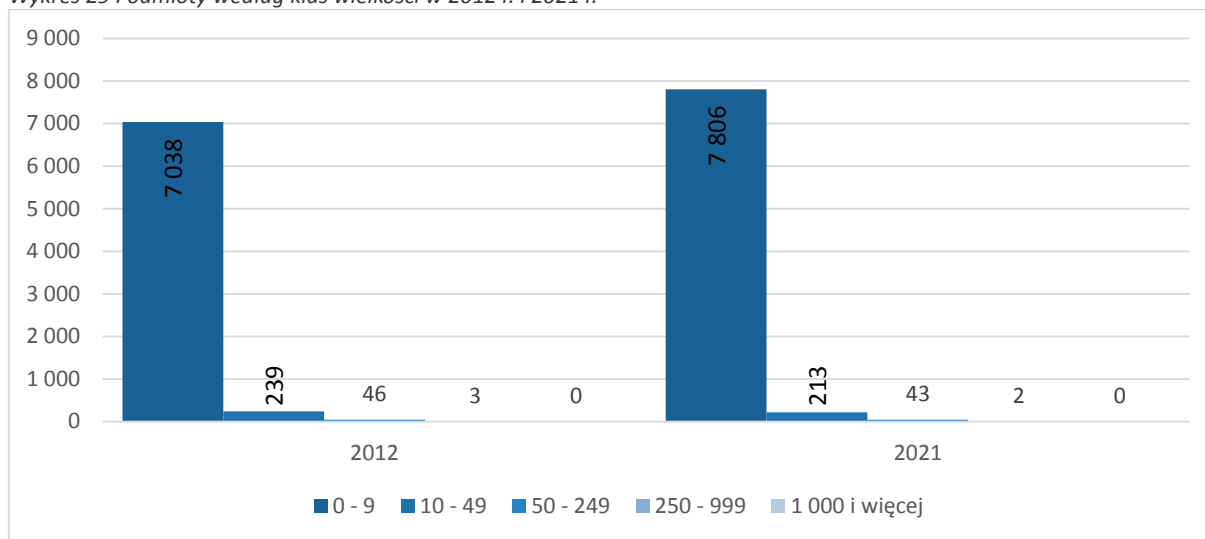
Sektor	2012	2021
Sektor publiczny ogółem	486	414
- państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	160	135
- przedsiębiorstwa państwowe	0	0
- spółki handlowe	9	12
- spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	0

Sektor	2012	2021
Sektor prywatny ogółem	6 840	7 614
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	5 195	5 693
- spółki handlowe	321	386
- spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	100	79
- spółdzielnie	40	24
- fundacje	9	29
- stowarzyszenia i organizacje społeczne	171	211

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Pod względem wielkości podmiotów gospodarczych wyraźnie zauważalna jest dominacja mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 osób – w 2021 r. stanowiły niemal 97% przedsiębiorstw, ponadto ich liczba wzrosła o 11% w ostatnim dziesięcioleciu. Liczba małych firm zatrudniających 10-49 osób uległa zmniejszeniu o blisko 11%, a firm średnich zatrudniających do 249 osób zmniejszyła się o 6,5%. Liczba dużych firm zmniejszyła się z 3 do 2, natomiast podmioty zatrudniające ponad 1 000 pracowników nie funkcjonują na terenie powiatu.

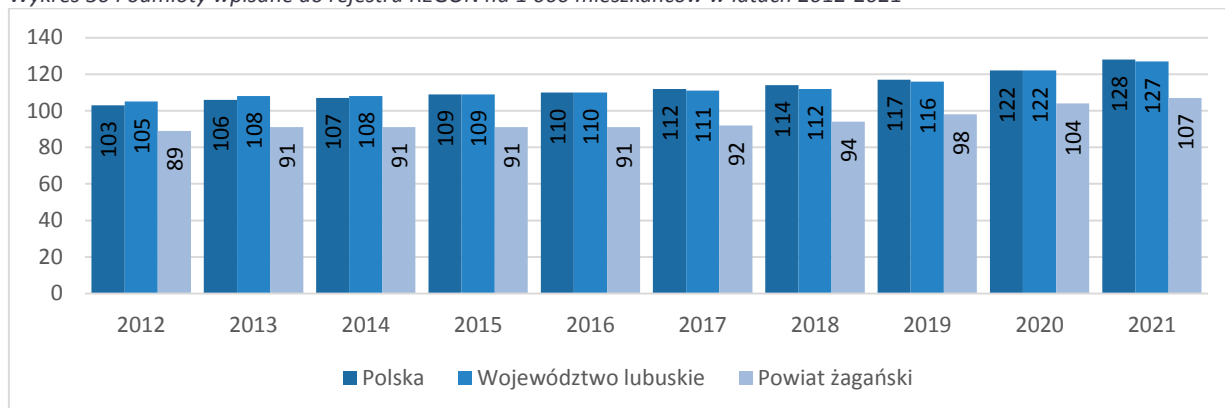
Wykres 29 Podmioty według klas wielkości w 2012 r. i 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Liczba podmiotów wpisanych do REGON w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców na przestrzeni analizowanych lat była zawsze niższa w porównaniu do województwa i kraju. W 2021 r. wskaźnik ten wyniósł 107 w powiecie żagańskim, gdy w województwie osiągnął wartość 127, a w Polsce 128.

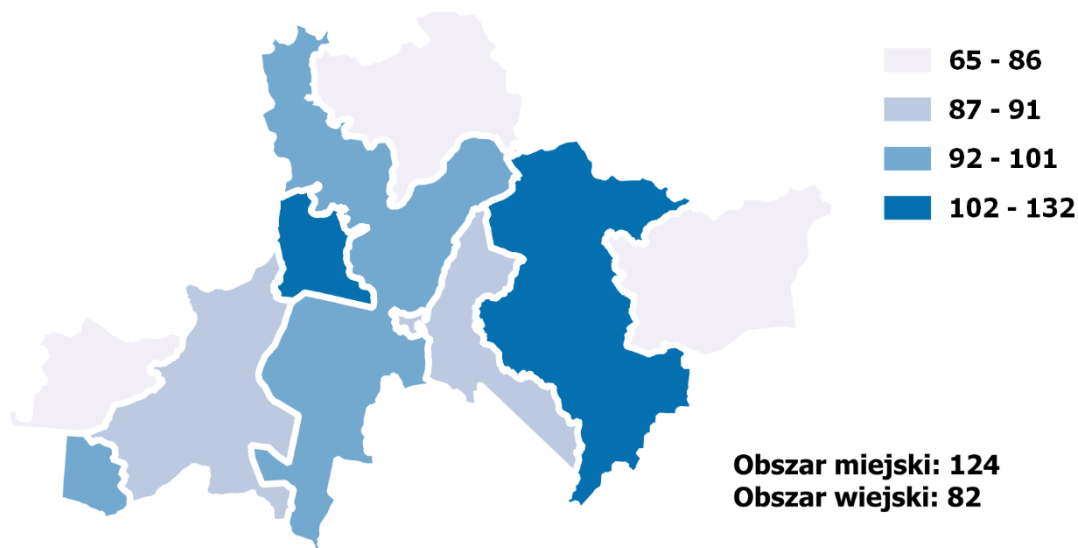
Wykres 30 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wspomniany wskaźnik jest zróżnicowany na terenie poszczególnych gmin powiatu. Najwyższą wartością wskaźnika wyróżnia się Miasto Żagań (132), będące centrum gospodarczym powiatu, a następnie Gmina Szprotawa (110). Najniższy wskaźnik odnotowano w Gminie Niegosławice (65) oraz Gminie Wymiarki (76), czyli w gminach położonych peryferyjnie względem centrum.

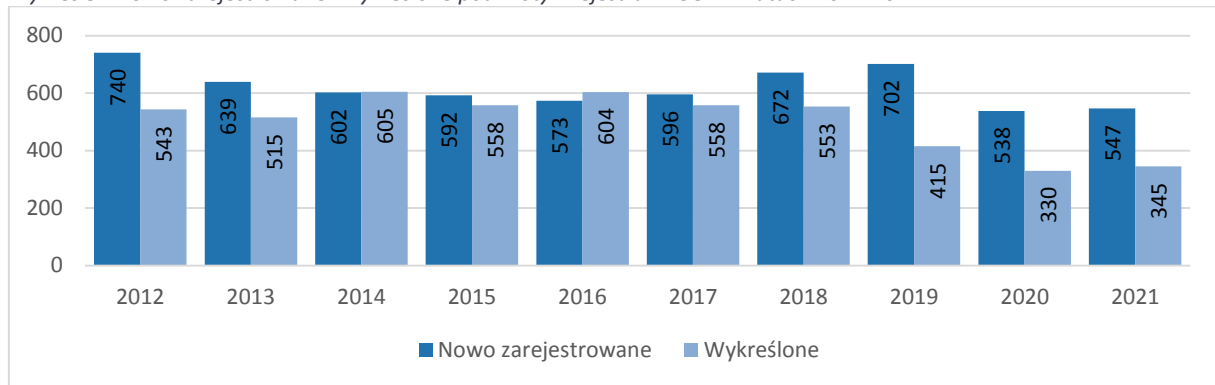
Mapa 15 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców w 2021 r. – porównanie gmin powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W latach 2012-2021 liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w REGON przewyższała liczbę podmiotów wykreślonych w danym roku (wyjątek stanowi 2014 r. i 2016 r.). Różnica między liczbą podmiotów nowo rejestrowanych a wykreślanych uległa w analizowanym czasie zwiększeniu (w 2021 r. wynosiła 202).

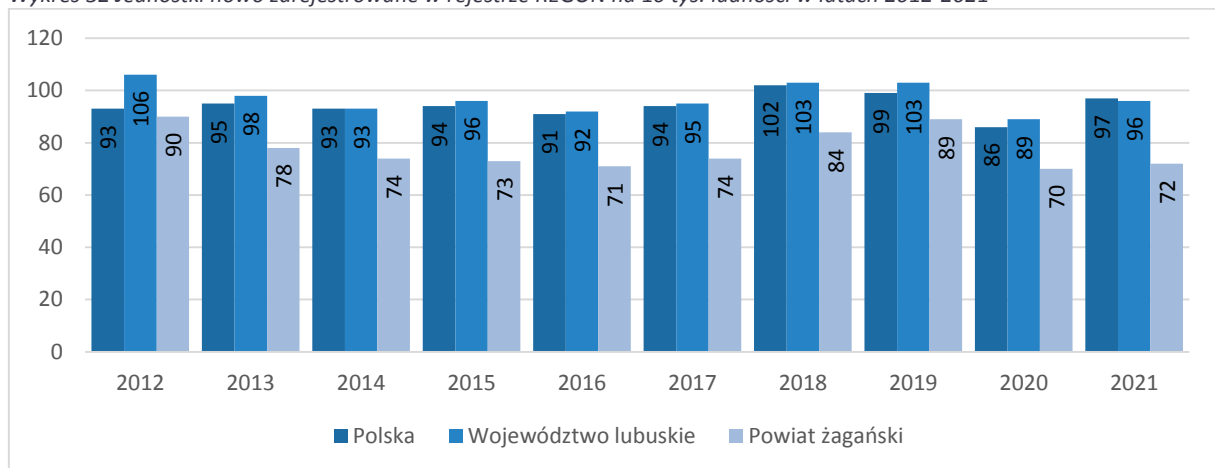
Wykres 31 Nowo zarejestrowane i wykreślone podmioty z rejestru REGON w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Liczba nowo rejestrowanych podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w powiecie żagańskim wynosiła 72 w 2021 r. – to mniej niż wskaźnik dla województwa (96) i kraju (97). Świadczy to o niższej liczbie rejestrowanych podmiotów w stosunku do liczby mieszkańców i ich potencjalnej możliwości aktywizacji gospodarczej.

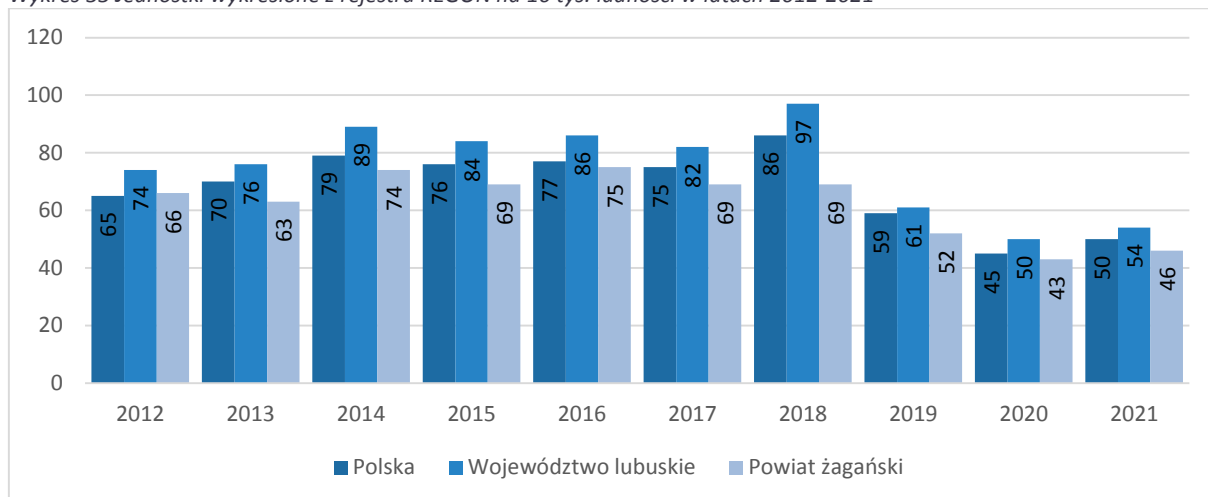
Wykres 32 Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Liczba jednostek gospodarczych wykreślonych z REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wyniosła 46 w 2021 r. – mniej niż w województwie (54) i kraju (50). Oznacza to, że sytuacja w powiecie żagańskim jest nieco lepsza – mniej podmiotów gospodarczych kończy działalność w stosunku do liczby mieszkańców.

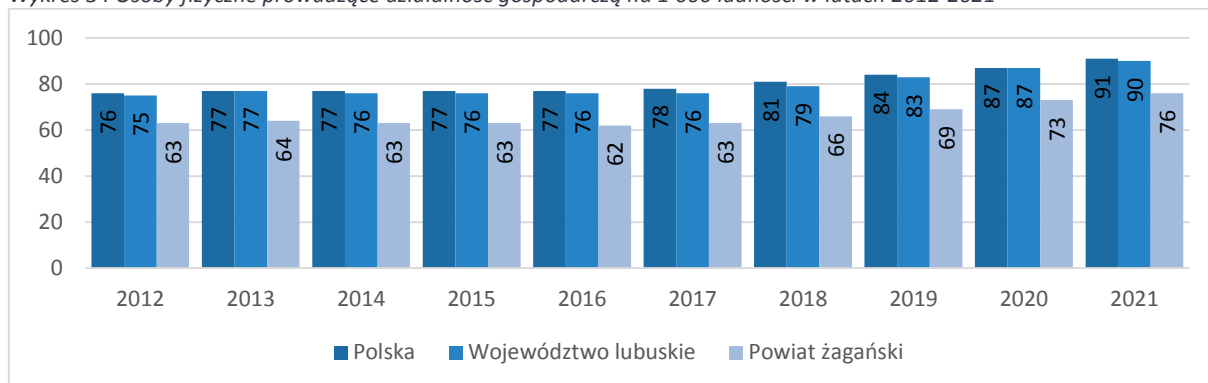
Wykres 33 Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Aktywność gospodarczą mieszkańców pokazuje m.in. wskaźnik dotyczący liczby osób fizycznych w przeliczeniu na 1 000 ludności. W latach 2012-2021 wskaźnik ten uległ zwiększeniu we wszystkich trzech jednostkach porównawczych. W 2021 r. w powiecie żagańskim osiągnął wartość 76, zatem mniej niż w województwie (90) i kraju (91), co świadczy o niższej liczbie przedsiębiorców wśród mieszkańców powiatu.

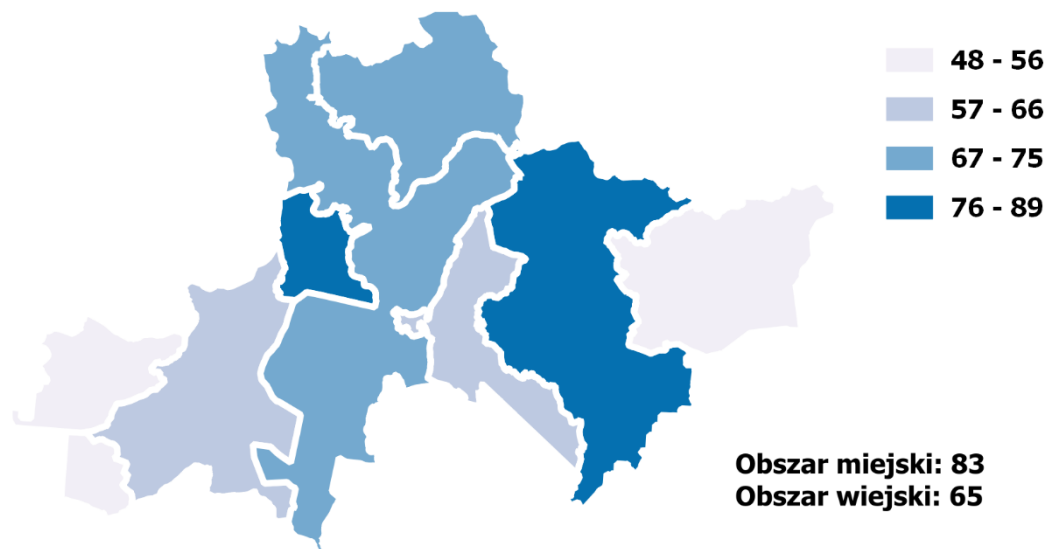
Wykres 34 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 ludności w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wskaźnik jest zróżnicowany w obrębie gmin powiatu. Najwyższą wartość osiągnął w Mieście Żagań (89) i Gminie Szprotawa (79), a najmniejszą w Mieście Gozdnicza (48). Na mapie można zauważyć, że najniższą wartość wskaźnika odnotowano w gminach peryferyjnych powiatu.

Mapa 16 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 ludności w 2021 r. – porównanie gmin powiatu

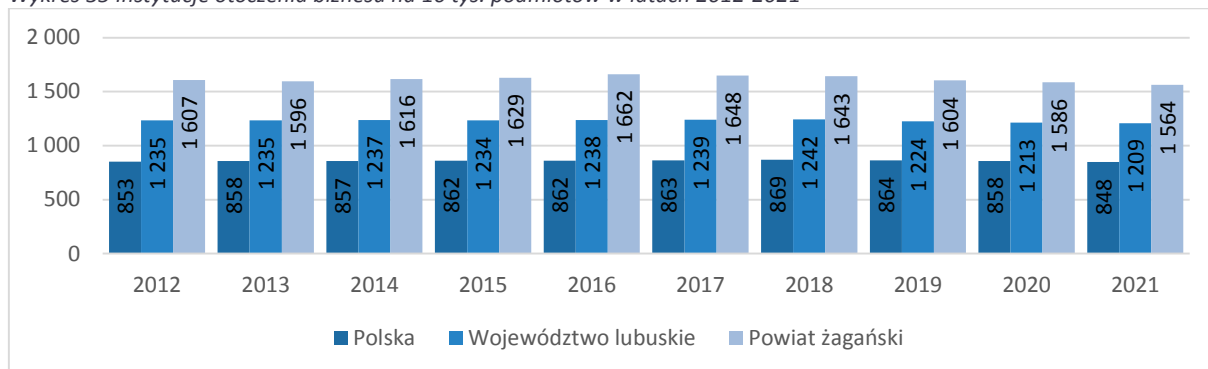
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Na terenie powiatu znajduje się szereg terenów inwestycyjnych, takich jak m.in. Żagańska Strefa Gospodarcza, Podstrefa Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Szprotawie, Podstrefa Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Łowie. Tereny te posiadają odpowiednio przygotowaną infrastrukturę techniczną oraz system zachęt, mających przyciągnąć nowych inwestorów na teren powiatu.

Warto wspomnieć, że na terenie Gminy Szprotawa ma powstać duży zakład przemysłowy z branży automotive – investorem jest chińska grupa Minth. Obecnie trwają prace nad budową hali produkcyjno-magazynowej (stan na marzec 2023 r.). Obok powstaje kolejna fabryka, chińskiego koncernu Sanhua, producenta komponentów do systemów chłodniczych, klimatyzacyjnych i grzewczych. W Łowej także ulokował się duży inwestor z branży automotive, Saint-Gobain Sekurit, jeden z głównych producentów szyb samochodowych. W Szprotawie działa Nord Systemy Napędowe Sp.z.o.o., który buduje nową halę produkcyjną oraz ma w planach znacząco zwiększyć zatrudnienie. Duża inwestycja powstaje także na terenie Gminy Łowa – jedno z największych centrów logistycznych grupy Hermes, w którym zatrudnienie znajdzie blisko 2 tys. osób. Ściąganie dużych inwestorów na teren powiatu ma istotne znaczenie w ożywieniu lokalnego rynku pracy.

Liczba instytucji otoczenia biznesu w przeliczeniu na 10 tys. podmiotów gospodarczych wyniosła na terenie powiatu ponad 1,5 tys. w 2021 r. To znacznie więcej niż w wskaźnik dla województwa lubuskiego (1,2 tys.) i kraju (0,8 tys.). Świadczy to o stosunkowo dużej liczbie funkcjonujących w powiecie podmiotów wspierających rozwój biznesu.

Wykres 35 Instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów w latach 2012-2021

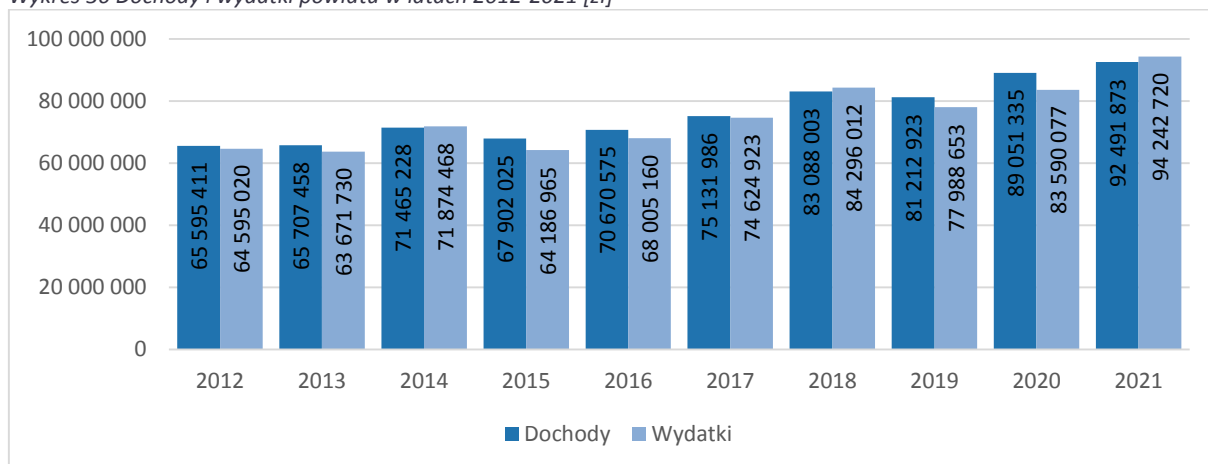

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

1.8.2 Finanse powiatu

W latach 2012-2021 dochody zazwyczaj nieznacznie przewyższały wydatki budżetu powiatu. Największy deficyt budżetowy odnotowano w 2021 r. – różnica między wydatkami a dochodami wyniosła ponad 1,7 mln zł. W analizowanym okresie odnotowano zarówno wzrost dochodów (o 41%) jak i wydatków (o 46%).

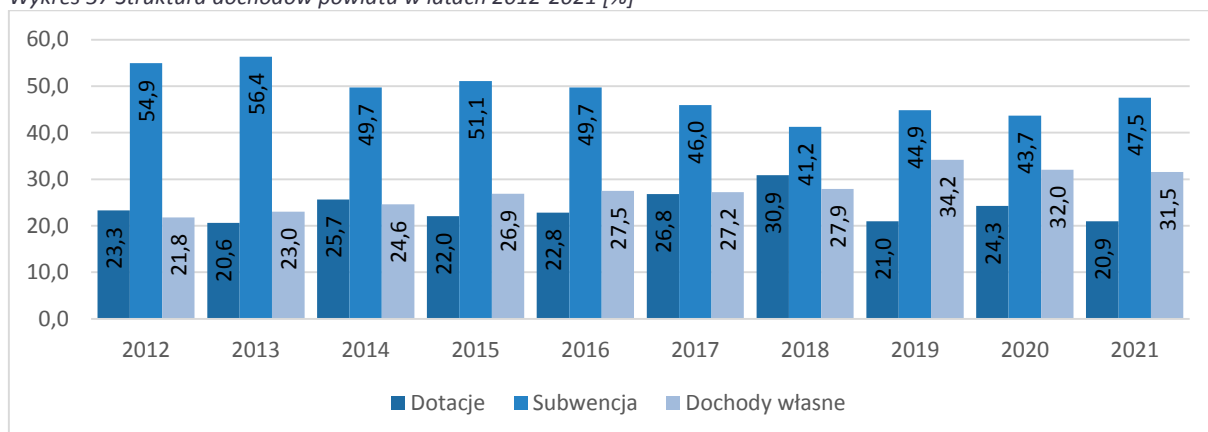
Wykres 36 Dochody i wydatki powiatu w latach 2012-2021 [zł]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W strukturze dochodów powiatu dominuje subwencja, która w 2021 r. stanowiła 47,5% budżetu. Na drugim miejscu znajdowały się dochody własne (31,5%), a na trzecim przyznane dotacje (20,9%). W analizowanym okresie zmniejszył się udział dotacji (o 2,4 pp.) i subwencji (o 7,4 pp.), odnotowano natomiast korzystny wzrost udziału dochodów własnych (o 9,8 pp.).

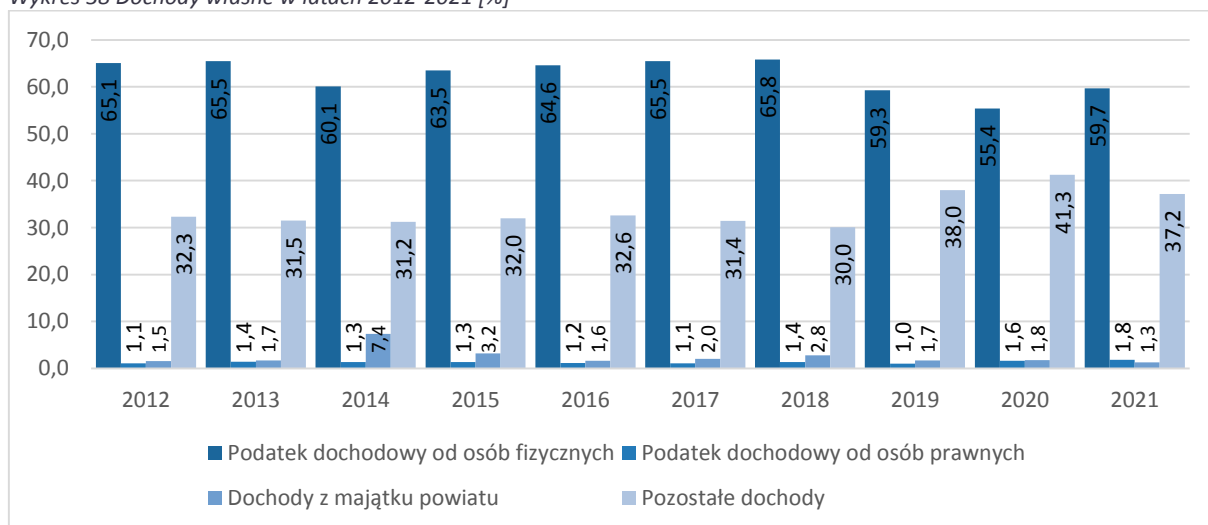
Wykres 37 Struktura dochodów powiatu w latach 2012-2021 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Na przestrzeni lat, głównym źródłem dochodów własnych był podatek dochodowy od osób fizycznych, który w 2021 r. stanowił 59,7% dochodów własnych powiatu. Na drugim miejscu uplasował się podatek dochodowy od osób prawnych, stanowiący 1,8% dochodów, a na trzecim wpływy uzyskane z majątku (1,3%). Pozostałe kategorie dochodów własnych stanowiły niewielką część budżetu powiatu – lecz łącznie stanowiły 37,2% dochodów własnych.

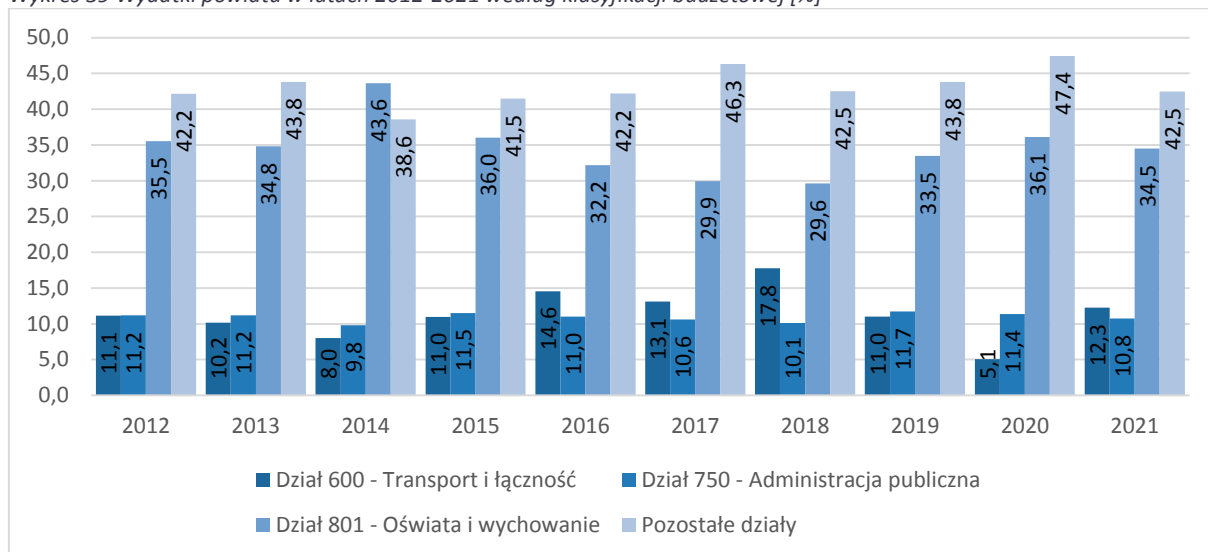
Wykres 38 Dochody własne w latach 2012-2021 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Największe wydatki powiatu w latach 2012-2021 dotyczyły trzech działów klasyfikacji budżetowej. W 2021 r. najwyższy odsetek wydatków przeznaczono na oświatę i wychowanie (34,5%), następnie na transport i łączność (12,3%) oraz na administrację publiczną (10,8%). Pozostałe poszczególne działy stanowiły niewielki odsetek wydatków.

Wykres 39 Wydatki powiatu w latach 2012-2021 według klasyfikacji budżetowej [%]

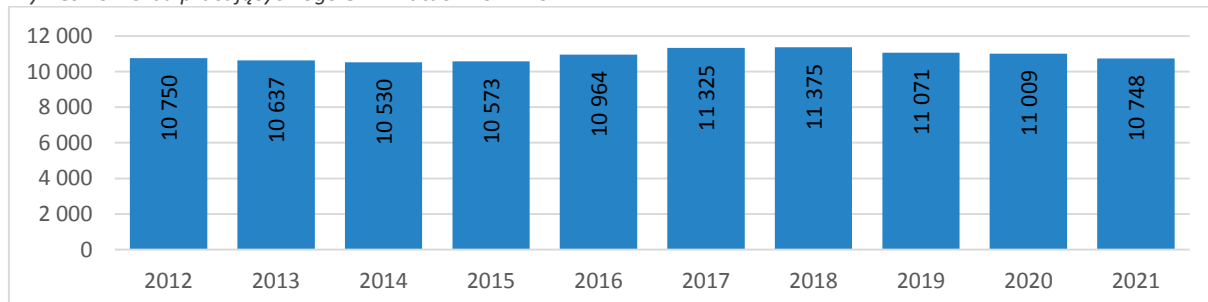
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

1.9 Rynek pracy

W latach 2012-2021 liczba osób pracujących⁷ niemal nie uległa zmianie. W 2021 r. na terenie powiatu pracowało 10 748 osób – należy zaznaczyć, że odnosi się to wyłącznie do pracowników firm zatrudniających co najmniej 10 osób.

Wykres 40 Liczba pracujących ogółem w latach 2012-2021

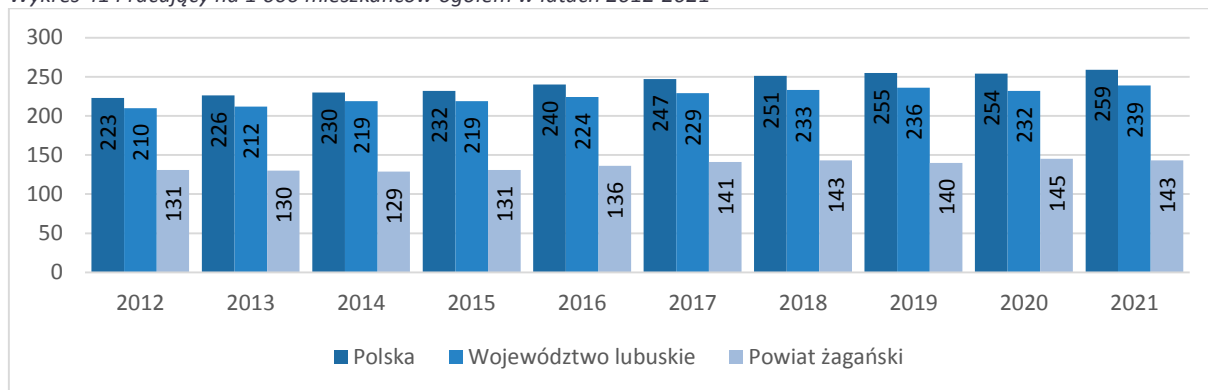
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Liczba pracujących⁸ w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wyniosła 143 w 2021 r. – więcej niż w 2012 r. lecz należy podkreślić, że wynika to ze spadku liczby ludności powiatu (liczba pracujących nie uległa zmianie). Wskaźnik był znacząco niższy na tle województwa lubuskiego (239) i kraju (259), co wskazuje na stosunkowo mniej rozwinięty rynek pracy w powiecie żagańskim.

⁷ Liczba pracowników w firmach zatrudniających co najmniej 10 osób.

⁸ Dotyczy pracowników w firmach zatrudniających co najmniej 10 osób – brak danych dla mniejszych podmiotów.

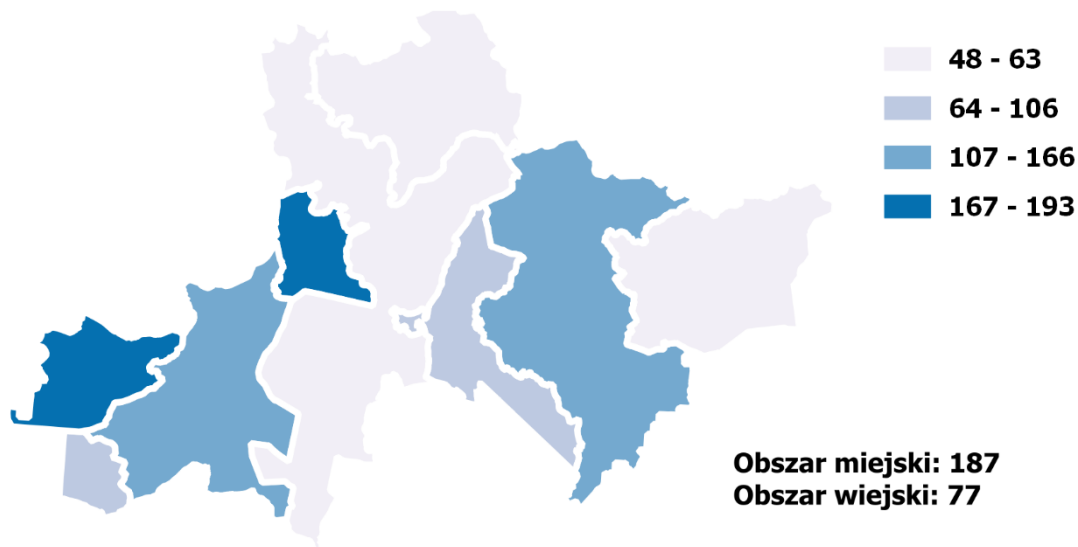
Wykres 41 Pracujący na 1 000 mieszkańców ogółem w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wspomniany wskaźnik wypada różnie w gminach powiatu – w 2021 r. najwyższą wartość osiągnął w Mieście Żagań (193) oraz Gminie Wymiarki (173). Szczególnie niski wskaźnik odnotowano w Gminie Żagań (48) i Gminie Brzeźnica (62).

Mapa 17 Pracujący na 1 000 mieszkańców w 2021 r. – porównanie gmin powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

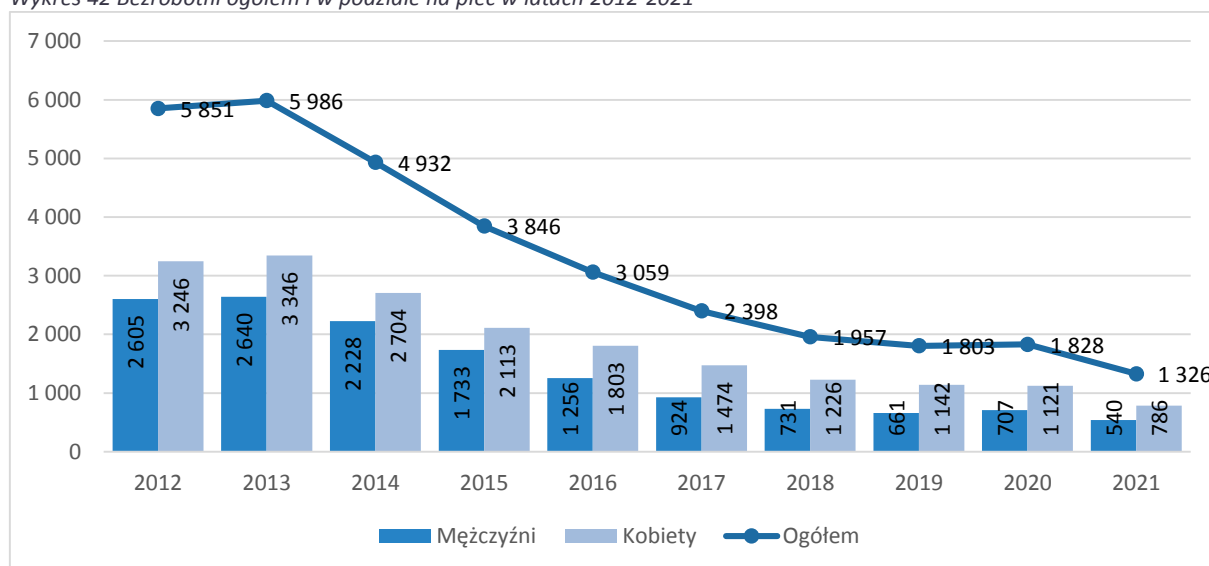
Warto wspomnieć, że na wiele mieszkańców powiatu żagańskiego pracuje za granicą, głównie na terenie Niemiec – nie są obecni na lokalnym rynku pracy. Praca za granicą jest zazwyczaj bardziej atrakcyjna niż ta w Polsce – zarówno pod względem zarobków jak i warunków pracy. Z tego względu mieszkańcy często decydują się na pracę za granicą, przez co pracodawcy z powiatu żagańskiego mają problem ze znalezieniem pracowników. Ponadto na jakość rynku pracy silnie wpływa słabo rozwinięta komunikacja publiczna oraz brak istotnych inwestycji budowlanych zwiększających zasób mieszkaniowy powiatu, a przez to także zasób potencjalnych pracowników.

Aktywizacją zawodową na terenie powiatu zajmuje się głównie Powiatowy Urząd Pracy w Żaganiu. Podmiot ten realizuje programy i projekty związane z aktywizacją różnych grup bezrobotnych poprzez organizację staży. W ostatnich latach realizowano projekty takie jak:

- „Wsparcie cudzoziemców przez aktywizację zawodową” – skierowany do cudzoziemców mieszkających w powiecie żagańskim, głównie Ukraińców,
- "Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie żagańskim" – przeznaczony dla osób w wieku 18-29 lat,
- "Powrót na rynek pracy powiatu żagańskiego osób bezrobotnych 30+" – skierowany do osób w wieku 30 lat i więcej.

Liczba bezrobotnych w latach 2012-2021 uległa wyraźnemu spadkowi – o 77,3%. W strukturze bezrobotnych przez cały analizowany okres dominowały kobiety, które w 2021 r. stanowiły prawie 60% wszystkich zarejestrowanych osób pozostających bez pracy.

Wykres 42 Bezrobotni ogółem i w podziale na płeć w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Biorąc pod uwagę różne kategorie bezrobotnych, w 2021 r. najwięcej z nich stanowiły osoby długotrwale pozostające bez pracy, które nie podjęły zatrudnienia przez co najmniej 12 miesięcy (36%), bez kwalifikacji zawodowych (26%) oraz powyżej 50 roku życia (26%). Struktura bezrobotnych nie uległa znaczącej zmianie w porównaniu do 2017 r. – wyraźnie zauważalne jest jedynie zmniejszenie się odsetka długotrwale bezrobotnych (z 49% do 36%).

Tabela 14 Bezrobotni według wybranych kategorii w latach 2017-2022

Bezrobotni	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ogółem	2 398	1 957	1 803	1 828	1 326	1 150
Osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	61	58	44	60	35	42
Bez kwalifikacji zawodowych	653	551	498	517	368	301
Bez doświadczenia zawodowego	334	294	252	257	196	162
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	411	339	319	316	246	198
Do 30 roku życia	570	467	407	448	272	267
Długotrwale bezrobotni	1 167	856	772	765	594	414
Powyżej 50 roku życia	668	548	505	458	380	300
Korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej	381	280	220	222	201	139
Posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	573	458	484	445	323	249
Posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	15	16	16	12	11	8
Niepełnosprawni	204	172	172	153	141	123

Źródło: dane PUP w Żaganiu.

Poszczególne kategorie bezrobotnych w podziale na gminy są zróżnicowane, jednakże najczęściej najwyższy odsetek dotyczył długotrwale bezrobotnych i osób bez kwalifikacji zawodowych. Biorąc pod uwagę dane w poniżej tabeli, można wskazać gminy, które istotnie wyróżniają się na tle pozostałych gmin w poszczególnych kategoriach bezrobotnych.

W 2022 r. szczególnie wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych odnotowano w Gminie Niegosławice (50,9%). Najwyższy odsetek młodych osób, do 30 roku życia pozostawało bez pracy w Gminie Brzeźnica (34,6%). W Gminie Gozdnicza odnotowano natomiast najwyższy odsetek osób bezrobotnych, które korzystają jednocześnie ze świadczeń pomocy społecznej (23,1%). Najwyższy odsetek bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do lat 6 wyniósł 33,3% i dotyczył Gminy Małomice.

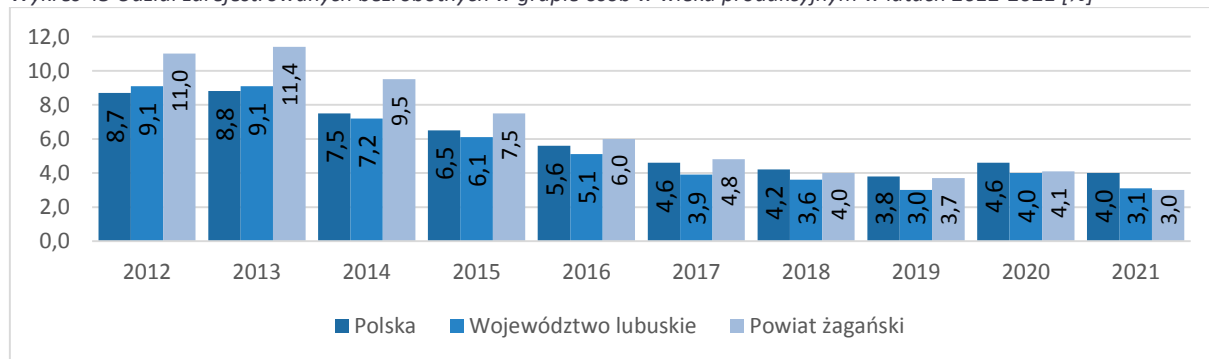
Tabela 15 Osoby bezrobotne według kategorii w gminach powiatu w 2022 r. – odsetek poszczególnych kategorii bezrobotnych w liczbie bezrobotnych w danej gminie ogółem

Gmina	Osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	Bez kwalifikacji zawodowych	Bez doświadczenia zawodowego	Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	Osoby do 30 roku życia	Długotrwale bezrobotni	Osoby powyżej 50 roku życia	Korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej	Posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	Posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	Niepełnosprawni
Miasto Gozdnicza	0,0	26,9	11,5	11,5	23,1	11,5	26,9	23,1	15,4	0,0	15,4
Miasto Żagań	3,7	26,0	13,2	15,0	22,0	27,5	26,7	8,1	22,0	1,5	14,7
Gmina Brzeźnica	3,0	31,3	10,4	13,4	34,3	37,3	16,4	6,0	17,9	0,0	11,9
Gmina Łłowa	1,4	20,8	8,3	11,1	16,7	26,4	29,2	16,7	18,1	0,0	13,9
Gmina Małomice	4,9	27,2	16,0	25,9	24,7	34,6	18,5	6,2	33,3	0,0	7,4
Gmina Niegosławice	4,3	29,3	20,7	20,7	25,0	50,9	31,0	20,7	19,8	1,7	3,4
Gmina Szprotawa	4,0	23,1	14,9	18,8	22,0	40,6	25,2	15,4	21,5	0,3	8,8
Gmina Wymiarki	0,0	30,6	13,9	16,7	19,4	41,7	33,3	5,6	16,7	2,8	19,4
Gmina Żagań	4,9	32,4	11,8	14,7	26,5	36,3	29,4	5,9	22,5	0,0	10,8

Źródło: dane PUP w Żaganii.

Odsetek bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym uległ znaczącemu zmniejszeniu w analizowanym okresie. W 2021 r. wyniósł 3,0%, a zatem mniej niż w województwie lubuskim (3,1%) oraz Polsce (4,0%).

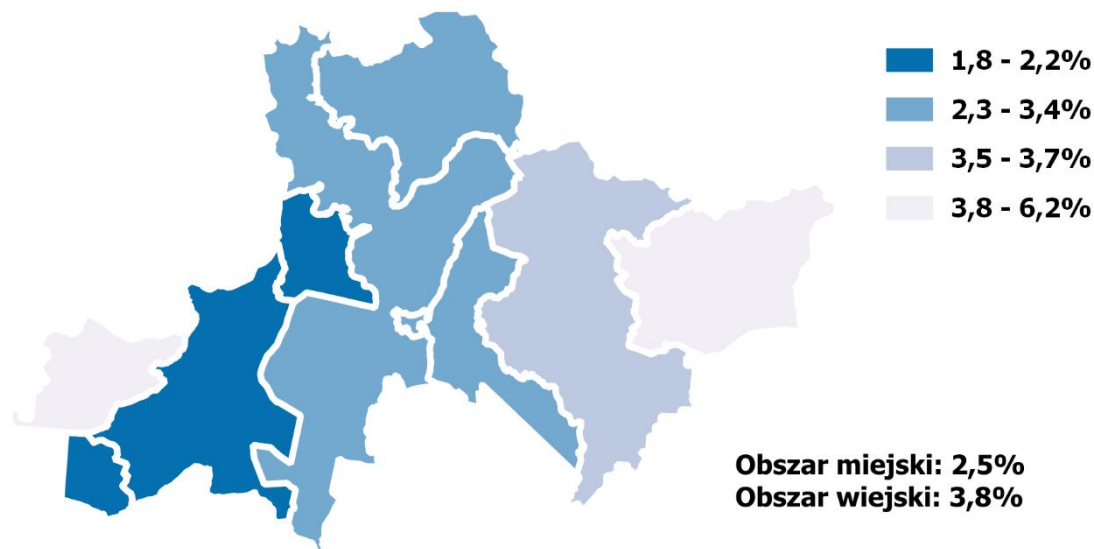
Wykres 43 Udział zarejestrowanych bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym w latach 2012-2021 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W podziale na gminy, najwyższy odsetek bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym w 2021 r. odnotowano w Gminie Niegostawice (6,2%) oraz Gminie Wymiarki (3,9%). Najmniejszą wartością wskaźnika cechowało się Miasto Gozdnicza (1,8%) i Miasto Żagań (2,1%). Na obszarze wiejskim powiatu odsetek bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym był wyższy niż na obszarze miejskim.

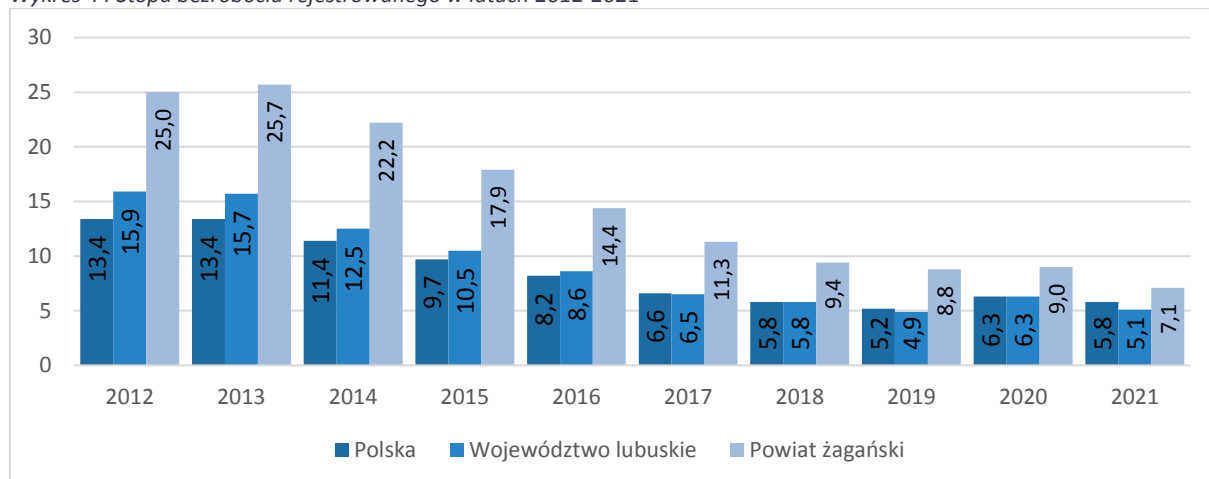
Mapa 18 Udział zarejestrowanych bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym w 2021 r. – porównanie gmin powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Biorąc pod uwagę stopę bezrobocia⁹, sytuacja na terenie powiatu nie jest korzystna. W 2021 r. stopa ta wyniosła 7,1%, a zatem znacznie więcej niż wskaźnik dla województwa lubuskiego (5,1%) i kraju (5,8%). Warto jednak zaznaczyć, że w okresie 2012-2021 stopa bezrobocia w powiecie uległa zmniejszeniu o blisko 18 pp.

Wykres 44 Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

⁹ Stopa bezrobocia definiowana jest jako procent udziału bezrobotnych w ilości ludności czynnej zawodowo. Do osób aktywnych zawodowo wlicza się zarówno osoby pracujące, jak i bezrobotne.

Według barometru zawodów¹⁰ w 2023 r. największy deficyt pracowników wystąpi w zawodach takich jak elektrycy, elektromonterzy, elektromechanicy, kierowcy samochodów ciężarowych, pracownicy służb mundurowych. Głównym problemem jest to, że kandydaci do pracy nie spełniają wymagań pracodawców lub nie odpowiadają im oferowane warunki pracy. Ponadto deficyt notuje się w zawodach takich jak: pracownik socjalny, nauczyciel, psycholog, lekarz, pielęgniarka, fizjoterapeuta, magazynier, blacharz, brukarz, maszynista, robotnik leśny. W części zawodów brakuje kandydatów do pracy.

1.10 Infrastruktura i mieszkalnictwo

1.10.1 Infrastruktura komunikacyjna

Przez teren powiatu przebiegają ważne szlaki komunikacyjne. Główną sieć komunikacyjną tworzą drogi o znaczeniu krajowym i wojewódzkim, takie jak:

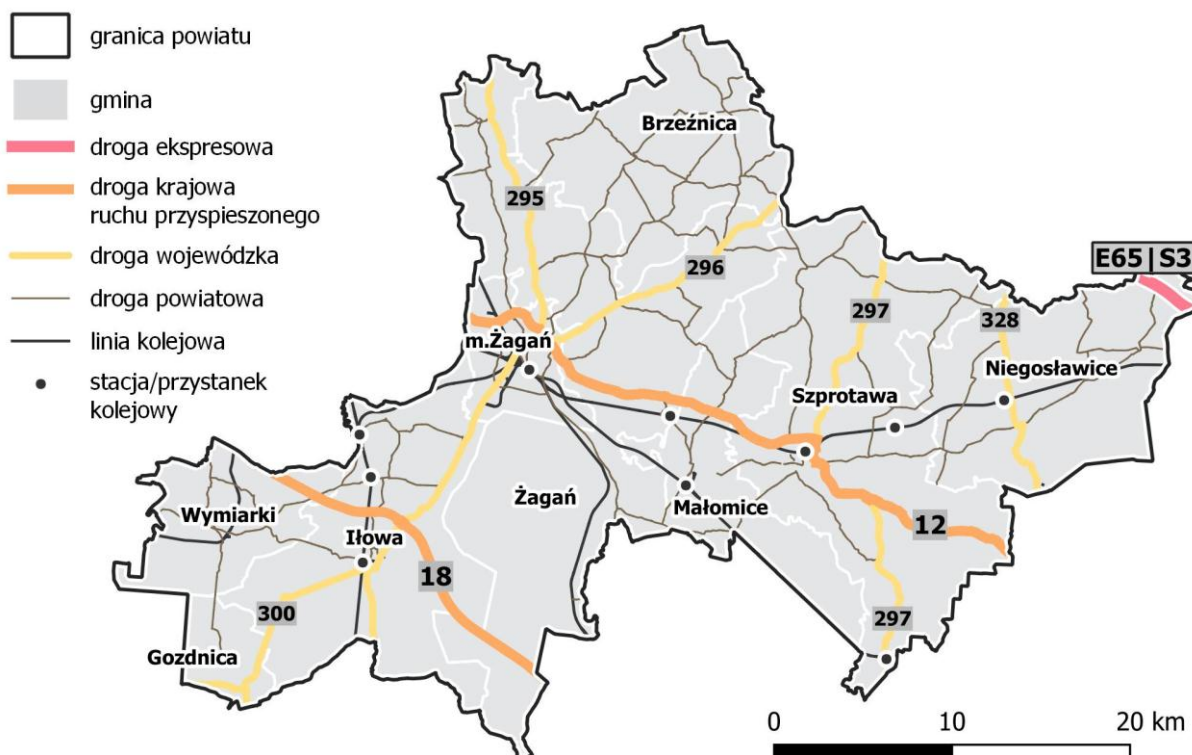

- DK 18 – relacji Olszyna-Krzyżowa, jest częścią międzynarodowej trasy E36 łączącej Polskę i Niemcy. W przyszłości będzie to część autostrady A18, która na węźle Krzyżowa zostanie połączona z autostradą A4, a na przejściu granicznym w Olszynie połączy się z niemiecką autostradą A15. Obecnie trwają prace remontowe, których koniec zaplanowano na ostatni kwartał 2023 r.,
- DK 12 – droga krajowa przebiegająca od granicy z Niemcami do granicy z Ukrainą, relacji Łęknica-Dorohusk,
- S 3 – droga szybkiego ruchu łącząca Lubawkę (granica z Czechami) oraz Świnoujście, przebiega przez Gminę Niegosławice,
- DW 295 – relacji Żagań-Nowogród Bobrzański,
- DW 296 – relacji Koźuchów-Żagań-Iłowa,
- DW 297 – relacji Koźuchów-Szprotawa,
- DW 328 – relacji Przemków-Niegosławice-Nowe Miasteczko,
- DW 350 - relacji Gozdnicza-Przewóz.

Uzupełnieniem struktury komunikacyjnej są drogi powiatowe i gminne. Poniżej przedstawiono mapę dróg w powiecie. W pobliżu granic powiatu (Gmina Wymiarki) przebiega droga krajowa DK 27 łącząca Przewóz (granica z Niemcami), Żary oraz Zieloną Górę.

¹⁰ <https://barometrzwodow.pl/>.

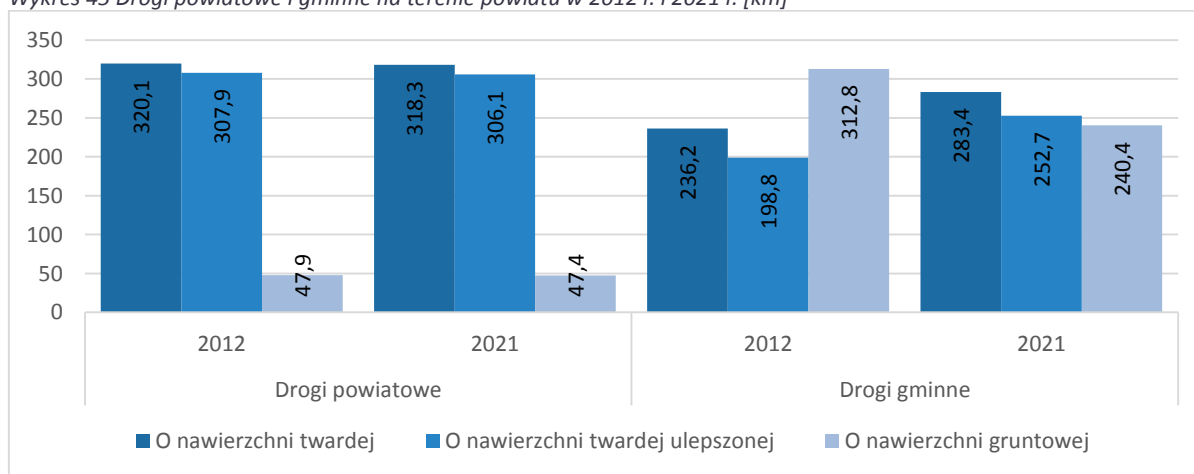
Mapa 19 Sieć drogowa i kolejowa w powiecie żagańskim

Źródło: opracowanie własne.

W 2021 r. długość dróg powiatowych wyniosła 671,8 km, a dróg gminnych 776,5 km. Łączna długość dróg wyniosła 1 448,3 km – o 1,7% więcej niż w 2012 r. W strukturze dróg powiatowych dominowały drogi o nawierzchni twardej i twardej ulepszonej, stanowiąc 93% wszystkich dróg – około 7% było drogami o nawierzchni gruntowej. W przypadku dróg gminnych proporcja jest inna – blisko 1/3 stanowiły drogi gruntowe, a niecałe 70% drogi o nawierzchni twardej, w tym ulepszonej.

Wykres 45 Drogi powiatowe i gminne na terenie powiatu w 2012 r. i 2021 r. [km]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

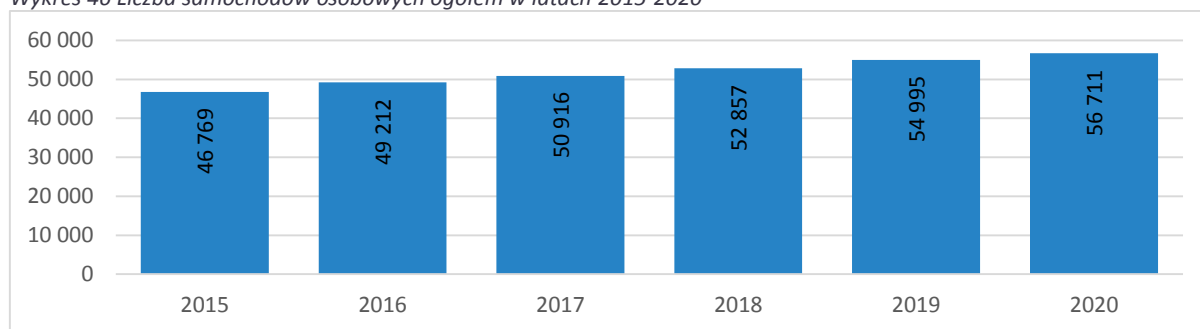
Przez teren powiatu przebiegają także szlaki kolejowe takie jak:

- Linia nr 14 – Łódź Kaliska-Forst,
- Linia nr 275 – Wrocław Muchobór-Gubinek,
- Linia nr 282 – Miłkowice-Jasień,
- Linia nr 283 – Jelenia Góra- Żagań,
- Linia nr 371 – Wolsztyn-Żagań,
- Linia nr 380 – Jankowa Żagańska-Przewóz-Sanice,
- Linia nr 389 – Jankowa Żagańska-Żagań.

Część linii kolejowych jest nieczynna lub wymaga remontu.

W latach 2015-2020¹¹ odnotowano wzrost liczby samochodów osobowych o 21,3%. Warto zaznaczyć, że liczba mieszkańców powiatu zmniejszyła się w latach 2015-2020 o 6,1%. W 2020 r. na terenie powiatu zarejestrowanych było ponad 56 tys. samochodów.

Wykres 46 Liczba samochodów osobowych ogółem w latach 2015-2020

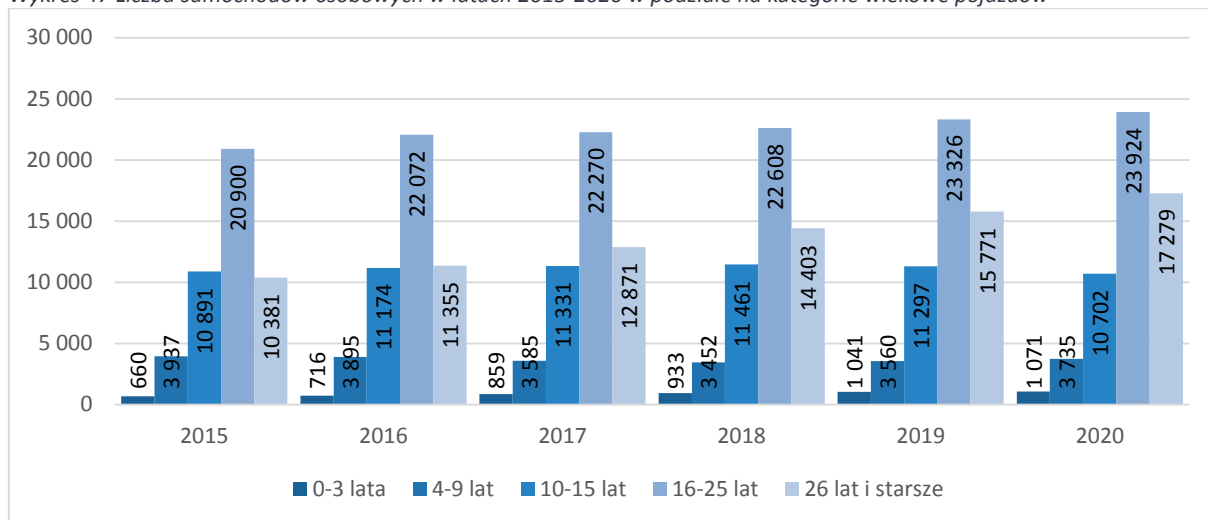

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Biorąc pod uwagę wiek pojazdów poruszających się po drogach w powiecie, większość stanowią pojazdy mające ponad 16 lat – w 2020 r. stanowiły 72,7%. W latach 2015-2020 ich liczba zwiększyła się o 66%. Warto zaznaczyć, że część z tych samochodów jest nadal zarejestrowana lecz nie jest już używana – mimo to, na terenie powiatu niewątpliwie przeważają pojazdy starsze. Duża liczba samochodów osobowych w połączeniu z ich przeciętnym wiekiem jest niekorzystna – wpływa to przede wszystkim na zanieczyszczenie środowiska naturalnego, powietrza a także nadmierny ruch samochodowy w miastach powiatu.

¹¹ Brak wcześniejszych danych.

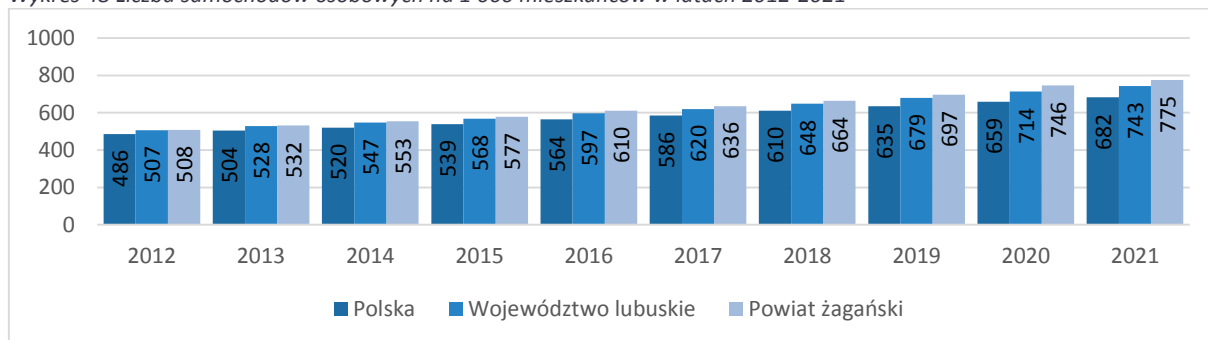
Wykres 47 Liczba samochodów osobowych w latach 2015-2020 w podziale na kategorie wiekowe pojazdów

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W latach 2012-2021 znacząco wzrosła także liczba samochodów przypadająca na 1 000 mieszkańców powiatu – odnotowano wzrost na poziomie 52,7%, większy niż w województwie (46,6%) i kraju (40,3%). W 2021 r. wskaźnik osiągnął 775 – to również więcej niż w województwie i kraju. Świadczy to o dużej liczbie samochodów osobowych w stosunku do liczby mieszkańców – wynika to m.in. z nieatrakcyjnej oferty publicznego transportu autobusowego i kolejowego na terenie powiatu.

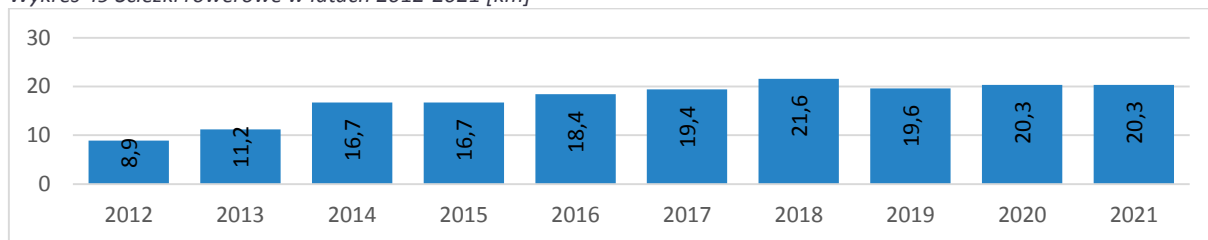
Wykres 48 Liczba samochodów osobowych na 1 000 mieszkańców w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

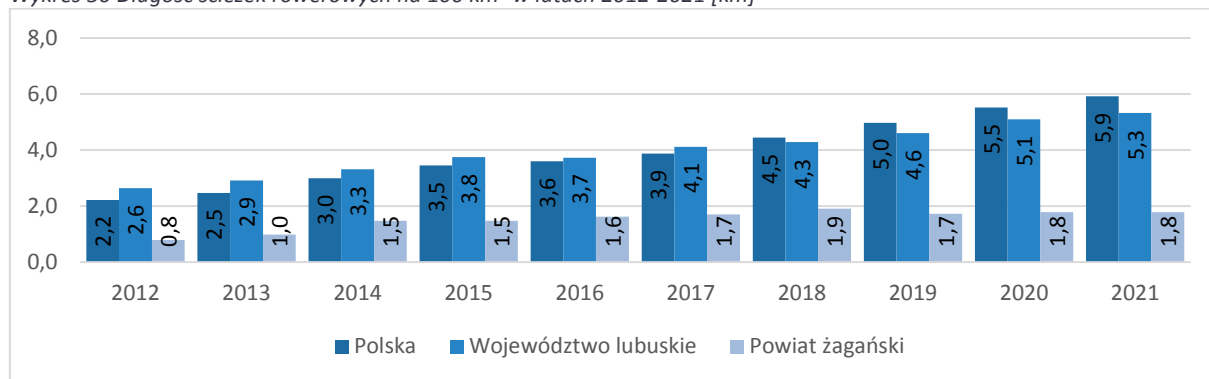
Uzupełnieniem sieci dróg oraz linii kolejowych są ścieżki rowerowe, stanowiące alternatywną sieć komunikacyjną. Zgodnie z danymi GUS, na terenie powiatu w 2021 r. było 20,3 km ścieżek rowerowych, czyli o 128% więcej niż w 2012 r.

Wykres 49 Ścieżki rowerowe w latach 2012-2021 [km]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W przeliczeniu na 100 km² długość ścieżek rowerowych w powiecie żagańskim jest niewielka – w 2021 r. wyniosła 1,8 km. Dla porównania, w województwie lubuskim wskaźnik wyniósł 5,3 km, a w kraju blisko 6 km. Świadczy to o stosunkowo niskim zagęszczeniu sieci ścieżek rowerowych na terenie powiatu żagańskiego.

Wykres 50 Długość ścieżek rowerowych na 100 km² w latach 2012-2021 [km]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

1.10.2 Transport publiczny

Organizatorem transportu publicznego na terenie powiatu żagańskiego od 2022 r. jest Związek Powiatowo-Gminny Powiatu Żagańskiego, w którego skład wchodzi wszystkie gminy powiatu za wyjątkiem Gminy Niegosławice. Podmiot ten powstał w celu usprawnienia i zwiększenia spójności komunikacji publicznej. Zgodnie z danymi Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego w Żaganiu, w 2022 r. najwięcej wozokilometrów zrealizowano na terenie Gminy Szprotawa (312 086 km), a najmniej na terenie Miasta Gozdnica (12 983 km).

Tabela 16 Liczba wozokilometrów zrealizowanych na terenie powiatu żagańskiego w 2022 r.

Jednostka	Przejechane km
Miasto Gozdnica	12 983
Miasto Żagań	201 848
Gmina Brzeźnica	31 654
Gmina Iłowa	124 579
Gmina Małomice	46 324
Gmina Niegosławice	-
Gmina Szprotawa	312 086
Gmina Wymiarki	14 926
Gmina Żagań	180 678
Powiat ogółem	925 077

Źródło: Miejski Zakład Komunikacyjny Sp. z o.o. w Żaganiu.

Według szacunków MZK w Żaganiu, który obsługuje połączenia na terenie powiatu, w 2022 r. przewieziono około 1 066 748 pasażerów. Szacunek ten powstał na podstawie liczby sprzedanych biletów jednorazowych i miesięcznych (bilet miesięczny potraktowany został jako przejazd 44 pasażerów).

W latach 2017-2021 zmniejszyła się liczba obsługiwanych linii komunikacyjnych – z 46 do 34. Wskazuje to na postępujące wykluczenie komunikacyjne – część połączeń jest likwidowana. Warto zaznaczyć, że część połączeń komercyjnych została zawieszona w okresie pandemii, co wpłynęło na pogorszenie się dostępności transportu publicznego.

Tabela 17 Liczba linii komunikacyjnych obsługiwanych przez transport zbiorowy na terenie powiatu w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba linii	46	42	38	36	34

Źródło: Raport o stanie powiatu żagańskiego za 2021 r.

Zgodnie z danymi Urzędu Transportu Kolejowego w 2021 r. na terenie powiatu żagańskiego funkcjonowało sześć stacji kolejowych. Największą wymianą pasażerską cechowało się Miasto Żagań, w którym w ciągu jednej doby średnia wymiana pasażerska mieściła się w przedziale 200-299 osób.

Tabela 18 Wymiana pasażerska na stacjach kolejowych w powiecie żagańskim w 2021 r.

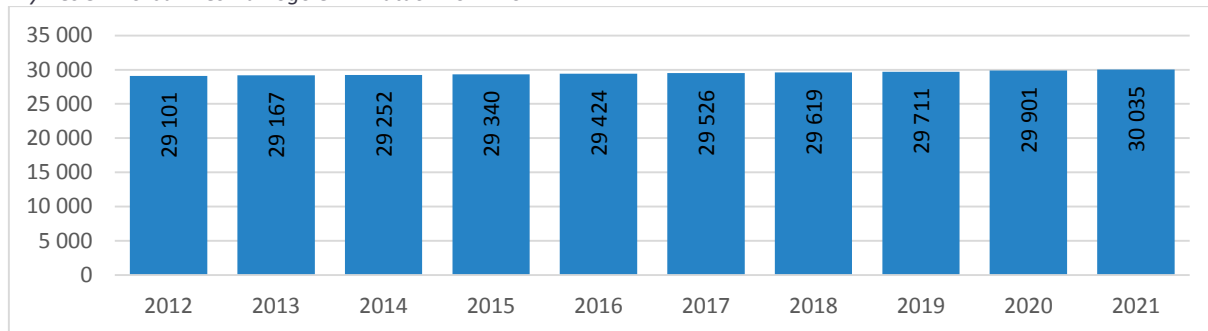
Nazwa stacji	Gmina	Linie	Średnia dobową liczbą zatrzymań	Średnia liczba pasażerów na 1 zatrzymanie - w przedziałach	Wymiana pasażerska [liczba osób]
Żagań	Miasto Żagań	014, 275, 371, 389	27	od 10 do 15	200 - 299
Iłowa Żagańska	Gmina Iłowa	282	12	od 5 do 10	100 - 149
Konin Żagański		282	12	od 2 do 5	20 - 49
Jankowa Żagańska		282, 380, 389	12	od 2 do 5	20 - 49
Małomice	Gmina Małomice	275	15	od 5 do 10	100 - 149
Leszno Górne	Gmina Szprotawa	275	12	od 2 do 5	20 - 49

Źródło: <https://dane.utk.gov.pl/>

1.10.3 Mieszkalnictwo i infrastruktura techniczna

W latach 2012-2021 zasób mieszkaniowy powiatu uległ zwiększeniu o zaledwie 3,2%. W 2021 r. zasób ten wyniósł nieco ponad 30 tys. mieszkań. Warto wspomnieć, że w tym samym okresie zasób mieszkaniowy w całym województwie lubuskim i kraju wzrósł o ponad 10%, co wskazuje na stosunkowo niską dynamikę zmian w powiecie żagańskim.

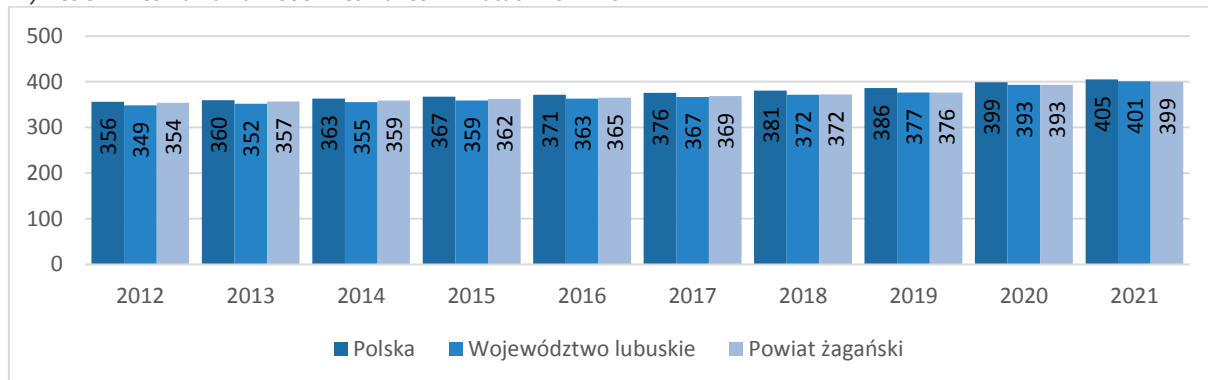
Wykres 51 Liczba mieszkań ogółem w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W 2021 r. w powiecie żagańskim, w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców przypadało 399 mieszkań. To nieco mniej niż w województwie (401) i kraju (405). W analizowanym okresie wskaźnik dla powiatu wzrósł o 12,8%, jednakże jest to spowodowane przede wszystkim spadkiem liczby mieszkańców, a nie wzrostem liczby mieszkań.

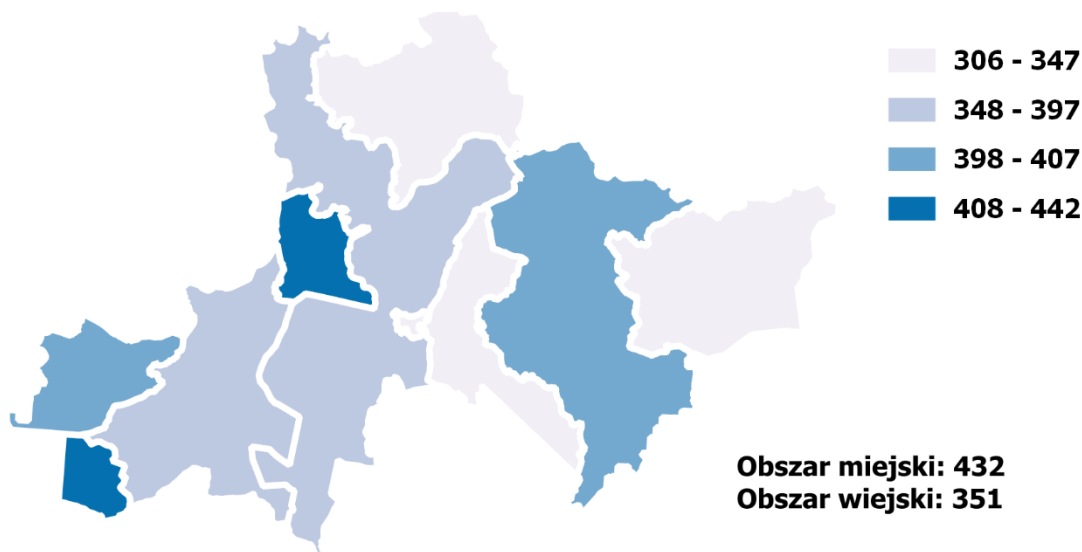
Wykres 52 Mieszkania na 1 000 mieszkańców w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Najwyższą liczbą mieszkań na 1 000 ludności w 2021 r. wyróżniało się Miasto Żagań (442) oraz Miasto Gozdnicza (436), a więc gminy miejskie. Biorąc pod uwagę cały obszar miejski, wskaźnik wyniósł 432, znacznie więcej niż na obszarze wiejskim ogółem (351). Najniższy wskaźnik odnotowano w Gminie Brzeźnica (306). W latach 2012-2021 wskaźnik uległ zwiększeniu we wszystkich gminach powiatu, jednakże jak już wspomniano, powodem tego jest zmniejszająca się liczba mieszkańców.

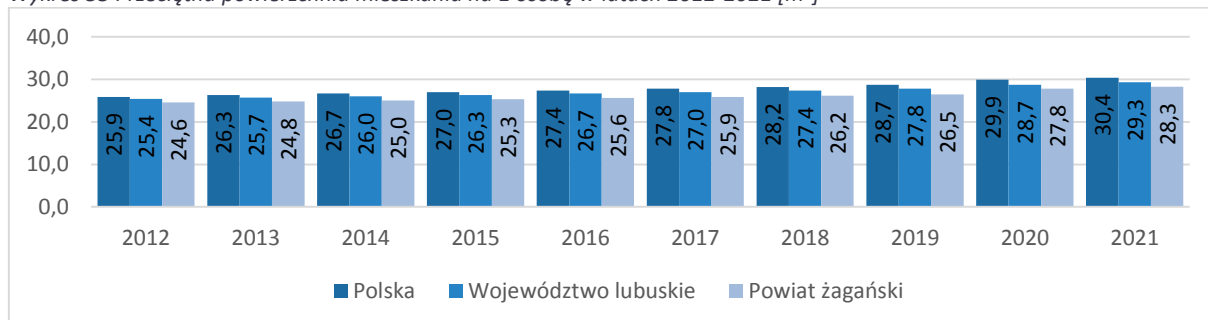
Mapa 20 Mieszkania na 1 000 mieszkańców w 2021 r. – porównanie gmin powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Przeciętna powierzchnia mieszkania przypadająca na jedną osobę w powiecie żagańskim zawsze była nieco niższa na tle województwa i kraju. W 2021 r. wyniosła 28,3 m², gdy wskaźnik dla województwa wyniósł 29,3 m², a kraju 30,4 m².

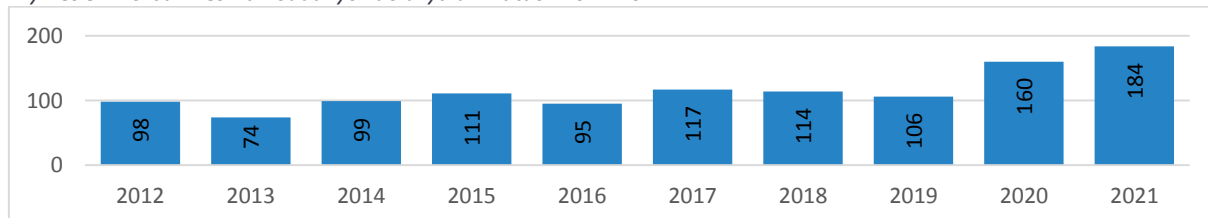
Wykres 53 Przeciętna powierzchnia mieszkania na 1 osobę w latach 2012-2021 [m²]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W latach 2012-2021 liczba nowych mieszkań oddanych do użytku była zróżnicowana, lecz można zauważyć trend wzrostowy – w 2020 r. i 2021 r. oddano najwięcej mieszkań.

Wykres 54 Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 2012-2021

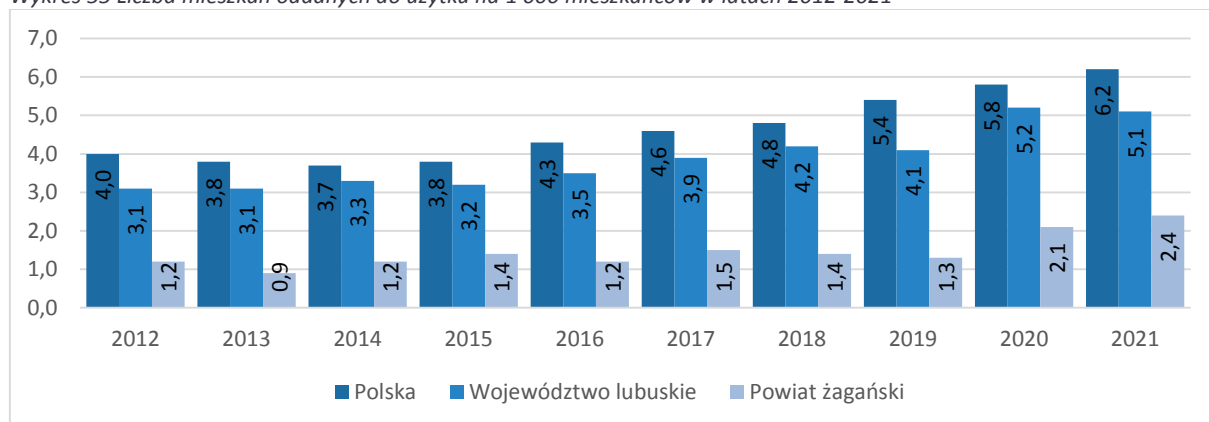

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Przeliczając to na 1 000 mieszkańców jest to niewiele – znacząco mniej niż wskaźniki dla województwa i kraju w analizowanym dziesięcioleciu. W 2021 r. w powiecie żagańskim oddano 2,4 mieszkania

na 1 000 osób, gdy w województwie było to 5,1, a w kraju 6,2. Świadczy to o dość niewielkiej skali podejmowanych inwestycji mieszkaniowych.

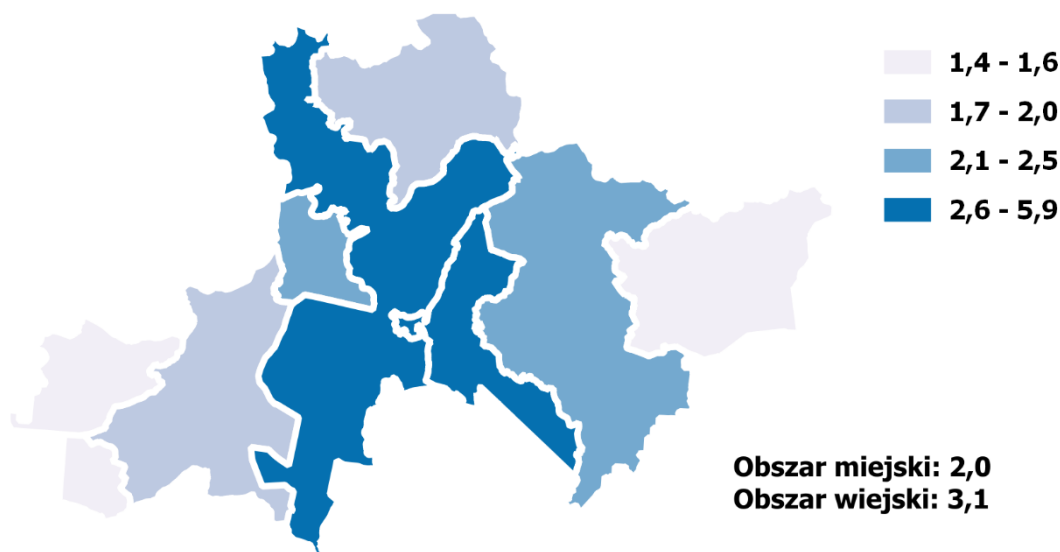
Wykres 55 Liczba mieszkań oddanych do użytku na 1 000 mieszkańców w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W 2021 r. zdecydowanie najwięcej nowych mieszkań w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców oddano w Gminie Żagań (5,9), a następnie w Gminie Małomice (3,3) - zatem w gminach położonych geograficznie w centrum powiatu. Najniższym wskaźnikiem cechowały się natomiast gminy położone peryferyjnie – Miasto Gozdnica (1,4), Gmina Wymiarki (1,4) oraz Gmina Niegostawice (1,6).

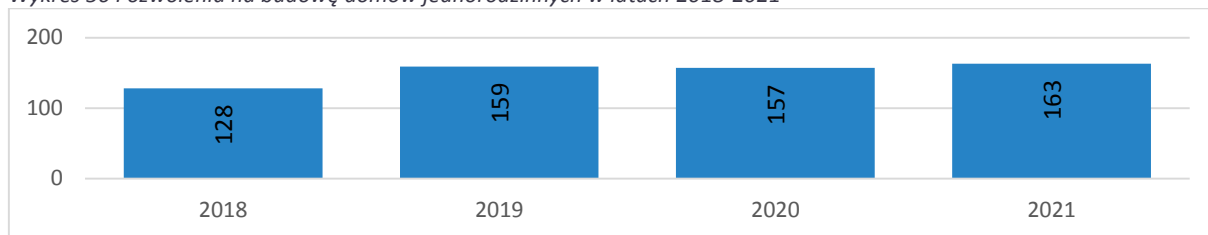
Mapa 21 Liczba mieszkań oddanych do użytku na 1 000 mieszkańców w 2021 r. – porównanie gmin powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W 2021 r. udzielono łącznie 163 pozwoleń na budowę domów jednorodzinnych – zatem najwięcej w okresie 2018-2021. Liczba pozwoleń utrzymywała się w tym czasie na podobnym poziomie.

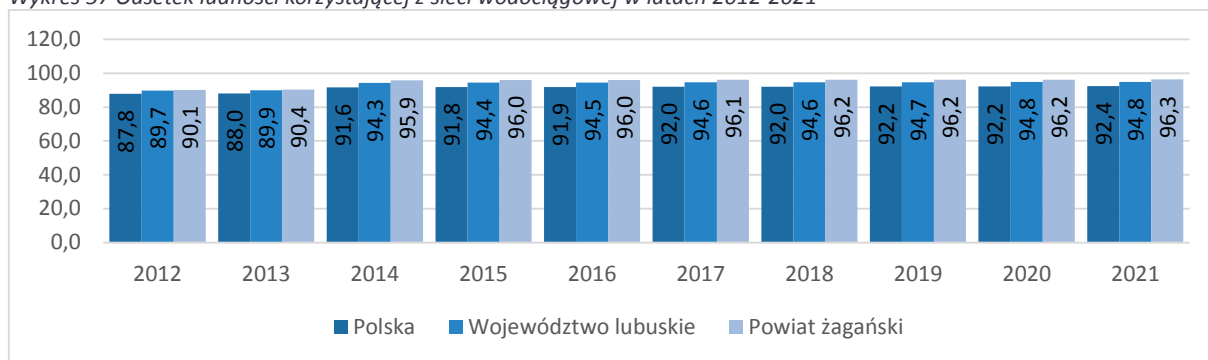
Wykres 56 Pozwolenia na budowę domów jednorodzinnych w latach 2018-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W 2021 r. odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej wyniósł 96,3% - więcej niż w 2012 r. Wskaźnik dla województwa i kraju był nieco wyższy, wynosząc w tym samym roku kolejno 94,8% oraz 92,4%.

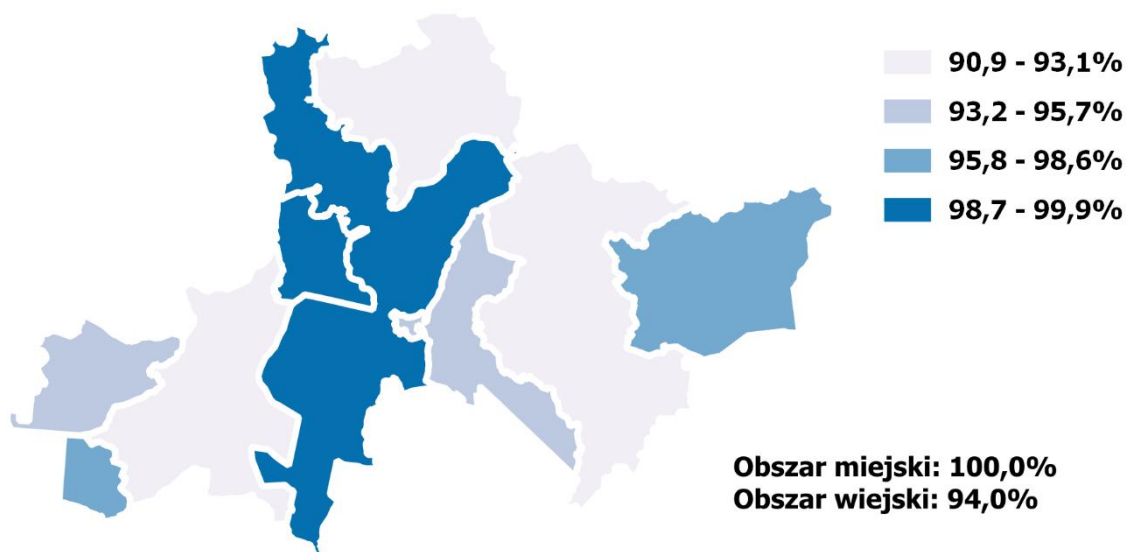
Wykres 57 Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Dostęp do sieci wodociągowej jest podobny na terenie całego powiatu – największy odsetek ludności korzystającej z wodociągu w 2021 r. odnotowano w Mieście Żagań (99,9%) oraz Gminie Żagań (99,9%). Najmniejszy odsetek dotyczy natomiast Gminy Łtowa (90,9%).

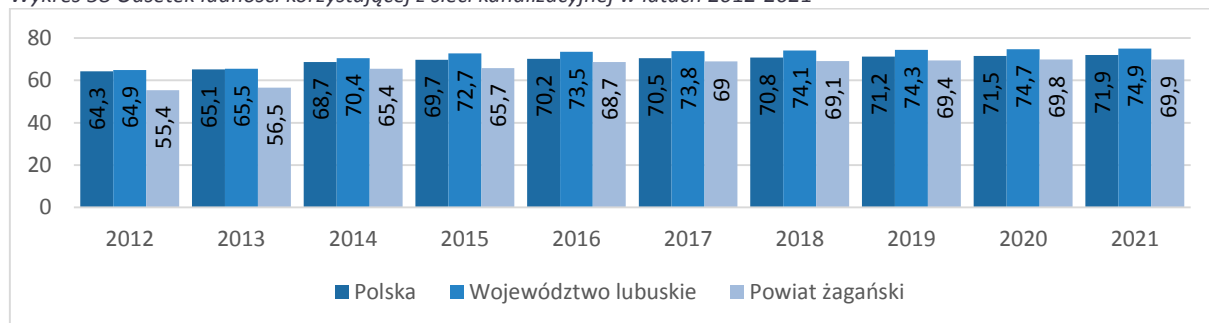
Mapa 22 Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2021 r. – porównanie gmin powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Sieć kanalizacyjna na terenie powiatu żagańskiego jest gorzej rozwinięta niż sieć wodociągowa, ponieważ w 2021 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało niecałe 70% mieszkańców. Może to wskazywać na konieczność rozbudowy infrastruktury kanalizacyjnej w najbliższych latach. Odnotowany odsetek nie odbiegał znacząco od tego w województwie lubuskim (74,9%) i kraju (71,9%).

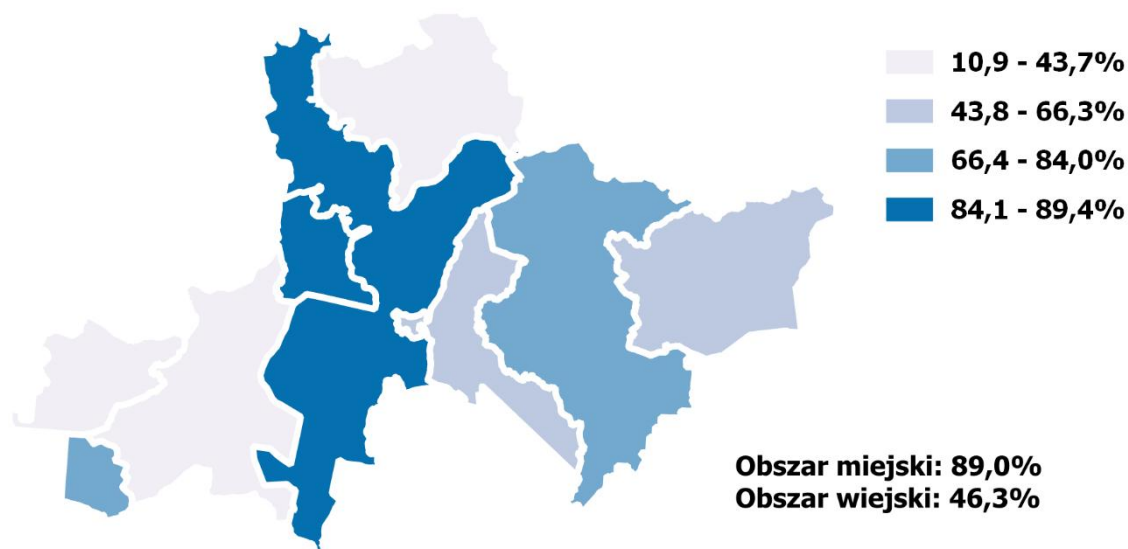
Wykres 58 Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Patrząc na mapę powiatu widać znaczące zróżnicowanie w obrębie wykorzystywania sieci kanalizacyjnej. W 2021 r. najkorzystniejszą sytuację odnotowano w Gminie Żagań (89,4%), a następnie w Mieście Żagań (88,2%). Zdecydowanej poprawy wymaga zwiększenie dostępności do sieci kanalizacyjnej w Gminie Brzeźnica i Gminie Wymiarki, gdzie odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej wyniósł kolejno 10,9% i 11,4%. Problem niskiej dostępności do kanalizacji występuje także na terenach wiejskich gmin miejsko-wiejskich – Gminie Łłowa i Gminie Małomice, gdzie sieć kanalizacyjna poza miastami praktycznie nie występuje.

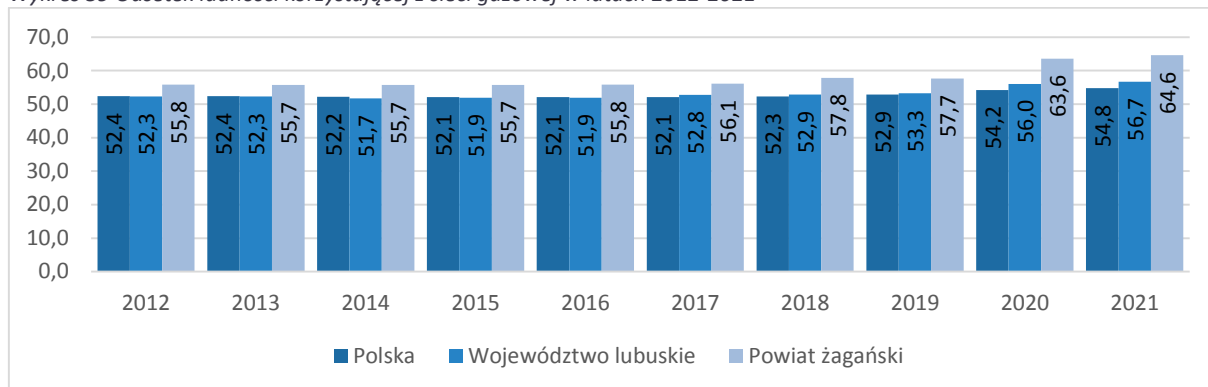
Mapa 23 Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w 2021 r. – porównanie gmin powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Najmniej rozwiniętą siecią techniczną w 2021 r. była infrastruktura gazowa, z której korzystało 64,6% mieszkańców powiatu. Warto jednak zaznaczyć, że odsetek ten był znacznie wyższy na tle województwa (56,7%) i kraju (54,8%).

Wykres 59 Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

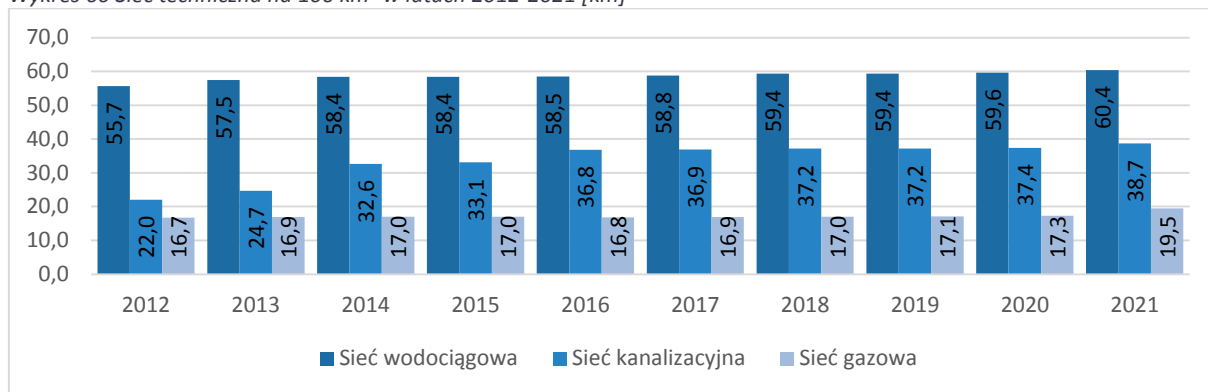
Najlepiej rozwiniętą sieć gazową na terenie powiatu posiada Miasto Żagań – w 2021 r. korzystało z niej 97,3% mieszkańców. Na drugim miejscu znalazła się Gmina Szprotawa, w której 75,6% mieszkańców miało dostęp do sieci gazowej. Brak sieci odnotowano w Gminie Brzeźnica i Gminie Niegostawice, natomiast Gmina Gozdnica cechowała się najniższym odsetkiem mieszkańców korzystających z sieci gazowej (31,1%).

Mapa 24 Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w 2021 r. – porównanie gmin powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Największym zagęszczeniem infrastruktury na terenie powiatu cechowała się sieć wodociągowa, która w 2021 r., w przeliczeniu na 100 km² osiągnęła długość 60,4 km. Najmniej rozwiniętą siecią była sieć gazowa, której długość wyniosła 19,5 km na 100 km² w 2021 r.

Wykres 60 Sieć techniczna na 100 km² w latach 2012-2021 [km]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Na terenie powiatu funkcjonuje Żagańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o. o., które rozpoczęło działalność w 2000 r. W zasobach TBS znajduje się 205 mieszkań, z czego 24 zostały oddane do użytku w latach 2012-2021. W tym samym czasie zawarto 104 umowy na wynajem mieszkań z zasobu TBS. Mieszkania te są przeznaczone dla osób o umiarkowanych dochodach, których nie stać na wynajem po cenie komercyjnej. Na terenie powiatu brakuje mieszkań z niskim czynszem, dlatego w planach Żagańskiego TBS jest budowa kolejnych 24 mieszkań pod wynajem. Tego typu inwestycje są kluczowe aby zwiększyć zasób mieszkaniowy i jego dostępność – obecnie na terenie powiatu brakuje mieszkań na wynajem, a ich koncentracja występuje głównie w Mieście Żagań. Warto podkreślić, że zmniejszający się zasób mieszkaniowy w połączeniu ze stosunkowo niewielkim rynkiem najmu nieruchomości może być jednym z powodów wyludniania się powiatu.

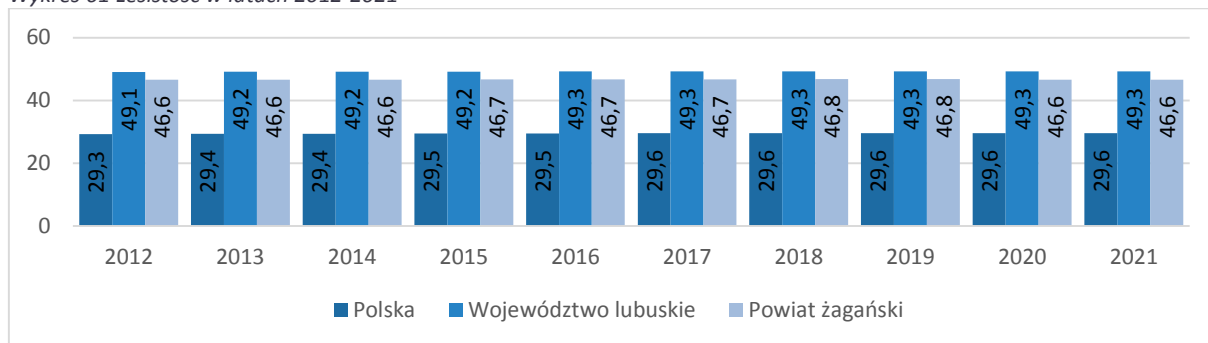
1.11 Środowisko

1.11.1 Ochrona przyrody

Powiat żagański charakteryzuje się dużą lesistością i bogactwem środowiska naturalnego. Powiat jest zróżnicowany pod względem ukształtowania terenu. Położony jest w mezoregionie Wzgórz Dalkowskich – wzniesienia przebiegają przez Gminę Brzeźnica i Gminę Niegostawice. Pozostałą część terenu zajmuje głównie tzw. Równina Szprotawska oraz Bory Dolnośląskie, będące częścią jednego z największych zwartych kompleksów leśnych w Europie Środkowej. Obszary leśne zostały mocno zmienione przez działalność człowieka – do XIX w. wytypiono znaczną część występujących tu gatunków zwierząt oraz zmieniono strukturę zadrzewienia. Obecnie w lasach powiatu dominuje monokultura sosnowa. Lesistość powiatu w 2021 r. wyniosła 46,6% - podobnie jak w województwie lubuskim (49,3%) i znacznie więcej niż w kraju (29,6%).

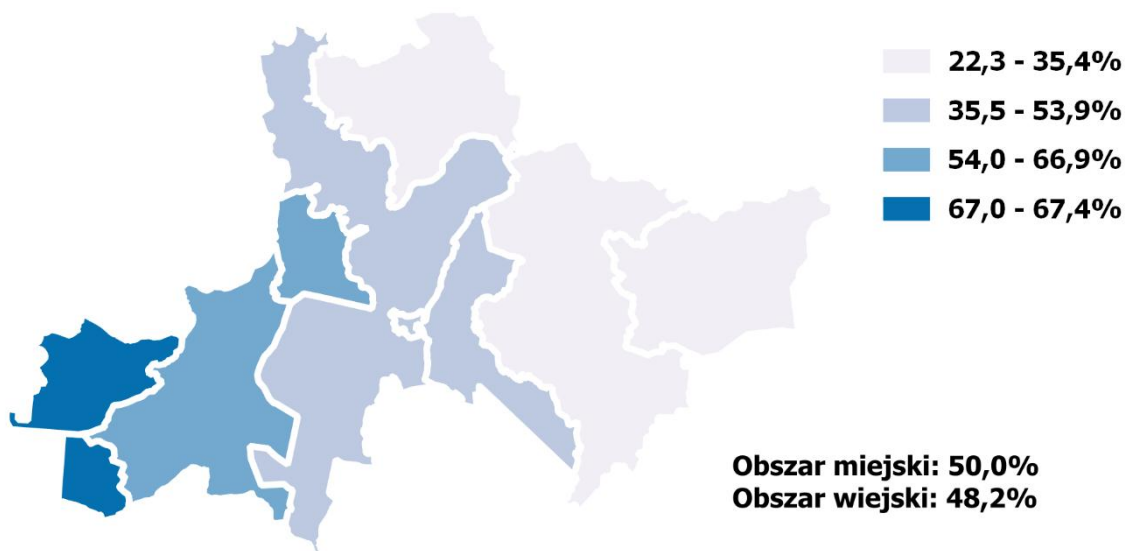
Wykres 61 Lesistość w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wśród gmin powiatu najwyższą lesistością wyróżnia się Gmina Wymiarki (67,4%) oraz Gmina Gozdnica (67,0%). Najmniej terenów leśnych występuje w Gminie Niegosławice (22,3%), w której dominuje krajobraz rolniczy. W 2021 r. lesistość na obszarach miejskich ogółem wyniosła 50,0%, natomiast na obszarach wiejskich 48,2%.

Mapa 25 Lesistość w 2021 r. – porównanie gmin powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

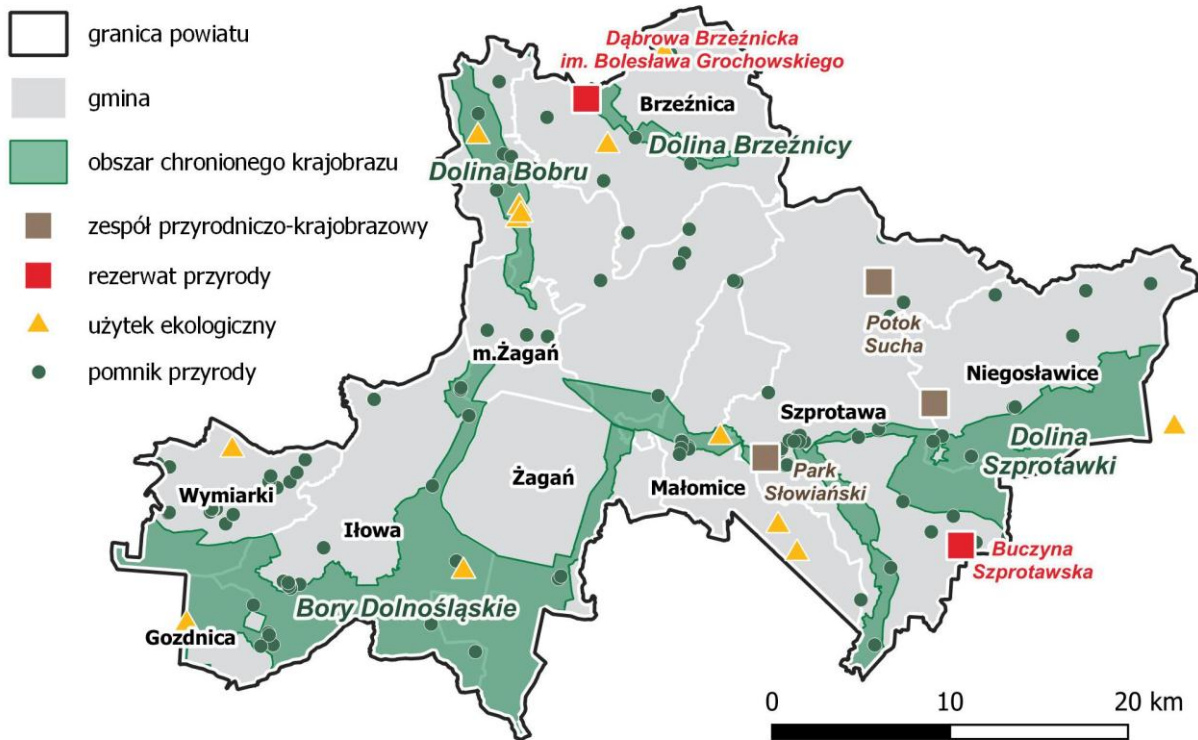
Lasy położone w obrębie powiatu znajdują się pod zarządem ośmiu nadleśnictw takich jak: Nadleśnictwo Krzystkowice, Nadleśnictwo Lipinki, Nadleśnictwo Nowa Sól, Nadleśnictwo Przemków, Nadleśnictwo Szprotawa, Nadleśnictwo Świętoszów, Nadleśnictwo Wymiarki oraz Nadleśnictwo Żagań. Na terenie powiatu znajduje się także wiele obszarów chronionych, takich jak:

- Obszary Natura 2000:
 - PLH080030 Borowina
 - PLB020005 Bory Dolnośląskie
 - PLH080007 Buczyna Szprotawsko-Piotrowicka
 - PLH080068 Dolina Dolnego Bobru

- PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy
- PLH080046 Małomickie Łęgi
- PLH080055 Przygiełkowiska Koło Gozdnicy
- PLB020003 Stawy Przemkowskie
- PLH080044 Wilki nad Nysą
- PLH080059 Łęgi koło Wymiarek
- Rezerваты przyrody:
 - Buczyna Szprotawska
 - Dąbrowa Brzeźnicka im. Bolesława Grochowskiego
- Obszary chronionego krajobrazu:
 - Dolina Bobru
 - Dolina Szprotawki
 - Dolina Brzeźnicy
 - Bory Dolnośląskie
- Użytki ekologiczne: Przy Wale, Torfowisko Przulaski, Tokowisko, Łąki nad Olszą, Żurawie Bagno, Łabędzie Bagno, Oczka, Łabędź, Bobrówka, Boberek, Kacze Łęgi,
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Park Słowiański”,
- Około 100 pomników przyrody obejmujących twory przyrody żywej oraz nieożywionej m.in. drzewa i głązy narzutowe.

Dwie poniższe mapy przedstawiają formy ochrony przyrody oraz obszary Natura 2000 zlokalizowane na terenie powiatu żagańskiego.

Mapa 26 Formy ochrony przyrody na terenie powiatu zagańskiego

Źródło: opracowanie własne.

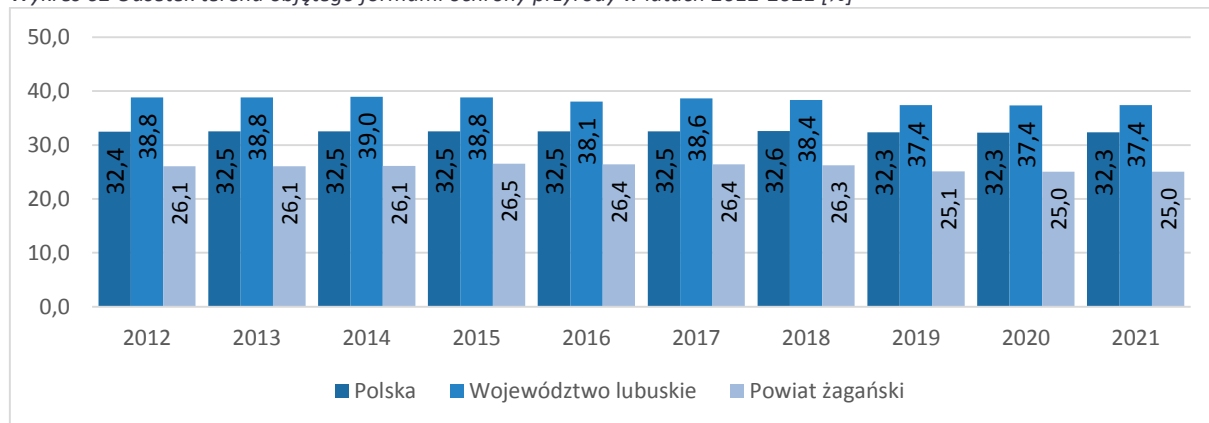
Mapa 27 Obszary Natura 2000

Źródło: opracowanie własne.

W 2021 r. łącznie 25% powierzchni powiatu znajdowało się pod ochroną przyrodniczą. To nieco mniej niż udział obszarów chronionych w województwie lubuskim (37,4%) i kraju (32,3%). Odsetek w powiecie żagańskim uległ nieznacznemu zmniejszeniu - o 1 pp. względem 2012 r.

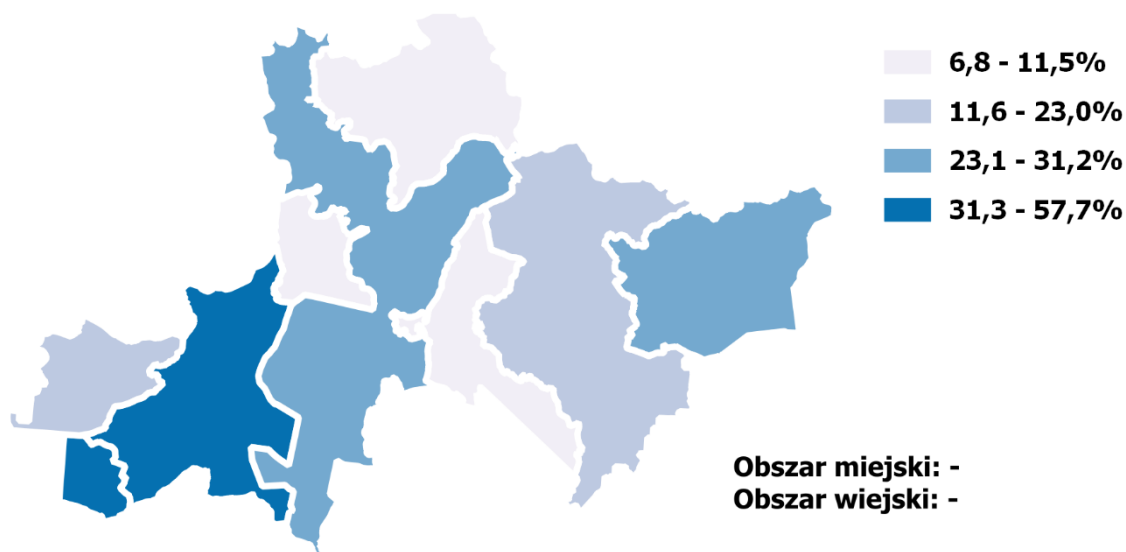
Wykres 62 Odsetek terenu objętego formami ochrony przyrody w latach 2012-2021 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Największym udziałem powierzchni objętej formami ochrony przyrody w 2021 r. wyróżniało się Miasto Gozdnicza (57,7%) oraz Gmina Łłowa (52,1%). Najmniejszy odsetek powierzchni zajmowały natomiast formy ochrony przyrody w Gminie Brzeźnica (6,8%) i Gminie Małomice (8,4%).

Mapa 28 Odsetek terenu objętego formami ochrony przyrody w 2021 r. – porównanie gmin powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

1.11.2 Jakość wód i powietrza

Powiat żagański znajduje się w obszarze dorzecza Odry, w regionie wodnym Środkowej Odry. Obecnie obowiązującym głównym dokumentem planistycznym dotyczącym wód są Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (II aktualizacja) – w tym przypadku *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*. Na podstawie wspomnianego dokumentu w poniższej tabeli przedstawiono aktualne zestawienie jednolitych części wód powierzchniowych zlokalizowanych w powiecie żagańskim. Warto zaznaczyć, że *Plan* zawiera także szczegółowe informacje na temat m.in. przypisanych działań podstawowych i uzupełniających dla każdej JCWP – można je znaleźć m.in. na stronie <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>.

Większość JCWP to potok lub strumień nizinny piaszczysty, będący naturalną częścią wód (powstała w sposób naturalny). Wszystkie JCWP cechują się złym stanem ogólnym – co świadczy o niskiej jakości wód powierzchniowych występujących na terenie powiatu.

Tabela 19 Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie powiatu żagańskiego

Kod JCWP	Nazwa	Typologia/status	Stan ogólny	Stan ekologiczny i chemiczny
RW60001015385	Czarna Struga do Mirotki	Potok lub strumień nizinny piaszczysty/naturalna część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny
RW60000916853	Czarna Wielka do Ziębiny	Potok lub strumień nizinny/naturalna część wód	Zły	Zły stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW600009168679	Czarna Mała	Potok lub strumień nizinny/naturalna część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW600011166999	Kwisa od zb. Leśna do ujścia	Rzeka nizinna/naturalna część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW60001116599	Bóbr od Żeliszowskiego Potoku do Kwisy	Rzeka nizinna/naturalna część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW60001016489	Kamienny Potok	Potok lub strumień nizinny piaszczysty/naturalna część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW600010164529	Ostrężna	Potok lub strumień nizinny piaszczysty/naturalna część wód	Brak danych	Stan chemiczny dobry
RW60001116499	Szprotawa od Chocianowskiej Wody do Bobru	Rzeka nizinna/silnie zmieniona część wód	Zły	Umiarkowany potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW6000101656	Stawna	Potok lub strumień nizinny piaszczysty/naturalna część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW60000916874	Olsza	Potok lub strumień nizinny/naturalna część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW60000916876	Gnilica	Potok lub strumień nizinny/naturalna część wód	Zły	Stan chemiczny poniżej dobrego
RW600010166989	Czernik	Potok lub strumień nizinny piaszczysty/naturalna część wód	Zły	Słaby stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego

Kod JCWP	Nazwa	Typologia/status	Stan ogólny	Stan ekologiczny i chemiczny
RW60001016549	Ruda	Potok lub strumień nizinny piaszczysty/naturalna część wód	Zły	Słaby stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW600010164499	Szprotawica	Potok lub strumień nizinny/silnie zmieniona część wód	Zły	Zły potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW60001015332	Dalkówka	Potok lub strumień nizinny piaszczysty/naturalna część wód	Zły	Słaby stan ekologiczny
RW60001015334	Dobrzejówka	Potok lub strumień nizinny piaszczysty/naturalna część wód	Zły	Zły stan ekologiczny, stan chemiczny dobry
RW60001116999	Bóbr od Kwisy do ujścia	Rzeka nizinna/silnie zmieniona część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW600009169275	Brzeźnica od źródła do Szumu	Potok lub strumień nizinny/naturalna część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny
RW600010164699	Sucha	Potok lub strumień nizinny piaszczysty/naturalna część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW600010153499	Biała Woda	Potok lub strumień nizinny piaszczysty/naturalna część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny
RW600011174599	Nysa Łużycka od Żółtej Wody do Skrody	Rzeka nizinna/naturalna część wód	Zły	Zły stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW600011169299	Brzeźnica od Szumu do Bobru	Rzeka nizinna/naturalna część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW60001016912	Doły	Potok lub strumień nizinny piaszczysty/naturalna część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW600009165899	Ławka	Potok lub strumień nizinny/naturalna część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW600010169149	Stobrzyca	Potok lub strumień nizinny piaszczysty/naturalna część wód	Brak danych	Stan chemiczny dobry
RW60000916894	Czerwona Woda	Potok lub strumień nizinny/naturalna część wód	Zły	Słaby stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW60000916889	Łubianka	Potok lub strumień nizinny/naturalna część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW60001116899	Czarna Wielka od Ziębiny do Bobru	Rzeka nizinna/naturalna część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW600010169169	Złotnica	Potok lub strumień nizinny piaszczysty/naturalna część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny
RW60001017469	Skroda	Potok lub strumień nizinny piaszczysty/naturalna część wód	Brak danych	Dobry stan ekologiczny
RW600009168969	Złota	Potok lub strumień nizinny/naturalna część wód	Zły	Zły stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego

Źródło: II Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>

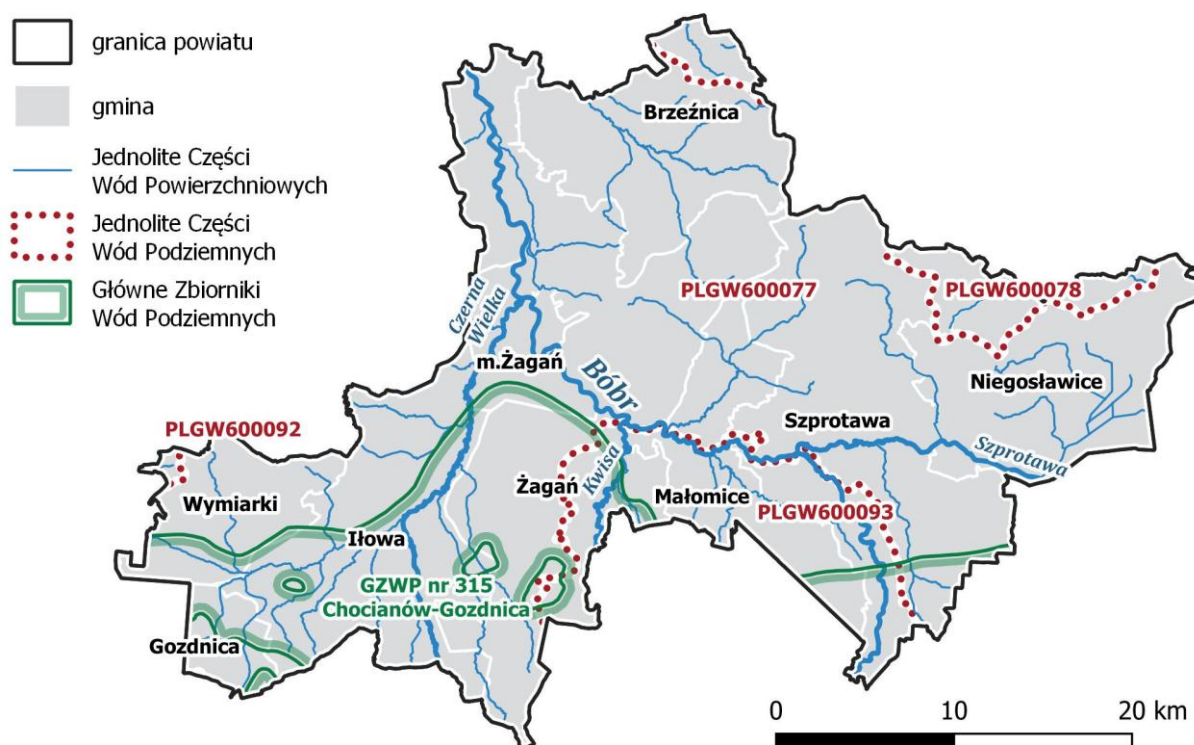
Poniższa tabela przedstawia jednolite części wód podziemnych występujące w obrębie powiatu. Tylko jedna z nich jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia zaplanowanych celów środowiskowych, lecz mimo to cechuje się dobrym stanem ogólnym, chemicznym i ilościowym.

Tabela 20 Charakterystyka JCWPd zlokalizowanych na terenie powiatu żagańskiego

Kod JCWPd	Stan ogólny	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
GW600078	Dobry	Dobry	Dobry	Zagrożona chemicznie
GW600077	Dobry	Dobry	Dobry	Niezagrożona
GW600093	Dobry	Dobry	Dobry	Niezagrożona
GW600092	Dobry	Dobry	Dobry	Niezagrożona

Źródło: II Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>

Mapa 29 Wody powierzchniowe i podziemne na terenie powiatu żagańskiego

Źródło: opracowanie własne.

Stan jakości powietrza na terenie powiatu żagańskiego został zawarty w raportach takich jak *Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim*, które zostały opracowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. W raportach podzielono województwo lubuskie na trzy strefy: miasto Gorzów Wielkopolski, miasto Zielona Góra oraz strefa lubuska, do której zaliczono powiat żagański. Zgodnie z dostępnymi danymi, w 2021 r. na terenie powiatu żagańskiego odnotowano przekroczenia dopuszczalnych poziomów benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 oraz ozonu. Warto zaznaczyć, że nie

odnotowano przekroczeń stężeń pyłu PM10 i PM2,5, co wskazuje na stosunkowo dobrą jakość powietrza w porównaniu do innych jednostek terytorialnych na terenie kraju.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na terenie powiatu jest występowanie tzw. niskiej emisji pochodzącej z indywidualnego ogrzewania domów mieszkalnych. Niska emisja wynika przede wszystkim z eksploatacji przestarzałych kotłów grzewczych i spalania paliw niskiej jakości. Zanieczyszczenia pochodzą także z zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenie powiatu. Innymi źródłami zanieczyszczeń są główne linie komunikacyjne, po których porusza się duża liczba samochodów. Jak wskazano w innej części diagnozy¹², przyczyną zanieczyszczeń ze źródeł liniowych jest przede wszystkim wiek użytkowanych pojazdów, a także ich stosunkowo duża liczba. Problem z dużą liczbą samochodów osobowych wynika z wykluczenia komunikacyjnego dużej części powiatu oraz braku atrakcyjnej oferty transportu publicznego.

1.11.3 Odnawialne źródła energii i gospodarka odpadami

Według danych Urzędu Regulacji i Energetyki na terenie powiatu żagańskiego w 2021 r. funkcjonowało łącznie 35 instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii. Najwięcej z nich wykorzystywało energię wodną oraz promieniowania słonecznego, lecz największą mocą wyróżniały się dwie instalacje pozyskujące energię z wiatru.

Tabela 21 Instalacje OZE w powiecie żagańskim według stanu na 31.12.2021 r.

	Liczba instalacji	Moc zainstalowana (MW)
Hydroenergia	20	13,075
Energia wiatru	2	47,500
Energia promieniowania słonecznego	13	12,895
Ogółem	35	73,470

Źródło: <https://www.ure.gov.pl/>

W najbliższych latach na terenie powiatu żagańskiego planowane jest dalsze rozwijanie odnawialnych źródeł energii, co zostało zawarte w dokumentach strategicznych poszczególnych gmin powiatu. Oprócz tego dokumenty te przewidują prowadzenie działań komplementarnych takich jak np.: termomodernizacja budynków, modernizacja oświetlenia dróg, upowszechnianie elektromobilności. Dywersyfikacja źródeł energii jest istotna zarówno biorąc pod uwagę kwestie ekologiczne jak i bezpieczeństwo energetyczne.

Zadaniami z zakresu oczyszczania ścieków i dostarczania wody zajmuje się kilka przedsiębiorstw działających w powiecie takich jak:

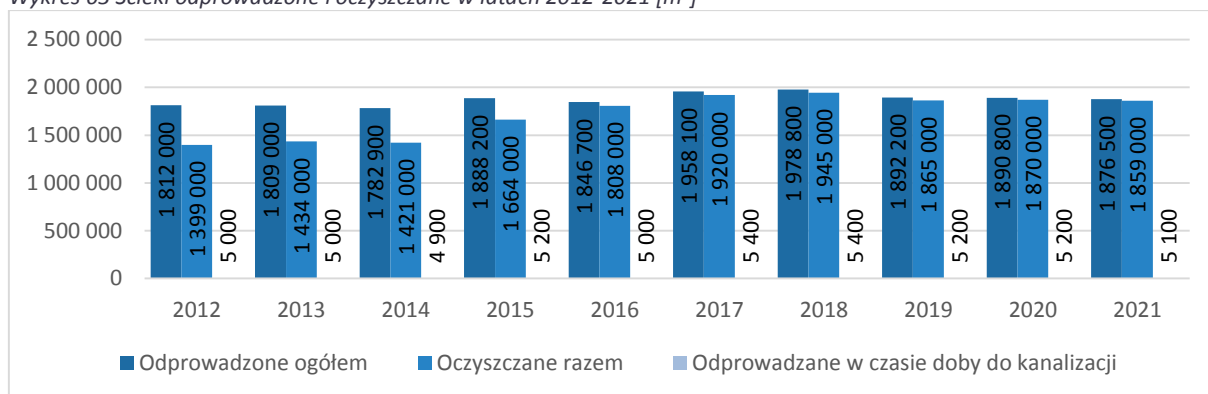
¹² Szczegółowe informacje zawarto w podrozdziale 1.10.1 Infrastruktura komunikacyjna.

- Żagańskie Wodociągi i Kanalizacje sp. z o. o.,
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Łowej,
- Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej w Małomicach,
- Samorządowy Zakład Komunalny w Niegosławicach,
- Gozdnicke Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o.,
- Szprotawskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o.

Do zadań wymienionych podmiotów należy m.in.: zaopatrywanie mieszkańców powiatu w wodę pitną, utrzymanie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w odpowiednio dobrym stanie technicznym, odbiór, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych.

W powiecie funkcjonuje 8 biologicznych oczyszczalni ścieków oraz 4 z podwyższonym usuwaniem biogenów. W latach 2012-2021 wzrosła liczba ścieków oczyszczanych ogółem – o 32,9%. W 2021 r. oczyszczono łącznie 1 859 000 m³ ścieków, a odprowadzono ogółem 1 876 000 m³. Średnio w ciągu doby w 2021 r. odprowadzono 5 100 m³ ścieków.

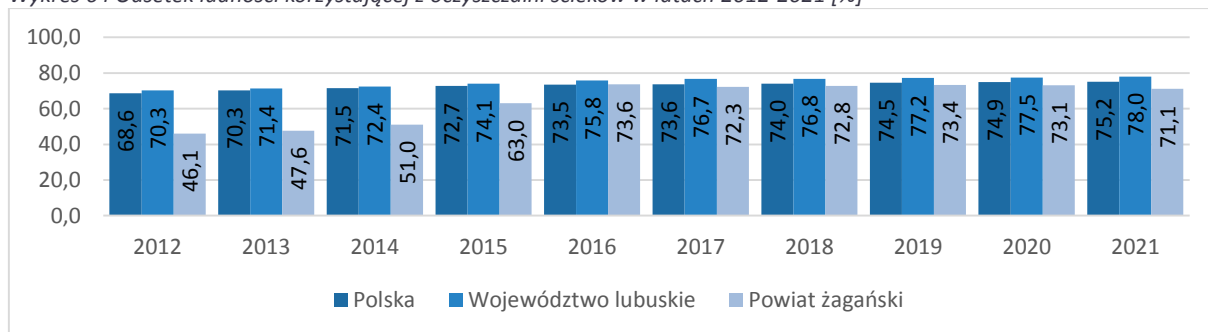
Wykres 63 Ścieki odprowadzone i oczyszczone w latach 2012-2021 [m³]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

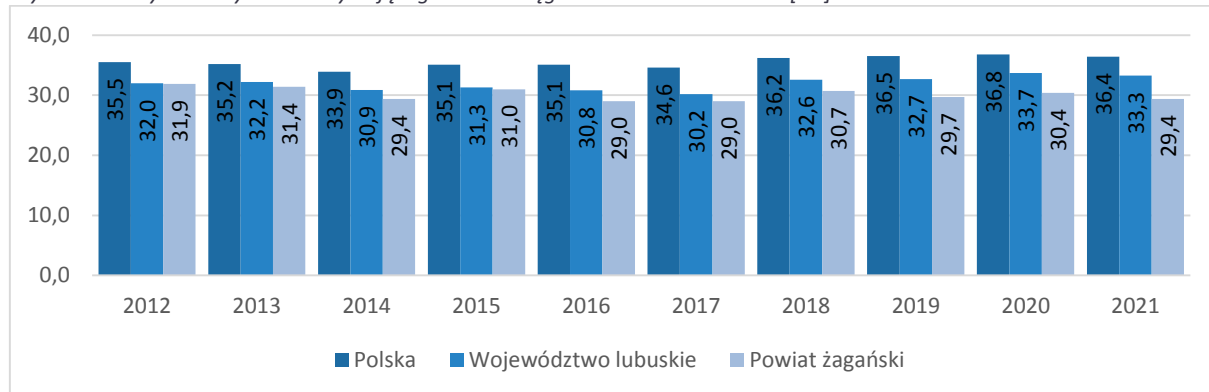
W latach 2012-2021 znacząco zwiększył się odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w powiecie żagańskim (o 25 pp.). W 2021 r. z oczyszczalni korzystało 71,1% mieszkańców powiatu, zatem nieco mniej niż w województwie lubuskim (78,0%) i kraju (75,2%).

Wykres 64 Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w latach 2012-2021 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W latach 2012-2021 zużycie wody z wodociągów na jednego korzystającego było podobne. W 2021 r. zużycie to wyniosło 29,4 m³ w powiecie żagańskim – mniej niż w województwie (33,3 m³) oraz kraju (36,4 m³).

Wykres 65 Zużycie wody na 1 korzystającego z wodociągów w latach 2012-2021 [m³]

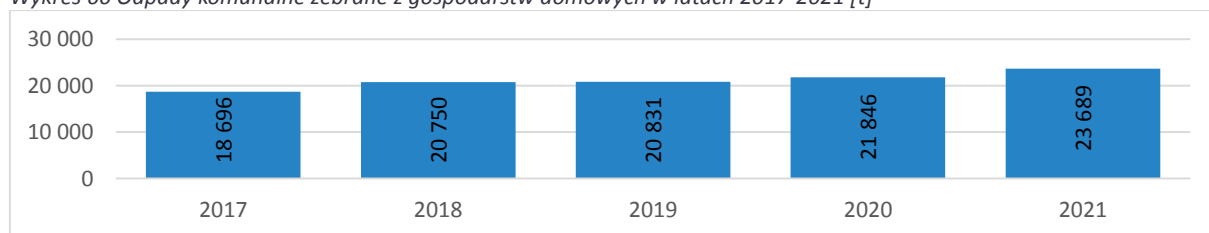
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Zbiórką odpadów komunalnych zmieszanych i segregowanych z terenu powiatu żagańskiego zajmują się cztery podmioty:

- Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania i Robót Drogowych Sp. z o.o. w Żaganiu,
- Zakłady Usługowe Zachód Sp. z o.o.,
- Przedsiębiorstwo Komunalne „PEKOM” S.A.,
- PreZero Zachód Sp. z o.o.

W latach 2017-2021¹³ odnotowano wzrost liczby zebranych odpadów komunalnych pochodzących z gospodarstw domowych – o 26,7%. W 2021 r. zebrano ponad 23 tys. ton odpadów.

Wykres 66 Odpady komunalne zebrane z gospodarstw domowych w latach 2017-2021 [t]

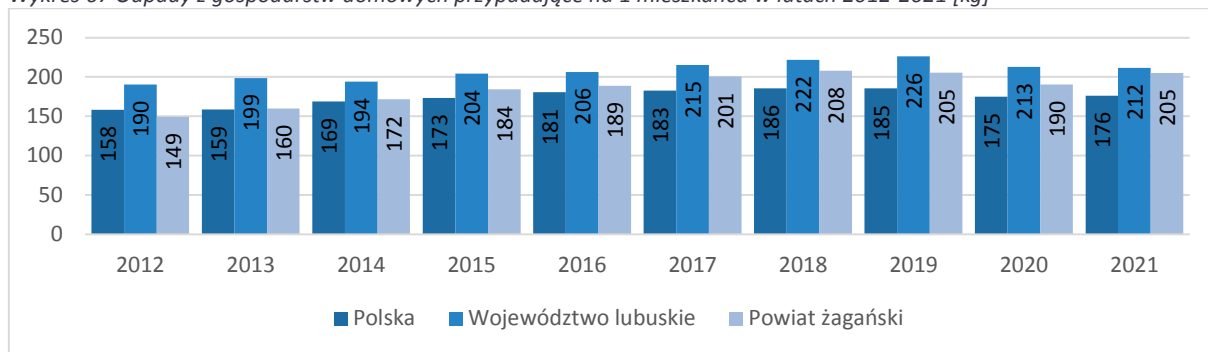

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W 2021 r. na jednego mieszkańca powiatu żagańskiego przypadło 205 kg odpadów zebranych z gospodarstw domowych – to o 37,5% więcej niż w 2012 r. W tym samym czasie wskaźnik dla województwa i kraju wzrósł o około 11%. Wskaźnik dla kraju w 2021 r. wyniósł 176 kg, a dla województwa 212 kg – wskaźnik powiatowy przewyższa zatem wartość dla kraju, lecz jest nieco mniejszy niż w województwie.

¹³ Brak danych dla lat wcześniejszych.

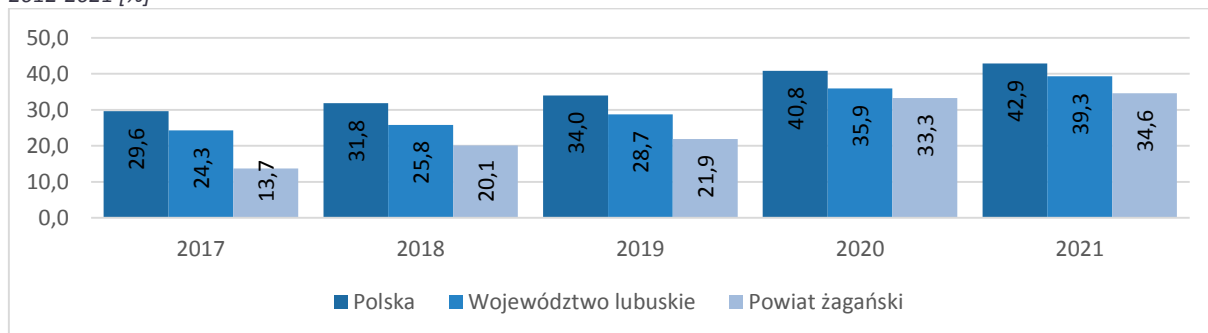
Wykres 67 Odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca w latach 2012-2021 [kg]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Udział odpadów zebranych selektywnie w stosunku do ogółu odpadów zebranych z gospodarstw domowych wyniósł 34,6% w 2021 r. – mniej niż w województwie (39,3%) i kraju (42,9%). W okresie 2017-2021¹⁴ odsetek ten uległ jednak zwiększeniu – o 20,9 pp. w przypadku powiatu żagańskiego.

Wykres 68 Odsetek odpadów zebranych selektywnie w stosunku do ogółu odpadów z gospodarstw domowych w latach 2012-2021 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

1.11.4 Rolnictwo

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego w 2020 r. na terenie powiatu było ponad 41 tys. ha gruntów rolnych, co stanowiło około 36% całkowitej powierzchni powiatu. Najwięcej gruntów rolnych znajdowało się w Gminie Szprotawa i Gminie Wymiarki. Biorąc pod uwagę odsetek powierzchni zajętej przez grunty rolne, największy odnotowano w Mieście Żagań (61%), Gminie Niegostawice (52%) oraz Gminie Brzeźnica (49%).

Tabela 22 Grunty rolne w 2020 r. na terenie powiatu [ha]

Jednostka	grunty ogółem	pod zasiewami	grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	uprawy trwałe	łąki trwałe	pastwiska trwałe	pozostałe użytki rolne
Powiat żagański	41 150	29 690	997	1 210	6 200	495	386
Gozdnica	825	473	44	0	215	0	0

¹⁴ Brak wcześniejszych danych.

Jednostka	grunty ogółem	pod zasiewami	grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	uprawy trwałe	łąki trwałe	pastwiska trwałe	pozostałe użytki rolne
Żagań	2 452	1 306	64	0	734	0	0
Brzeźnica	5 985	4 328	134	132	762	25	65
Iłowa	2 700	944	115	292	1 128	93	15
Małomice	2 030	1 475	24	77	257	38	32
Niegostawice	7 138	6 089	44	59	565	100	6
Szprotawa	10 859	8 550	297	421	959	43	109
Wymiarki	1 202	278	132	31	673	11	8
Żagań	7 958	6 247	144	86	907	122	36

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2020 r.

Największa powierzchnia zasiewów w 2020 r. została odnotowana w Gminie Szprotawa – ponad 8,5 tys. ha. W całym powiecie najwięcej zasiewów dotyczyło zbóż ogółem – ponad 20 tys. ha., a następnie roślin przemysłowych (ponad 4,5 tys. ha). Najmniej powierzchni było użytkowanej pod uprawę ziemniaków (156 ha) i warzyw gruntowych (176 ha).

Tabela 23 Powierzchnia poszczególnych zasiewów w 2020 r. [ha]

jednostka	ogółem	zboża razem	kukurydza na ziarno	przemysłowe (rocznikowe)	strączkowe jadalne na suche ziarno razem	ziemniaki	buraki cukrowe	rzepak i rzepik razem	warzywa gruntowe
Powiat żagański	29 690	20 387	1 744	4 518	671	156	955	3 044	176
Gozdnica	473	253	0	0	0	0	0	0	0
Żagań	1 306	590	0	0	40	0	0	0	32
Brzeźnica	4 328	2 866	337	674	29	21	0	611	34
Iłowa	944	508	85	57	59	5	0	0	60
Małomice	1 475	1 048	0	62	41	5	0	0	0
Niegostawice	6 089	4 458	567	1 254	51	24	453	696	3
Szprotawa	8 550	5 906	196	1 486	288	67	0	944	2
Wymiarki	278	130	0	6	0	4	0	0	0
Żagań	6 247	4 628	413	894	103	27	0	719	24

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2020 r.

Na terenie powiatu żagańskiego w 2020 r. hodowano ponad 2,8 tys. sztuk bydła, 0,8 tys. sztuk trzody chlewnej oraz ponad 500 tys. sztuk drobiu ogółem¹⁵. Najwięcej zwierząt hodowano w Gminie Żagań oraz Gminie Małomice.

¹⁵ Brak danych dla innych zwierząt hodowlanych (np. owiec, kóz).

Tabela 24 Hodowla zwierząt gospodarskich w 2020 r. [szt.]

Jednostka	bydło ogółem	świnie ogółem	drób ogółem
Powiat żagański	2 889	864	514 493
Gozdnica	0	0	35 474
Żagań	217	0	35 712
Brzeźnica	308	31	4 166
Iłowa	316	0	62 309
Małomice	0	120	46 022
Niegostawice	930	137	4 349
Szprotawa	553	320	12 218
Wymiarki	0	0	21 093
Żagań	423	256	293 150

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2020 r.

Na terenie powiatu występują głównie gleby biellicowe i pseudobiellicowe, nie mające znaczenia rolniczego oraz gleby brunatne, będące jednymi z najlepszych gleb na terenie województwa lubuskiego. Największe skupienie gleb brunatnych występuje na obszarze Gminy Żagań¹⁶.

¹⁶ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żagańskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025, str. 66.

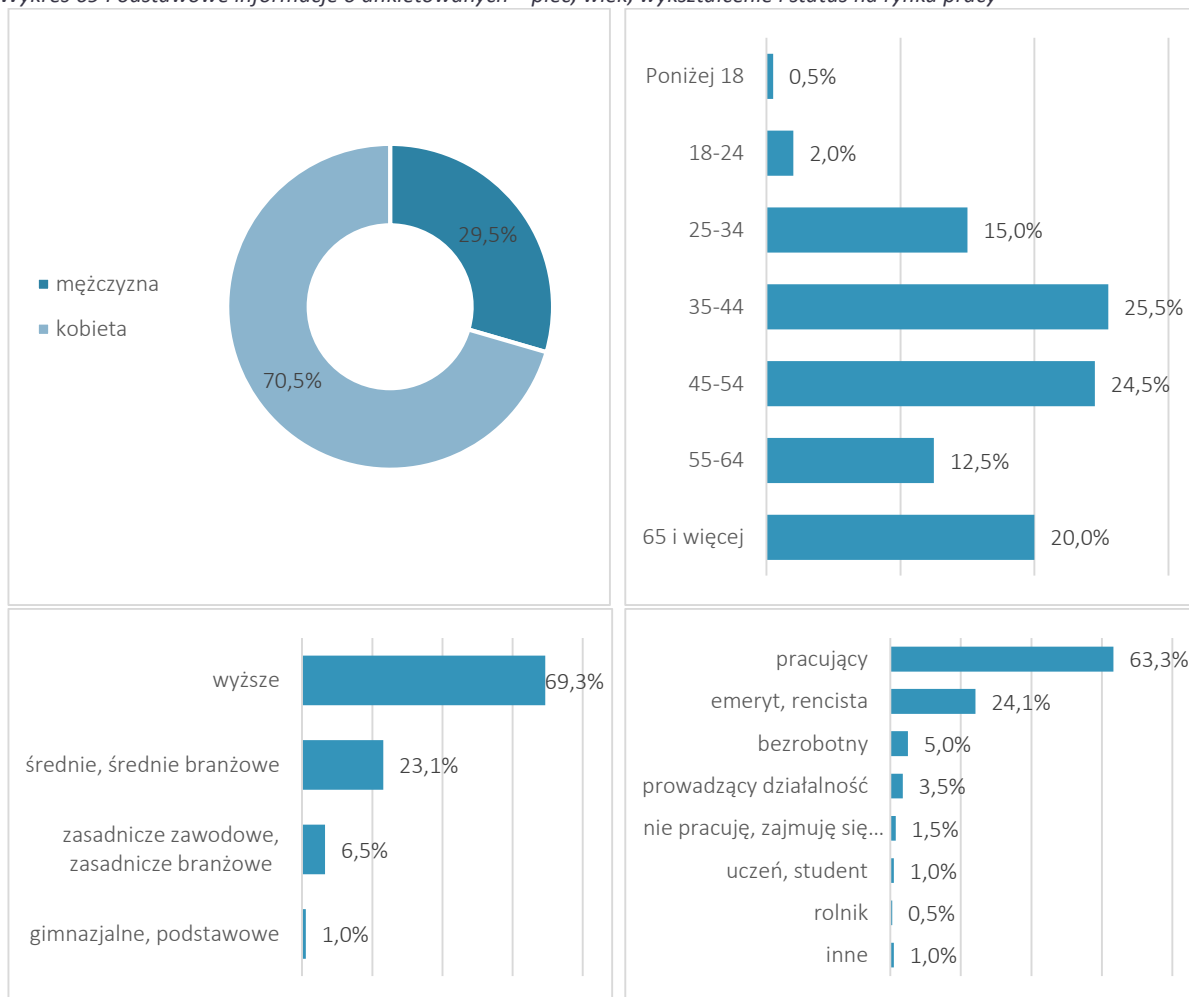
2. Wyniki badań ankietowych

2.1 Mieszkańcy

Strategia rozwoju jest dokumentem silnie uspołecznionym – głos mieszkańców ma znaczenie. Z tego względu zdecydowano się na przeprowadzenie ankiety w formie elektronicznej. Badanie trwało przez cały marzec 2023 r. i udział w nim wzięło 207 mieszkańców powiatu żagańskiego. Zdecydowaną większość respondentów stanowiły kobiety (70,5%) oraz osoby z wykształceniem wyższym (69,3%). W strukturze wiekowej przeważały osoby w wieku 35-54 lat, które stanowiły połowę wszystkich ankietowanych. Warto wspomnieć o wysokim odsetku osób powyżej 65 roku życia, którzy stanowili $\frac{1}{5}$ respondentów. W przypadku statusu na rynku pracy najwięcej osób zadeklarowało, że jest osobą pracującą (63,3%).

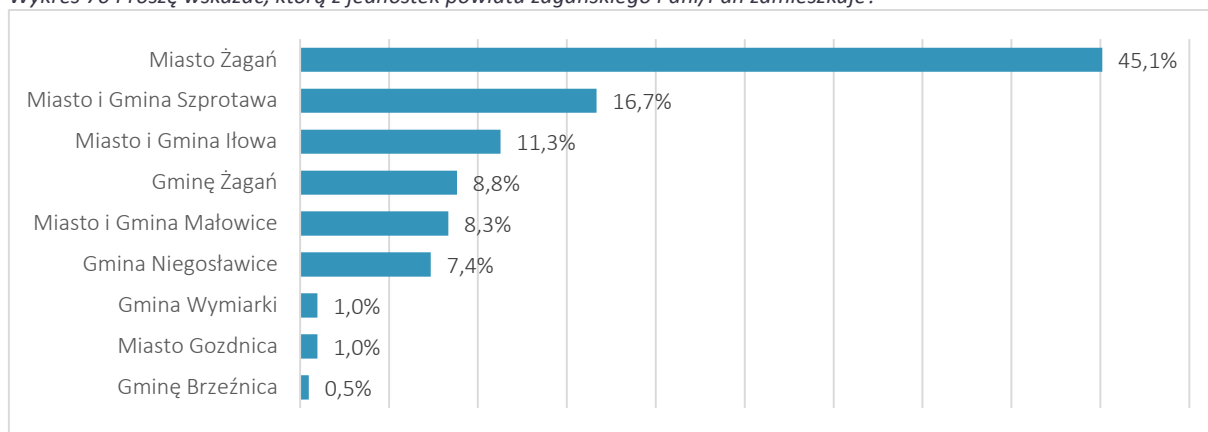
Wykres 69 Podstawowe informacje o ankietowanych – płeć, wiek, wykształcenie i status na rynku pracy

Źródło: n=207.

Większość ankietowanych zamieszkiwało Miasto Żagań – stanowili oni 45,1% respondentów. Sporo ankietowanych zamieszkiwało także Gminę Szprotawę i Gminę Iłowa (kolejno 16,7% i 11,3%), czyli gminy wiejsko-miejskie.

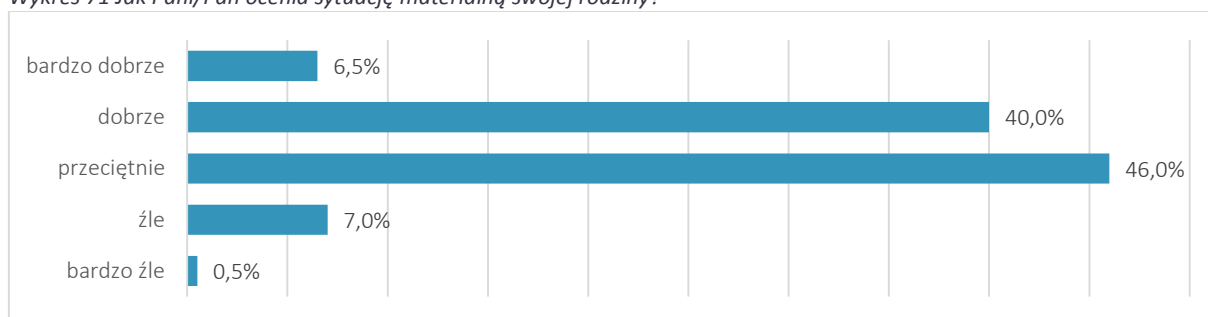
Wykres 70 Proszę wskazać, którą z jednostek powiatu żagańskiego Pani/Pan zamieszkuje?

Źródło: n=207.

Większość ankietowanych przeciętnie ocenia sytuację materialną swojej rodziny (46,0%). Podobny odsetek uważa, że sytuacja ta jest dobra bądź bardzo dobra, a tylko 7,5% negatywnie ocenia ten aspekt.

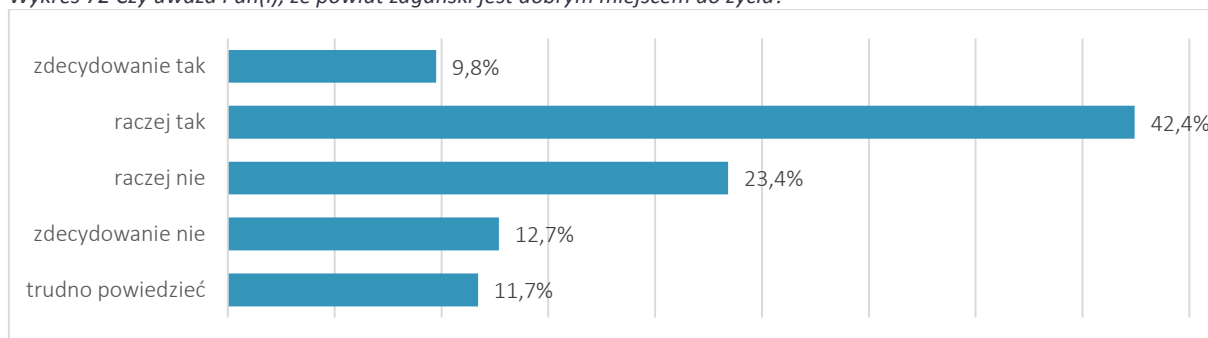
Wykres 71 Jak Pani/Pan ocenia sytuację materialną swojej rodziny?

Źródło: n=207.

Ponad połowa ankietowanych jest zdania, że powiat żagański jest dobrym miejscem do życia (52,2%). Jednakże nieco ponad 1/3 ma odmienne zdanie, a blisko 12% nie potrafi jednoznacznie tego ocenić.

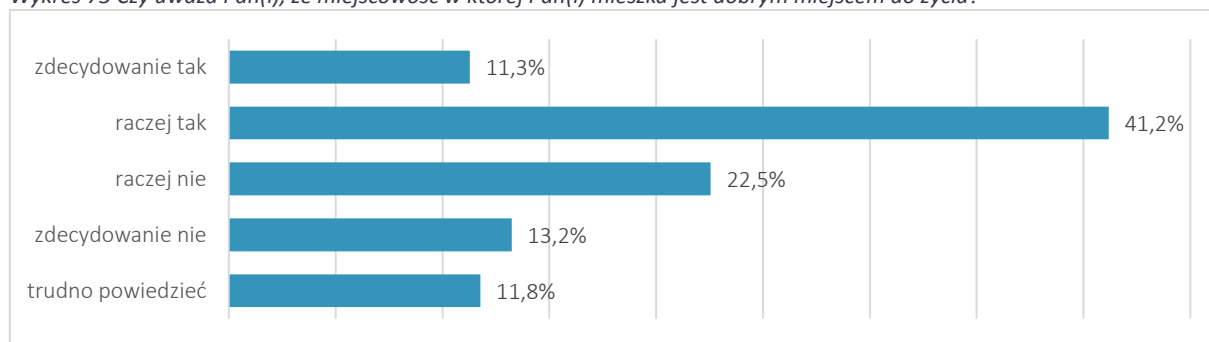
Wykres 72 Czy uważa Pan(i), że powiat żagański jest dobrym miejscem do życia?

Źródło: n=207.

Niemal identyczny rozkład odpowiedzi odnotowano w pytaniu dotyczącym tego, czy zamieszkiwana miejscowość jest dobrym miejscem do życia – tu także 52,2% oceniło ten aspekt pozytywnie, około 36% negatywnie a blisko 12% nie miało zdania na ten temat.

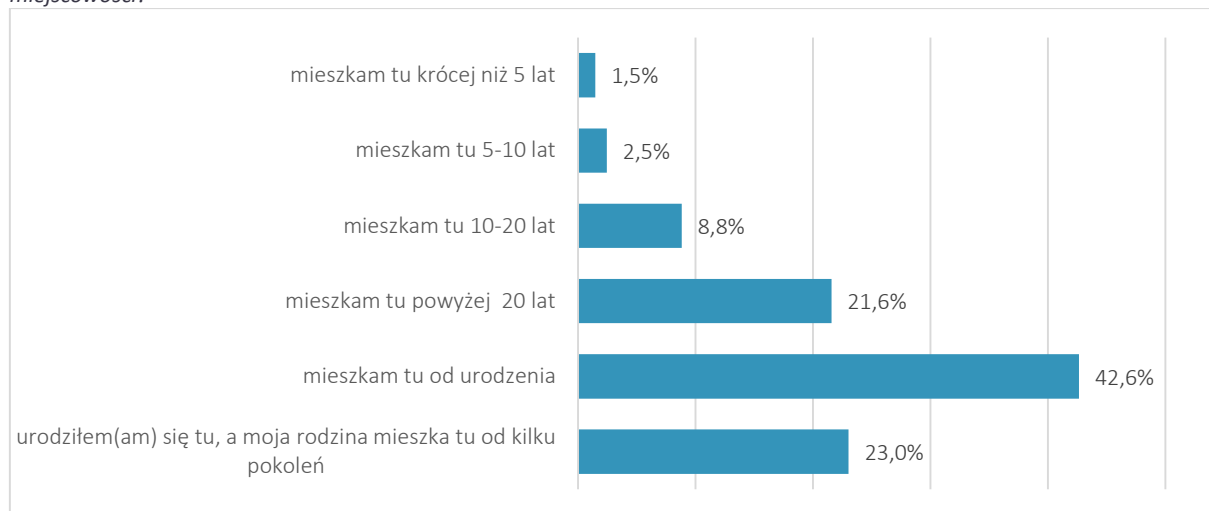
Wykres 73 Czy uważa Pan(i), że miejscowość w której Pan(i) mieszka jest dobrym miejscem do życia?

Źródło: n=207.

Zdecydowanie najczęściej ankietowanych mieszka na terenie powiatu żagańskiego od urodzenia (łącznie 65,7%). Osoby zamieszkujące powiat mniej niż 5 lat stanowiły zaledwie 1,5% respondentów.

Wykres 74 Od jak dawna zamieszkuje Pan(i) teren powiatu żagańskiego – łącznie z czasem zamieszkiwania w obecnej miejscowości?

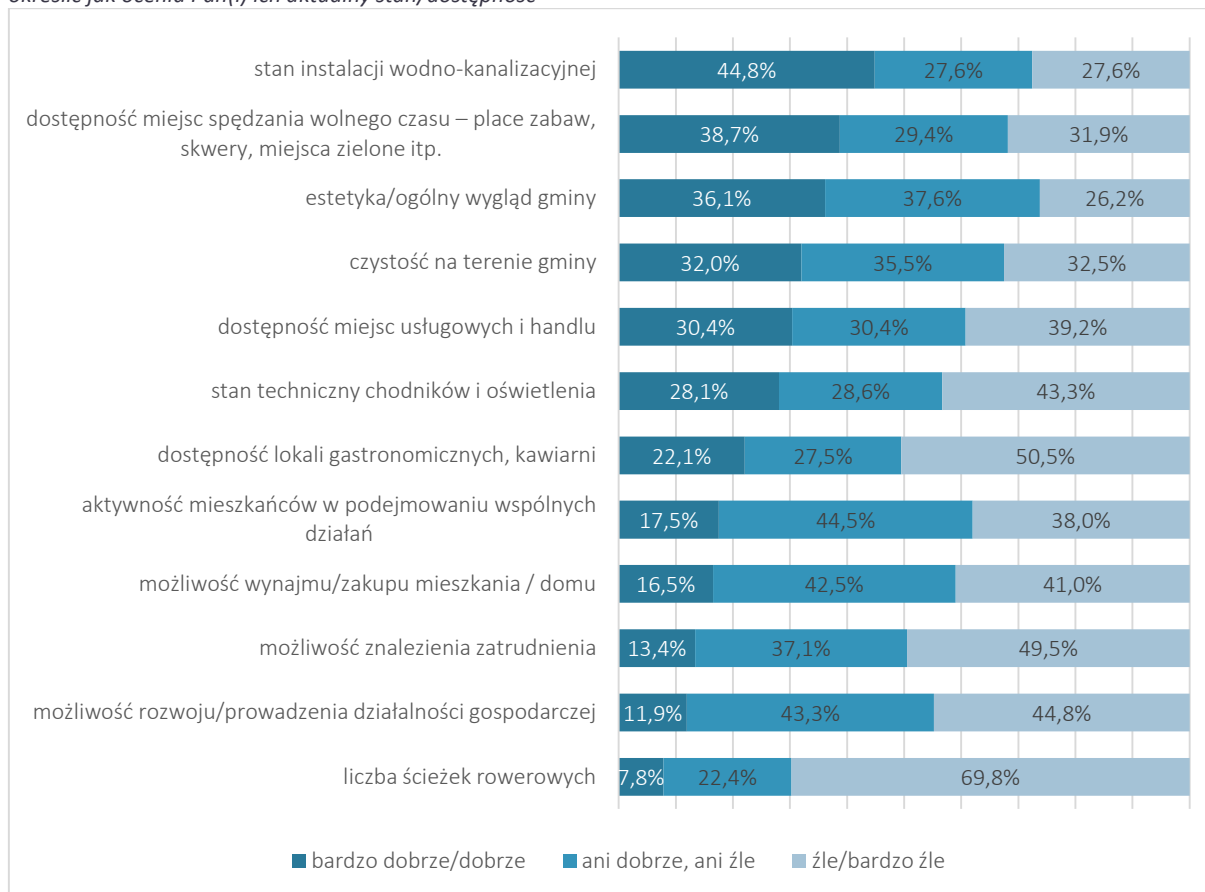

Źródło: n=207.

W jednym z pytań respondenci mieli ocenić stan poszczególnych elementów infrastruktury i oferty dostępnej na terenie zamieszkiwanej gminy. Najlepiej oceniono stan instalacji wodno-kanalizacyjnej (44,8% odpowiedzi pozytywnych), dostępność miejsc spędzania wolnego czasu (38,7%) oraz ogólny wygląd gminy (36,1%). Najwięcej odpowiedzi typu „źle” i „bardzo źle” dotyczyło liczby ścieżek rowerowych na terenie gminy (blisko 70% negatywnych odpowiedzi), dostępności lokali gastronomicznych, w tym kawiarni (50%) oraz możliwości znalezienia zatrudnienia (49,5%).

Najwięcej odpowiedzi niezdecydowanych typu „ani dobrze, ani źle” odnotowano przy aspektach takich jak aktywność społeczna mieszkańców (44,5%), możliwość prowadzenia własnej działalności gospodarczej (43,3%) oraz możliwości wynajmu lub zakupu mieszkania, domu (42,5%).

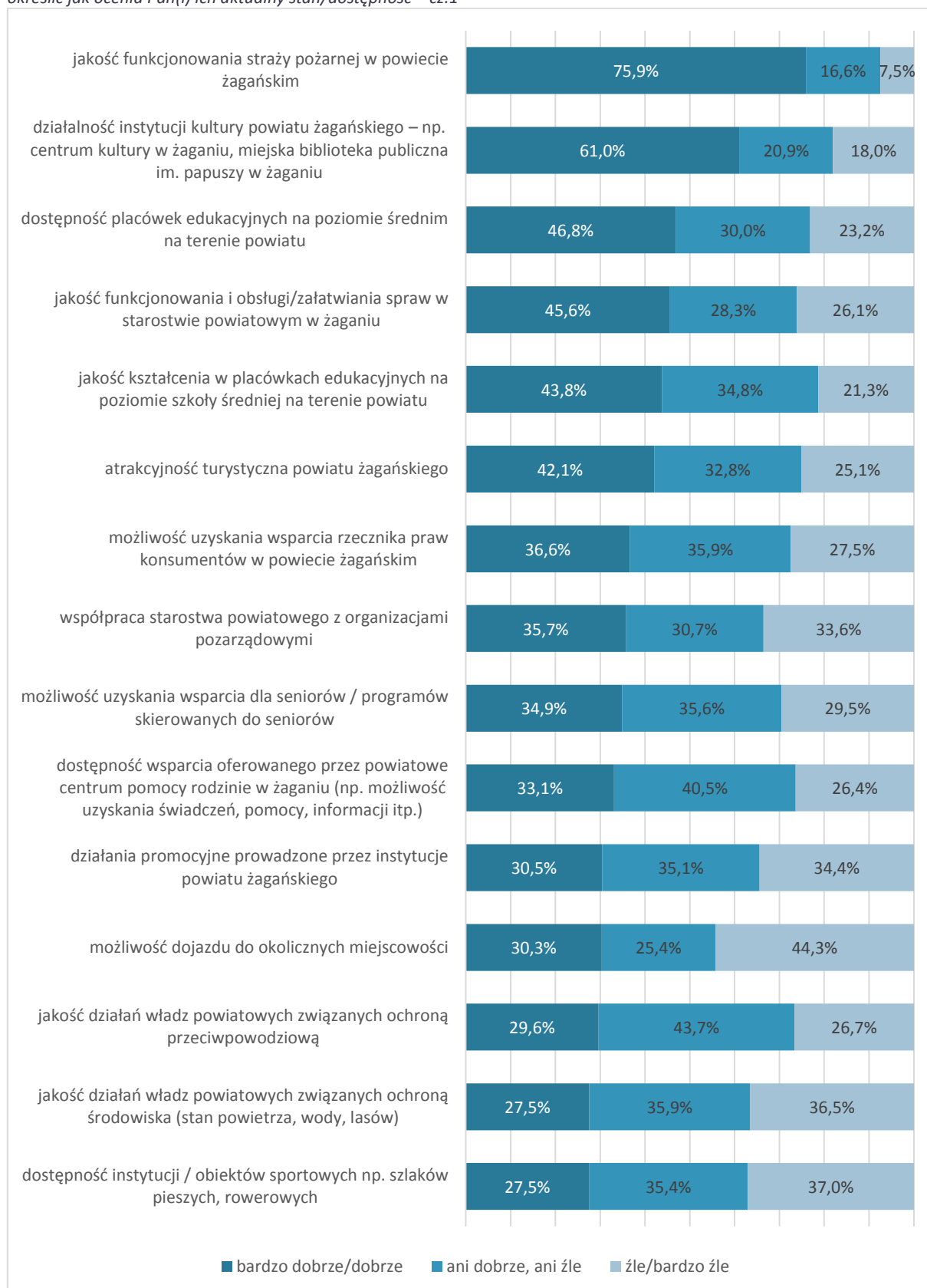
Wykres 75 Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie zamieszkiwanej gminy, proszę określić jak ocenia Pan(i) ich aktualny stan/dostępność

Źródło: n=207.

Wśród najlepiej ocenianych aspektów powiatu żagańskiego znalazła się jakość funkcjonowania straży pożarnej (75,9%), działalność instytucji kulturalnych (61%) oraz dostępność placówek edukacyjnych, ponadpodstawowych (46,8%). Pozostałe kwestie funkcjonowania powiatu oceniano z reguły przeciętnie (odpowiedź „ani dobrze, ani źle”) – odsetek pozytywnych ocen nie przekraczał 46%.

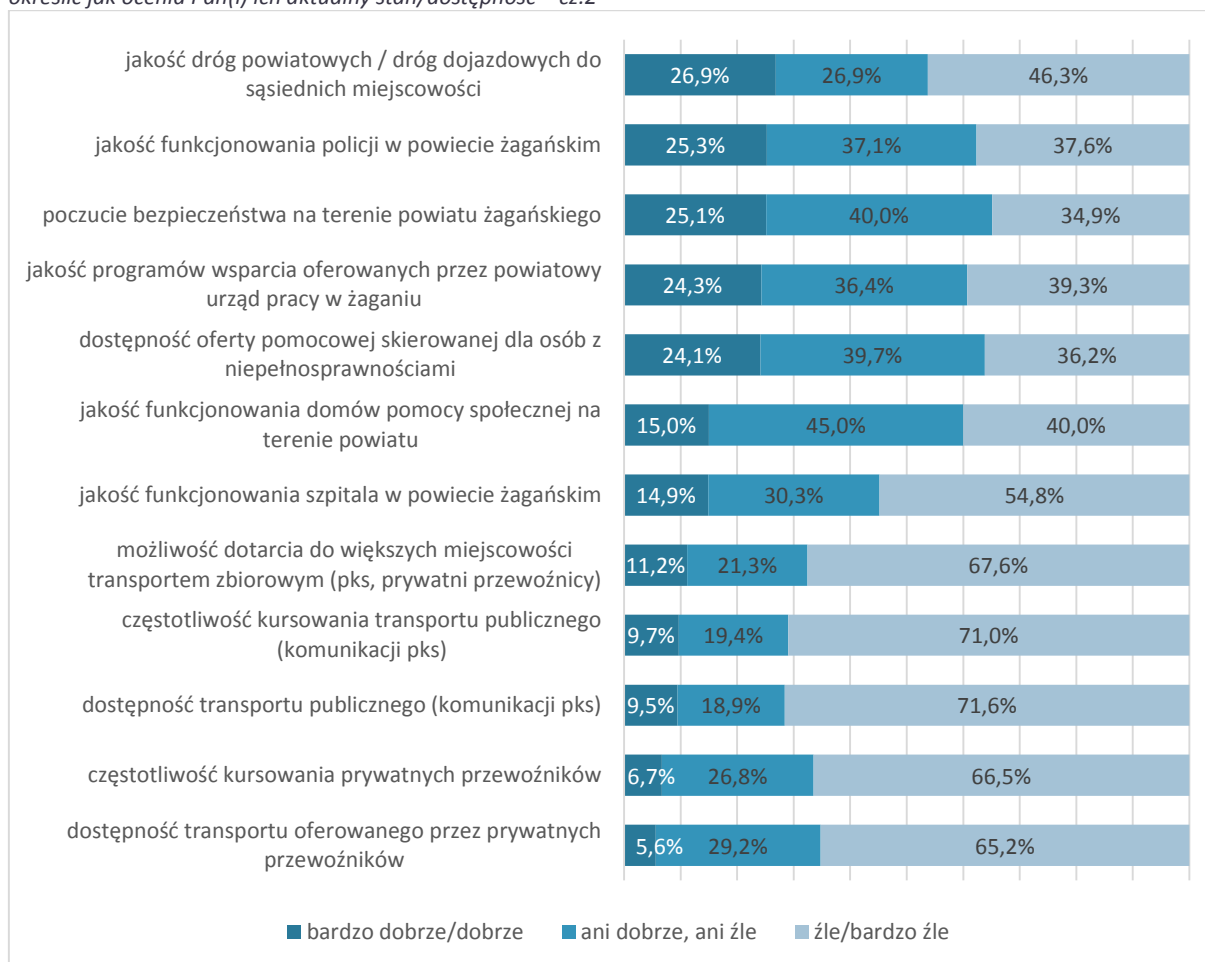
Wykres 76 Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie powiatu żagańskiego, proszę określić jak ocenia Pan(i) ich aktualny stan/dostępność – cz.1

Źródło: n=207.

Wśród najgorzej ocenianych aspektów w powiecie zdecydowanie dominują kwestie związane z komunikacją – dotyczy to zarówno dostępności do transportu zbiorowego, częstotliwości kursowania autobusów jak i oferty przewoźników prywatnych. Powiat ma problem z wykluczeniem komunikacyjnym – trudno nawet dostać się do większych miejscowości w powiecie, na co wskazuje blisko 68% ankietowanych. Negatywnie wypowiedziano się także na temat jakości funkcjonowania szpitala powiatowego – niemal 55% ocenia ten aspekt źle lub bardzo źle.

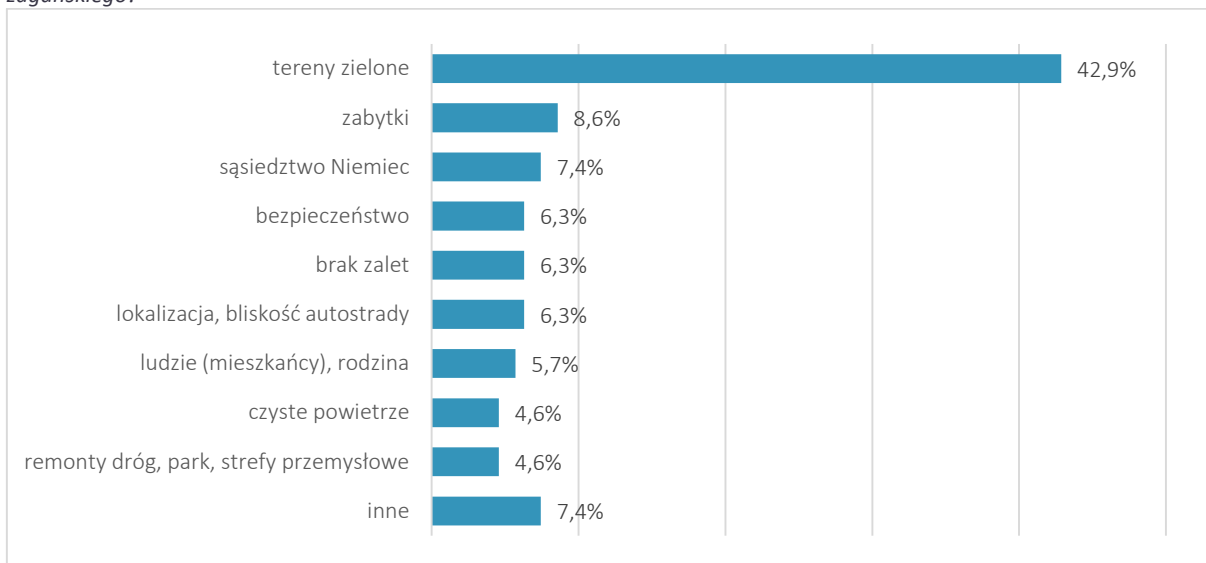
Wykres 77 Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie powiatu żagańskiego, proszę określić jak ocenia Pan(i) ich aktualny stan/dostępność – cz.2

Źródło: n=207.

Ankietowani wskazują, że największą zaletą powiatu żagańskiego jest dostępność terenów zielonych (42,9%) – ta kwestia była wskazywana zdecydowanie najczęściej. Na drugim miejscu znalazły się zabytki (8,6%), a na trzecim bliskie sąsiedztwo Niemiec (7,4%).

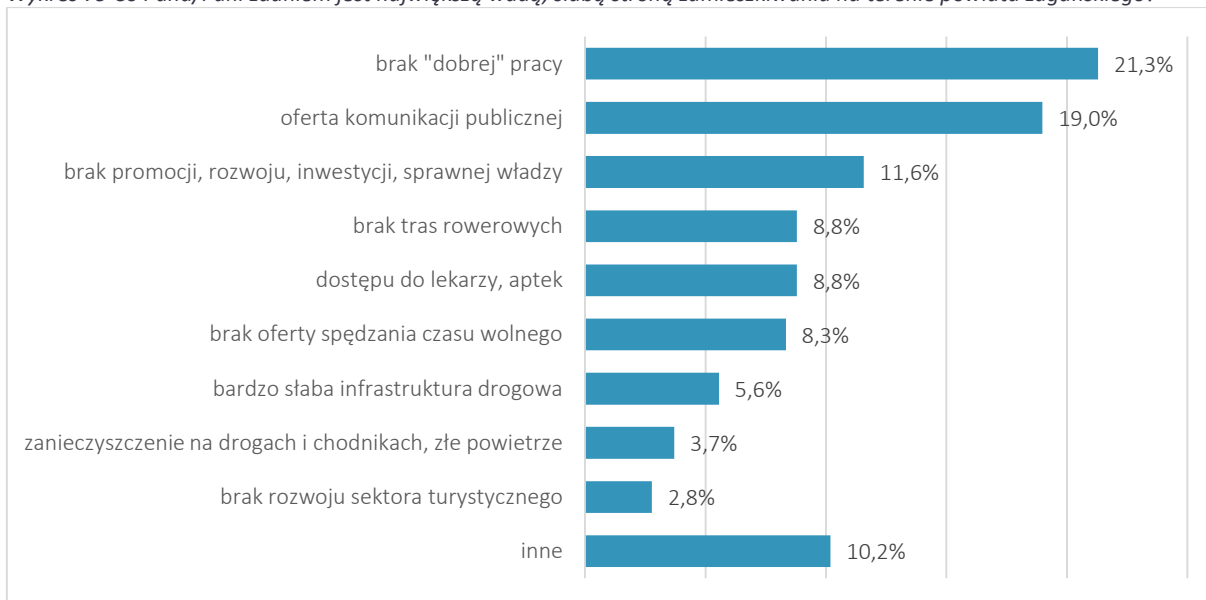
Wykres 78 Co Pana/Pani zdaniem jest największą zaletą, mocną stroną, atutem zamieszkiwania na terenie powiatu żagańskiego?

Źródło: n=207.

Wśród wad powiatu żagańskiego, najczęściej wskazywano niską atrakcyjność lokalnego rynku pracy, brak tzw. „dobrej” pracy (21,3%). Na drugim miejscu znalazły się kwestie komunikacyjne (19%). Te dwa aspekty – rynek pracy i komunikacja, są najczęściej wskazywanymi wadami powiatu żagańskiego, których negatywna ocena pojawia się także w odpowiedziach do innych pytań w tej ankiecie.

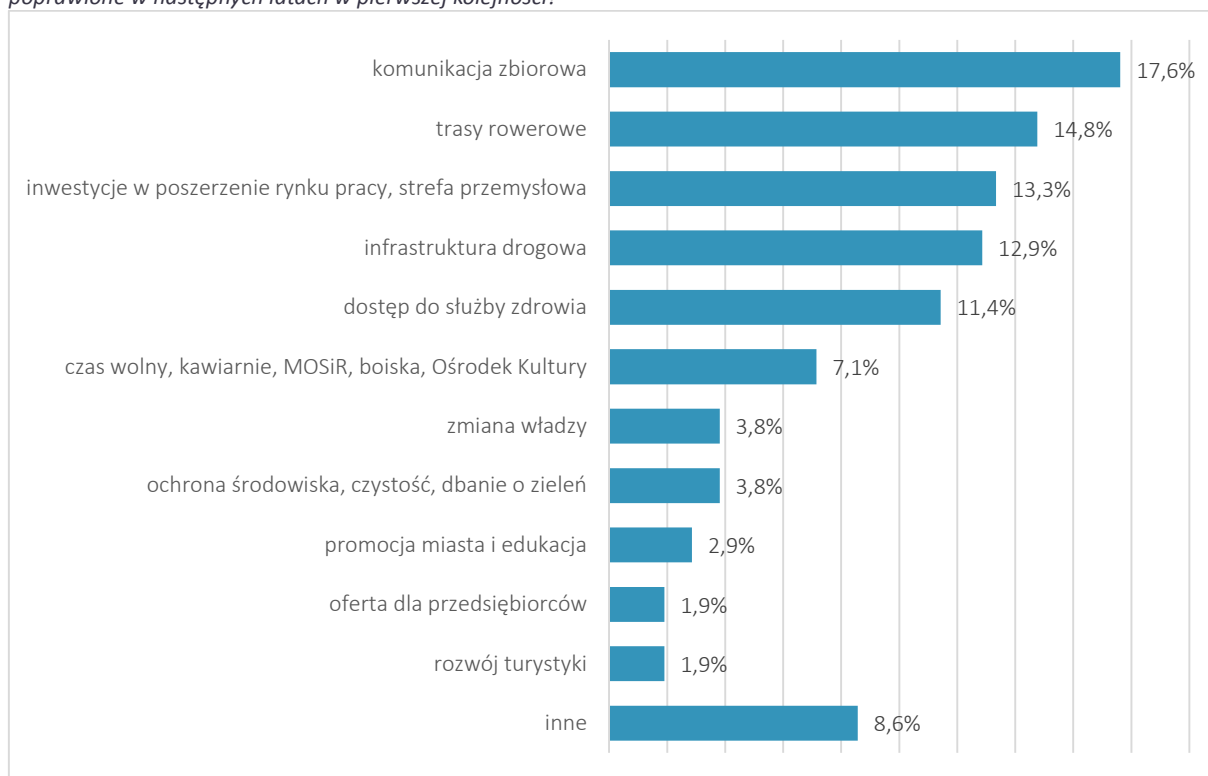
Wykres 79 Co Pana/Pani zdaniem jest największą wadą, słabą stroną zamieszkiwania na terenie powiatu żagańskiego?

Źródło: n=207.

Zdaniem ankietowanych, samorząd powinien w pierwszej kolejności poprawić jakość komunikacji zbiorowej, na co wskazuje 17,6% biorących udział w badaniu oraz zwiększyć liczbę tras rowerowych na terenie powiatu (14,8%). Trzecim najczęściej wskazywanym obszarem wymagającym poprawy był rynek pracy – pozyskiwanie inwestorów oraz tworzenie nowych miejsc pracy (13,3%).

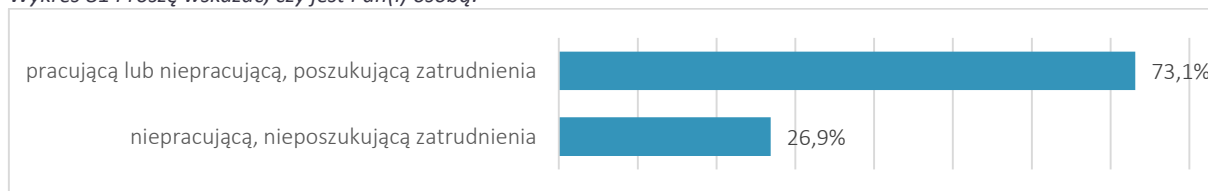
Wykres 80 Co/jakie elementy związane z funkcjonowaniem powiatu żagańskiego powinny Pani/Pana zdaniem zostać poprawione w następnych latach w pierwszej kolejności?

Źródło: n=207.

Większość respondentów to osoby pracujące lub poszukujące zatrudnienia (73,1%). Pozostałą część stanowiły osoby niepracujące, które nie poszukują pracy – podobny odsetek stanowiły osoby o statusie emeryta lub rencisty.

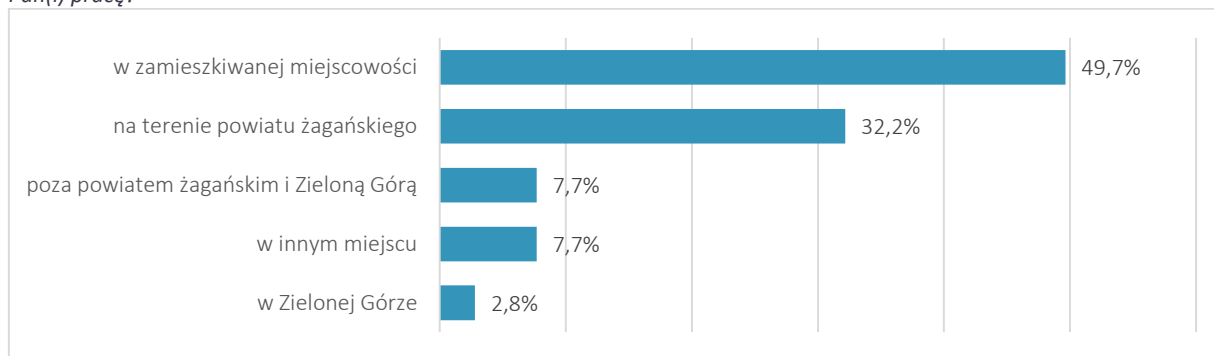
Wykres 81 Proszę wskazać, czy jest Pan(i) osobą:

Źródło: n=207.

Wśród pracujących respondentów, najczęściej wykonuje swoją pracę na terenie zamieszkiwanej miejscowości (blisko 50%). Ponad 30% wykonuje pracę poza miejscem swojego zamieszkania ale na terenie powiatu żagańskiego, a łącznie 18,3% znalazło zatrudnienie poza powiatem żagańskim.

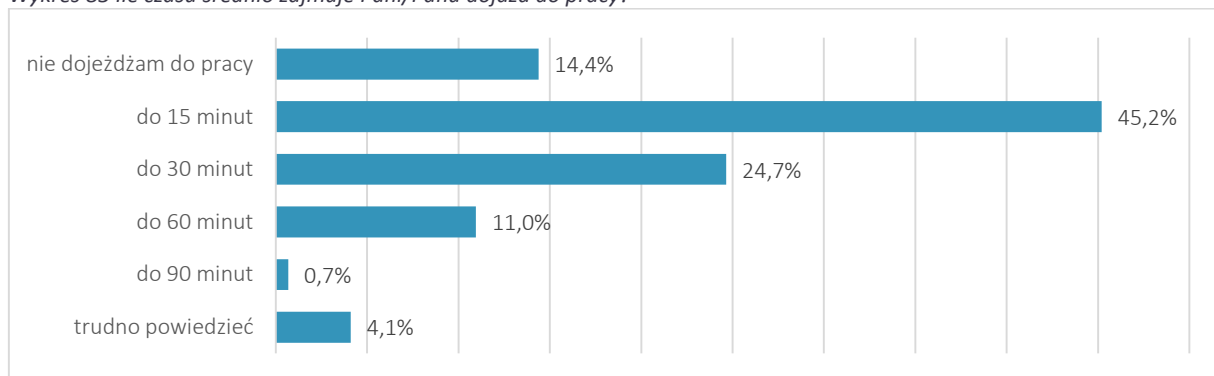
Wykres 82 Jeśli jest Pan(i) osobą pracującą proszę wskazać, gdzie fizycznie zlokalizowane jest miejsce, w którym wykonuje Pan(i) pracę?

Źródło: n=143.

Największy odsetek pracujących ankietowanych dojeżdża do pracy w ciągu 15 minut (45,2%) lub 30 minut (24,7%). Powyżej 30 minut dojazd do pracy zajmuje 12% respondentów, a 14,4% deklaruje, że nie musi dojeżdżać do pracy.

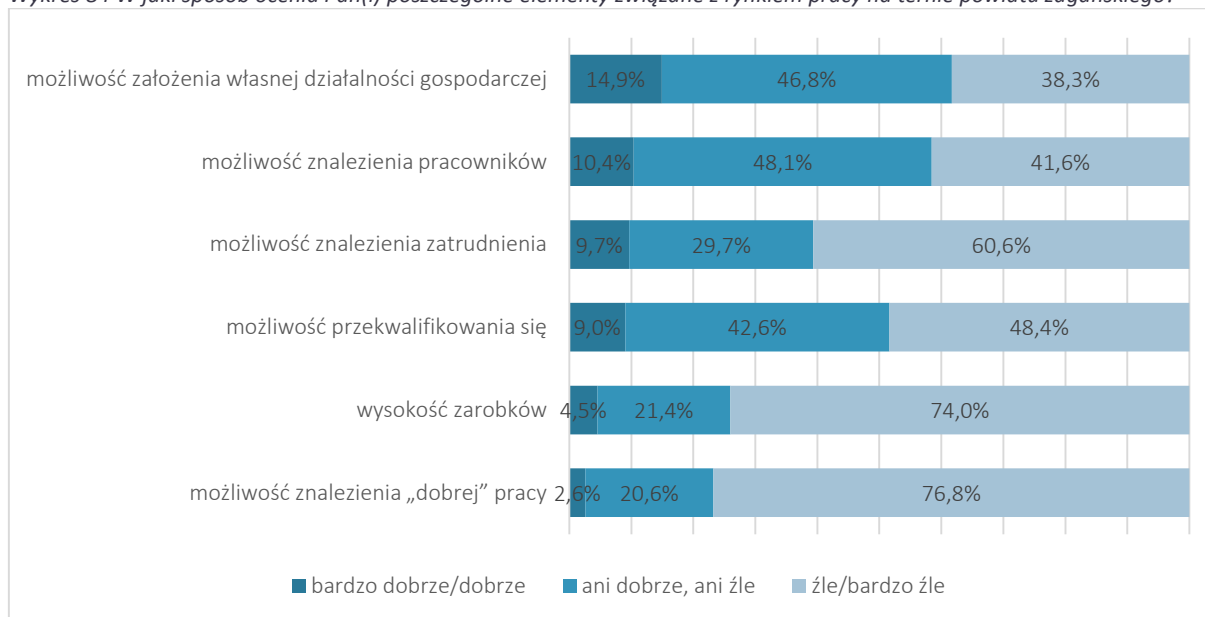
Wykres 83 Ile czasu średnio zajmuje Pani/Panu dojazd do pracy?

Źródło: n=146.

W ocenie lokalnego rynku pracy przeważają opinie negatywne – w szczególności jeżeli chodzi o możliwość znalezienia tzw. „dobrej” pracy oraz wysokość zarobków. Te dwa aspekty negatywnie oceniło ponad 70% respondentów. Źle oceniana jest także możliwość znalezienia jakiegokolwiek pracy na terenie powiatu (60,6%). Odpowiedzi sugerują, że mieszkańcy mają problem ze znalezieniem pracy w powiecie – brakuje nowych miejsc pracy, w tym także pracy atrakcyjnej pod względem wynagrodzenia i warunków pracy.

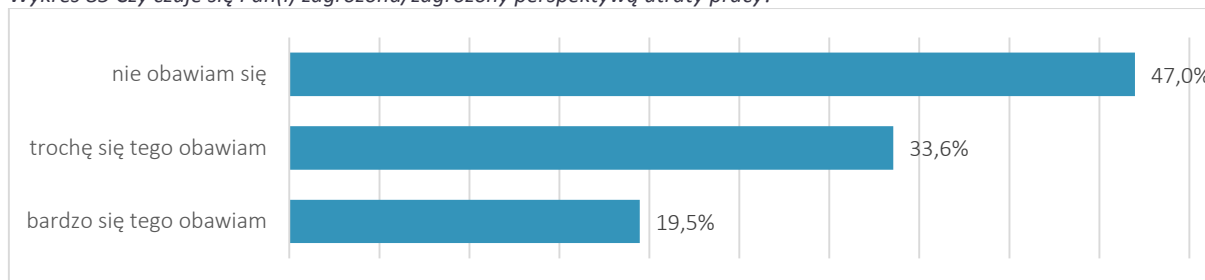
Wykres 84 W jaki sposób ocenia Pan(i) poszczególne elementy związane z rynkiem pracy na terenie powiatu żagańskiego?

Źródło: n=207.

Warto podkreślić, że aż 53% ankietowanych czuje się zagrożonych perspektywą utraty pracy – z czego blisko 1/5 bardzo się tego obawia. Wskazuje to na problemy na rynku pracy, który jest niepewny i brakuje na nim wystarczającej liczby miejsc pracy.

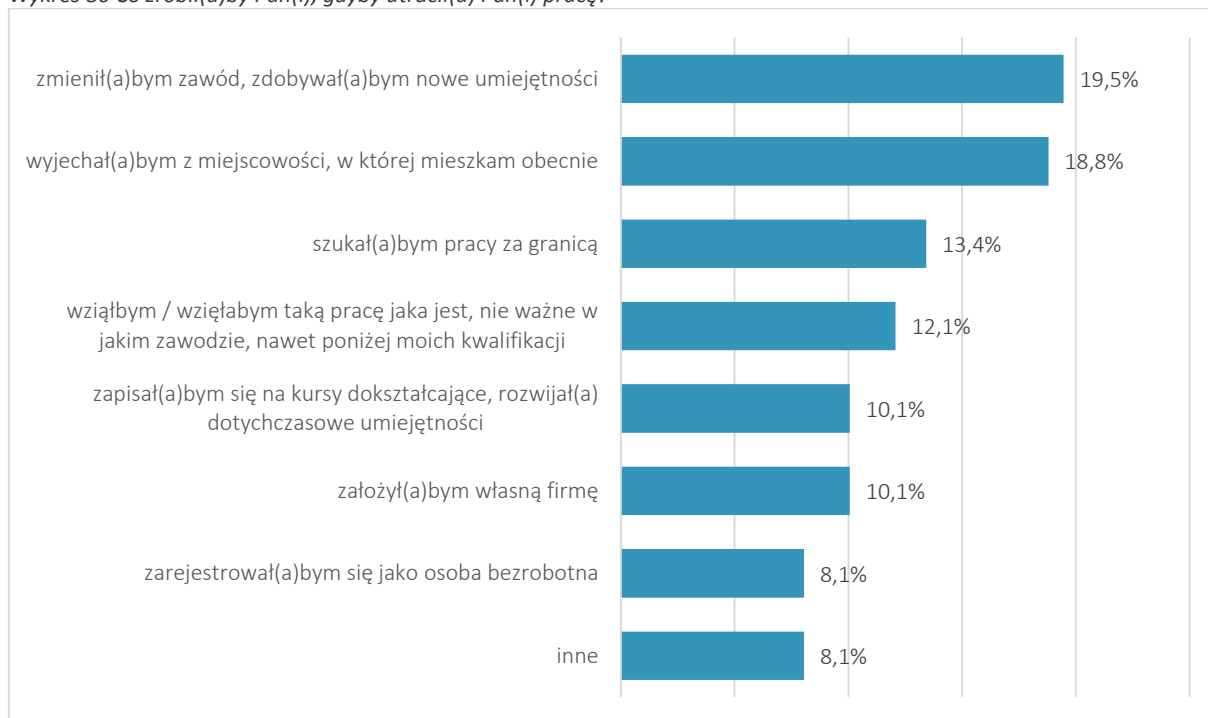
Wykres 85 Czy czuje się Pan(i) zagrożona/zagrożony perspektywą utraty pracy?

Źródło: n=207.

W przypadku utraty pracy niemal 1/3 ankietowanych wyjechałaby z miejscowości, w której mieszka obecnie lub szukała pracy za granicą. Blisko 20% zmieniło by swój zawód i zdobywało nowe umiejętności – warto zaznaczyć, że 10% respondentów założyłoby wtedy własną działalność gospodarczą. Tylko 8,1% wykazuje postawę bierną – rejestrację w PUP jako osoba bezrobotna.

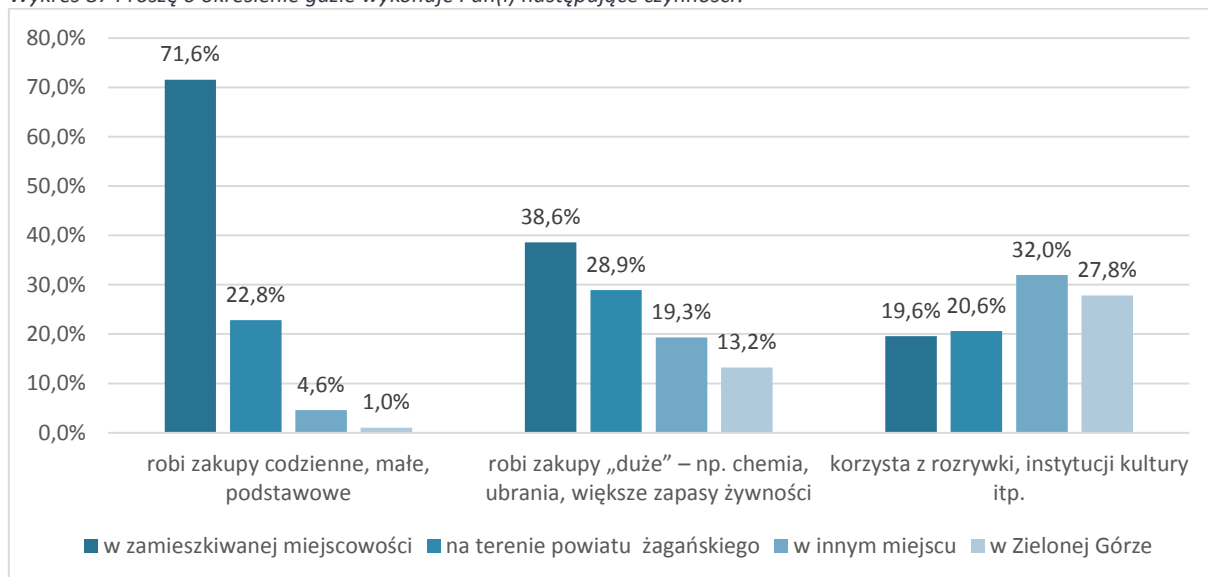
Wykres 86 Co zrobił(a)by Pan(i), gdyby utracił(a) Pan(i) pracę?

Źródło: n=207.

Respondenci wskazali, że codzienne, podstawowe zakupy robią głównie w miejscowości, w której mieszkają (71,6%), podobnie jak większe zakupy typu odzież (38,6%). W przypadku korzystania z oferty rozrywkowej oraz instytucji kultury, najwięcej respondentów korzystało w innej miejscowości poza powiatem żagańskim i poza Zieloną Górą (32%). Duży odsetek (blisko 28%) korzystał z tego typu oferty w Zielonej Górze.

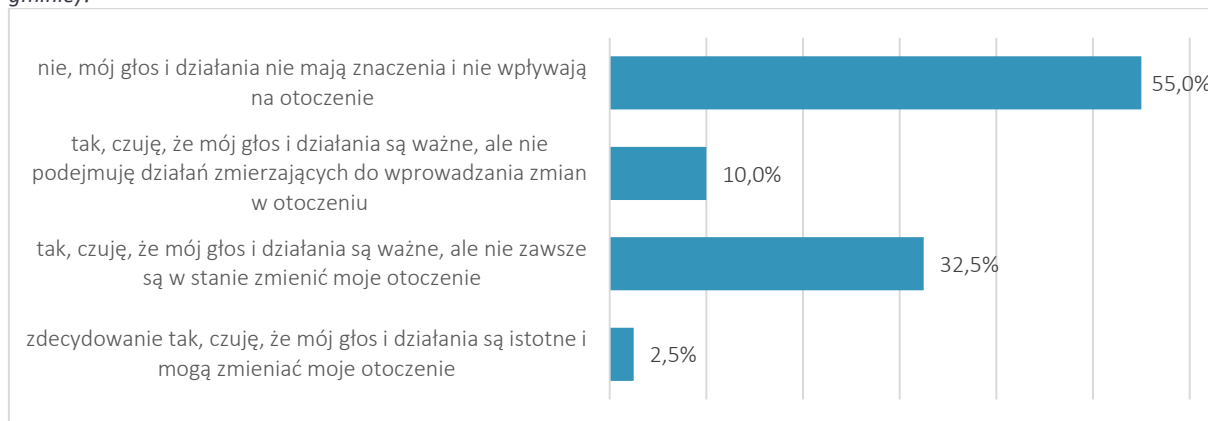
Wykres 87 Proszę o określenie gdzie wykonuje Pan(i) następujące czynności?

Źródło: n=207.

Aż 55% ankietowanych mieszkańców uważa, że ich głos i działania nie mają znaczenia i nie wpływają w żaden sposób na otoczenie, w tym na działania władz samorządowych. Blisko 33% jest zdania, że ich głos i działania są istotne lecz nie zawsze wpływają na otoczenie. Zaledwie 2,5% jest pewna tego, że ich głos rzeczywiście ma znaczenie i może przyczynić się do zmiany otoczenia na lepsze. Poczucie niskiej sprawczości powoduje ich niskie zaangażowanie w sprawy społeczne – mieszkańcy nie angażują się społecznie, ponieważ nie czują, że ich działania rzeczywiście mają sens.

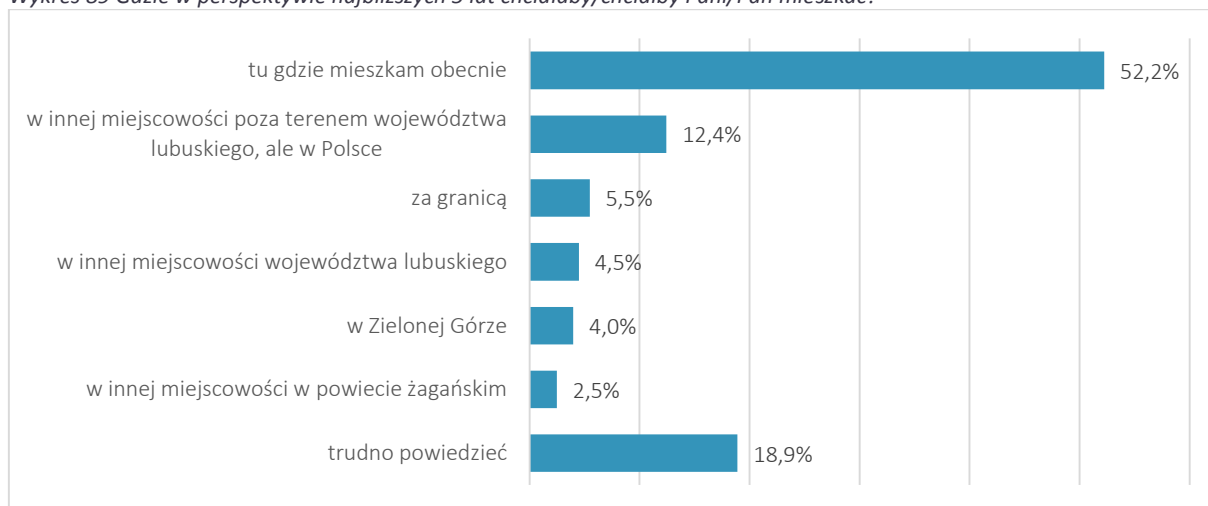
Wykres 88 Czy uważa Pan(i), że ma Pan(i) realny wpływ na to, co dzieje się w Pani/Pana najbliższym otoczeniu (miejscowości, gminie)?

Źródło: n=207.

Według planów respondentów na najbliższe 5 lat, 54,7% z nich chce pozostać na terenie powiatu żagańskiego, a 26,4% planuje stąd wyjechać. Należy zaznaczyć dość wysoki odsetek niezdecydowanych, sięgający 19%.

Wykres 89 Gdzie w perspektywie najbliższych 5 lat chciałaby/chciałby Pani/Pan mieszkać?

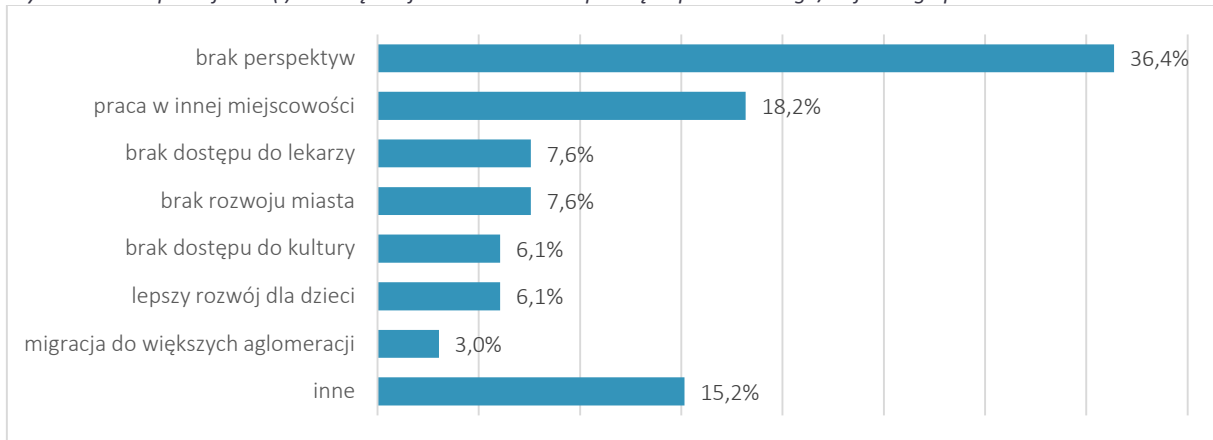

Źródło: n=207.

Najczęstszym powodem chęci zmiany miejsca zamieszkania wśród osób to planujących jest brak perspektyw w obecnym miejscu zamieszkania (36,4%) oraz brak pracy (18,2%). Na trzecim miejscu

wskazano brak dostępu do lekarzy – dotyczy to szczególnie osób starszych, dla których dostęp do usług medycznych jest szczególnie istotny (7,6%).

Wykres 90 Jeśli planuje Pan(i) zmianę miejsca zamieszkania proszę napisać dlaczego/co jest tego powodem?

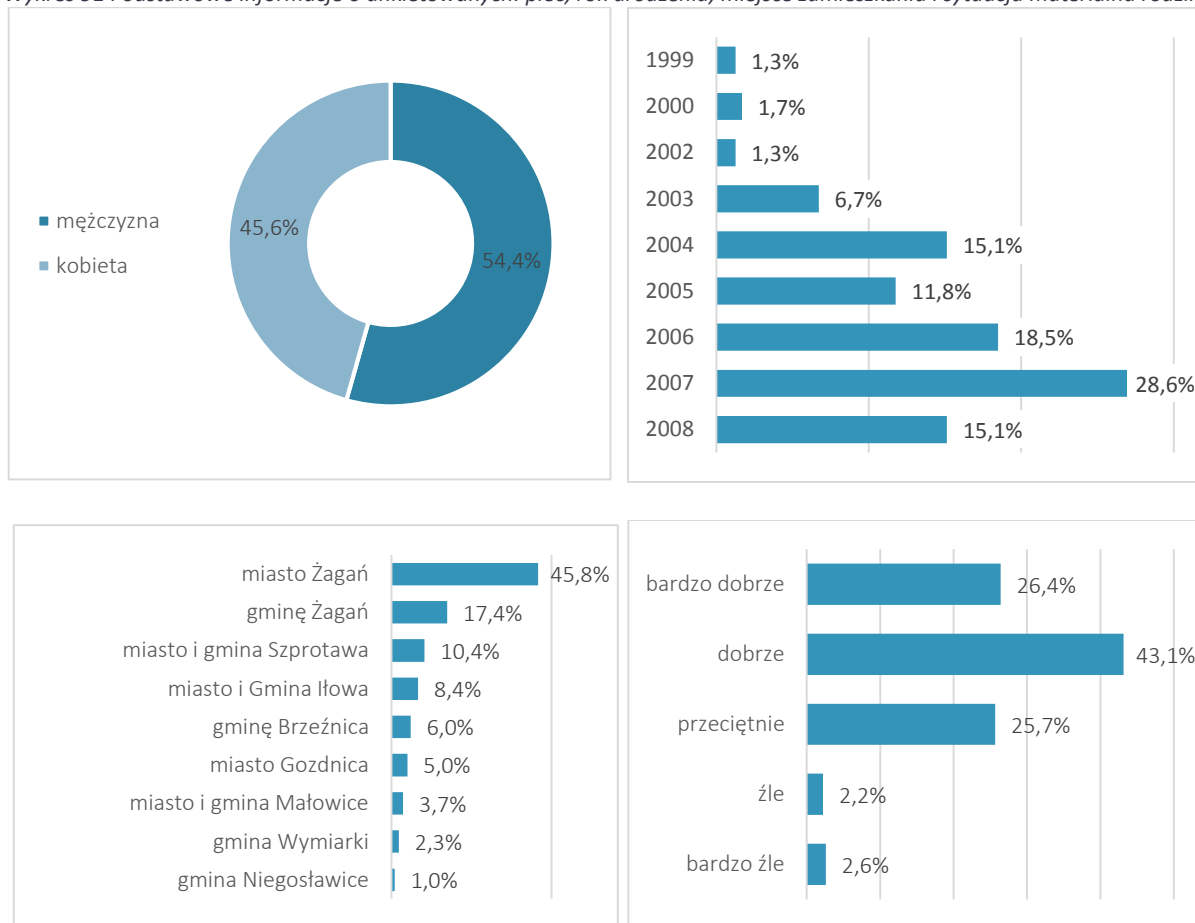
Źródło: n=66.

2.2 Uczniowie szkół

W ramach tworzenia strategii rozwoju, zdecydowano się także na przeprowadzenie ankiet wśród młodzieży zamieszkującej powiat żagański. Ankiety skierowano do uczniów szkół ponadpodstawowych, aby wypowiedzieli się na temat poszczególnych aspektów funkcjonowania powiatu oraz planów na przyszłość.

Ankiety przeprowadzono w marcu 2023 r., a udział w niej wzięło 306 uczniów. Większość z nich stanowili mężczyźni (54,4%), osoby urodzone w 2007 r. (28,6%) oraz zamieszkujące Miasto Żagań (45,8%). W przypadku sytuacji materialnej ankietowanych, większość z nich ocenia ją dobrze lub bardzo dobrze (blisko 70%).

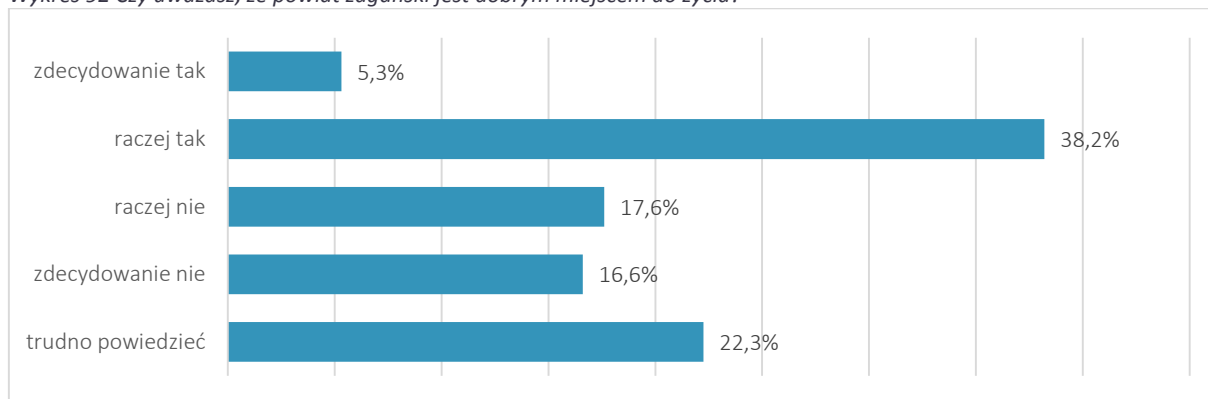
Wykres 91 Podstawowe informacje o ankietowanych: płeć, rok urodzenia, miejsce zamieszkania i sytuacja materialna rodziny

Źródło: n=306.

Zdanie uczniów na temat zamieszkiwanego powiatu jest różne – 43,5% uważa, że jest to dobre miejsce do życia, a 34,2% ma odmienne zdanie. Około $\frac{1}{5}$ ankietowanych nie potrafi jednoznacznie ocenić powiatu żagańskiego, co stanowi stosunkowo duży odsetek odpowiedzi.

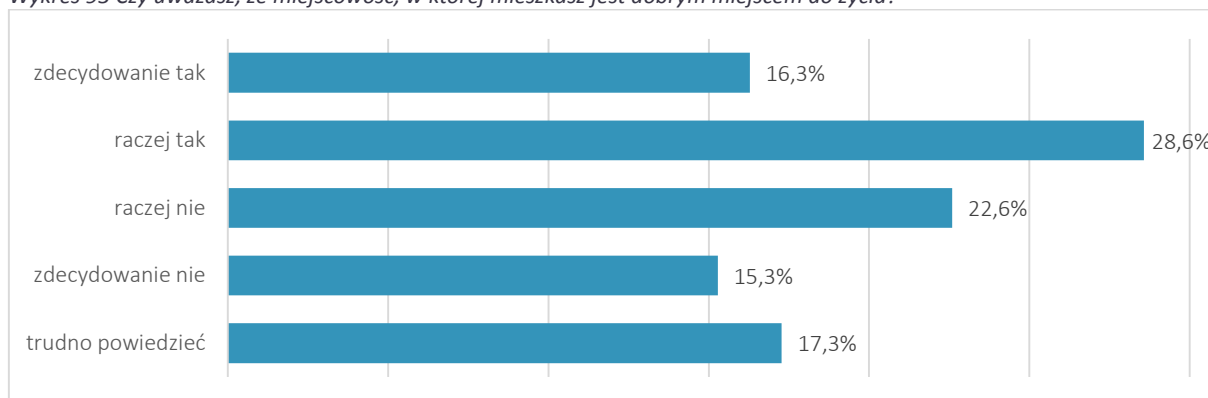
Wykres 92 Czy uważasz, że powiat żagański jest dobrym miejscem do życia?

Źródło: n=306.

Podobny rozkład odpowiedzi dotyczył pytania o to, czy zamieszkiwana miejscowość jest dobrym miejscem do życia – blisko 45% uważa, że tak, natomiast około 40% ma negatywne zdanie na ten temat. W tym przypadku odsetek osób niezdecydowanych wyniósł 17,3%.

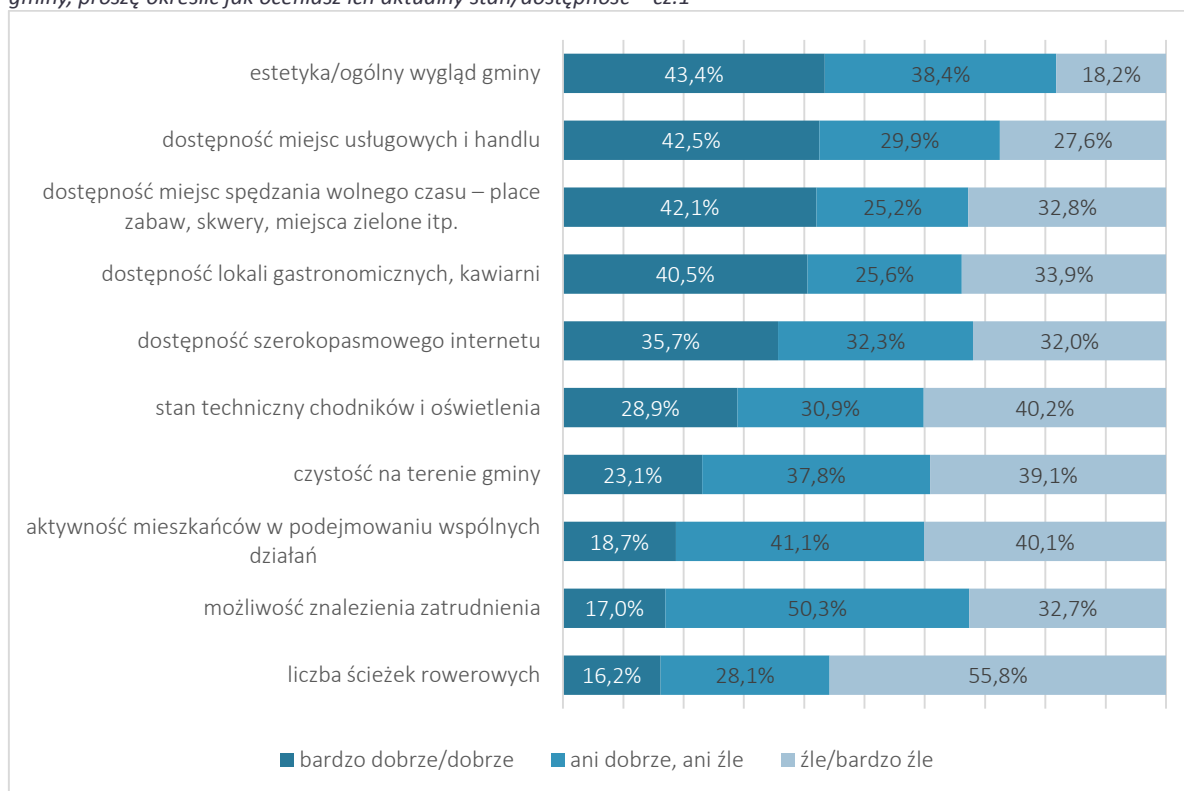
Wykres 93 Czy uważasz, że miejscowość, w której mieszkasz jest dobrym miejscem do życia?

Źródło: n=306.

Wśród elementów infrastruktury dostępnej na terenie zamieszkiwanej gminy, najlepiej oceniono kwestię związaną z estetyką gminy (43,4%), dostępnością miejsc usługowych (42,5%) oraz dostępności miejsc spędzania czasu wolnego (42,1%). Najwięcej głosów negatywnych otrzymała liczba dostępnych ścieżek rowerowych (55,8%), stan techniczny chodników i oświetlenia (40,2%). Młodzież zauważa także problem z aktywnością społeczną mieszkańców – tą kwestię negatywnie oceniło 40,1% respondentów.

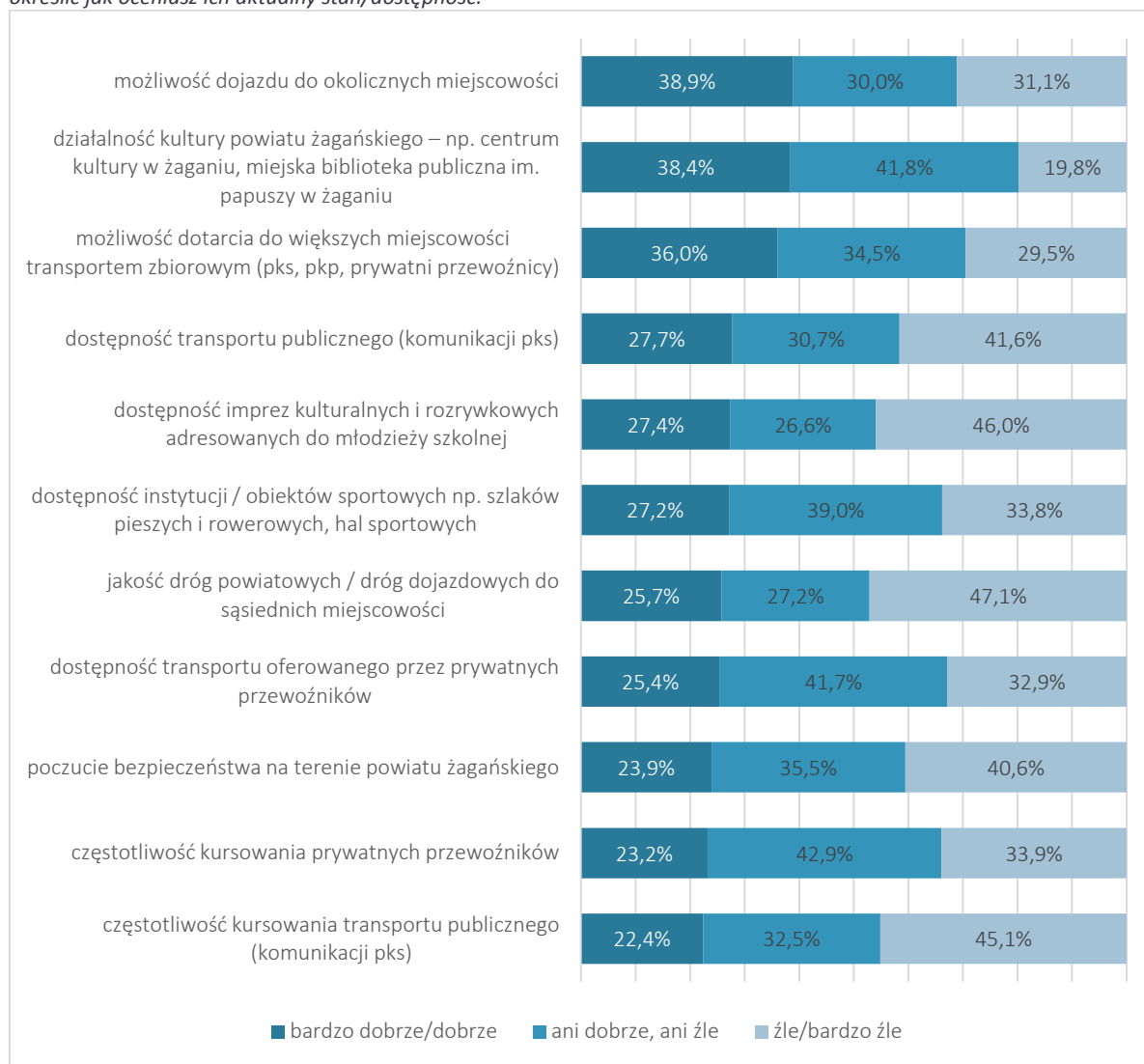
Wykres 94 Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie zamieszkiwanej przez Ciebie gminy, proszę określić jak oceniasz ich aktualny stan/dostępność – cz.1

Źródło: n=306.

W przypadku oceny powiatu żagańskiego ogółem przeważają odpowiedzi negatywne. Najlepiej oceniono możliwość dojazdu do okolicznych miejscowości, lecz odsetek pozytywnych odpowiedzi nie przekraczał 40%. Na drugim miejscu znalazła się działalność instytucji kultury w powiecie żagańskim, co pozytywnie oceniło niecałe 39% ankietowanych. Najwięcej odpowiedzi negatywnych odnotowano w przypadku jakości dróg powiatowych (47,1%), dostępności imprez kulturalnych adresowanych do młodzieży szkolnej (46%) oraz częstotliwości kursowania transportu publicznego (45,1%). Także sama dostępność transportu publicznego była oceniana negatywnie (41,6%).

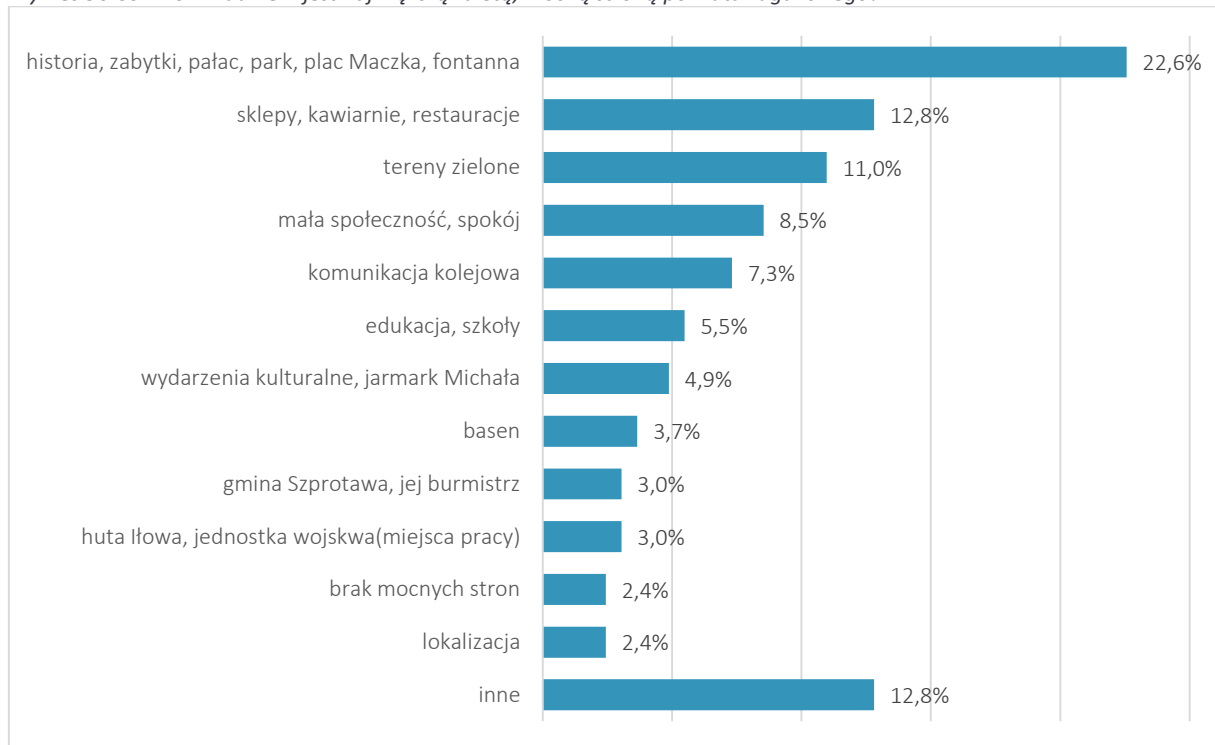
Wykres 95 Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie powiatu żagańskiego, proszę określić jak oceniasz ich aktualny stan/dostępność.

Źródło: n=306.

Zdaniem ankietowanej młodzieży największą zaletą powiatu jest jego historia oraz zabytki (22,6%). Następną zaletą są istniejące sklepy, kawiarnie i restauracje (12,8%) oraz duża liczba terenów zieleni (11%). Wśród zalet znalazły się także takie kwestie jak np. dostępność do komunikacji kolejowej (7,3%), czy wydarzenia kulturalne (blisko 5%).

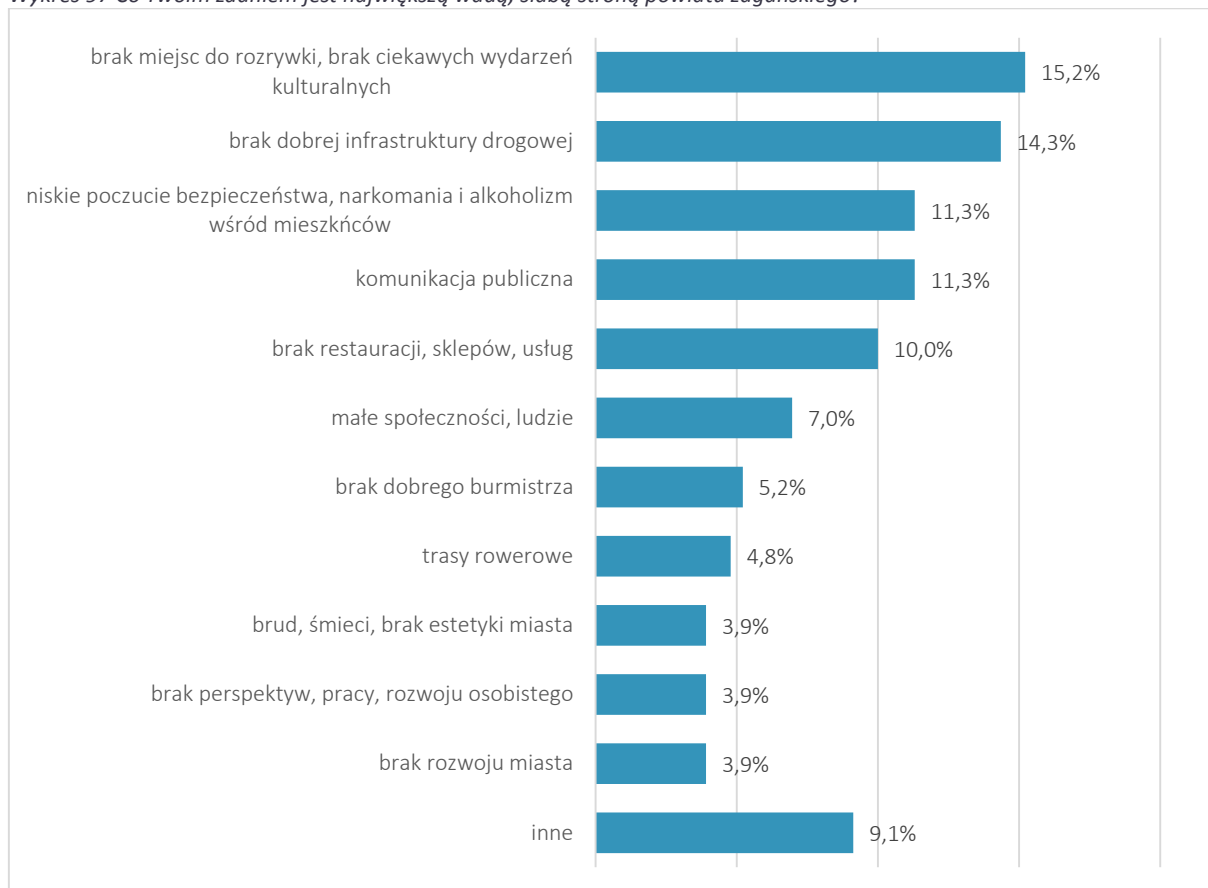
Wykres 96 Co Twoim zdaniem jest największą zaletą, mocną stroną powiatu żagańskiego?

Źródło: n=164.

Wśród wad powiatu żagańskiego młodzież wymienia przede wszystkim brak ciekawych wydarzeń kulturalnych oraz miejsc do rozrywki (15,2%) oraz brak dobrej infrastruktury drogowej (14,3%). Warto zwrócić uwagę na to, że na trzecim miejscu w zestawieniu znalazło się niskie poczucie bezpieczeństwa oraz zauważalne problemy z narkomanią i alkoholizmem wśród mieszkańców (w tym rówieśników). Pojawiły się także głosy dotyczące niskiej jakości komunikacji publicznej oraz brak restauracji, sklepów usług.

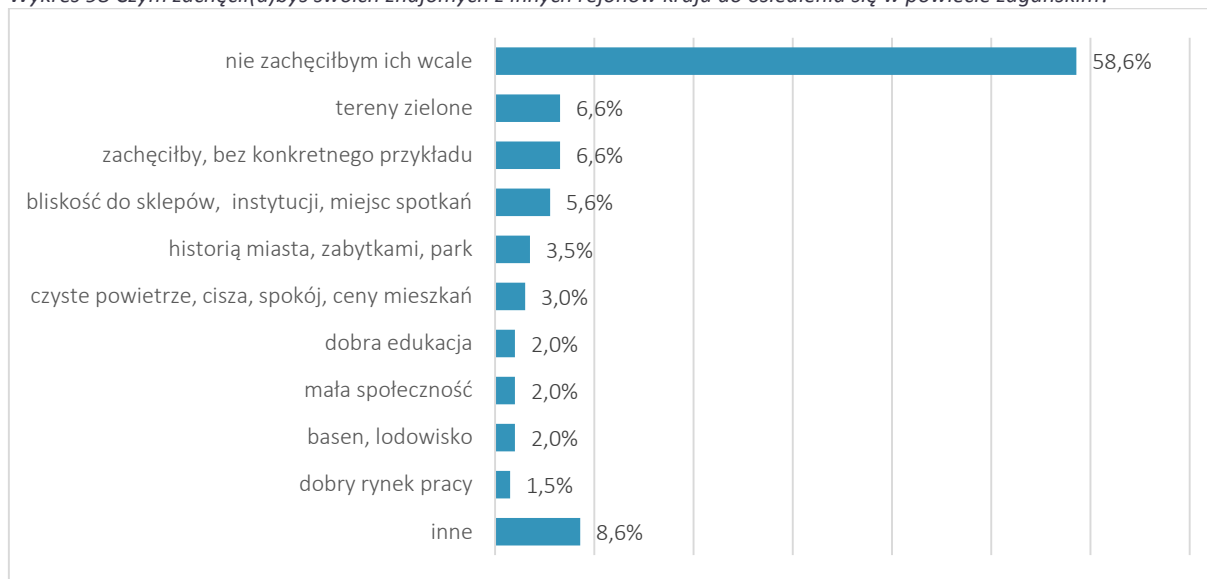
Wykres 97 Co Twoim zdaniem jest największą wadą, słabą stroną powiatu żagańskiego?

Źródło: n=230.

Młodzieży zadano także pytanie dotyczące tego, czym można zachęcić młodzież z innych rejonów Polski do osiedlenia się na terenie powiatu żagańskiego. Niemal 59% respondentów uważa, że nie potrafiłaby zachęcić znajomych z innych części kraju aby osiedlili się w powiecie żagańskim. Część z nich uważa, że tereny zielone mogłyby zachęcić do osiedlenia się (6,6%) lub bliskość sklepów, instytucji, miejsc spotkań (5,9%). Inne przykłady nie uzyskały więcej niż 3,5% odpowiedzi.

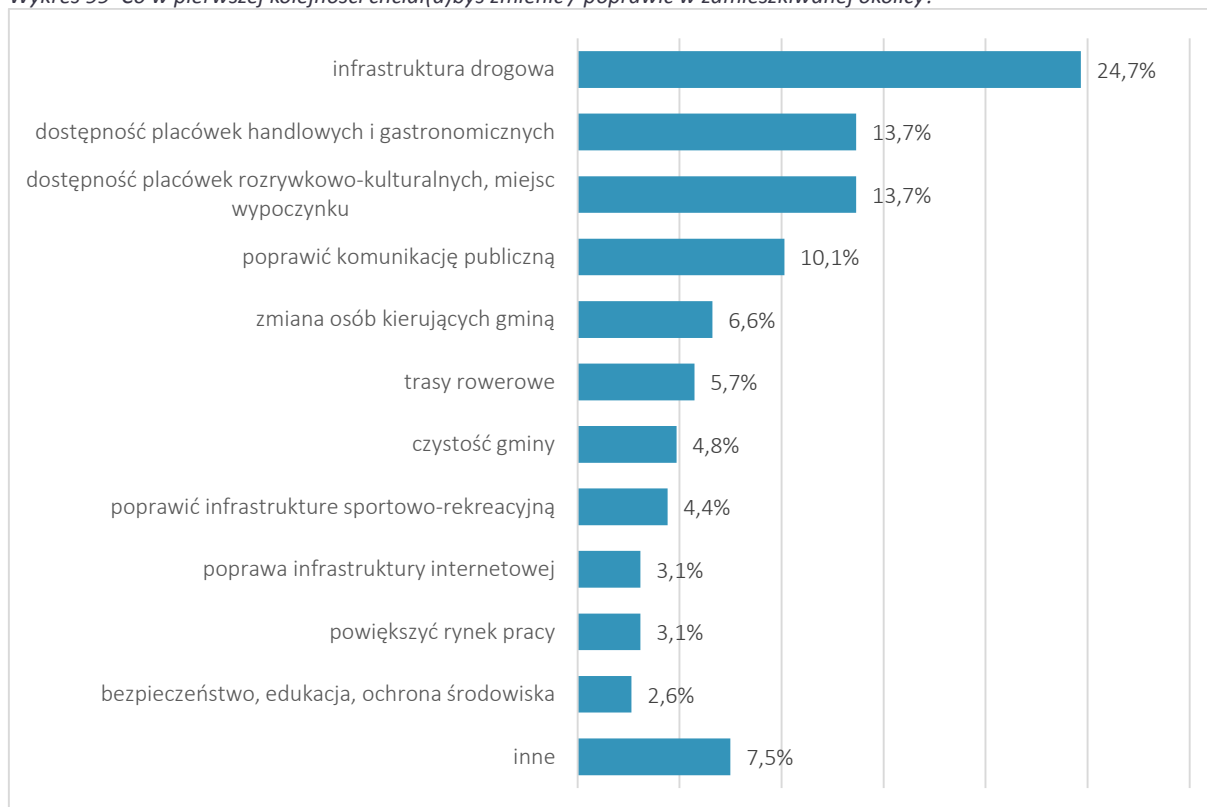
Wykres 98 Czym zachęcił(a)byś swoich znajomych z innych rejonów kraju do osiedlenia się w powiecie żagańskim?

Źródło: n=198.

Respondenci w pierwszej kolejności chcieliby poprawić jakość infrastruktury drogowej na terenie powiatu – wskazało na to blisko 25% ankietowanych. Ponad 13% zaznaczyło, że zwiększyłoby dostępność do placówek handlowych, gastronomicznych oraz do instytucji kulturalnych i miejsc wypoczynku. Spory odsetek młodzieży poprawiłoby funkcjonowanie komunikacji publicznej (10,1%).

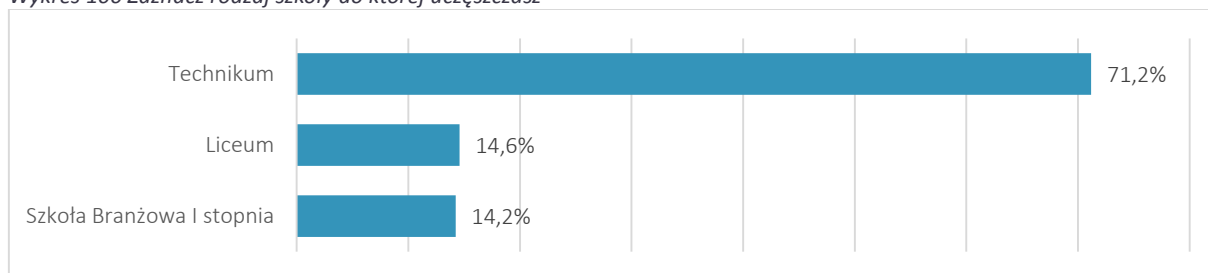
Wykres 99 Co w pierwszej kolejności chciał(a)byś zmienić / poprawić w zamieszkiwanej okolicy?

Źródło: n=227.

Zdecydowana większość respondentów biorących udział w ankiecie to uczniowie techników (71,2%). Najmniej odpowiedzi zebrano od uczniów szkół branżowych I stopnia (14,2%).

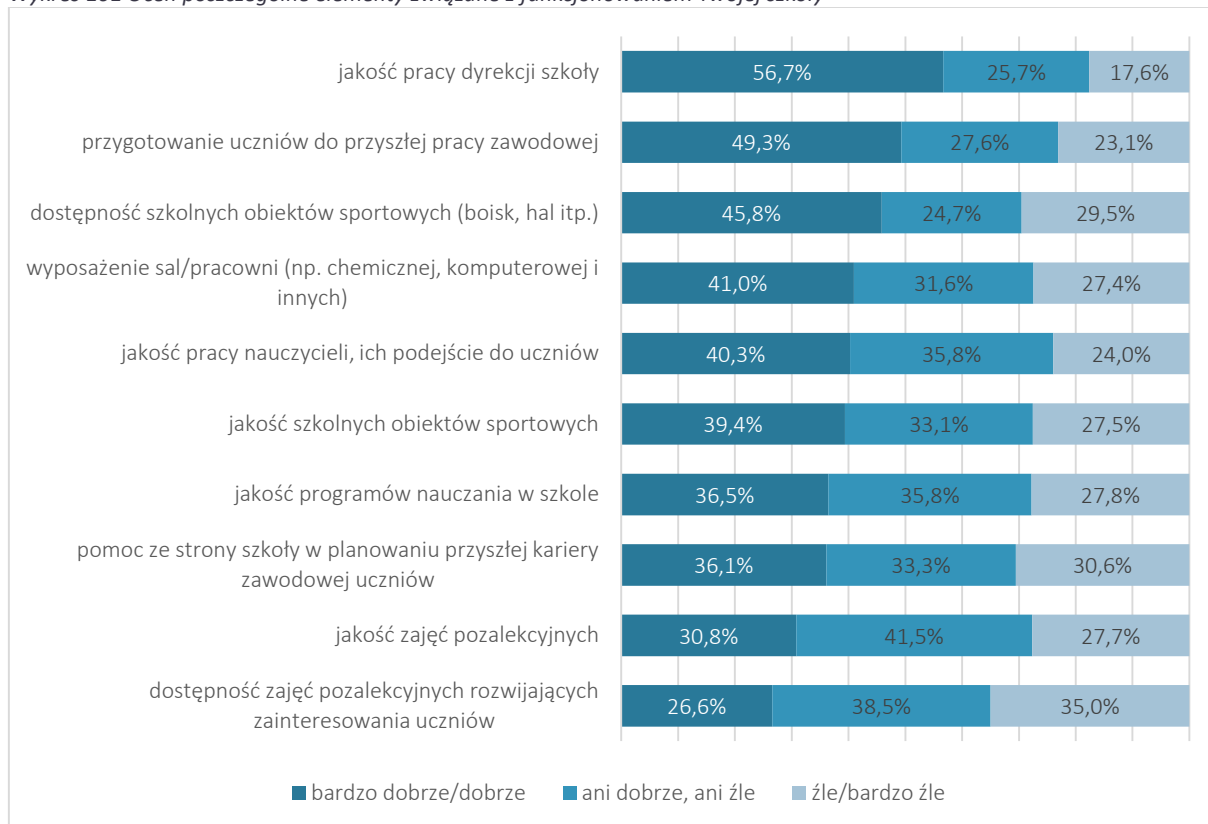
Wykres 100 Zaznacz rodzaj szkoły do której uczęszczasz

Źródło: n=306.

Wśród elementów związanych z funkcjonowaniem szkół na terenie powiatu, większość respondentów dobrze ocenia jakość pracy dyrekcji szkół (56,7%). W pozostałych elementach oceny są bardziej zróżnicowane. Stosunkowo dobrze oceniono przygotowanie uczniów do przyszłej pracy zawodowej (niecałe 50%) oraz dostępność obiektów sportowych na terenie szkoły (45,8%). Najwięcej negatywnych ocen dotyczyło dostępności zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania uczniów (35%) oraz pomocy ze strony szkoły w planowaniu kariery zawodowej (30,6%).

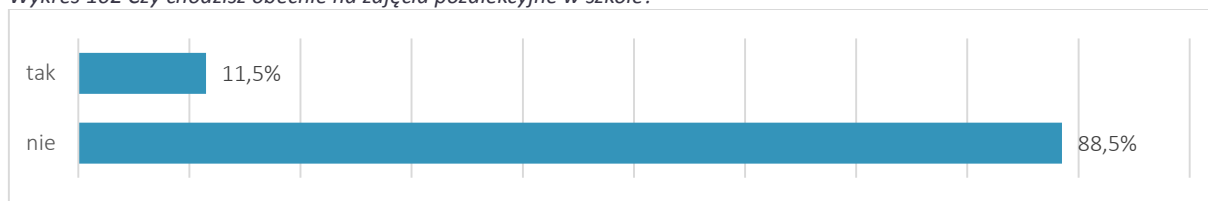
Wykres 101 Oceń poszczególne elementy związane z funkcjonowaniem Twojej szkoły

Źródło: n=306.

Zdecydowana większość ankietowanej młodzieży nie uczęszcza na żadne zajęcia pozalekcyjne. Jedynie 11,5% z nich deklaruje, że chodzi na tego typu zajęcia.

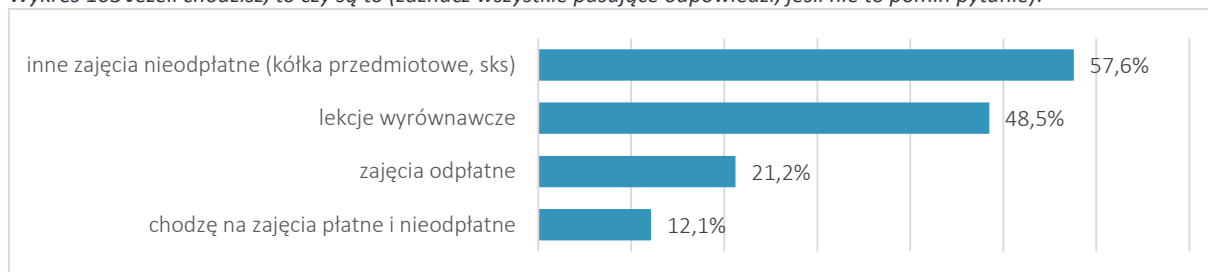
Wykres 102 Czy chodzisz obecnie na zajęcia pozalekcyjne w szkole?

Źródło: n=287.

Wśród osób uczęszczających na zajęcia pozalekcyjne, większość uczęszcza na zajęcia nieodpłatne typu kółka zainteresowań, zajęcia sportowe (57,6%). Około 1/5 tych osób uczęszcza wyłącznie na zajęcia płatne, prywatne.

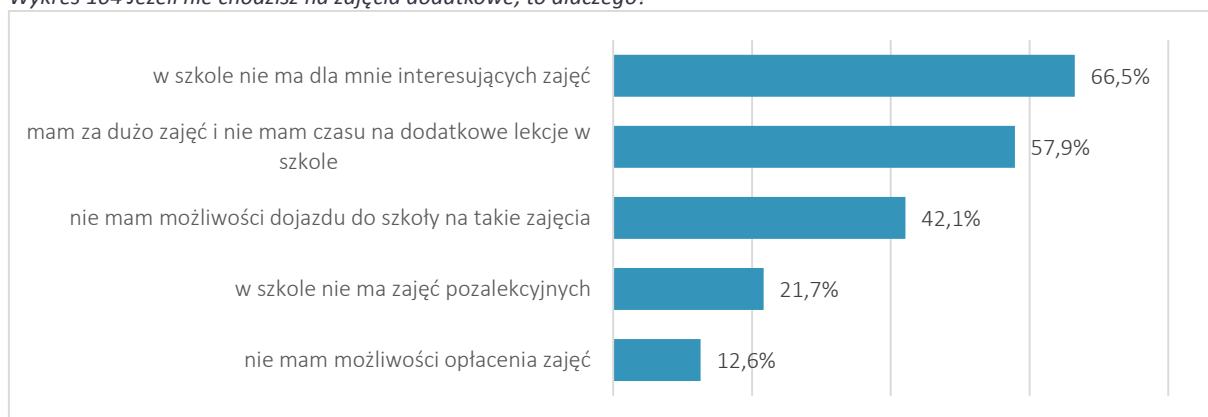
Wykres 103 Jeżeli chodzisz, to czy są to (zaznacz wszystkie pasujące odpowiedzi, jeśli nie to pomiń pytanie):

Źródło: n=33.

Osoby, które nie uczęszczają na zajęcia dodatkowe, jako główny powód tego stanu rzeczy podały brak interesujących zajęć organizowanych w szkole (66,5%) oraz brak czasu na dodatkowe zajęcia pozalekcyjne (57,9%). Blisko 13% uczęszczałoby na zajęcia płatne, ale nie ma możliwości ich opłacenia.

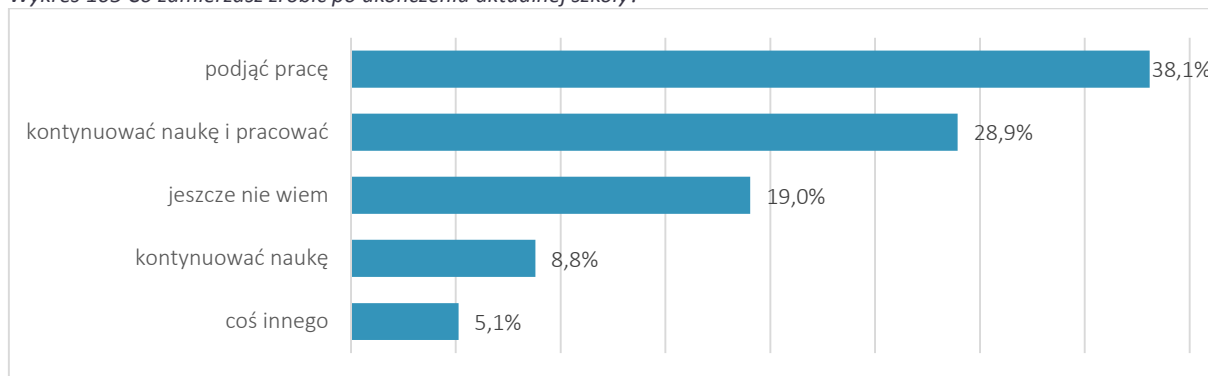
Wykres 104 Jeżeli nie chodzisz na zajęcia dodatkowe, to dlaczego?

Źródło: n=254.

Większość młodzieży po skończeniu nauki w szkole ponadpodstawowej chce podjąć pracę (38,1%) lub pracować i kontynuować naukę na studiach wyższych (28,9%). Duży odsetek respondentów nie wie jeszcze, co zamierza po skończeniu szkoły.

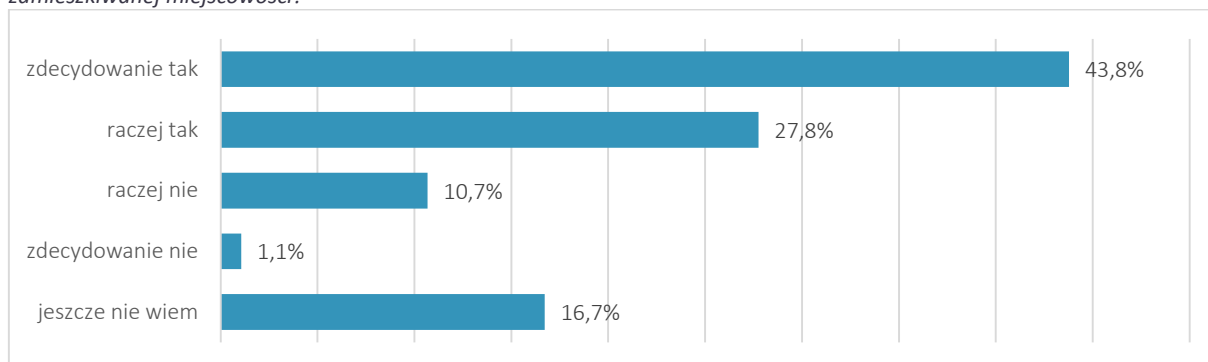
Wykres 105 Co zamierzasz zrobić po ukończeniu aktualnej szkoły?

Źródło: n=273.

Aż 71,5% respondentów w celu kontynuowania nauki lub znalezienia pracy zamierza wyjechać z obecnie zamieszkiwanej miejscowości. Zaledwie 1,1% jest zdecydowanych aby pozostać na terenie swojego obecnego miejsca zamieszkania.

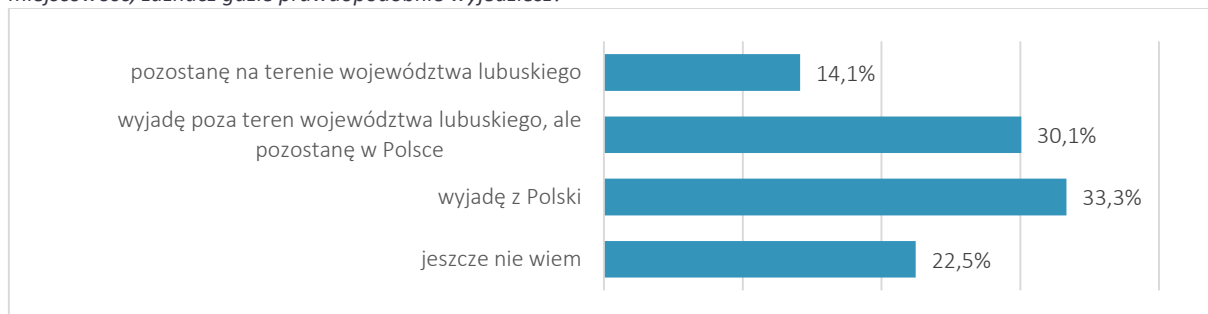
Wykres 106 Czy plany ewentualnego kontynuowania nauki, lub pracy będą wiążały się z wyjazdem/opuszczeniem zamieszkiwanej miejscowości?

Źródło: n=281.

Około 1/3 ankieterowanej młodzieży zamierza wyjechać z Polski w celu kontynuowania nauki lub znalezienia pracy. Tylko 14,1% zamierza w ogóle pozostać na terenie województwa lubuskiego.

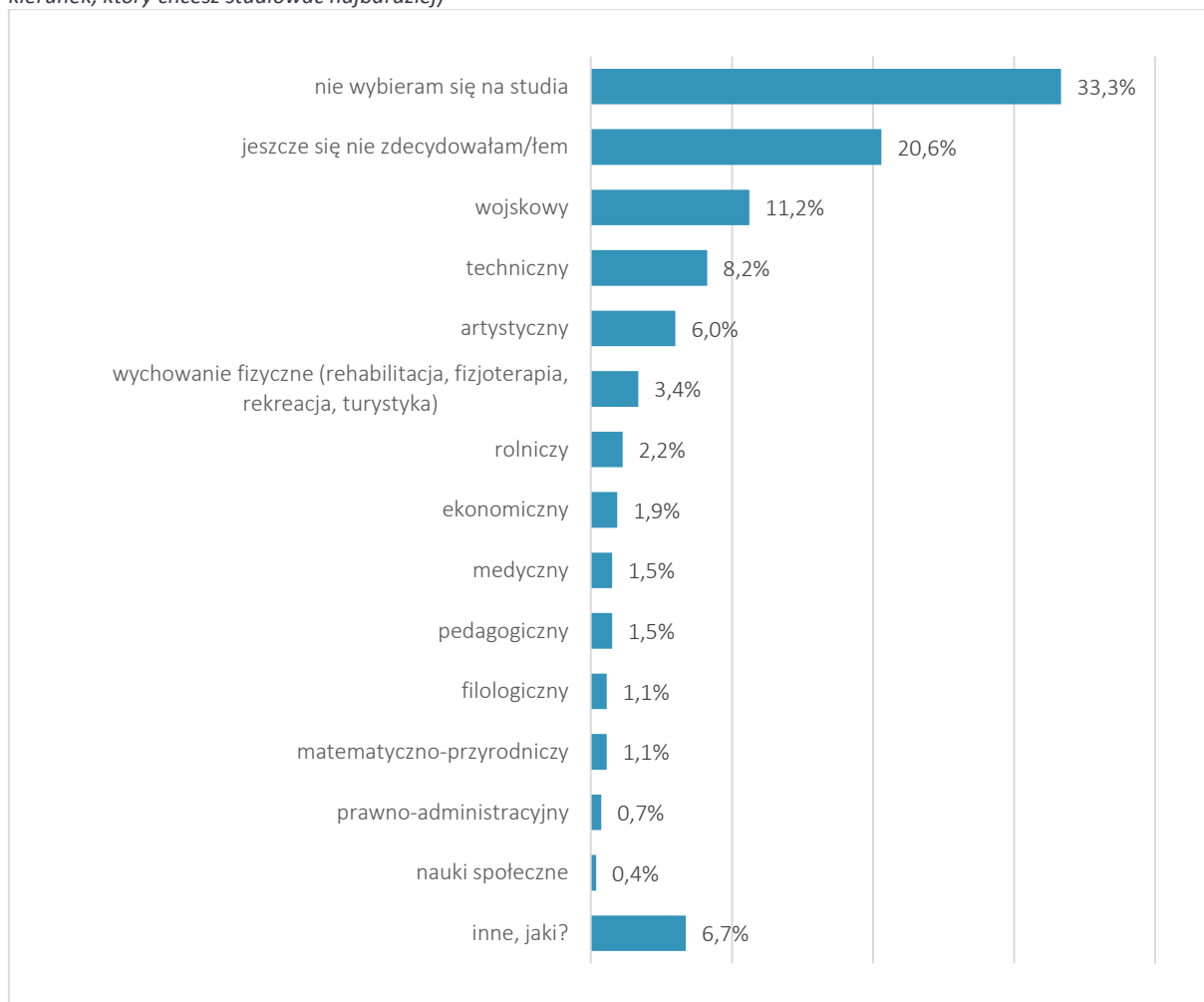
Wykres 107 Jeśli w celach kontynuowania nauki lub znalezienia pracy zamierzasz wyjechać poza zamieszkiwaną obecnie miejscowość, zaznacz gdzie prawdopodobnie wyjedziesz?

Źródło: n=276.

Większość ankietowanych planujących kontynuowanie nauki, nie wie jeszcze na jaki kierunek się zdecyduje (20,6%). Najczęściej wymienianymi kierunkami studiów były studia wojskowe (11,2%), techniczne (8,2%) oraz artystyczne (6%).

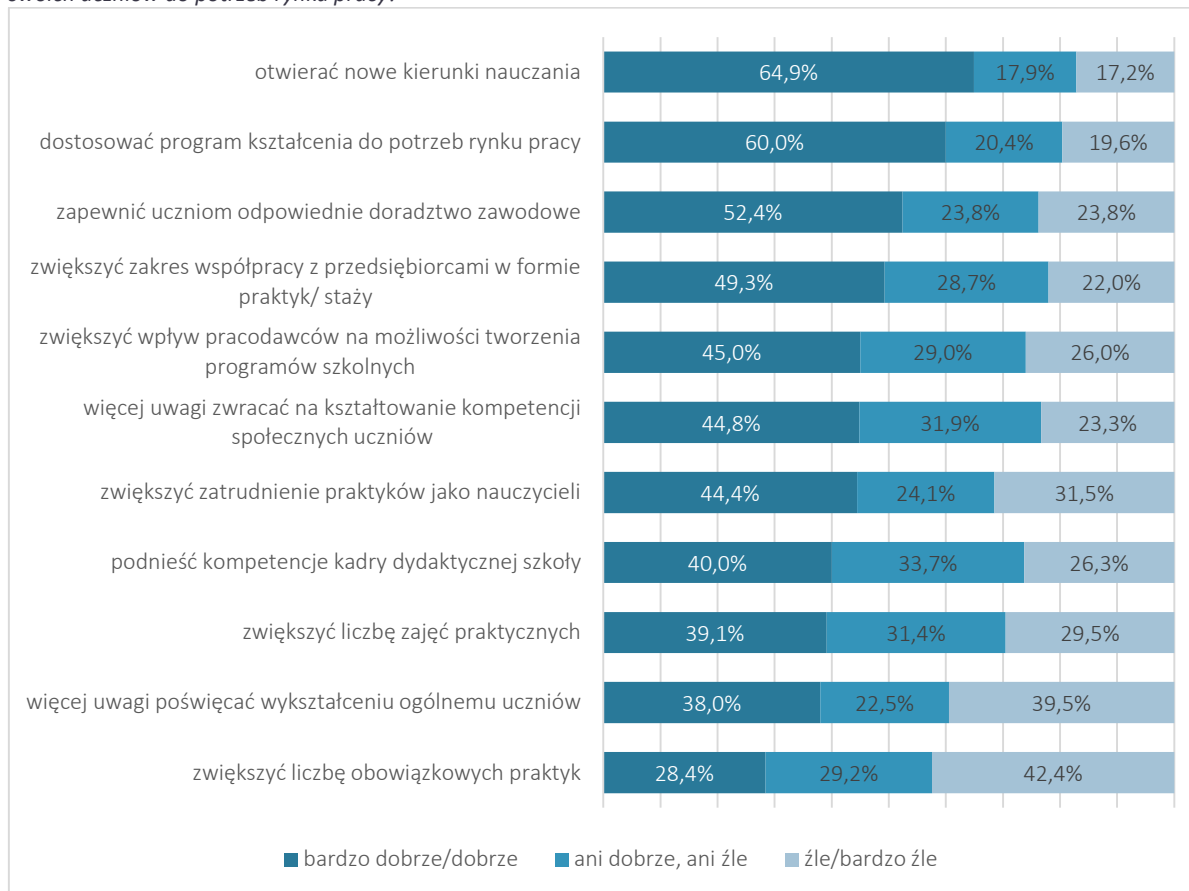
Wykres 108 Jeśli planujesz kontynuowanie nauki na poziomie studiów, zaznacz jaki kierunek zamierzasz wybrać? (Wskaż 1 kierunek, który chcesz studiować najbardziej)

Źródło: n=267.

Młodzież uważa, że szkoły na terenie powiatu żagańskiego powinny przede wszystkim otwierać nowe kierunki nauczania (64,9%) oraz dostosowywać program kształcenia do potrzeb rynku pracy (60%). Szkoły nie powinny skupiać się natomiast na zwiększaniu liczby obowiązkowych praktyk oraz nie powinny poświęcać zbyt dużo czasu ogólnemu wykształceniu uczniów.

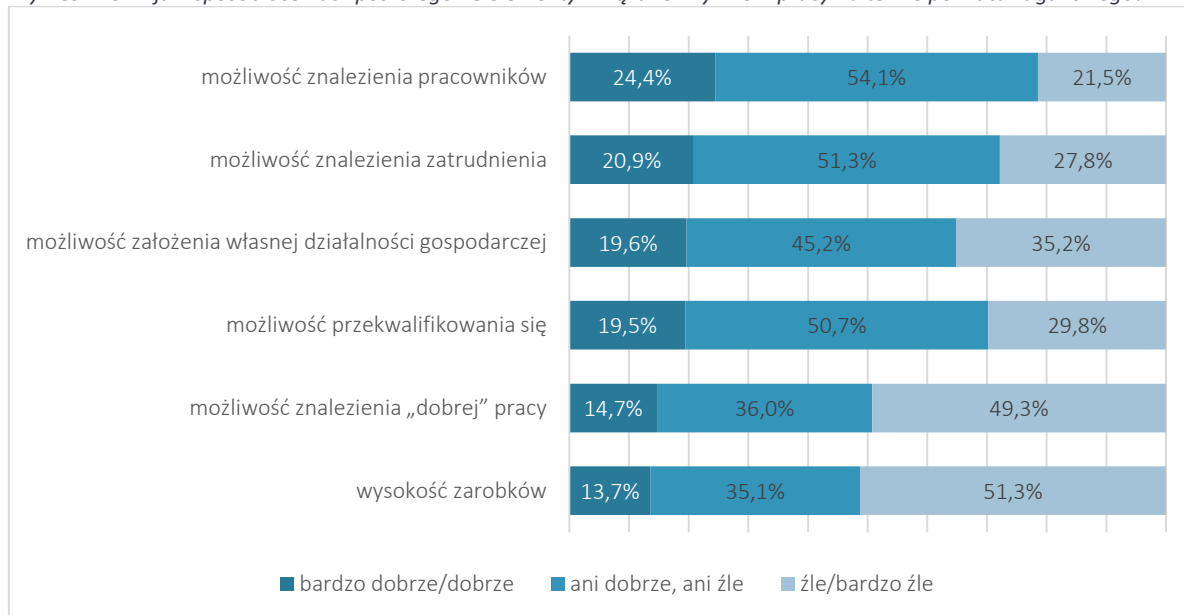
Wykres 109 Jakie działania powinna Twoim zdaniem podejmować szkoła, aby w większym stopniu dostosowywać kompetencje swoich uczniów do potrzeb rynku pracy?

Źródło: n=306..

W przypadku kwestii związanych z rynkiem pracy dominują odpowiedzi typu „ani dobrze, ani źle”, co związane jest przede wszystkim z niewielkim doświadczeniem większości młodzieży związanym z poszukiwaniem pracy. Najwięcej negatywnych odpowiedzi dotyczyło wysokości zarobków oferowanych przez lokalnych pracodawców (51,3%) oraz możliwości znalezienia tzw. „dobrej” pracy (49,3%).

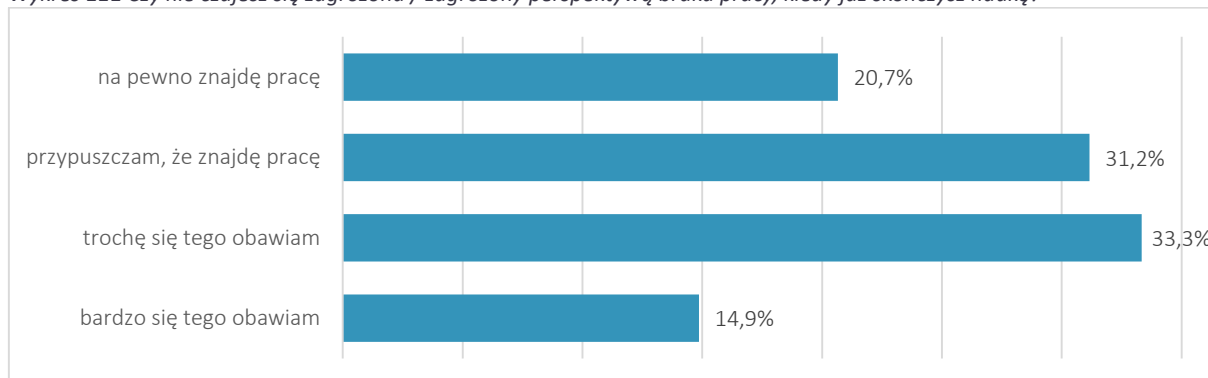
Wykres 110 W jaki sposób oceniasz poszczególne elementy związane z rynkiem pracy na terenie powiatu żagańskiego?

Źródło: n=306.

Aż 48,2% ankietowanej młodzieży obawia się, że po skończeniu szkoły nie znajdzie żadnej pracy. Około 51,8% jest odmiennego zdania, z czego tylko niecałe 21% ma pewność, że znajdzie pracę.

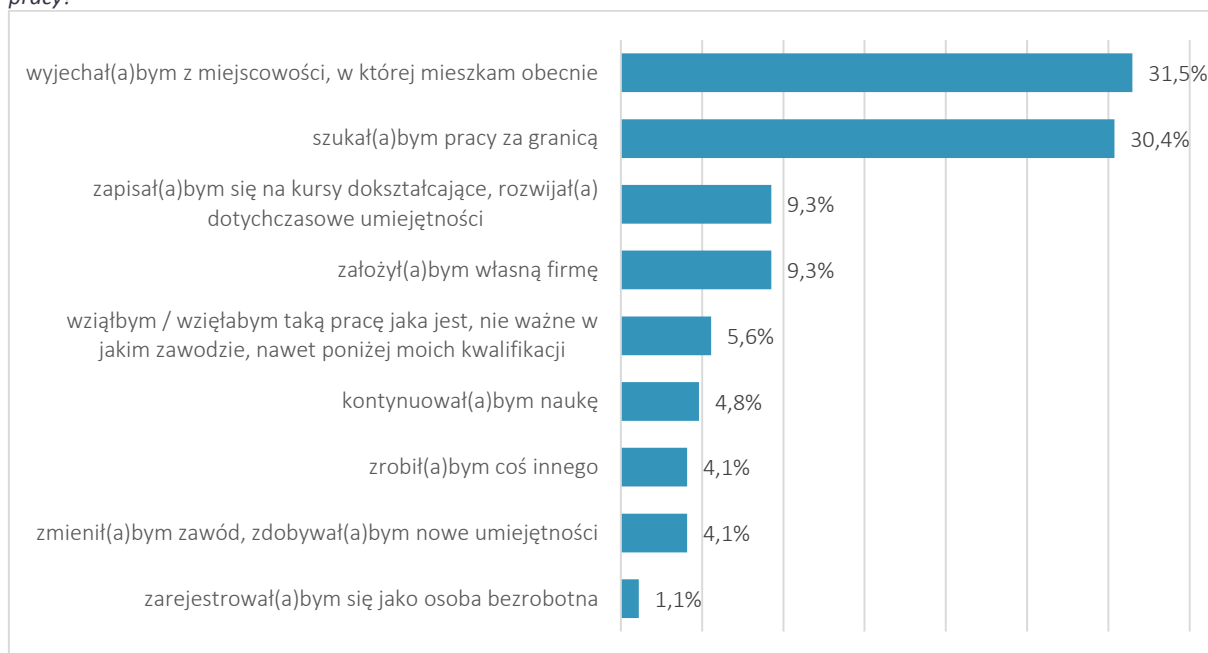
Wykres 111 Czy nie czujesz się zagrożona / zagrożony perspektywą braku pracy, kiedy już skończysz naukę?

Źródło: n=276..

W przypadku braku możliwości znalezienia pracy, niemal 62% respondentów wyjechałoby z miejscowości, w której mieszka, w tym szukałoby pracy za granicą. Najczęściej wskazywane inne odpowiedzi to rozwijanie dotychczasowych umiejętności poprzez uczestnictwo w kursach i szkoleniach (9,3%) oraz założenie własnej firmy (9,3%).

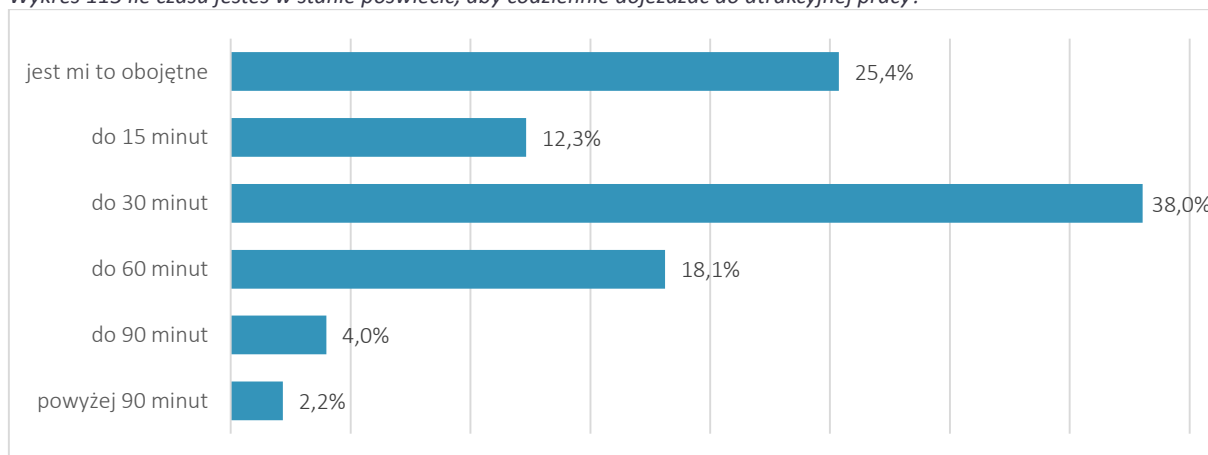
Wykres 112 Co zrobiłabyś / zrobiłbyś gdyby po zdobyciu przez Ciebie zawodu nie mogłabyś / nie mógłbyś znaleźć odpowiedniej pracy?

Źródło: n=270.

Młodzież zapytano także o to, ile czasu byłaby w stanie poświęcić na dojazd do atrakcyjnej pracy. Co ciekawe aż $\frac{1}{4}$ respondentów zaznaczyła, że nie ma to znaczenia – można podejrzewać, że byłiby w stanie dojeżdżać większą ilość czasu jeżeli praca byłaby dla nich wystarczająco atrakcyjna. Najczęściej wskazywanym przedziałem czasowym przeznaczonym na codzienny dojazd było 30 minut (38%).

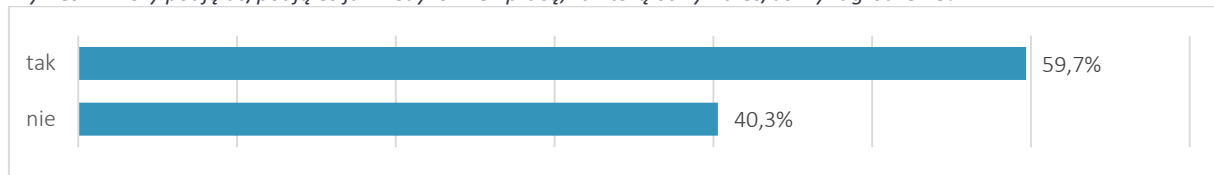
Wykres 113 Ile czasu jesteś w stanie poświęcić, aby codziennie dojeżdżać do atrakcyjnej pracy?

Źródło: n=276.

Blisko 60% respondentów deklaruje, że podjęło kiedyś jakąkolwiek pracę, za którą otrzymywali wynagrodzenie. Pozostała część osób biorących udział w ankiecie jeszcze nigdy nie pracowała.

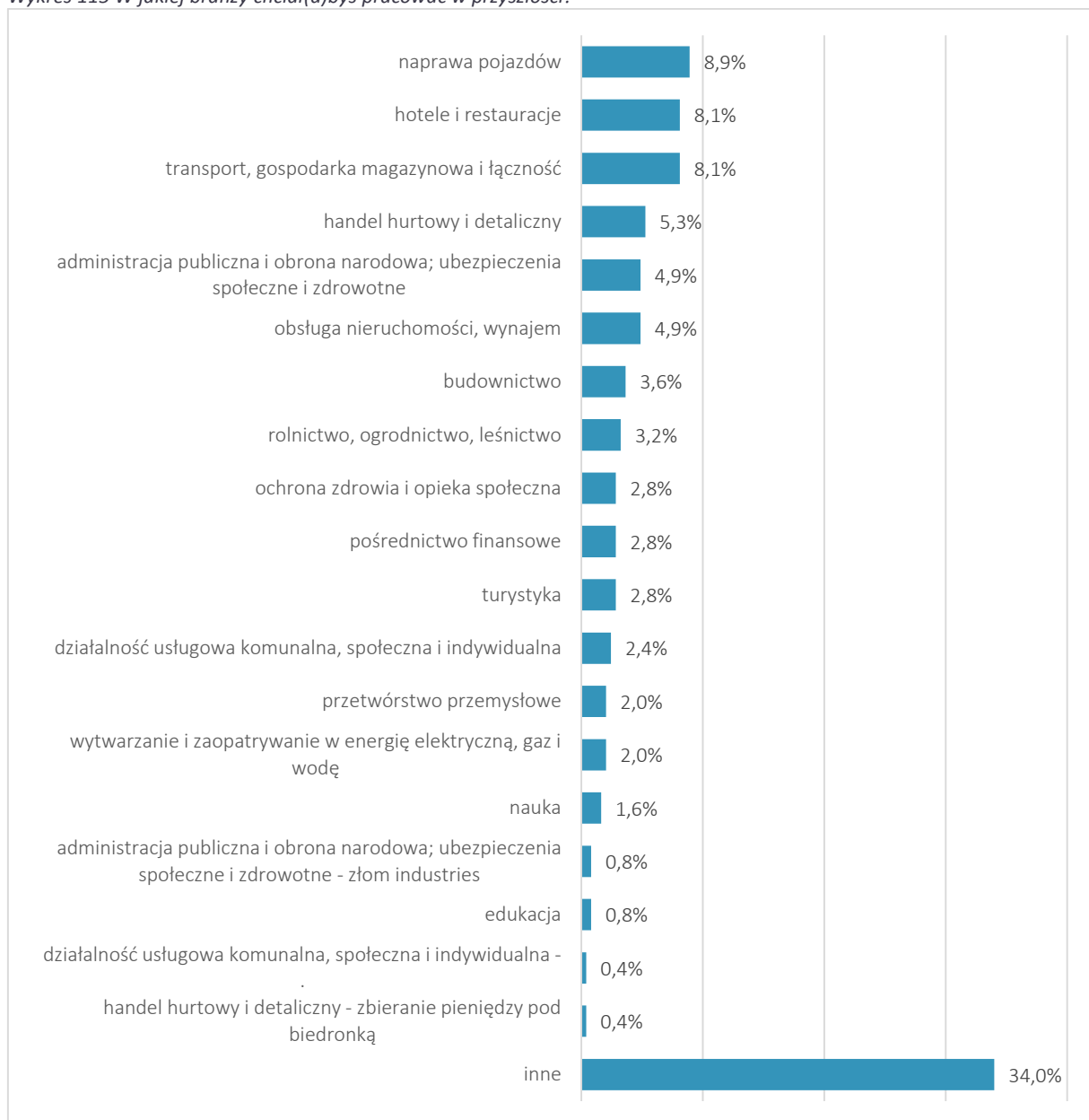
Wykres 114 Czy podjął(a)s podjął(a)s już kiedykolwiek pracę, za którą otrzymał(a)s wynagrodzenie?

Źródło: n=273.

Ankietowana młodzież chciałaby podjąć pracę w różnych branżach gospodarki – wśród najczęściej wskazywanych branż znalazła się naprawa pojazdów (niemal 9%), branża hotelowo-gastronomiczna (8,1%) oraz transport i gospodarka magazynowa (8,1%). Aż 35% odpowiedzi dotyczyło innych branż, niewskazanych bezpośrednio w pytaniu.

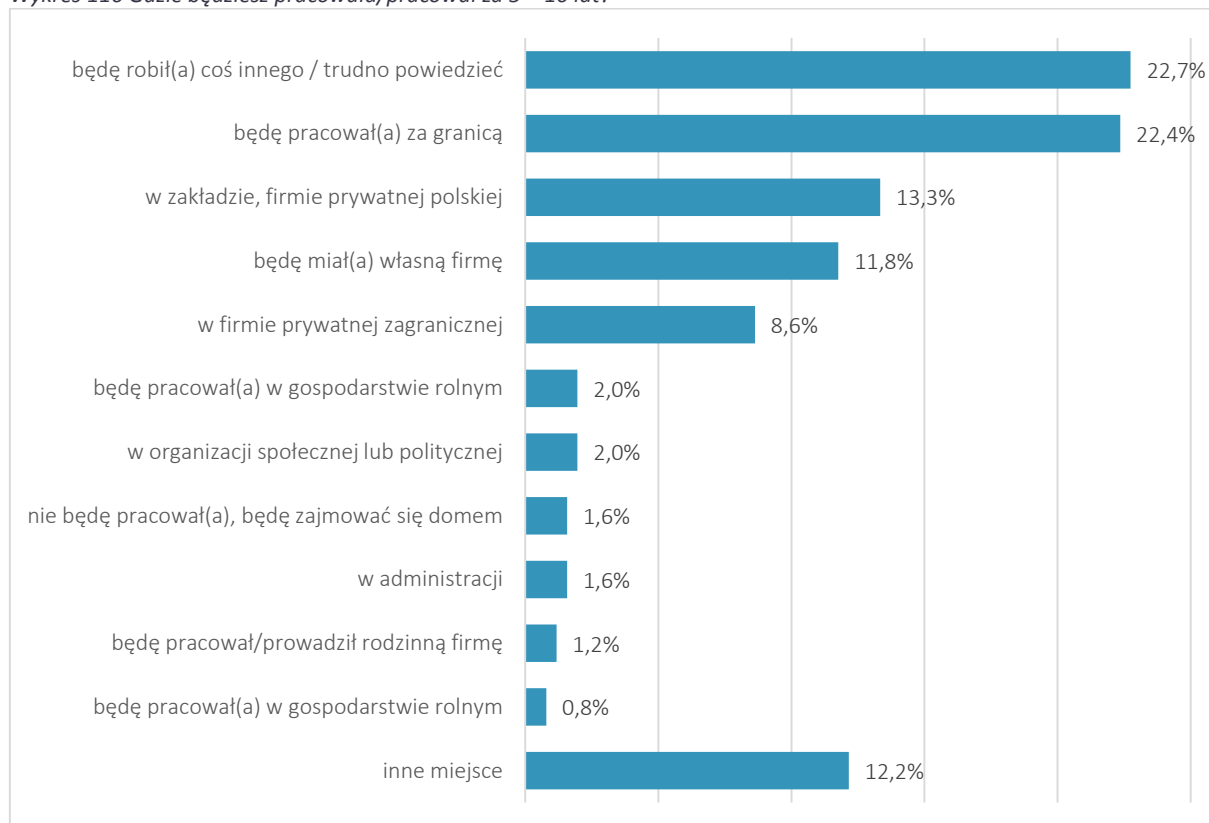
Wykres 115 W jakiej branży chciał(a)byś pracować w przyszłości?

Źródło: n=247.

Największa część respondentów nie wie jeszcze gdzie będzie pracować za 5-10 lat (22,7%). Blisko 1/4 uważa, że będzie pracować wtedy za granicą, około 13,3% w polskiej firmie prywatnej, a 11,8% będzie posiadać własną firmę. Najmniej osób planuje przejąć firmę od kogoś z rodziny (1,2%) lub pracować w gospodarstwie rolnym (0,8%).

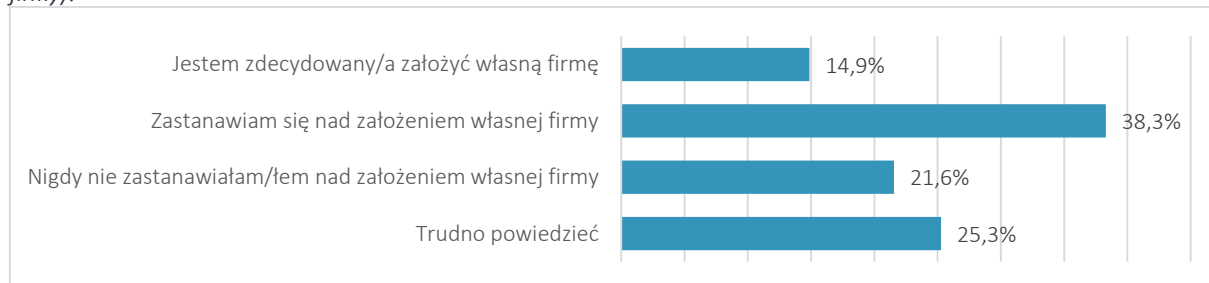
Wykres 116 Gdzie będziesz pracował/pracowała za 5 – 10 lat?

Źródło: n=255.

Ponad połowa respondentów zastanawia się nad założeniem własnej działalności gospodarczej, z czego blisko 15% jest zdecydowana, aby założyć własną firmę. Niecałe 22% nigdy się nad tym nie zastanawiało, a 1/4 nie ma zdania na ten temat.

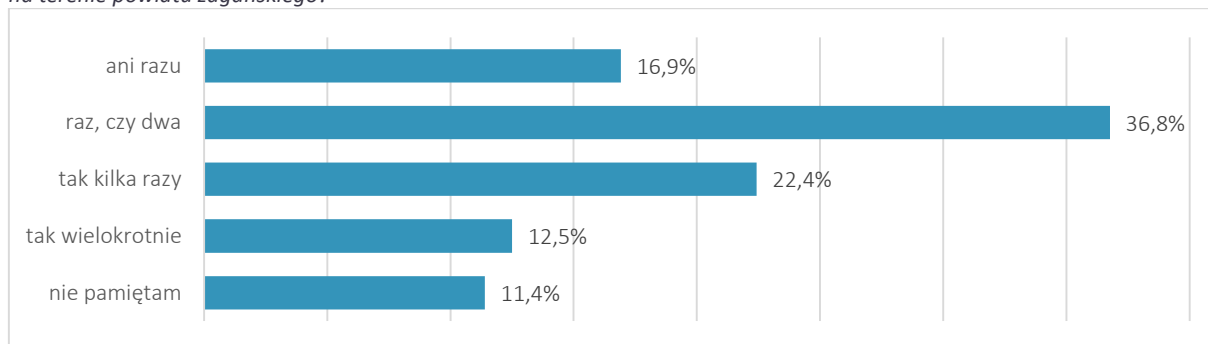
Wykres 117 Czy kiedykolwiek zastanawiałeś(aś) się nad możliwością założenia własnej działalności gospodarczej (własnej firmy)?

Źródło: n=269.

Jedną z nisko ocenianych aspektów powiatu żagańskiego była dostępność do ciekawych wydarzeń kulturalnych. Większość ankietowanej młodzieży uczestniczyła w wydarzeniach kulturalnych przynajmniej raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

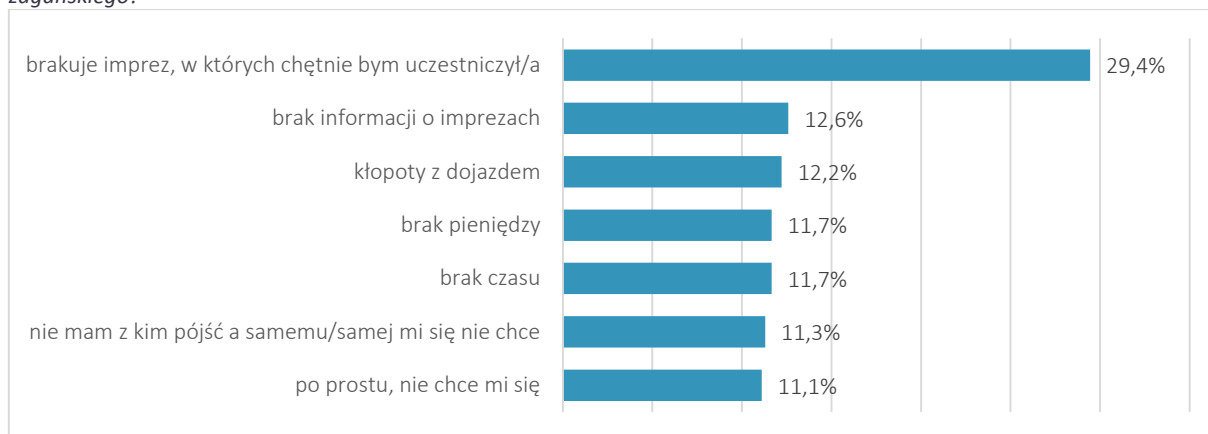
Wykres 118 Czy w ciągu ostatniego roku uczestniczyłaś/uczestniczyłeś w jakichś imprezach/wydarzeniach kulturalnych na terenie powiatu żagańskiego?

Źródło: n=272.

Niemal 30% ankietowanych uważa, że brakuje ciekawych imprez na terenie powiatu, w których chętnie by uczestniczyli. Blisko 13% zwraca uwagę na brak dostatecznej informacji na temat organizowanych imprez, a 12,2% ma kłopoty z dojazdem na tego typu wydarzenie. Tylko 11,1% respondentów zaznaczyło, że nie chce im się uczestniczyć w żadnych wydarzeniach kulturalnych.

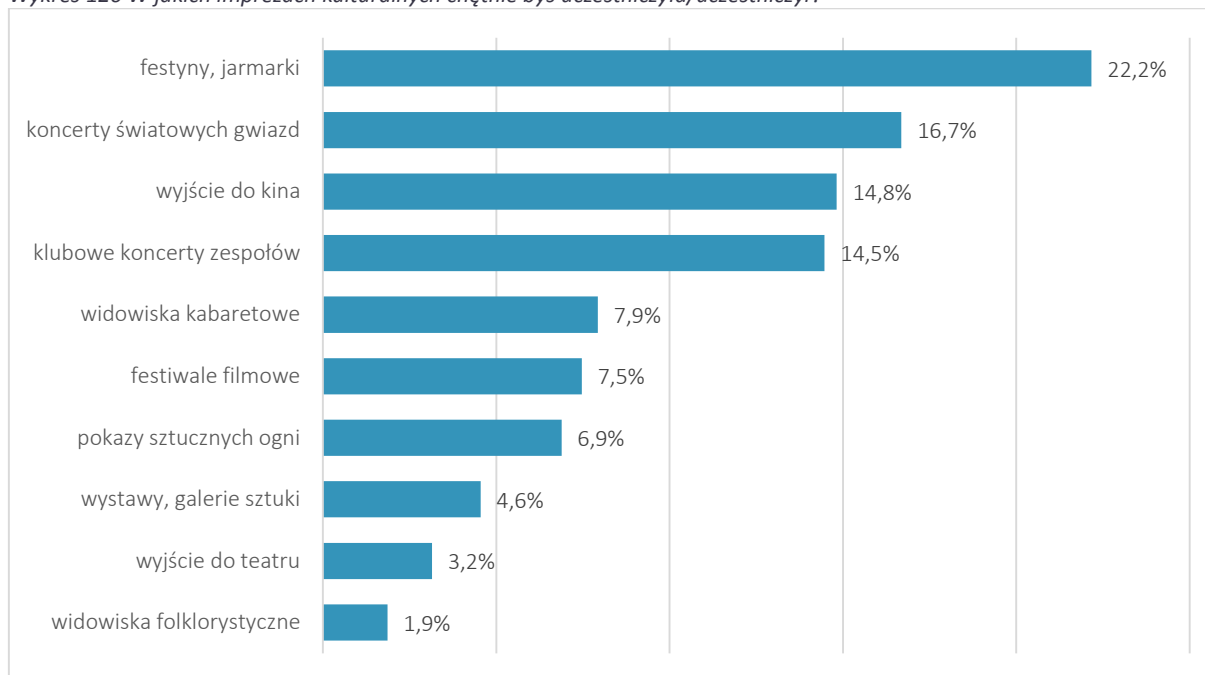
Wykres 119 Co Ci najbardziej przeszkadza w uczestnictwie w imprezach/wydarzeniach kulturalnych na terenie powiatu żagańskiego?

Źródło: n=306.

Respondenci najchętniej uczestniczyliby w wydarzeniach kulturalnych takich jak festyny i jarmarki (22,2%), koncerty światowych wykonawców (16,7%) oraz wyjścia do kina (14,8%). Najmniej odpowiedzi zyskały takie propozycje jak widowiska folklorystyczne (1,9%) oraz wyjścia do teatru (3,2%).

Wykres 120 W jakich imprezach kulturalnych chętnie byś uczestniczyła/uczestniczył?

Źródło: n=306.

2.3 Kluczowe wnioski

Wnioski z badań mieszkańców:

Opinie mieszkańców na temat powiatu są podzielone

Zarówno w ocenie powiatu jak i miejscowości zamieszkania, wśród ankietowanych nieznacznie przeważają opinie pozytywne. Negatywne zdanie ma ponad $\frac{1}{3}$ respondentów, co wskazuje na występowanie istotnych problemów, które istotnie wpływają na opinie mieszkańców. Szczególnie negatywnie oceniają aspekty związane z komunikacją i rynkiem pracy. Około $\frac{1}{4}$ respondentów chciałoby wyjechać z powiatu żagańskiego i zamieszkać gdzieś indziej – warto zaznaczyć, że odsetek osób niezdecydowanych również jest stosunkowo wysoki. Tylko około połowa z nich chciałaby pozostać w powiecie w ciągu najbliższych lat.

Problemem powiatu jest wykluczenie komunikacyjne

Respondenci dość jednoznacznie oceniają poszczególne aspekty związane z systemem komunikacyjnym na terenie powiatu – zdecydowanie przeważają opinie negatywne. Wśród tych aspektów znajduje się niska częstotliwość kursowania transportu publicznego oraz prywatnych przewoźników, sama dostępność transportu oferowanego przez przewoźników publicznych i prywatnych, a także możliwość dotarcia do większych miejscowości transportem zbiorowym. Wykluczenie dotyczy szczególnie osób młodych, nieposiadających prawa jazdy i własnego samochodu oraz osób starszych. Na terenie powiatu żagańskiego brakuje także ścieżek rowerowych, pełniących alternatywny system komunikacji na niewielkich odległościach.

Lokalny rynek pracy jest mało atrakcyjny

Odpowiedzi respondentów sugerują, że w powiecie ciężko znaleźć atrakcyjną, „dobrą” pracę, jednakże występuje także problem ze znalezieniem jakiegokolwiek pracy. Szczególnie źle ocenianym aspektem jest wysokość zarobków oferowanych przez lokalnych pracodawców. Podkreślenia wymaga fakt, że ponad połowa ankietowanych mieszkańców czuje się zagrożona utratą pracy, co oznacza, że lokalny rynek jest dla pracowników dość niestabilny. W przypadku utraty pracy około 1/3 ankietowanych opuściłaby powiat w poszukiwaniu pracy.

Mieszkańcy cechują się niskim poziomem aktywności obywatelskiej

Większość respondentów uważa, że ich głos i działania nie mają żadnego znaczenia i nie wpływają na sytuację w powiecie. Aktywność mieszkańców w podejmowaniu wspólnych działań także jest dość niska – niewielki odsetek badanych ocenił ten aspekt pozytywnie. Niska aktywność społeczna przekłada się na m.in. niskie poczucie przywiązania do zamieszkiwanej miejscowości, a w konsekwencji decyzja o jej opuszczeniu jest łatwiejsza.

Tereny zielone są mocną stroną powiatu

Zdecydowanie największy odsetek respondentów uważa tereny zielone za najistotniejszą zaletę zamieszkiwanego powiatu. Warto podkreślić, że powiat cechuje się stosunkowo dużą lesistością, a więc dostępność do obszarów zielonych jest wysoka. W powiecie występuje także wiele różnych form ochrony przyrody, co świadczy o szczególnie wysokich walorach naturalnych. Jedną ze wskazywanych zalet była również dobra jakość powietrza, co potwierdzają statystyki Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska – powietrze w powiecie jest lepszej jakości niż w większości miejsc w kraju.

Wnioski z badań uczniów:

Uczniowie mają różne zdanie na temat powiatu żagańskiego

Odpowiedzi pozytywnych, uznających powiat za dobre miejsce do życia, odnotowano mniej niż w ankiecie skierowanej do mieszkańców ogółem. Odsetek negatywnych odpowiedzi był zbliżony zarówno w przypadku mieszkańców ogółem jak i uczniów. Większość ankietowanych planuje wyjechać z województwa lubuskiego w celu znalezienia pracy lub kontynuowania nauki – zatem chce opuścić także teren powiatu żagańskiego. Warto zaznaczyć, że zdaniem uczniów powiat żagański nie jest ciekawym miejscem dla młodzieży – większość respondentów nie potrafiłaby zachęcić swoich znajomych z innych części kraju do osiedlenia się na terenie powiatu.

Młodzież zwraca dużą uwagę na ofertę kulturalno-rozrywkową

Większość respondentów co najmniej raz w ciągu ostatniego roku brało udział w jakimś wydarzeniu, imprezie kulturalnej. Mimo to, najczęściej wskazywaną wadą powiatu jest właśnie brak ciekawych wydarzeń kulturalnych i miejsc do rozrywki, co dla młodzieży jest ważnym aspektem funkcjonowania powiatu. Działalność instytucji kultury działających w powiecie jest oceniana przeciętnie – nie dominują ani odpowiedzi szczególnie pozytywne ani negatywne. Jednakże dostępność imprez skierowanych do młodzieży szkolnej oceniana jest nisko. Duży odsetek ankietowanych uczniów wskazuje na brak imprez, w których chętnie by uczestniczyli. Najwięcej respondentów zaznaczyło, że chętnie uczestniczyli by w festynach, jarmarkach, koncertach światowych gwiazd, koncertach

klubowych oraz wydarzeniach związanych z kinem. Zdaniem uczniów brakuje również informacji o organizowanych imprezach. Ponadto wskazują na problemy z dojazdem i powrotem z wydarzeń kulturalnych.

Młodzież ma niskie poczucie bezpieczeństwa

Wysoki odsetek ankietowanej młodzieży wskazuje na niskie poczucie bezpieczeństwa w powiecie, w tym obserwowaną narkomanię i alkoholizm wśród innych osób (być może chodzi tu przede wszystkim o rówieśników). Jest to także jedna z głównych, słabych stron powiatu wskazywanych przez uczniów.

Szkoły ponadpodstawowe powinny rozwijać swoją ofertę dydaktyczną

Uczniowie dość dobrze ocenili większość aspektów funkcjonowania szkół, do których uczęszczają. Ich zdaniem szkoły powinny przede wszystkim otwierać nowe, ciekawe kierunki nauczania oraz dostosowywać program kształcenia do potrzeb rynku pracy. Duża część z nich wskazuje również na potrzebę zapewnienia odpowiedniego doradztwa zawodowego na różnych etapach nauki oraz zwiększenia zakresu współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami w formie praktyk i staży zawodowych.

Młodzież rzadko uczęszcza na zajęcia dodatkowe

Zdecydowana większość ankietowanych uczniów nie uczęszcza na żadne zajęcia dodatkowe. Głównym powodem jest brak ciekawych zajęć, rozwijających zainteresowania uczniów, a także brak czasu ze względu na dużą liczbę obowiązkowych godzin w szkole w ciągu tygodnia.

Lokalny rynek pracy nie jest zbyt atrakcyjny dla młodych osób

Podobnie jak w przypadku ankiety skierowanej do mieszkańców ogółem, uczniowie także wskazali wysokość zarobków i możliwość znalezienia atrakcyjnej pracy za główną wadę lokalnego rynku pracy. Blisko połowa ankietowanych uczniów czuje obawy związane z perspektywą braku pracy po skończeniu nauki. Pozostali respondenci uważają, że w przyszłości raczej znajdą pracę. W przypadku braku znalezienia odpowiedniej pracy, większość młodzieży planuje wyjazd z zamieszkiwanej obecnie miejscowości.

Uczniowie wskazują na problemy związane z komunikacją i transportem

Podobnie jak mieszkańcy ogółem, młodzież także wskazuje na problemy takie jak niska częstotliwość kursowania komunikacji zbiorowej (publicznej i prywatnej), dostępność transportu publicznego oraz oferowanego przez prywatnych przewoźników oraz możliwość dotarcia do większych miejscowości transportem zbiorowym. Młodzież wskazuje także na niską jakość dróg na terenie powiatu, co ich zdaniem wymaga pilnej interwencji.

3. Analiza SWOT

	Mocne strony	Słabe strony	
	<p>Bogactwo przyrodnicze – powiat cechuje się wysoką lesistością oraz wieloma formami ochrony przyrody, ponadto tereny zielone są najistotniejszą zaletą powiatu żagańskiego według ankietowanych mieszkańców. Ponadto w pobliżu powiatu znajdują się duże kompleksy leśne takie jak Przemkowski Park Krajobrazowy oraz Park Krajobrazowy Łuk Mużakowa</p>	<p>Spadek liczby mieszkańców – aż o 8,5% w latach 2012-2021, szczególnie szybko wyludniają się gminy peryferyjne powiatu</p>	
	<p>Położenie powiatu – blisko stolicy województwa oraz granicy z Niemcami, a także stosunkowo blisko granicy z Czechami, co stwarza możliwość rozwoju handlu i współpracy transgranicznej</p>	<p>Negatywne tendencje demograficzne – ujemny, niski przyrost naturalny oraz saldo migracji, które od lat utrzymują się na poziomie ujemnym. Saldo migracji jest szczególnie niekorzystne na obszarze miejskim powiatu</p>	
	<p>Obecność głównych szlaków komunikacyjnych – takich jak S3 (Lubawka-Świnoujście), DK 18 (Olszyna-Krzyżowa) oraz DK 12 (Łęknica-Dorohusk), o znaczeniu krajowym i międzynarodowym</p>	<p>Niekorzystna struktura demograficzna i starzenie się społeczności – odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym uległ zmniejszeniu o 6 pp. w okresie 2012-2022, gdy w tym czasie udział ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększył się o 6,7 pp.</p>	
	<p>Strefy inwestycyjne – zlokalizowane w Żaganii, Iłowie, Szprotawie, przygotowane pod inwestycje oraz system zachęt dla potencjalnych inwestorów</p>	<p>Migracje młodych – do większych ośrodków miejskich w celu kontynuowania nauki i znalezienia pracy</p>	
	<p>Warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa – dobra jakość gleb, korzystny, łagodny klimat</p>	<p>Niska atrakcyjność lokalnego rynku pracy – na co zwracają uwagę zarówno ankietowani mieszkańcy jak i uczniowie szkół ponadpodstawowych. Głównym problemem są stosunkowo niskie wynagrodzenia oferowane przez pracodawców oraz brak możliwości znalezienia tzw. „dobrej” pracy</p>	
	<p>Wzrost liczby podmiotów gospodarczych – w latach 2012-2021 odnotowano wzrost na poziomie 10%, ponadto w ostatnich latach liczba podmiotów nowo rejestrowanych w REGON przewyższała liczbę wyrejestrowywanych</p>	<p>Wykluczenie komunikacyjne – problem dotyczący szczególnie osoby starsze i młodzież mieszkające w powiecie, spowodowane niską dostępnością transportu zbiorowego oraz mało atrakcyjną ofertą przewozową</p>	
	<p>Spadek liczby osób bezrobotnych – aż o 77,3% w latach 2012-2021. Odsetek bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym także uległ w tym czasie zmniejszeniu o 8 pp. do poziomu 3%</p>	<p>Problemy z dostępem do usług medycznych – liczba lekarzy oraz pielęgniarek w stosunku do mieszkańców jest znacznie mniejsza niż w województwie i kraju, ponadto jest to jedna z głównych wad powiatu wskazywanych przez ankietowanych mieszkańców</p>	

<p>Spadek poziomu ubóstwa wśród mieszkańców – w latach 2012-2021 liczba beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców uległa zmniejszeniu o 56%</p>	<p>Niewielki rozwój w obszarze budownictwa mieszkaniowego – w okresie 2012-2021 zasób mieszkaniowy uległ zwiększeniu zaledwie o 3,2%, gdy zasób w województwie i kraju wzrósł w tym czasie o ponad 10%</p>		
<p>Dość dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna – dotyczy to zarówno sieci wodociągowej, kanalizacyjnej jak i gazowej, z której korzysta kolejno 96%, 70% i 65% mieszkańców</p>	<p>Niska liczba ścieżek rowerowych – w przeliczeniu na 100 km² długość ścieżek jest zdecydowanie mniejsza niż w województwie i kraju, ponadto jest to jeden z najgorzej ocenianych aspektów powiatu przez ankietowanych mieszkańców</p>		
<p>Obecność szkół ponadpodstawowych – liceów, techników i szkół branżowych kształcących w różnych zawodach, w tym także tych poszukiwanych na lokalnym rynku pracy</p>	<p>Problem braku kadr w zakresie pomocy społecznej – co sygnalizują pracownicy ośrodków społecznych funkcjonujących w powiecie</p>		
<p>Rozwój opieki żłobkowej – w latach 2012-2021 odsetek dzieci objętych opieką żłobkową wzrósł o 17,4 pp., wynosząc 19,6% w 2021 r. (więcej niż w województwie i kraju)</p>	<p>Niska liczba ścieżek rowerowych – w przeliczeniu na 100 km² długość ścieżek jest zdecydowanie mniejsza niż w województwie i kraju, ponadto jest to jeden z najgorzej ocenianych aspektów powiatu przez ankietowanych mieszkańców</p>		
<p>Wzrost liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym – o 18,7 pp. w okresie 2012-2021, wynosząc 81,7% w 2021 r.</p>	<p>Znaczny wzrost liczby samochodów osobowych – o około 21% w okresie 2015-2020. Większość zarejestrowanych samochodów stanowią pojazdy mające ponad 16 lat.</p>		
<p>Stosunkowo dobra jakość powietrza – lepsza niż w większości miejsc w kraju (w 2021 r. odnotowano tylko przekroczenia stężeń benzo(a)pirenu)</p>	<p>Zły stan wód – zdecydowana większość jednolitych części wód powierzchniowych charakteryzuje się złym stanem ogólnym</p>		
	<p>Niski udział dochodów własnych budżetu powiatu – udział ten zwiększył się o blisko 10 pp. w okresie 2012-2021, jednakże nada pozostał na niskim poziomie sięgającym 31,5%</p>		
	<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>	
<p>Uzyskanie dofinansowania na realizację projektów społecznych, gospodarczych i przestrzennych ze środków krajowych i programów unijnych</p>		<p>Kryzys gospodarczy związany m.in.: z konfliktem zbrojnym na Ukrainie, wzrostem kosztów energii i wysoką inflacją</p>	
<p>Pozyskiwanie inwestorów z różnych branż, w celu podniesienia atrakcyjności lokalnego rynku pracy, w tym zwiększenia liczby miejsc pracy na terenie powiatu</p>		<p>Dalsze wyludnianie się powiatu, migracje osób młodych – wysoka konkurencyjność innych obszarów, szczególnie dużych ośrodków miejskich</p>	
<p>Inwestycje w transport zbiorowy, rozwijanie spójnego systemu komunikacyjnego</p>		<p>Trudne do przewidzenia skutki społeczne i gospodarcze pandemii COVID-19</p>	
<p>Rewitalizacja linii kolejowych, m.in. linii nr 275 i linii nr 14, co wpłynie na zwiększenie znaczenia transportu kolejowego na terenie powiatu</p>		<p>Niekorzystne zmiany podatkowe, wzrost obciążenia finansowego samorządów</p>	
<p>Dalsza współpraca transgraniczna z Niemcami w zakresie działań na rzecz ochrony przyrody</p>		<p>Zwiększenie kosztów związanych z pomocą społeczną, szczególnie tych dotyczących</p>	

<p>i Rozwój mieszkalnictwa społecznego, czynszowego umożliwiającego tani wynajem na terenie powiatu, co zmniejszy odpływ liczby mieszkańców, w tym osób młodych promocji obszaru</p>	<p>pomocy instytucjonalnej (starzenie się społeczności)</p>
<p>Zwiększenie dostępu do usług medycznych, w tym opieki specjalistyczne</p>	<p>Zagrożenia naturalne wynikające ze zmian klimatycznych – susze, powodzie, wichury</p>
<p>Dywersyfikacja źródeł energii poprzez rozwój instalacji OZE</p>	
<p>Rozwój potencjału turystycznego gmin powiatu poprzez wykreowanie wspólnego produktu turystycznego</p>	

Spis tabel, wykresów i map

Tabela 1 Liczba ludności w gminach powiatu w latach 2012-2021	6
Tabela 2 Prognoza liczby ludności do 2030 r.	7
Tabela 3 Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2018 r. [%]	19
Tabela 4 Powody przyznania pomocy – liczba rodzin, która otrzymała świadczenia w latach 2017-2021	27
Tabela 5 Średni czas oczekiwania na wizytę w poradniach funkcjonujących w Żaganiu (stan na marzec 2023 r.)	28
Tabela 6 Liczba udzielonych świadczeń w szpitalu w Żaganiu latach 2017-2022	29
Tabela 7 Liczba osób leczonych w szpitalu w Żaganiu w latach 2017-2022.....	30
Tabela 8 Liczba stwierdzonych przestępstw na terenie powiatu żagańskiego w latach 2017-2021	32
Tabela 9 Zdarzenia drogowe w powiecie żagańskim w latach 2017-2022	33
Tabela 10 Wyniki egzaminów ósmoklasisty w 2022 r.	38
Tabela 11 Wyniki egzaminu maturalnego w 2022 r.	41
Tabela 12 Podmioty gospodarcze według sekcji i działów PKD 2007.....	43
Tabela 13 Podmioty gospodarcze według klas wielkości	43
Tabela 14 Bezrobotni według wybranych kategorii w latach 2017-2022	54
Tabela 15 Osoby bezrobotne według kategorii w gminach powiatu w 2022 r. – odsetek poszczególnych kategorii bezrobotnych w liczbie bezrobotnych w danej gminie ogółem.....	55
Tabela 16 Liczba wozokilometrów zrealizowanych na terenie powiatu żagańskiego w 2022 r.	61
Tabela 17 Liczba linii komunikacyjnych obsługiwanych przez transport zbiorowy na terenie powiatu w latach 2017-2021	62
Tabela 18 Wymiana pasażerska na stacjach kolejowych w powiecie żagańskim w 2021 r.	62
Tabela 19 Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie powiatu żagańskiego	74
Tabela 20 Charakterystyka JCWPd zlokalizowanych na terenie powiatu żagańskiego	76
Tabela 21 Instalacje OZE w powiecie żagańskim według stanu na 31.12.2021 r.	77
Tabela 22 Grunty rolne w 2020 r. na terenie powiatu [ha].....	80
Tabela 23 Powierzchnia poszczególnych zasiewów w 2020 r. [ha].....	81
Tabela 24 Hodowla zwierząt gospodarskich w 2020 r. [szt.].....	82
Wykres 1 Liczba ludności powiatu w latach 2012-2021	6
Wykres 2 Przyrost naturalny na 1 000 ludności w latach 2012-2021	8
Wykres 3 Saldo migracji na 1 000 ludności w latach 2012-2021 (brak danych za 2015 r.).....	9
Wykres 4 Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 2012-2021 [%]	10
Wykres 5 Udział ludności w wieku produkcyjnym w latach 2012-2021 [%].....	11
Wykres 6 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2012-2021 [%].....	12
Wykres 7 Liczba imprez organizowanych przez centra kultury w latach 2012-2021	13
Wykres 8 Liczba uczestników imprez organizowanych przez centra kultury w latach 2012-2021	13
Wykres 9 Księgozbiór przypadający na 1 000 mieszkańców w latach 2012-2021	14
Wykres 10 Ludność przypadająca na placówkę biblioteczną w latach 2012-2021	15
Wykres 11 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w latach 2012-2021.....	17
Wykres 12 Udział osób w wieku 60 lat i więcej, uczestniczących w zajęciach UTW lub klubach seniora w latach 2015-2021 [%]	18
Wykres 13 Obiekty turystyczne w powiecie żagańskim w latach 2012-2021	19
Wykres 14 Miejsca noclegowe na 1 000 mieszkańców.....	20
Wykres 15 Noclegi udzielone turystom zagranicznym w latach 2012-2021	20
Wykres 16 Beneficjenci pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców.....	27
Wykres 17 Lekarze pracujący na terenie powiatu na 10 tys. ludności w latach 2013-2021.....	31
Wykres 18 Pielęgniarki i położne pracujące na terenie powiatu na 10 tys. ludności w latach 2013-2021.....	31
Wykres 19 Ludność na aptekę ogólnodostępną w latach 2012-2021	32
Wykres 20 Zdarzenia wymagające interwencji Straży Pożarnej na terenie powiatu w latach 2018-2021.....	33
Wykres 21 Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką żłobkową w latach 2012-2021 [%]	36
Wykres 22 Miejsca w żłobkach na 1 000 dzieci do lat 3 w latach 2014-2021	36
Wykres 23 Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2012-2021 [%]	37
Wykres 24 Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych w latach 2012-2021 [%].....	38
Wykres 25 Absolwenci szkół ponadpodstawowych w latach 2012-2021.....	40
Wykres 26 Liczba absolwentów szkół zawodowych (techników i szkół branżowych) na 1 000 mieszkańców w latach 2012-2021	40

Wykres 27 Liczba absolwentów szkół ogólnokształcących na 1 000 mieszkańców w latach 2012-2021	41
Wykres 28 Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON ogółem	42
Wykres 29 Podmioty według klas wielkości w 2012 r. i 2021 r.....	44
Wykres 30 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców w latach 2012-2021.....	45
Wykres 31 Nowo zarejestrowane i wykreślone podmioty z rejestru REGON w latach 2012-2021.....	46
Wykres 32 Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w latach 2012-2021	46
Wykres 33 Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2012-2021	47
Wykres 34 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 ludności w latach 2012-2021	47
Wykres 35 Instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów w latach 2012-2021	49
Wykres 36 Dochody i wydatki powiatu w latach 2012-2021 [zł].....	49
Wykres 37 Struktura dochodów powiatu w latach 2012-2021 [%].....	50
Wykres 38 Dochody własne w latach 2012-2021 [%].....	50
Wykres 39 Wydatki powiatu w latach 2012-2021 według klasyfikacji budżetowej [%].....	51
Wykres 40 Liczba pracujących ogółem w latach 2012-2021.....	51
Wykres 41 Pracujący na 1 000 mieszkańców ogółem w latach 2012-2021	52
Wykres 42 Bezrobotni ogółem i w podziale na płeć w latach 2012-2021	53
Wykres 43 Udział zarejestrowanych bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym w latach 2012-2021 [%]	55
Wykres 44 Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2012-2021.....	56
Wykres 45 Drogi powiatowe i gminne na terenie powiatu w 2012 r. i 2021 r. [km]	58
Wykres 46 Liczba samochodów osobowych ogółem w latach 2015-2020.....	59
Wykres 47 Liczba samochodów osobowych w latach 2015-2020 w podziale na kategorie wiekowe pojazdów	60
Wykres 48 Liczba samochodów osobowych na 1 000 mieszkańców w latach 2012-2021.....	60
Wykres 49 Ścieżki rowerowe w latach 2012-2021 [km].....	60
Wykres 50 Długość ścieżek rowerowych na 100 km ² w latach 2012-2021 [km].....	61
Wykres 51 Liczba mieszkań ogółem w latach 2012-2021.....	63
Wykres 52 Mieszkania na 1 000 mieszkańców w latach 2012-2021.....	63
Wykres 53 Przeciętna powierzchnia mieszkania na 1 osobę w latach 2012-2021 [m ²]	64
Wykres 54 Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 2012-2021	64
Wykres 55 Liczba mieszkań oddanych do użytku na 1 000 mieszkańców w latach 2012-2021	65
Wykres 56 Pozwolenia na budowę domów jednorodzinnych w latach 2018-2021.....	66
Wykres 57 Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w latach 2012-2021.....	66
Wykres 58 Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w latach 2012-2021.....	67
Wykres 59 Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2012-2021.....	68
Wykres 60 Sieć techniczna na 100 km ² w latach 2012-2021 [km].....	69
Wykres 61 Lesistość w latach 2012-2021	70
Wykres 62 Odsetek terenu objętego formami ochrony przyrody w latach 2012-2021 [%].....	73
Wykres 63 Ścieki odprowadzone i oczyszczane w latach 2012-2021 [m ³]	78
Wykres 64 Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w latach 2012-2021 [%].....	78
Wykres 65 Zużycie wody na 1 korzystającego z wodociągów w latach 2012-2021 [m ³]	79
Wykres 66 Odpady komunalne zebrane z gospodarstw domowych w latach 2017-2021 [t].....	79
Wykres 67 Odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca w latach 2012-2021 [kg].....	80
Wykres 68 Odsetek odpadów zebranych selektywnie w stosunku do ogółu odpadów z gospodarstw domowych w latach 2012-2021 [%].....	80
Wykres 69 Podstawowe informacje o ankietowanych – płeć, wiek, wykształcenie i status na rynku pracy	83
Wykres 70 Proszę wskazać, którą z jednostek powiatu żagańskiego Pani/Pan zamieszkuje?.....	84
Wykres 71 Jak Pani/Pan ocenia sytuację materialną swojej rodziny?	84
Wykres 72 Czy uważa Pan(i), że powiat żagański jest dobrym miejscem do życia?.....	84
Wykres 73 Czy uważa Pan(i), że miejscowość w której Pan(i) mieszka jest dobrym miejscem do życia?.....	85
Wykres 74 Od jak dawna zamieszkuje Pan(i) teren powiatu żagańskiego – łącznie z czasem zamieszkiwania w obecnej miejscowości?.....	85
Wykres 75 Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie zamieszkiwanej gminy, proszę określić jak ocenia Pan(i) ich aktualny stan/dostępność.....	86
Wykres 76 Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie powiatu żagańskiego, proszę określić jak ocenia Pan(i) ich aktualny stan/dostępność – cz.1.....	87
Wykres 77 Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie powiatu żagańskiego, proszę określić jak ocenia Pan(i) ich aktualny stan/dostępność – cz.2.....	88
Wykres 78 Co Pana/Pani zdaniem jest największą zaletą, mocną stroną, atutem zamieszkiwania na terenie powiatu żagańskiego?.....	89

Wykres 79 Co Pana/Pani zdaniem jest największą wadą, słabą stroną zamieszkiwania na terenie powiatu żagańskiego?	89
Wykres 80 Co/jakie elementy związane z funkcjonowaniem powiatu żagańskiego powinny Pani/Pana zdaniem zostać poprawione w następnych latach w pierwszej kolejności?	90
Wykres 81 Proszę wskazać, czy jest Pan(i) osobą:	90
Wykres 82 Jeśli jest Pan(i) osobą pracującą proszę wskazać, gdzie fizycznie zlokalizowane jest miejsce, w którym wykonuje Pan(i) pracę?.....	91
Wykres 83 Ile czasu średnio zajmuje Pani/Panu dojazd do pracy?	91
Wykres 84 W jaki sposób ocenia Pan(i) poszczególne elementy związane z rynkiem pracy na terenie powiatu żagańskiego? .	92
Wykres 85 Czy czuje się Pan(i) zagrożona/zagrożony perspektywą utraty pracy?.....	92
Wykres 86 Co zrobił(a)by Pan(i), gdyby utracił(a) Pan(i) pracę?	93
Wykres 87 Proszę o określenie gdzie wykonuje Pan(i) następujące czynności?	93
Wykres 88 Czy uważa Pan(i), że ma Pan(i) realny wpływ na to, co dzieje się w Pani/Pana najbliższym otoczeniu (miejscowości, gminie)?.....	94
Wykres 89 Gdzie w perspektywie najbliższych 5 lat chciałaby/chciałby Pani/Pan mieszkać?.....	94
Wykres 90 Jeśli planuje Pan(i) zmianę miejsca zamieszkania proszę napisać dlaczego/co jest tego powodem?	95
Wykres 91 Podstawowe informacje o ankietowanych: płeć, rok urodzenia, miejsce zamieszkania i sytuacja materialna rodziny	96
Wykres 92 Czy uważasz, że powiat żagański jest dobrym miejscem do życia?.....	97
Wykres 93 Czy uważasz, że miejscowość, w której mieszkasz jest dobrym miejscem do życia?	97
Wykres 94 Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie zamieszkiwanej przez Ciebie gminy, proszę określić jak oceniasz ich aktualny stan/dostępność – cz.1	98
Wykres 95 Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie powiatu żagańskiego, proszę określić jak oceniasz ich aktualny stan/dostępność.	99
Wykres 96 Co Twoim zdaniem jest największą zaletą, mocną stroną powiatu żagańskiego?.....	100
Wykres 97 Co Twoim zdaniem jest największą wadą, słabą stroną powiatu żagańskiego?	101
Wykres 98 Czym zachęcił(a)byś swoich znajomych z innych rejonów kraju do osiedlenia się w powiecie żagańskim?	102
Wykres 99 Co w pierwszej kolejności chciał(a)byś zmienić / poprawić w zamieszkiwanej okolicy?	102
Wykres 100 Zaznacz rodzaj szkoły do której uczęszczasz	103
Wykres 101 Oceń poszczególne elementy związane z funkcjonowaniem Twojej szkoły	103
Wykres 102 Czy chodzisz obecnie na zajęcia pozalekcyjne w szkole?	104
Wykres 103 Jeżeli chodzisz, to czy są to (zaznacz wszystkie pasujące odpowiedzi, jeśli nie to pomiń pytanie):	104
Wykres 104 Jeżeli nie chodzisz na zajęcia dodatkowe, to dlaczego?	104
Wykres 105 Co zamierzasz zrobić po ukończeniu aktualnej szkoły?.....	105
Wykres 106 Czy plany ewentualnego kontynuowania nauki, lub pracy będą wiązały się z wyjazdem/opuszczeniem zamieszkiwanej miejscowości?	105
Wykres 107 Jeśli w celach kontynuowania nauki lub znalezienia pracy zamierzasz wyjechać poza zamieszkiwaną obecnie miejscowość, zaznacz gdzie prawdopodobnie wyjedziesz?	105
Wykres 108 Jeśli planujesz kontynuowanie nauki na poziomie studiów, zaznacz jaki kierunek zamierzasz wybrać? (Wskaż 1 kierunek, który chcesz studiować najbardziej).....	106
Wykres 109 Jakie działania powinna Twoim zdaniem podejmować szkoła, aby w większym stopniu dostosowywać kompetencje swoich uczniów do potrzeb rynku pracy?	107
Wykres 110 W jaki sposób oceniasz poszczególne elementy związane z rynkiem pracy na terenie powiatu żagańskiego?	108
Wykres 111 Czy nie czujesz się zagrożona / zagrożony perspektywą braku pracy, kiedy już skończysz naukę?.....	108
Wykres 112 Co zrobiłabyś / zrobiłbyś gdyby po zdobyciu przez Ciebie zawodu nie mogłabyś / nie mógłbyś znaleźć odpowiedniej pracy?	109
Wykres 113 Ile czasu jesteś w stanie poświęcić, aby codziennie dojeżdżać do atrakcyjnej pracy?	109
Wykres 114 Czy podjął(a)s/ podjęłaś już kiedykolwiek pracę, za którą otrzymał(a)s/ otrzymałaś wynagrodzenie?	110
Wykres 115 W jakiej branży chciał(a)byś pracować w przyszłości?.....	110
Wykres 116 Gdzie będziesz pracowała/pracował za 5 – 10 lat?.....	111
Wykres 117 Czy kiedykolwiek zastanawiałeś(a)s się nad możliwością założenia własnej działalności gospodarczej (własnej firmy)?	111
Wykres 118 Czy w ciągu ostatniego roku uczestniczyłaś/uczestniczyłeś w jakichś imprezach/wydarzeniach kulturalnych na terenie powiatu żagańskiego?.....	112
Wykres 119 Co Ci najbardziej przeszkadza w uczestnictwie w imprezach/wydarzeniach kulturalnych na terenie powiatu żagańskiego?.....	112
Wykres 120 W jakich imprezach kulturalnych chętnie byś uczestniczyła/uczestniczył?.....	113

Mapa 1 Struktura administracyjna powiatu.....	5
Mapa 2 Liczba ludności gmin – dynamika zmian w latach 2012-2021.....	7
Mapa 3 Przyrost naturalny na 1 000 ludności w 2021 r. – porównanie gmin powiatu.....	8
Mapa 4 Saldo migracji na 1 000 ludności w 2021 r. – porównanie gmin powiatu.....	9
Mapa 5 Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w 2021 r. – porównanie gmin powiatu.....	10
Mapa 6 Udział ludności w wieku produkcyjnym w 2021 r. – porównanie gmin powiatu.....	11
Mapa 7 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w 2021 r. – porównanie gmin powiatu.....	12
Mapa 8 Księgozbiór przypadający na 1 000 mieszkańców w 2021 r. – porównanie gmin powiatu.....	14
Mapa 9 Ludność przypadająca na jedną placówkę biblioteczną w 2021 r. – porównanie gmin powiatu.....	15
Mapa 10 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w 2021 r. – porównanie gmin powiatu ..	17
Mapa 11 Udział osób w wieku 60 lat i więcej, uczestniczących w zajęciach UTW lub klubach seniora w 2021 r. – porównanie gmin powiatu.....	18
Mapa 12 Liczba udzielonych świadczeń medycznych w szpitalu w Żaganiu ogółem w latach 2017-2022 – porównanie gmin powiatu.....	29
Mapa 13 Liczba osób leczonych w szpitalu w Żaganiu ogółem w latach 2017-2022 – porównanie gmin powiatu.....	30
Mapa 14 Łączne zagrożenie suszą w powiecie żagańskim.....	35
Mapa 15 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców w 2021 r. – porównanie gmin powiatu.....	45
Mapa 16 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 ludności w 2021 r. – porównanie gmin powiatu.....	48
Mapa 17 Pracujący na 1 000 mieszkańców w 2021 r. – porównanie gmin powiatu.....	52
Mapa 18 Udział zarejestrowanych bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym w 2021 r. – porównanie gmin powiatu.....	56
Mapa 19 Sieć drogowa i kolejowa w powiecie żagańskim.....	58
Mapa 20 Mieszkania na 1 000 mieszkańców w 2021 r. – porównanie gmin powiatu.....	64
Mapa 21 Liczba mieszkań oddanych do użytku na 1 000 mieszkańców w 2021 r. – porównanie gmin powiatu.....	65
Mapa 22 Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2021 r. – porównanie gmin powiatu.....	66
Mapa 23 Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w 2021 r. – porównanie gmin powiatu.....	67
Mapa 24 Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w 2021 r. – porównanie gmin powiatu.....	68
Mapa 25 Lesistość w 2021 r. – porównanie gmin powiatu.....	70
Mapa 26 Formy ochrony przyrody na terenie powiatu żagańskiego.....	72
Mapa 27 Obszary Natura 2000.....	72
Mapa 28 Odsetek terenu objętego formami ochrony przyrody w 2021 r. – porównanie gmin powiatu.....	73
Mapa 29 Wody powierzchniowe i podziemne na terenie powiatu żagańskiego.....	76